

THẾ GIỚI MỖI

TẠP CHÍ CỦA
BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

397

Đến với
**Thế giới
Du học**

**ĐÃ XONG MÙA THI CỬ,
CẦN BIẾT THÔNG TIN DU HỌC ?**

HÃY ĐẾN VỚI THẾ GIỚI DU HỌC!

The World of Overseas Study

**Chủ nhật 30-7-2000, tại khách sạn New World Sài Gòn
do tạp chí Thế Giới Mới tổ chức**

- ✓ Một ngày hội đầy đủ thông tin du học các nước Âu - Mỹ - Úc - New Zealand - Singapore - Nhật Bản - Thái Lan...
- ✓ Hỏi đáp trực tiếp và nhận tài liệu thông tin visa, nhập học, ôn thi, học bổng, bảo hiểm, vay tiền, chuyển ngân, vé máy bay, tra cứu Internet, đời sống sinh hoạt...
- ✓ Sẵn sàng phục vụ thông tin:
 - Chương trình thế giới Du học
 - Tổng lãnh sự Úc (AEI)
 - Tổng lãnh sự New Zealand
 - Tổng lãnh sự Thái Lan
 - Tổng lãnh sự Singapore
 - Dịch vụ du học : IDP, SEAMEO, ATEC, CEPECE, TNC, Tân Văn Lang, Quốc Anh, Discovery Tour
 - Trung tâm du học Đại học Kỹ thuật, Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn TP.HCM
 - Trung tâm Anh ngữ IES, trường đào tạo Việt Mỹ
 - Universal Education Center, tra cứu Duhoc.com
 - Ngân hàng ACB
- ✓ Chương trình buổi sáng dành cho khách mời và phụ huynh (liên hệ thư mời : 322 Điện Biên Phủ, Q.10 • ĐT : 8397608 • Fax : 8399053)
- ✓ Chương trình buổi chiều (từ 13h30-18h00) dành cho đại chúng.

Đặc biệt:

★CHINFON MANULIFE:

Bảo hiểm hôm nay,
du học ngày mai

★VIETNAM AIRLINES:

Giá ưu đãi cho du học sinh

CHINFON MANULIFE

Tài trợ

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

**TẠP CHÍ THẾ GIỚI
MỚI**

VIETNAM AIRLINES

Tài trợ

THẾ GIỚI MỚI

SỐ 397

Thứ hai 31.7.2000

TẠP CHÍ TRI THỨC TỔNG HỢP RA HÀNG TUẦN

● Tổng Biên tập:
ĐỖ QUỐC ANH

● Phó Tổng Biên tập:
PHÚC TIẾN

● Hội đồng Biên tập:
GS.TS. hóa học
CHÂU DIỆU AI
GS.TS. toán học
NGUYỄN CANG
Nhà thơ

HUY CẬN
GS. Viện sĩ sinh học
VŨ TUYỀN HOÀNG
GS.TS. triết học
NGUYỄN DUY QUÝ
Nhà báo

TRẦN ĐỨC TAM
Nhà báo

HỮU THỌ
GS.TS. văn học
LÊ NGỌC TRÀ
GS.TS. vật lý
NGUYỄN CHUNG TÚ

GÓP THÊM CƠ HỘI HỌC HÀNH *Phúc Tiến* 3

HOAN NGHÊNH THẾ GIỚI DU HỌC

MỞ RỘNG CỬA THÔNG TIN *Trần Văn Nhung* 8

BẢO HIỂM GIÚP ÍCH HỌC HÀNH

David Mathews - Vĩnh Phúc 10

ĐI DU HỌC VỚI GIÁ ƯU ĐÃI 13

ĐẾN VỚI THẾ GIỚI DU HỌC 14

THỊ TRƯỜNG BUÔN LẬU CỔ VẬT
Ở THÁI LAN

Dạ Thảo 16

GIÁO PHẢI: NỖ LO CÒN ĐÓ *Hân Ly* 19

KỶ LỤC TRONG NGÀNH TÌNH BÁO *Ngân Anh* 23

MỘT SỐ HIỆN TƯỢNG MIỄN NHIỆM BÍ ẨN

Ngọc Anh 26

THẤY DẠY CẢ VUA LÃN CHÚA *Thế Văn* 30

TỪ LÁ CHẮN MẶT ĐẤT

ĐẾN LÁ CHẮN TRÊN KHÔNG *Ngọc Long* 35

INTERNET CHỈ DÀNH CHO NGƯỜI GIÀU?

Minh Quân 40

Bit's

BINH TAN PTE., LTD

22 Âu Cơ, P.17, Q.Tân Bình, TP.HCM

ĐT: 8444173. Fax: 8496005

ACB

ASIA COMMERCIAL BANK

**TRUNG TÂM THẾ
NGÂN HÀNG**

THƯƠNG MẠI Á CHÂU

Tầng 2, nhà số

29 Ter Nguyễn Đình

Chiểu, Q.1, TP.HCM.

ĐT: 8222022.

Fax: 8220392

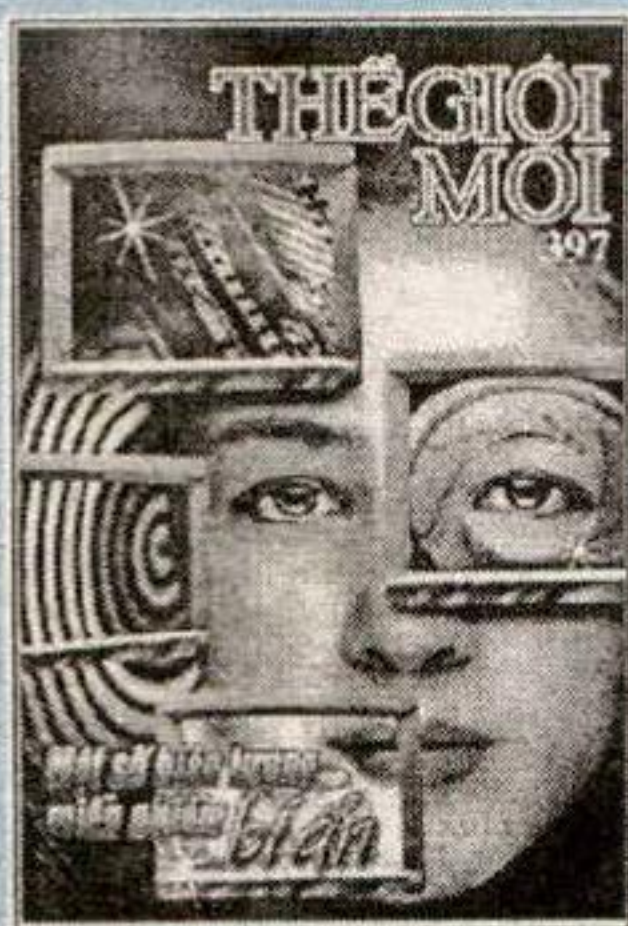
• Thư ký tòa soạn:
VŨ TRỌNG THANH

• Trình bày: KIM LAN
• Bìa: MAI VĂN THI

• Trụ sở: 322 Điện
Biên Phủ, Q.10,
TP. Hồ Chí Minh. ĐT:
(848) 8399050-8399055.

Fax: 8399053. Email:
thegioimoi@hcm.vnn.vn

• Phòng liên lạc phía
Bắc: 3B Ông Ích
Khiêm, Q. Ba Đình, Hà
Nội. ĐT: (844) 8234489

• Giấy phép xuất bản số
809-GPXB của Bộ VHTT
cấp ngày 30-6-1994.
ISSN 0868-3433.

• Thiết kế, dàn trang tại
Phòng Kỹ thuật vi tính
tạp chí Thế Giới Mới.

• Chế bản tại ITAXA và nhà
in Trần Phú.

• In tại nhà in ITAXA và nhà
in báo Nhân Dân TP. Hồ
Chí Minh.

NHỮNG SAI SÓT CHẾT NGƯỜI Ở CÁC BỆNH VIỆN MỸ

Lê Nguyễn 44

FERMAT - BÀI TOÁN THÁCH THỨC TRÍ TUỆ

NHÂN LOẠI HƠN 350 NĂM Trần Văn Nhung 48

THẾ GIỚI KỸ THUẬT CỦA NGƯỜI NHẬT

Quang Vinh* 53

KỸ THUẬT CHO MỌI NGƯỜI

Đức Khanh 56

TRẺ RA ĐỜI TỪ PHƯƠNG PHÁP

TIÊM TINH TRÙNG VÀO TRỨNG CÓ PHÁT TRIỂN

BÌNH THƯỜNG KHÔNG?

Hoàng Duy 58

LŨ LỤT VÀ HUYỄN THOẠI

Vũ Tuyên Hoàng 62

QUAN NIỆM VỀ TÌNH DỤC

TRONG LỊCH SỬ LOÀI NGƯỜI

Phương Vy 65

ĐỪNG COI THƯỜNG CHUYỆN NHỎ

TRONG ĐỜI SỐNG VỢ CHỒNG

Lam Thi 69

1.001 CHUYỆN TỪ INTERNET

Hoài Vọng 73

DUYÊN THƠ NHẠC

Nguyễn Thị Mỹ Dung -

Nguyễn Tinh Xuyên - Đinh Thu Hiền 75

ÉO LE NGHỀ NGƯỜI MẪU KHỎA THÂN

Đinh Thu Hiền 80

VỀ ĐẸP CỦA SỰ CỘNG HƯỞNG

Tuấn Phong - Hiền Thu 85

ĐỘC ĐÁO SẴU RIÊNG

Phanxiăng 87

CHIẾN DỊCH GIẢI MÃ KHÓA ENIGMA

Hoàng Duy 92

NHỮNG BÍ MẬT TRONG CUỘC CHẠY ĐUA

CHINH PHỤC VŨ TRỤ

Minh Chiếm 96

LỰC BẤT TÒNG TÂM

Đào Quốc Toàn 101

SIÊU THỊ BÁCH HỖ

107

• Bìa 1: Đến với Thế giới Du học (tr. 3-15)

Vietcombank

NGÂN HÀNG NGOẠI THƯƠNG VIỆT
NAM CHI NHÁNH TẠI TP. HCM
29 Bến Chương Dương, Q.1,
TP.HCM - ĐT: 8297245
Fax: (848) 8297228

NHẬT TÂN

**"THẾ GIỚI THỜI TRANG
ĐẸP NHẤT CHO TRẺ EM"**

28 Gio An, P.17, Q.Tân Bình, TP.HCM

ĐT: 8496029. Fax: 8428506

**“Đầy năm” chương trình
Thế giới Du học:**

GÓP THÊM CƠ HỘI HỌC HÀNH

PHÚC TIẾN

GS. Trần Văn Nhung
(Vụ trưởng Vụ Quan
hệ quốc tế - Bộ
GD-ĐT, bên phải),
TS. Trần Văn Chính
(Vụ phó Vụ Tổ chức
cán bộ - Bộ GD-ĐT,
bên trái) cùng ông
Đỗ Quốc Anh, Tổng
biên tập tạp chí TGM

(ở giữa) xem triển lãm của TGM tại buổi nói chuyện du học ngày 10-7-1999

BẮT ĐẦU BẰNG MỘT CUỘC NÓI CHUYỆN CHUYÊN ĐỀ VỀ CHÍNH SÁCH VÀ KINH NGHIỆM DU HỌC VÀO NGÀY 10-7-1999, THẨM THOÁT CHƯƠNG TRÌNH THẾ GIỚI DU HỌC ĐÃ “ĐẦY NĂM”. VỚI CHƯƠNG TRÌNH NÀY, TẠP CHÍ THẾ GIỚI MỚI LÀ ĐƠN VỊ BÁO CHÍ ĐẦU TIÊN TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG QUẢNG BÁ DU HỌC TRÊN VÀ NGOÀI MẶT BÁO NHẪM ĐÁP ỨNG MỘT NHU CẦU MỚI CỦA XÃ HỘI VÀ QUA ĐÂY GÓP PHẦN ĐẨY MẠNH VIỆC ĐÀO TẠO NHÂN LỰC CHO CÔNG CUỘC CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA ĐẤT NƯỚC.

Thông tin trực tiếp và đa dạng

Trên “vườn nhà”, tạp chí thường xuyên có chuyên mục **Thế giới Du học**, đã đăng tải hơn 30 bài báo giới thiệu về nền giáo dục và các trường đại học nổi tiếng ở các nước tiên tiến. Đồng thời, chuyên mục còn là nơi giải đáp thắc mắc không chỉ chung quanh việc chọn trường, thi tuyển, tìm học bổng mà còn đề cập đến các thủ tục cấp visa, chuyển ngân, vay tiền du học... Thông qua thư từ và email, nhiều bạn đọc gần xa, trong đó có người ở Mỹ, Úc, Singapore, Thụy Sĩ... không những gửi thắc mắc, góp ý mà còn cung cấp thông tin về học bổng và viết bài cho chuyên mục này. Một phóng viên của tạp chí Thế Giới Mới, anh Nguyễn Đức An - người trúng tuyển học bổng chương trình thạc sĩ báo chí tại ĐH Queensland (Úc) cũng

đã kịp thời gửi những phóng sự “nóng hổi” về kinh nghiệm người thật, việc thật du học tại đây.

Đặc biệt, sôi nổi ngoài mặt báo, tạp chí đã tổ chức nhiều loại hình thông tin đại chúng phục vụ đông đảo phụ huynh và sinh viên, học sinh tại TP. Hồ Chí Minh và Hà Nội. Đó là những buổi nói chuyện chuyên đề du học từng nước, từng trường, những cuộc giao lưu kinh nghiệm với các du học sinh và Ngày hội giao lưu với các đơn vị liên quan du học. “Cánh tay” Thế giới Du học còn thử nghiệm vươn ra nước ngoài tổ chức tour tham quan du lịch các trường học ở Singapore vào tháng 4-2000. Lần đầu tiên, một số phụ huynh được đến tận nơi xem xét trường lớp nước ngoài ngay từ giảng đường cho đến ký túc xá. Rất bất ngờ, qua chuyến đi này, bạn

Giới thiệu Đại học Quốc gia Singapore tại Hà Nội tháng 11-1999

Các bạn sinh viên, học sinh tham dự Ngày hội Du học tháng 12-1999 tại Nhà văn hóa Thanh niên TP. Hồ Chí Minh

Trần Long Nhật, 17 tuổi, học sinh giỏi trường THPT chuyên Lê Hồng Phong, TP. Hồ Chí Minh được trường Trung học Saint Francis cấp học bổng theo học lớp 12 chương trình tú tài Anh. Hơn 10.000 lượt người, trong đó có đông đảo phụ huynh là nhà giáo, nhà quản lý, doanh nhân cùng các bạn sinh viên, học sinh đã tham dự trực tiếp các loại hình thông tin đại chúng nói trên.

Vụ Quan hệ quốc tế, Vụ Tổ chức cán bộ, Vụ Công tác chính trị, Văn phòng Bộ Giáo dục và Đào tạo tại Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh thường xuyên hướng dẫn và giúp đỡ chương trình Thế giới Du học của tạp chí Thế Giới Mới. Chương trình còn nhận được sự hưởng ứng và hợp tác nồng nhiệt của các cơ quan ngoại giao các nước Úc, Singapore, Anh, Nhật, New Zealand và Thái

Lan. Nhiều báo đài tiếng Việt và tiếng Anh (*Vietnam News, Saigon Times, Saigon News Readers*) chú ý đưa tin và giới thiệu. Gần đây, tạp chí *Education* - một tạp chí chuyên về du học của Singapore đã dành hai trang trong số tháng 6 và tháng 7 để giới thiệu về hoạt động của chương trình Thế giới Du học của Thế Giới Mới.

Tiếp tục cải tiến và mở rộng

Thế giới Du học là một trong những sản phẩm mới tiếp theo một loạt những chương trình xã hội khác mà tạp chí Thế Giới Mới thực hiện trong 10 năm qua. Trong lúc vấn đề du học còn tương đối mới mẻ, thậm chí các dịch vụ du học nơi này nơi kia còn "bất nháo", chúng tôi thấy cần thiết phải góp phần khơi rộng thông tin cho phụ huynh và giới trẻ. Bằng cách đem đến những thông tin trực tiếp "đầu

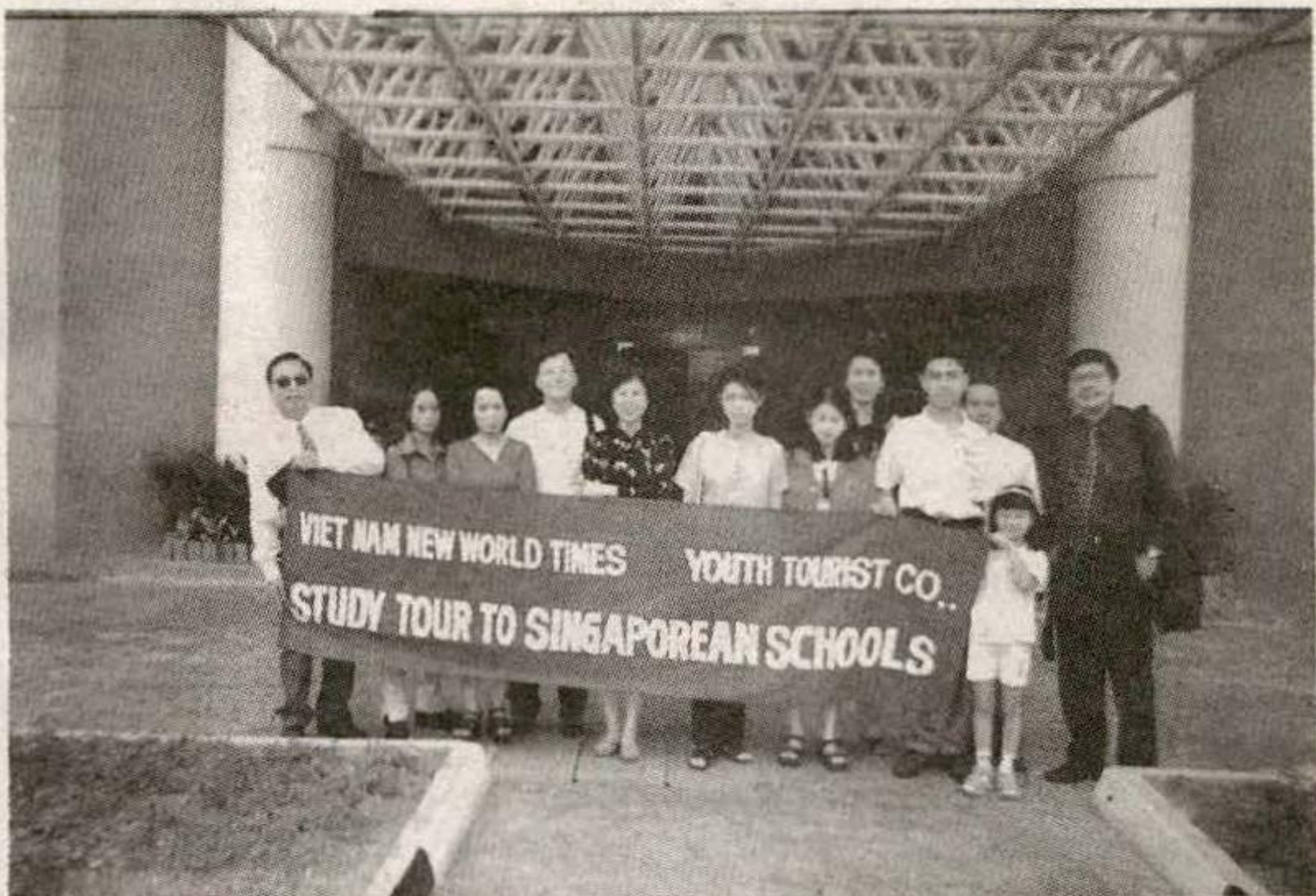
nguồn", khách quan và miễn phí, chương trình Thế giới Du học hy vọng bạn đọc sẽ có thêm những suy nghĩ đúng và dự kiến những cách thức phù hợp nhất trong việc chuẩn bị cho bản thân hay con cái du học ở nước ngoài.

Trên phương hướng đó, chương trình Thế giới Du học còn phải cải tiến chất lượng và mở rộng các loại hình thông tin để nâng cao chất lượng phục vụ. Trong năm 2000, chúng tôi tiếp tục hoàn chỉnh hoạt động Ngày hội Du học - một "bữa tiệc" giao lưu thông tin đầy đủ cho các vị phụ huynh và sinh viên, học sinh. Ngoài TP. Hồ Chí Minh và Hà Nội, chương trình sẽ cố gắng mở rộng các hoạt động tiếp xúc đại chúng ra Đà Nẵng, Cần Thơ và các

thành phố lớn. Đồng thời, không dừng lại trên mặt báo, thông tin về chương trình Thế giới Du học sẽ có mặt trên các trang web trên mạng Internet để bạn đọc tiện tra cứu và lưu giữ. Chúng tôi cũng hướng đến những ấn phẩm chuyên đề du học, những cuộc tham quan giao lưu các trường học tiêu biểu ở nước ngoài vào thời điểm thích hợp. Nhiều phụ huynh và bạn đọc đã đặt hàng tạp chí làm sao có nhiều và nhanh những thông tin học bổng ở các nước, kể cả việc vận động các nguồn học bổng cho những sinh viên, học sinh giỏi. Đây là những việc làm lớn, chúng tôi xin cố gắng và cũng mong bạn đọc xa gần tiếp tục góp sức góp thêm cơ hội học hành cho giới trẻ. ■

Giao lưu kinh nghiệm du học tại Úc, tháng 5-2000

Tham quan trường học Singapore tháng 4-2000

15 CUỘC NÓI CHUYỆN VÀ GIAO LƯU CỦA CHƯƠNG TRÌNH THẾ GIỚI DU HỌC

- Chính sách du học của Việt Nam (7-1999, Khách sạn Majestic, TP. Hồ Chí Minh) ● Cơ hội du học tại Úc (8-1999, Khách sạn Majestic, TP. Hồ Chí Minh) ● Cơ hội du học tại Singapore (8-1999, Nhà văn hóa Thanh niên TP. Hồ Chí Minh) ● Cơ hội du học tại Nhật (9-1999, ĐH Khoa học xã hội và nhân văn TP. Hồ Chí Minh) ● Kinh nghiệm du học tại Mỹ (10-1999, Nhà văn hóa Thanh niên TP. Hồ Chí Minh) ● Du học tại Đại học Quốc gia Singapore - NUS (11-1999, Khách sạn Deawoo, Hà Nội; Khách sạn Majestic và Nhà văn hóa Thanh niên TP. Hồ Chí Minh) ● Ngày hội Du học năm 2000 (12-1999, Nhà văn hóa Thanh niên TP. Hồ Chí Minh) ● Du học tại Đại học Công nghệ Nanyang Singapore - NTU (1-2000, Khách sạn Meritus Westlake, Hà Nội; Khách sạn Renaissance Riverside, TP. Hồ Chí Minh) ● Cơ hội du học tại Anh quốc (3- 2000, Khách sạn Majestic, TP. Hồ Chí Minh) ● Du lịch tham quan các trường Singapore (4-2000) ● Kinh nghiệm du học Úc (5- 2000, Indexx House - TP. Hồ Chí Minh) ● Ngày hội Thế giới Du học (7- 2000, Khách sạn New World TP. Hồ Chí Minh)

GS. TS. TRẦN VĂN NHUNG,
Vụ trưởng Vụ Quan hệ quốc
tế, Bộ Giáo dục và Đào tạo,
trả lời phỏng vấn của tạp chí
Thế Giới Mới nhân kỷ niệm
một năm chương trình Thế
giới Du học:

Hoan nghênh

Thế giới Du học

MỞ RỘNG CỬA THÔNG TIN

Tìm hiểu thông tin du học
tại các buổi nói chuyện
do Thế Giới Mới tổ chức

♦ **PV:** Theo giáo sư, một năm qua, tình hình du học (DH), học bổng và du học tự túc (DHTT) có thêm những thuận lợi nào về chủ trương, thủ tục cũng như quan hệ quốc tế, thông tin và dịch vụ? Bên cạnh những thuận lợi đó, có những khó khăn nào cần giải quyết?

GS. Trần Văn Nhung (GS. TVN): Trong năm qua, tình hình DH theo học bổng và DHTT tiếp tục phát triển, do chủ trương và thủ tục ngày càng thuận lợi cho người DH. Đảng và Nhà nước ta khuyến khích các cá nhân có điều kiện đi DH ở nước ngoài nhằm tận dụng được hết tính đa dạng của tinh hoa văn hóa nhân loại và sự phát triển nhanh chóng của khoa học, kỹ thuật hiện đại trên thế giới để phục vụ công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Nhờ vậy, những thủ tục DH của lưu học sinh (LHS) cũng đơn giản đi rất nhiều: từ khâu đăng ký đi học cho tới khâu cấp hộ chiếu, visa... (Nghị định số 05/2000/NĐ-CP ngày 3-3-2000 của Chính

phủ về xuất cảnh, nhập cảnh của công dân Việt Nam...). Các cơ quan, trường, sở có thể chủ động liên hệ và xây dựng các chương trình hợp tác quốc tế để thông qua đó cử cán bộ, sinh viên (SV) đi đào tạo ở nước ngoài. Mặt khác, nhờ sự phát triển của công nghệ thông tin hiện nay, việc sử dụng và khai thác thông tin trên mạng cũng tạo thuận lợi lớn cho những ai muốn có cơ hội đi DH ở nước ngoài. Không chỉ để có thêm thông tin mà các bạn trẻ còn có thể nộp hồ sơ xin học bổng nước ngoài qua con đường này. Do vậy, số LHS Việt Nam đi DH ở nước ngoài trong một hai năm gần đây tăng một cách đáng kể. Hiện tại, có hơn 10.000 LHS Việt Nam các dạng khác nhau đang học tập ở nước ngoài (bằng 1,2% tổng số SV trong nước), nhiều nhất là ở Úc.

Tuy nhiên, khi các thủ tục DHTT được giản tiện tối đa thì vấn đề bảo đảm chất lượng “du” để “học” và vấn đề quản lý tổng thể việc đào tạo nguồn nhân lực quốc gia lại được

đặt ra như một nhiệm vụ khó hơn đối với Bộ GD-ĐT. Trong tháng 8 năm nay, Bộ GD-ĐT sẽ rà soát lại các trung tâm DHTT trong toàn quốc để bảo đảm chất lượng và quyền lợi DH của LHS, đồng thời ngăn chặn các biểu hiện thương mại hóa các dịch vụ DHTT và sẽ chính thức thông báo danh sách các trung tâm được phép làm dịch vụ DHTT.

♦ **PV:** *Việc thực hiện chủ trương của Chính phủ đưa cán bộ đi tu nghiệp ở nước ngoài bằng kinh phí nhà nước đã và đang thực hiện đến đâu, thưa giáo sư?*

GS. TVN: Sau một năm tích cực xây dựng và hoàn tất, Đề án Đào tạo cán bộ khoa học kỹ thuật tại các cơ sở nước ngoài bằng ngân sách nhà nước do Bộ GD-ĐT chủ trì đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt (Quyết định số 322/QĐ-TTg) ngày 19-4-2000. Từ tháng 4 đến nay, Bộ GD-ĐT rất khẩn trương triển khai việc thực hiện đề án, cụ thể là đã thành lập Hội đồng Chỉ đạo quốc gia thực hiện đề án do Bộ trưởng Bộ GD-ĐT Nguyễn Minh Hiền làm chủ tịch, có đại diện các bộ, ngành liên quan và Ban Điều hành của Bộ GD-ĐT thực hiện đề án do Thứ trưởng Vũ Ngọc Hải làm trưởng ban, các thành viên là đại diện các vụ chức năng liên quan của Bộ GD-ĐT. Những quy định cụ thể về chức năng, nhiệm vụ và các cơ chế hoạt động của Hội đồng Chỉ đạo và Ban Điều hành cũng đã được ban hành.

Ngay sau khi được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt, Bộ GD-ĐT đã ra thông báo chi tiết hướng dẫn việc thực hiện đề án này, trước mắt là tập trung vào việc tuyển LHS gửi

đi học trong năm 2000-2001. Vụ Đại học và Vụ Sau đại học cũng đã có hướng dẫn để cụ thể hóa thông báo của Bộ. Điều đáng chú ý là: thông thường các nước bắt đầu nhận hồ sơ DH của SV nước ngoài từ tháng 1-2 và kết thúc vào tháng 3-4 (trừ Úc và New Zealand). Như vậy ở năm đầu tiên thực hiện đề án này, ta gặp một số khó khăn về thời gian, thủ tục giải ngân... nhưng Bộ GD-ĐT đang hết sức cố gắng để khắc phục các khó khăn đó và đẩy nhanh tiến độ triển khai đề án với chất lượng cao nhất. Từ năm 2001 trở đi, mọi việc sẽ thuận lợi và dễ dàng hơn.

♦ **PV:** *Giáo sư có nhận xét và góp ý gì về chương trình Thế giới Du học của tạp chí Thế Giới Mới?*

GS. TVN: Chúng tôi rất hoan nghênh tạp chí Thế Giới Mới (TGM) có sáng kiến rất hay một năm trước đây đã mở Hội thảo về chương trình DH và liên tục có bài trên TGM về chủ đề hấp dẫn này trong cả năm qua. Có thể nói TGM là một trong các tạp chí và báo đầu tiên đề cập đến vấn đề thời sự này một cách có hệ thống và có nhiều hoạt động thiết thực ngoài mặt báo để hỗ trợ việc DH. Các tham luận tại các hội thảo về DH do TGM tổ chức và các bài báo hướng dẫn thông tin và thủ tục DH của các tác giả trong nước và người Việt Nam ở nước ngoài (kèm địa chỉ website, email, tel, fax...) thực sự rất bổ ích cho bạn đọc, trong đó có những LHS tương lai. Chúc chương trình Thế giới Du học của TGM liên tục phát triển và chắc chắn sẽ được bạn đọc xa gần đón đọc, yêu quý!

PV: *Xin cảm ơn giáo sư.*

P.V

ÔNG DAVID MATHEWS, TỔNG GIÁM ĐỐC CHINFON MANULIFE:

CHINFON MANULIFE
Bảo Đảm Cho Cuộc Sống

**Bảo hiểm
giúp ích
học hành**

PV: *Bấy lâu nghe nói khái niệm “bảo hiểm” hoặc “bảo hiểm nhân thọ”, nhiều phụ huynh và sinh viên học sinh vẫn nghĩ rằng đó là việc đóng tiền phòng khi ốm đau, tai nạn có người đền bù. Nhưng nay được biết khái niệm bảo hiểm rất đa dạng, vậy xin ông cho biết có những loại bảo hiểm nào giúp ích cho đời sống và việc học hành của sinh viên học sinh cũng như thầy cô giáo và phụ huynh? Các loại bảo hiểm này khác gì với gửi tiền tiết kiệm (saving) hay vay tiền đi học (study loan)?*

Ông David Mathews: Tạo nguồn thu nhập, nuôi dưỡng và đáp ứng nhu cầu cho gia đình là hai vai trò quan trọng nhất mà chúng ta đảm nhận trong cuộc đời. Nhiều

Nhân Ngày hội Thế giới Du học, phóng viên tạp chí Thế Giới Mới đã có cuộc trao đổi với ông David Mathews, Tổng giám đốc Liên doanh Chinfon Manulife - một đơn vị kinh doanh bảo hiểm quốc tế đang hướng mạnh đến việc phục vụ khu vực giáo dục, trong đó có nhu cầu du học.

người mua bảo hiểm cho nhà cửa, xe và các vật dụng cá nhân nhưng họ lại không chịu bỏ thì giờ ra để nghĩ về việc mua bảo hiểm cho những gì họ trả cho những thứ đó. Đó là ý nghĩa của bảo hiểm nhân thọ. Nếu chẳng may tử vong, hay không có khả năng làm việc để tạo thu nhập được do đau ốm hay tàn tật thì việc mưu sinh sẽ được bảo hiểm nhân thọ bảo vệ. Bảo hiểm nhân thọ là một hình thức tiết kiệm kết hợp với bảo vệ và mang tính chất lâu dài. Vì vậy, nó khác với gửi tiền tiết kiệm tại ngân hàng. Nếu bạn làm chủ một hợp đồng bảo hiểm nhân thọ, bạn có thể chủ động lên kế hoạch tài chính cho việc học tập trong và ngoài nước. Thậm chí, bạn có thể vay tiền để trang trải chi phí học hành cho con cái bằng giá trị tiền mặt hoàn lại có bảo đảm. Sản phẩm của Chinfon Manulife được thiết kế cho mọi người có thu nhập hàng tháng từ 3 triệu đồng trở lên.

PV: *Gần đây, được biết Chinfon*

Chinfon Manulife giới thiệu sản phẩm phục vụ giáo dục tại Ngày hội Thế giới Du học do tạp chí Thế Giới Mới tổ chức (12-1999)

Manulife có chương trình bảo hiểm phục vụ cho đối tượng du học sinh và thân nhân. Xin ông cho biết cụ thể đó là loại bảo hiểm gì? Có những quyền lợi đặc biệt nào không?

Ông David Mathews: Giáo dục là nền tảng của một sự nghiệp tươi sáng hơn và một cuộc sống tốt đẹp hơn. Là những bậc sinh thành chăm chút và có trách nhiệm, bạn luôn mong muốn mang đến cho con cái mình một học vấn tốt nhất có thể có được để giúp chúng trở nên một con người mà chúng có khả năng trở thành. Nhưng chi phí của giáo dục chất lượng cao đang ngày một tăng ở mọi nơi trên thế giới trong suốt thập niên qua.

Vì vậy, với Chinfon Manulife, chúng tôi có thể giúp các bạn về khả năng chu cấp cho con cái bạn vào đại học. Sản phẩm bảo hiểm giáo dục hỗn hợp của chúng tôi không chỉ cung cấp sự bảo vệ mà còn lồng ghép ý nghĩa tiết kiệm hữu ích vào đó. Qua loại bảo hiểm này, các bậc cha mẹ sẽ có được quỹ tiền mặt có ý

nghĩa khi đáo hạn để trang trải các nhu cầu học tập trong nước hoặc ngoài nước của các con. Hơn nữa, loại bảo hiểm này thường kèm theo những quyền lợi khác như quyền lợi giá trị tiền mặt hoàn lại có bảo đảm để bạn có thể trang trải chi phí học tập của con cái trong trường hợp cấp thời và quyền lợi bảo vệ để giúp đảm bảo hoàn tất hợp đồng đến lúc đáo hạn.

Suốt thời gian hiệu lực của hợp đồng, nếu chẳng may tai nạn hay bệnh tật gây ra tàn tật khiến mất khả năng thanh toán bảo phí (phí bảo hiểm), thì công ty sẽ đứng ra thanh toán bảo phí cho người chủ hợp đồng (cha hoặc mẹ của đứa trẻ) cho đến khi trẻ được 18 tuổi và trẻ vẫn được hưởng đầy đủ mọi quyền lợi như mọi đứa trẻ khác khi hợp đồng đáo hạn. Vì vậy, cho dù những điều mà ta không nghĩ tới có thể xảy ra, ước muốn của bạn cho con cái học tiếp lên cao hơn sẽ không bị ảnh hưởng.

Ngoài ra, các loại bảo hiểm hỗn

Bạn có thể vay tiền để trang trải chi phí học hành cho con cái bằng giá trị tiền mặt hoàn lại có bảo đảm. Sản phẩm của Chinfon Manulife được thiết kế cho mọi người có thu nhập hàng tháng từ 3 triệu đồng trở lên.

hợp có kỳ hạn 6 năm, 10 năm, 15 năm hay 20 năm cũng giúp bạn lập kế hoạch tài chính cho việc học tập của con cái ở trong nước hay ngoài nước và đi thăm con đang du học ở nước ngoài, du lịch, mua nhà, thu nhập sau nghỉ hưu hay đảm bảo tài chính cho gia đình.

PV: *Có những loại bảo hiểm nào khác cũng giúp ích cho học hành?*

Ông David Mathews: Về những sản phẩm phụ, bảo hiểm trợ cấp y tế giúp người mua sự hỗ trợ về chi phí y tế khi bị đau ốm hay tai nạn. Bạn còn có thể mua bảo hiểm trợ cấp y tế cho tối đa 5 thành viên khác của gia đình cũng cùng một mức bảo phí. Trong trường hợp thương tật hay tử vong gây ra bởi tai nạn, gia đình sẽ có khoản trợ cấp thông qua sản phẩm bảo hiểm tử vong và thương tật do tai nạn.

Trong đầu tháng 6 vừa qua, công ty đưa ra sản phẩm quyền lợi miễn nộp phí bảo hiểm để giúp bảo vệ người chủ bảo hiểm (cũng là người được bảo hiểm) và gia đình nếu chẳng may có bất trắc xảy ra. Nếu bị thương tật toàn bộ do tai nạn hay bệnh tật trong vòng ít nhất 6 tháng liên tục khiến người chủ hợp đồng không thể lao động để tạo ra thu nhập, công ty sẽ miễn cho họ khỏi phải thanh toán bảo phí khi đến kỳ hạn khi thương tật toàn bộ bắt đầu

và trong suốt thời gian còn lại của hợp đồng cho đến khi hợp đồng đáo hạn. Sản phẩm phụ này có thể áp dụng cho bất kỳ sản phẩm chính nêu trên.

PV: *Muốn mua các loại bảo hiểm, nhất là bảo hiểm liên quan giáo dục thì mua ở đâu? Gặp trực tiếp hăng hay thông qua đại lý?*

Ông David Mathews: Xin mời đến các đại lý! Hiện nay, chúng tôi có hơn 1.200 đại lý được huấn luyện kỹ càng và rất chuyên nghiệp trên toàn quốc. Họ có thể giúp khách hàng tính toán nhu cầu tài chính của gia đình và tư vấn mua sản phẩm với bảo phí phù hợp. Chìa khóa của chiến lược phát triển sản phẩm của chúng tôi là tìm ra điểm thích hợp giữa sản phẩm làm ra với nhu cầu của khách hàng. Các sản phẩm đa dạng của chúng tôi có thể giúp khách hàng lập đúng kế hoạch cuộc sống của mình bằng việc cung cấp sự an toàn về tài chính cho chính họ và gia đình, không chỉ trong hôm nay mà còn trong tương lai.

PV: *Bên cạnh việc bán bảo hiểm, Chinfon Manulife có dự định sẽ tư vấn cho khách hàng về sức khỏe và học hành cho con cái hay không?*

Ông David Mathews: Bản chất của bảo hiểm nhân thọ là một hoạt động kinh doanh mang tính nhân bản và sự cam kết lâu dài. Vì thế, nó sẽ gắn liền với cả cuộc đời của khách hàng. Và khách hàng luôn là thượng đế. Chắc chắn, chúng tôi sẽ tìm cách cung cấp thêm các sản phẩm và dịch vụ phụ có giá trị đối với khách hàng trong tương lai.

PV: *Xin cảm ơn ông,*

VINH PHÚC thực hiện

VIETNAM AIRLINES
SỰ LỰA CHỌN TỐT NHẤT

Vietnam Airlines - Hãng hàng không quốc gia Việt Nam - đang có chương trình giá vé ưu đãi cho du học sinh đi các nước châu Âu, Úc và New Zealand.

Theo tin từ Văn phòng khu vực phía Nam của Vietnam Airlines, bảng giá vé ưu đãi cho du học sinh được thực hiện như sau:

Chặng bay	Giá bán (USD)	
	Một lượt	Khứ hồi
• TP. Hồ Chí Minh - Paris (Pháp):	650	1.100
• TP. Hồ Chí Minh - Luân Đôn (Anh):	650	1.100
• TP. Hồ Chí Minh - Sydney/Melbourne (Úc):	500	950
• TP. Hồ Chí Minh - Adelaide/Brisbane/ Canberra/New Castle (Úc):	500	950
• TP. Hồ Chí Minh - Auckland (New Zealand) chuyển tiếp qua Melbourne hoặc Sydney:	500	1.100

Được biết, du học sinh muốn mua giá vé ưu đãi phải xuất trình hộ chiếu (passport) có thị thực du học (student visa) do cơ quan ngoại giao nước nhận vào du học cấp. Phụ huynh và du học sinh có thể liên hệ trực tiếp các văn phòng chính hay các đại lý bán vé của Vietnam Airlines. Muốn biết thêm chi tiết, có thể liên hệ ông Hoàng Việt Thắng, Văn phòng Vietnam Airlines, 114 Nguyễn Huệ, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8320320, 8244482.

**ĐI
DU
HOC
VỚI
GIÁ
ƯU
ĐÃI**

23 đơn vị trực tiếp tham dự Ngày hội Thế giới Du học diễn ra vào chủ nhật 30-7-2000 tại Khách sạn New World TP. Hồ Chí Minh. Tạp chí TGM trân trọng giới thiệu địa chỉ của các đơn vị tham dự để quý vị phụ huynh và các bạn sinh viên, học sinh tiện liên hệ.

ĐẾN VỚI THẾ GIỚI DU HỌC

HAI ĐƠN VỊ TÀI TRỢ

- **Liên doanh bảo hiểm Chinfon Manulife**, cao ốc Diamond Plaza, 34 Lê Duẩn, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8257732, Fax: 8257718.
- **Văn phòng Vietnam Airlines** khu vực phía Nam, 114 Nguyễn Huệ, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8244377, Fax: 8230273.

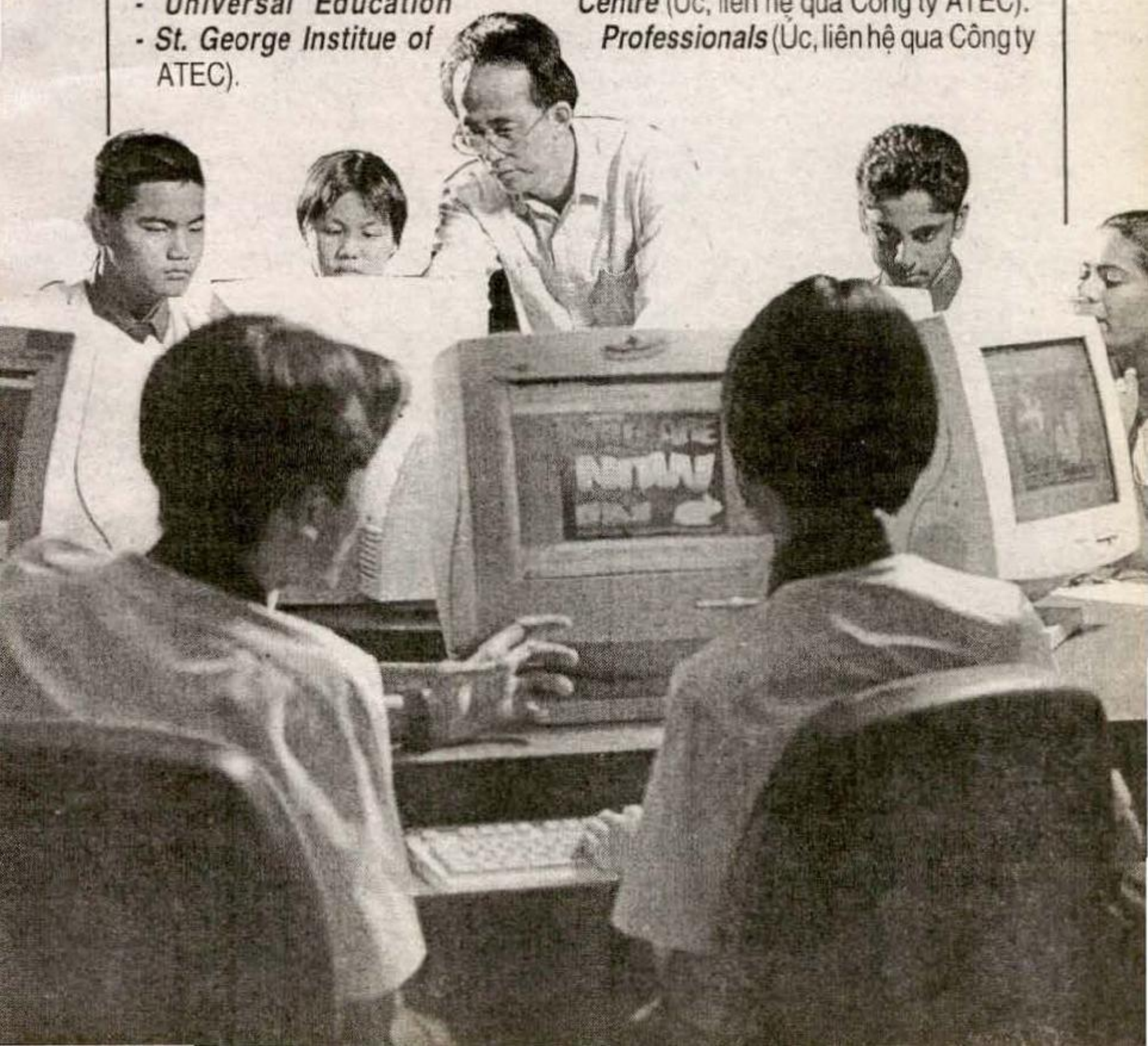
CÁC CƠ QUAN NGOẠI GIAO VÀ GIÁO DỤC NƯỚC NGOÀI

- **AEI - Cơ quan giáo dục trực thuộc Tổng lãnh sự Úc**, cao ốc Landmark, 5B Tôn Đức Thắng, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8256560, Fax: 8256559.
- **British Council - Hội đồng Anh trực thuộc Tổng lãnh sự Anh**, 25 Lê Duẩn, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8232862, Fax: 8232861.
- **Tổng lãnh sự New Zealand**, cao ốc Yoco, 41 Nguyễn Thị Minh Khai, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8226907, Fax: 8226905.
- **Tổng lãnh sự Singapore**, cao ốc Saigon Centre, 65 Lê Lợi, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8225173, Fax: 8214766.
- **Tổng lãnh sự Thái Lan**, 77 Trần Quốc Thảo, quận 3, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8222637, Fax: 8291002.

CÁC ĐƠN VỊ DỊCH VỤ DU HỌC, TÀI CHÍNH, NGOẠI NGỮ VÀ INTERNET

- **Ngân hàng Thương mại Á châu (ACB) - Trung tâm thẻ tín dụng**, 29 Ter Nguyễn Đình Chiểu, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8222022, Fax: 8220392.
- **IDP Education Australia**, 164 Nam Kỳ Khởi Nghĩa, quận 3, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 9301036, Fax: 9301037.
- **Trung tâm du học SEAMEO**, 35 Lê Thánh Tôn, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8256644, Fax: 8232175.
- **Trung tâm hợp tác chuyên gia và kỹ thuật với nước ngoài (CEPECE)**, 208 Nguyễn Thiện Thuật, quận 3, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8334077.
- **Công ty Quốc Anh**, 86 Sương Nguyệt Anh, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 9250945, Fax: 9250944.
- **Công ty ATEC**, 388A Hồ Văn Huê, quận Phú Nhuận, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8451797, Fax: 8441466.

- **Công ty Tân Văn Lang**, 27 Thái Văn Lung, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8228907, Fax: 8294291.
- **Công ty TNC**, 27 Nguyễn Trung Trực, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8224992, Fax: 8225039.
- **Discovery Tour**, 15B8 Lê Thánh Tôn, quận 1, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8795250, Fax: 8244470.
- **Trung tâm du học Đại học Kỹ thuật TP. Hồ Chí Minh**, 268 Lý Thường Kiệt, quận 10, ĐT: 8654600, Fax: 8645922.
- **Trung tâm du học Đại học Khoa học xã hội và nhân văn TP. Hồ Chí Minh**, 10-12 Đinh Tiên Hoàng, quận 1, ĐT: 8221910, Fax: 8221903.
- **Trường đào tạo Anh ngữ quốc tế (IES)**, 101C Nguyễn Văn Cừ, quận 5, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8366166, Fax: 8831525.
- **Trường đào tạo Việt Mỹ**, 44 Trương Định, quận 3, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8293971, Fax: 9320372.
- **Công ty Viễn Tin (dự án Duhoc.com)**, 4 Đồng Nai, quận Tân Bình, TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8485265, Fax: 8444321.
- **Universal Education Centre** (Úc, liên hệ qua Công ty ATEC).
- **St. George Institute of Professionals** (Úc, liên hệ qua Công ty ATEC).

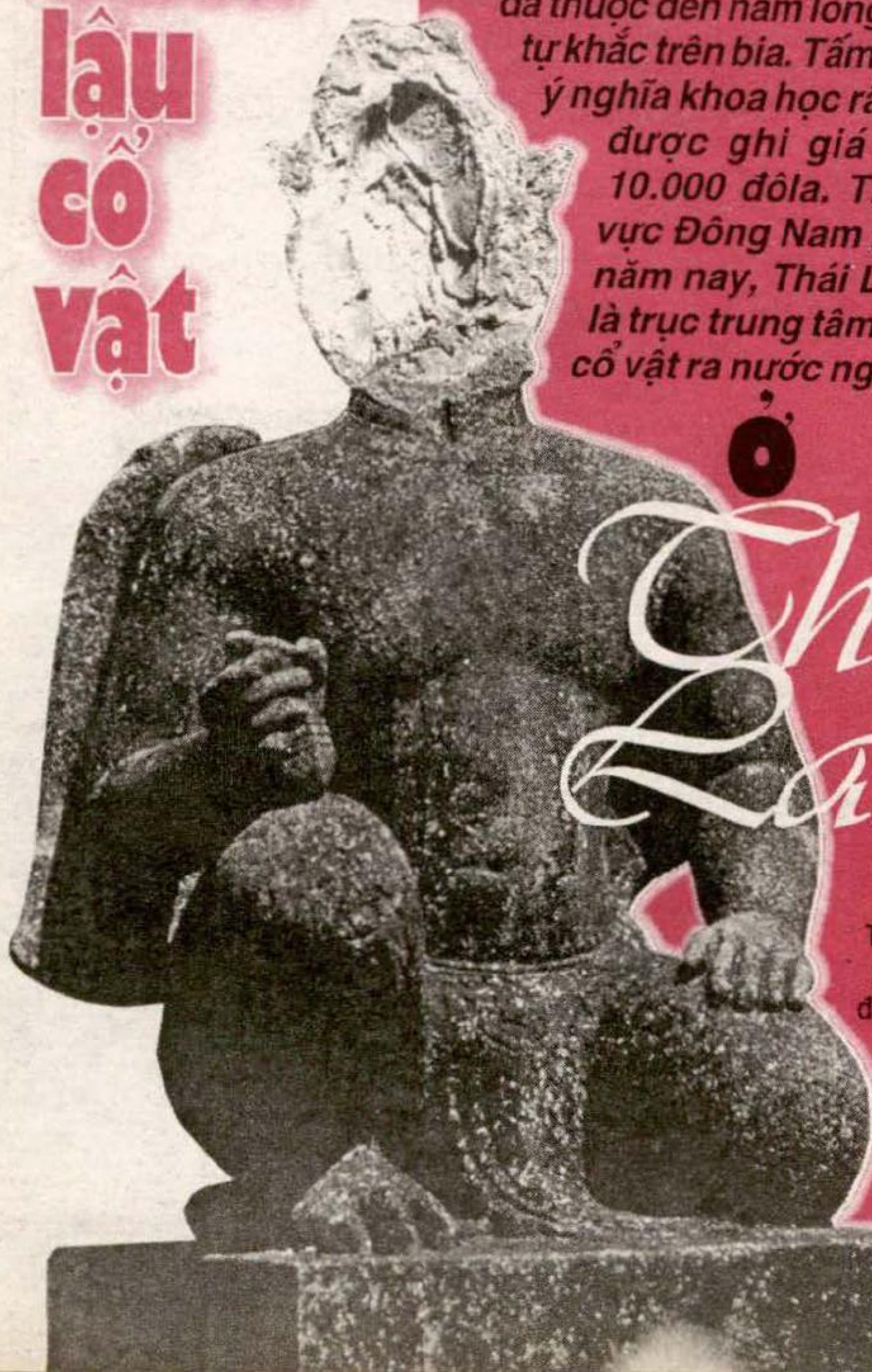
Thị trường buôn lậu cổ vật

Cuối năm 1998, trong chuyến du lịch đến Bangkok, Claude Jacques (nhà nghiên cứu văn khắc và cổ vấn về Campuchia và Angkor của tổng giám đốc UNESCO) dừng chân trước một cửa hiệu bán đồ cổ. Ông trở mắt nhìn một tấm bia cao 1,50m nguyên là cổ vật Campuchia mà ông đã thuộc đến nằm lòng từng văn tự khắc trên bia. Tấm bia mang ý nghĩa khoa học rất quý giá, được ghi giá rao bán 10.000 đôla. Trong khu vực Đông Nam Á, gần 30 năm nay, Thái Lan chính là trục trung tâm mua bán cổ vật ra nước ngoài.

Ở Thái Lan

DẠ THẢO

Tượng cổ bị phá hỏng ở đền Banteay Srei

Từ một chuyến buôn lậu bị phát hiện

Từ thủ đô Bangkok (Thái Lan) đi theo một con đường ô tô phẳng lì dài 250km sẽ đến biên giới Campuchia. Sau khi vượt qua trạm biên phòng với chế độ kiểm soát khá đơn giản, lái xe thêm một quãng đường đất đỏ dài 40km giữa vùng đồng bằng khô cằn - khu vực trước đây ít lâu còn thuộc quyền kiểm soát của quân Khmer Đỏ, đến Banteay Chmar xuất hiện trước mắt. Vốn là di tích nghệ thuật Khmer ở thế kỷ 13, tháng 11-1998, ngôi đền đã bị hàng trăm người dùng cưa máy và khoan máy đục phá tan nát. Bọn chúng lấy đi có hệ thống tác phẩm điêu khắc trên đá, tượng, khung cửa chạm khắc và tranh chạm nổi diễn tả cảnh sinh hoạt đời thường dưới thời vương triều Khmer, sau đó bí mật chuyển "chiến lợi phẩm" sang Thái Lan. Vụ đánh cắp cổ vật có tổ chức này có thể đã bị rơi vào quên lãng nếu chuyên gia Claude Jacques không phát hiện tấm bia cổ bày bán ở Bangkok. Chính quyền Thái Lan và UNESCO liền hợp tác mở cuộc điều tra và kết luận: chưa bao giờ một di tích Khmer lại bị phá tan hoang như vậy. Thái Lan quyết định nhảy vào cuộc. Ngày 5-1-1999, tại km 142 trên con đường nối liền Bangkok và biên giới Campuchia, đội cảnh sát tuần tra Thái Lan chặn lại một chiếc xe moóc đang chạy với tốc độ rất nhanh. Tin mật báo cho biết: trong thùng xe là 117 bức khắc nổi và 5 tấm bia cổ có xuất xứ từ đền Banteay Chmar. Ngày 1-3-1999, Thái Lan chính thức trao trả số cổ vật ấy cho Campuchia đưa về Bảo tàng quốc gia Phnom Penh. Sự kiện này được tổ chức rất long trọng và mang ý nghĩa rất ngoại giao: Bộ trưởng Văn hóa Thái Lan Kanchana Silpa-Archa đã cam kết với công chúa Norodom Bupphadevi - Bộ trưởng Văn hóa Campuchia - sẽ tiếp tục nỗ lực đấu tranh phòng chống nạn buôn lậu cổ vật giữa hai nước. Nạn mua bán cổ vật ở Thái Lan

với chân rết tỏa ra khắp thế giới đã thịnh hành từ thời chiến tranh Việt Nam, lúc lính Mỹ lui tới mua bán hàng hóa ở Bangkok. Sau thập niên 1980, khi ngành du lịch phát triển, nạn mua bán cổ vật bùng nổ, đạt mức doanh thu hàng chục triệu đôla mỗi năm. Ước tính trong mấy thập niên vừa qua, đã có tổng cộng 15.000 món cổ vật còn nguyên vẹn được bán ra nước ngoài từ Thái Lan. Chỉ trong năm 1999, chính quyền Bangkok đã tịch thu hơn 1.000 bức tượng, khung cửa, đầu tượng Phật, đầu tượng vua Khmer, đầu tượng thần Ấn Độ giáo. Từ số tang vật này suy ra số cổ vật trao đổi trên thị trường lớn đến mức độ nào.

Buôn cổ vật ở Thái Lan

Trong các đường dây buôn lậu cổ vật, tuyến Thái Lan - Campuchia hoạt động rôm rả nhất. Một trong hai tài xế tên là Kuem lái chiếc xe moóc bị bắt hôm 5-1-1999 tại km 142 đã khai báo như sau: "Một người đàn ông tên là Liang làm nghề mua bán đá quý ở Bangkok tiếp xúc với tôi thuê chở hàng trang trí nội thất. Tôi cứ tưởng hẩn nói thật". Đang đêm, hai gã tài xế đánh xe đến biên giới Campuchia. 20 người dân địa phương đang chờ sẵn với những chiếc xe ba gác kéo tay phủ đầy rơm và lúa che giấu cổ vật đến Banteay Chmar. Phần Liang được một khách hàng trả tiền thuê xe dự định sẽ chở hàng đến vùng ngoại ô Bangkok. Không ai biết chủ hàng thực sự là ai? Rốt cuộc chỉ có hai gã tài xế ở tù. Người chủ cửa hiệu ở Bangkok cũng bị mời đến hỏi cung rồi sau đó vẫn được tự do. Ở Campuchia, một số sĩ quan thuộc sư đoàn 7 đóng quân ở huyện Banteay Chmar có dính liú đến vụ ngang nhiên trộm cổ vật đã bị trừng phạt và chuyển. Tuy bọn chủ mưu chưa bị tóm nhưng từ vụ buôn lậu cổ vật đến Banteay Chmar, các cơ quan chức năng Thái Lan đã dò ra được một phần đầu mối của mạng lưới buôn lậu. Một đầu mối xuất phát từ

nhà điêu khắc thuộc hàng giỏi tay nghề nhất Thái Lan tên là Sunthorn Sowapi sống ở Ayuthya cách Bangkok 80km (thủ đô vương quốc Xiêm La cho đến cuối thế kỷ 18) từ mấy chục năm nay. Từ lâu, cảnh sát Ayuthya đã nghi ngờ bên trong xưởng điêu khắc của Sunthorn có giấu cổ vật. Năm 1999, họ quyết định khám nhà và không còn tin vào mắt mình nữa: 399 món cổ vật gồm khung cửa, đầu tượng vua chúa Khmer, bức khắc nổi được chôn lấp dưới độ sâu 60cm trong hồ nước và ruộng lúa gần nhà. Trong số cổ vật này có đầu tượng Suryavarman II (người xây dựng đền Angkor Vat nổi tiếng hồi đầu thế kỷ 12), đầu tượng vua Jayavarman VII (người tái thiết đền Angkor Vat), tượng các vũ công apsara... Ngoài việc tàng trữ cổ vật, Sunthorn còn chế tác đồ giả cổ giống hệt cổ vật nguyên bản bằng cách sử dụng một công thức hóa học bí mật. Bị tổng giam vào tù nhưng Sunthorn nhất mực kêu oan rằng người khác mang hàng đến bán cho hắn chứ hắn hoàn toàn không biết xuất xứ của cổ vật. Hiện nay, Sunthorn đã được trả tự do theo chế độ có bảo lãnh.

Ở Bangkok, dân kinh doanh cổ vật tập trung tại khu thương mại River City bên bờ sông Menam Chao Phraya giữa trung tâm thủ đô. Khu thương mại này là một nơi rất lạ: đường sá ít người qua lại, ban đêm chỉ có thứ ánh đèn vàng vọt. Tuy nhiên, giới chơi cổ vật đã gọi đây là mỏ vàng. Các cửa hàng đẩy ắp cổ vật Khmer. Năm 1999, 76 món đồ cổ ở River City bị tịch thu. Một số con buôn bị tổng giam một thời gian rồi đầu lại vào đấy, chỉ có điều chuyện mua bán diễn ra kín đáo hơn. Khách muốn xem hàng sẽ được mời ra phía sau cửa hiệu. Tuy chủ cửa hiệu giới thiệu cổ vật đều là hàng thải ra từ các khu khai quật chứ không phải là món bị đánh xoáy trong đền chùa Khmer nhưng dân sành sỏi biết rõ có thể tìm được đủ món quý hiếm có xuất xứ từ đền Banteay

18 • THẾ GIỚI MỚI

Chmar, đền Koh Ker, đền Banteay Kdei, đền Banteay Srei... ở Campuchia. Thái Lan là nơi phát triển chủ yếu du lịch văn hóa cũng không thoát khỏi bàn tay nhám nhúa của bọn trộm cắp cổ vật. Ở thành phố Ayuthya - nơi ngày nào cũng có đông đảo khách du lịch đến tham quan, cảnh sát địa phương ghi nhận thỉnh thoảng lại xảy ra một vụ mất cắp đầu tượng hoặc tay tượng Phật. Các vụ tịch thu cổ vật trong năm 1999 đã cho thấy có tối thiểu 50% số cổ vật bị mất cắp từ các đền chùa Khmer trên lãnh thổ Thái Lan. Sở dĩ trên đất Thái Lan vẫn có đền chùa Khmer vì ngày trước triều đại Angkor chạy dài từ Campuchia sang đến miền Trung và miền Nam Thái Lan. Hiện nay ở Thái Lan vẫn còn 1.200 ngôi đền chùa Khmer mà một số đã trở thành phế tích giữa rừng sâu.

Làm thế nào chống nạn chảy máu cổ vật?

Thái Lan và Campuchia đều đã ký kết hiệp định hợp tác đấu tranh chống nạn đánh cắp cổ vật theo luật pháp của từng nước. Thậm chí luật pháp Thái Lan còn quy định cấm đưa ra nước ngoài mọi tượng thờ bất kể tượng có xuất xứ từ đâu. Tuy nhiên, tình trạng quan chức nhận tiền hối lộ để cấp giấy phép xuất khẩu cho cổ vật vẫn xảy ra và chính quyền Thái Lan thừa nhận không thể ngày một ngày hai xóa bỏ tệ nạn này được. Ngoài đường bộ Thái Lan - Campuchia, tuyến đường biển buôn lậu cổ vật cũng đã thành hình. Tuyến đường này xuất phát từ bờ biển phía Nam Campuchia đi xuyên qua vịnh Thái Lan xuôi về hướng Nam đến Singapore hoặc vòng qua vịnh đi lên hướng Bắc đến Bangkok. Chính trên tuyến đường thủy này mà 18 đầu tượng quý canh cửa đền Angkor Thom (Campuchia) thuộc niên đại thế kỷ 12 đã được vận chuyển đến cảng Bangkok và bị bắt giữ. Trong hàng hà sa số container, nhân viên hải quan đã nhận

(Xem tiếp tr.100)

Vừa qua, Quốc hội Pháp - tuy muộn màng - đã công khai tuyên chiến với các giáo phái (GP) vì “chúng xâm phạm quyền tự do cá nhân và hủy hoại nhiều thế hệ”. Người ta đã tỉ mỉ đến độ cấm các GP bén mảng đến khuôn viên các trường học trong bán kính 100m. Tại sao các GP lại tỏ ra nguy hiểm đến như vậy?

GIÁO PHÁI:

Thảm họa cho trẻ em

Một trong những GP đáng ngại nhất ở Pháp là *Nouvelle Acropole* với phương châm “thông thiên học” (théosophie) và “thành lập giai cấp thượng lưu có trí tuệ siêu việt”. Từ năm 1992, GP này đã lôi kéo rất nhiều bậc thức giả và tệ hơn là con cháu họ. Các hiệp hội bài GP và các cơ quan

Gia đình bé Raphael Ginoux bị bắt năm 1997

NƠI LỖ
CÒN ĐÓ

HÂN LÝ

thống kê xã hội học của Pháp cho rằng có thể có ít nhất 40.000 trẻ em Pháp đã và sẽ rơi vào vòng dụ dỗ của các GP. Từ năm 1953, Lafayette Ron

Hubbard - giáo chủ GP *Khoa học luận* - đã hô hào: “Cứu lấy trẻ em nghĩa là cứu cả quốc gia”. Ở GP *Mặt trăng*, trẻ em đứng hàng thứ ba. GP *Nhân chứng Jéhovah* cũng

Trẻ em trong giáo
phái *Hare Krishna*

cho rằng “cần nắm bắt và phát huy kịp lúc mọi thiên tài ấu thơ”. Thực tế cho thấy là ở Mỹ, châu Phi và nhiều nước châu Âu, giành giật trẻ em từ tay các GP là điều không dễ, vì phải luôn giải quyết bằng... bạo lực. GP *Bảo Mặt trời* ở Hà Lan đã giam giữ 720 trẻ em (từ 6-14 tuổi) trong các hầm tối. Tất cả các em không được mặc quần áo. Bé trai phải uống nước có pha tinh dịch của giáo chủ (!) để “phát triển chỉ số thông minh”, bé gái phải làm nô lệ tình dục cho các giáo đồ. Ngày 12-7-1999, cảnh sát Hà Lan với sự trợ giúp của INTERPOL (Tổ chức Cảnh sát quốc tế) phải tổng tấn công “thành lũy” của GP này. 2 viên cảnh sát trúng đạn bắn tia là cái giá phải trả. GP *Tabitha's Place* (Pháp) đã bỏ đói trẻ em và chỉ nhờ sự nhồi sọ những lời rao giảng xằng bậy, đến độ cậu bé Raphael Ginoux (19 tháng tuổi) đã chết vì suy dinh dưỡng. GP *Nhân chứng Jehovah* không cho phép truyền máu dù bệnh nhân sắp chết, GP *Ecoovie* bắt ăn chay với rau cỏ, GP *IVI* thì chỉ thu nhận trẻ em mắc bệnh AIDS và tuyên bố chữa khỏi bằng phân bò trộn rêu tường, GP *Nhật nguyệt hữu* thì chủ trương dùng niệu liệu pháp để giải quyết mọi bệnh tật. GP *Montfayet* lại cho rằng “Thượng đế im lặng thì nhân loại bệnh tật, khi ngài lên tiếng thì chúng ta mới khỏe mạnh”

và để được khỏe mạnh, phải dâng hiến thân xác cho giáo chủ!

Điều nguy hiểm hơn cả thương tật thể xác là thảm họa tinh thần. Tất cả trẻ em tham gia các GP đều bị tách biệt khỏi học đường, câu lạc bộ thể thao, xóm giềng, các hoạt động văn hóa... Xã hội có một số cảm đoán vì lợi ích của cộng đồng và cho phép cá nhân được tự do lựa chọn. Nhưng trong GP, không hề có chuyện ăn thịt hay cá tùy thích, ngủ hay không ngủ. Các quy tắc chuẩn mực trong gia đình bị xáo trộn dữ dội, vì đa phần các giáo chủ phủ nhận quyền hành của cha mẹ với con cái.

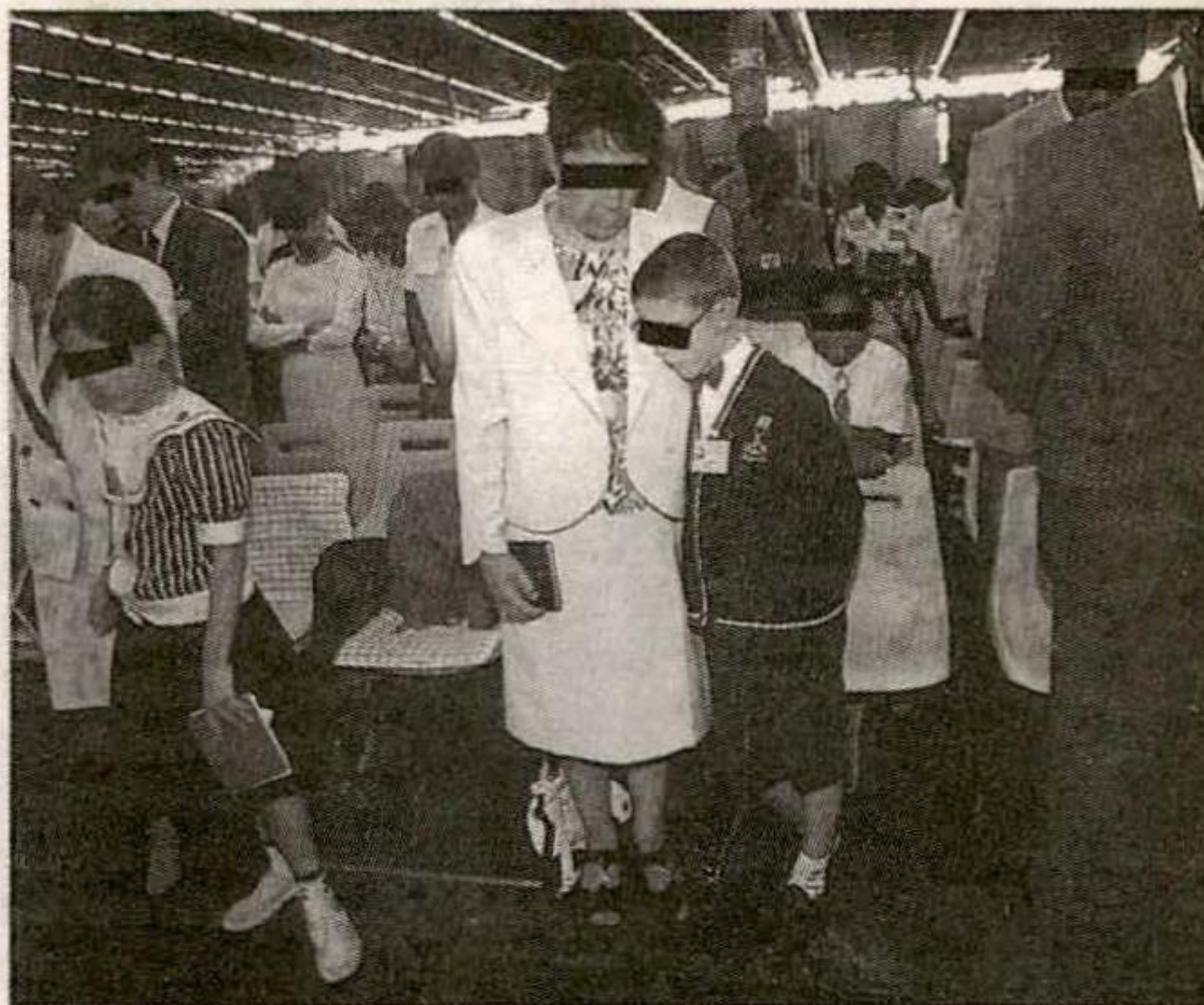
GP *Con trời* của Ý chủ trương chia các trẻ em thành những nhóm 3-20 em, không còn chút liên hệ gì với bố mẹ (dù bố mẹ có gia nhập GP). GP *Ecoovie* (Hy Lạp) thì phán: mỗi đứa trẻ có 7 ông bố và 7 bà mẹ! Từ 4 giờ sáng, các em bị dựng cổ dậy để nghe kinh suốt 4 giờ liền. Em nào ngáp hay ngủ gật sẽ bị quát roi đến tóa máu. Đó là hình phạt của GP *Citadelle*. GP *Tabitha's Place* sẵn sàng rao giảng: “Sự điên loạn luôn ngự trị trong lòng trẻ con, phải dùng gậy gộc và dây lưng để tách nó ra”. Tệ hại hơn là kiểu giáo dục tình dục phản khoa học. Nhiều GP chủ trương việc kích dục sớm ở bé gái do chính các ông bố đảm nhiệm, còn ở bé trai là do các bà

Một số giáo đồ của giáo phái Nhân chứng Giêhovat

mẹ. Chính người lớn sẽ chỉ cho các em cách thủ dâm để không cần lập gia đình sau này! Các nhà xã hội học không xa lạ gì với thuật ngữ *flirty fishing* (điểm thiêng) mà một số giáo chủ đề ra, chủ trương phô bày và dâng hiến thân xác cho tất cả giáo đồ khác giới!

Trẻ em trong GP Nhân chứng Giêhovah không biết đến lễ Giáng sinh, năm mới hay sinh nhật. Chúng chỉ biết có giáo chủ, xem truyền hình dưới sự canh gác của những giáo đồ dữ tợn. Chúng không được thi vào đại học, vì có chủ trương tất cả phải chờ đợi *Armageddon* (ngày tận thế). Vì thế, khá nhiều trẻ em đã nổi loạn ở tuổi vị thành niên hoặc tố cáo với cảnh sát.

Đối với "tổ chức" *Shri Ram Chandra Mission* (có "trụ sở" ở Ấn Độ) thì những phụ nữ ly hôn đã có con sẽ tìm được bên giáo chủ "hạnh phúc để quên đi khổ đau". Sự loạn dâm có chủ đích được đề cao tối đa. Rất nhiều phụ nữ đã sa hãm say hàng tại đây và phải mất một thời gian dài mới tách ra được địa ngục

Từ trái sang: Guy Claude Burger và Gilbert Bourdin

trần gian ấy. Con cái của họ, mới 6 tuổi, đã bị ép buộc tung hê sách vở để quan tâm đến... chính trị.

Khía cạnh tài chính và tình dục

Rất nhiều GP thuộc loại "tiền ực bạc vạn", nếu không thì cũng rùng rinh. Hai GP giàu nhất thế giới có lẽ là Nhân chứng Giêhovah và Khoa học luận, với ngân quỹ mỗi nơi khoảng 200 triệu đôla. Sau đó là Soka Gakkai, Amorc, Mahikari (Nhật Bản), Tân sứ đồ (Mỹ), Mandarom, Anthoposophie, Dianova. Những GP này xoàng ra cũng có khoảng 50 triệu đôla trong két sắt. Tiền đến từ chuyện in sách

báo tuyên truyền, những buổi giảng đạo trang trọng và tất nhiên là sự quyên góp. Ủy ban Điều tra Guyard-Brard (Pháp) vào năm 1999 đã phanh phui một đường dây chuyển 3 triệu đôla sang hệ thống ngân hàng Ý. Ngoài ra, các giáo chủ còn làm giàu từ tiền mua bán bất động sản và cả... ma túy.

Về tình dục, các giáo chủ “lầy lùnh” nhất đều bị kết án loạn luân hoặc hãm hiếp trẻ em. Đó là những gương mặt “khả kính” như Guy Claude Burger, Gilbert Bourdin, David Berg, Lucien Engelmajer. Tất cả các giáo chủ đều hiểu rằng điều tốt nhất để làm chủ tinh thần là làm chủ thân xác. Chẳng thế mà trong tất cả các cuộc hành lễ của GP *Iso*, luôn có 50 phụ nữ trẻ đẹp quay tròn, thủ dâm tập thể cho giáo chủ chiêm ngưỡng! Một nữ nhân chứng là Florence Rongaclia đã tố cáo “giáo chủ Gilbert Bourdin của GP *Hamsa Manarah* đã làm nhục tôi rất thô bạo khi tôi mới 14 tuổi, với sự đồng ý của mẹ tôi”. Tất nhiên là giáo chủ cãi bay cãi biển và đột tử (!) khi chuẩn bị ra tòa đại hình. Bức tượng giáo chủ bằng bê tông - cao 33m và nặng 1.200 tấn - bị đập tan tành. Guy Claude Burger cũng chối tội hiếp dâm trẻ em nhưng đã bị xử chung thân cấm cố. Giáo chủ Lucien Engelmajer của GP *Patriarche* thì làm giàu một phần nhờ bán băng video quay cảnh trẻ em thủ dâm hoặc người lớn quan hệ tình dục với trẻ em. Khi bị vạch mặt, đức giáo chủ này còn đe dọa một cuộc tự sát tập thể hoặc “vứt bỏ bao cao su để bệnh tật lan tràn”! GP này từ 25 năm nay hô hào cai

nghiện ma túy cho hơn 100.000 con nghiện (chủ yếu là phụ nữ!) đến từ 16 quốc gia ở châu Âu. Dinh thự GP nằm ở bãi biển Miami tuyệt đẹp, với giáo chủ Lucien 77 tuổi. Chi nhánh của GP này lên đến con số 250 trên châu Âu và châu Mỹ.

Một số GP khác, sau khi “sập tiệm”, mới lòi ra những đường dây buôn vũ khí, ma túy, gái điếm và cả chất phóng xạ. Đến lúc đó, rất nhiều giáo đồ mới cảm thấy cay đắng khi hình ảnh vĩ đại của giáo chủ chỉ là một tên lọc lừa, lừa đảo.

Đó là trường hợp của rất nhiều giáo chủ, chẳng hạn Nuno Juarez Francescotti của Mexico, người “chấn dất” 7.000 giáo đồ của GP *Tân Mayas*. Ngày 3-1-1998, Nuno vào tù vì tội “tẩy não tập thể, lạm dụng tình dục và buôn ma túy”. Đó cũng là kết cục của giáo chủ Alberto Kliadini (Ý), 66 tuổi, điều hành cả một guồng máy “mông má” xe hơi ăn cắp. Hoặc nữa, giáo chủ Jean Sébastien Vrimard, đứng đầu GP *Thần nhân đồng hình* (Pháp), đã hãm hiếp 162 bé gái từ 7-15 tuổi và chuyên cung cấp gái gọi hạng sang cho các dân chơi của cự lực địa.

Tất cả các hiệp hội bảo vệ nhân quyền, bảo vệ trẻ em và cả Liên hiệp quốc đang đoàn kết để chống lại những tổ chức phi nhân này. Nhiều trẻ em được trả lại cho học đường, nhiều người lớn trở lại với công việc và tất nhiên không ít giáo chủ bị tù hoặc xử bắn. Nhưng cuộc chiến chống các GP ma mị và quái đản xem ra còn thập phần vất vả...

(Theo *le Nouvel Observateur*, *Capital*,
Le vif de l'Express, 7.2000)

Kỷ lục TRONG NGÀNH TÌNH BÁO

Được trả thù lao cao nhất

Điệp viên Rick Ames, gián điệp của CIA (Cơ quan Tình báo trung ương Mỹ) nhưng làm việc cho KGB (Cơ quan phản gián của Liên Xô cũ), là điệp viên được trả tiền nhiều nhất. KGB đã trả cho ông 2,7 triệu đôla tiền mặt và hứa hẹn sẽ đưa thêm 1,9 triệu đôla. Lối sống hào phóng và tiêu xài thoải mái đã khiến Ames bị phát hiện và bị bắt giữ vào năm 1994.

Gia đình gián điệp hiệu quả nhất

John Walker Jr. gia nhập KGB năm 1968 và dần dần đã tuyển mộ em trai, con trai và người bạn thân vào làm việc cho KGB. Mạng lưới tình báo của ông đã giáng cho Mỹ những thiệt hại chiến lược nặng nề hơn bất cứ mạng lưới gián điệp nào khác. Walker bị bắt năm 1985 sau khi vợ cũ chỉ điểm cho FBI (Cục Điều tra liên bang Mỹ).

Mất cắp bí mật lớn nhất thế kỷ 20

Các điệp viên Xô viết đã thâm nhập vào chương trình nguyên tử của Mỹ (tên mật mã: "Dự án Man-

NGÂN ANH

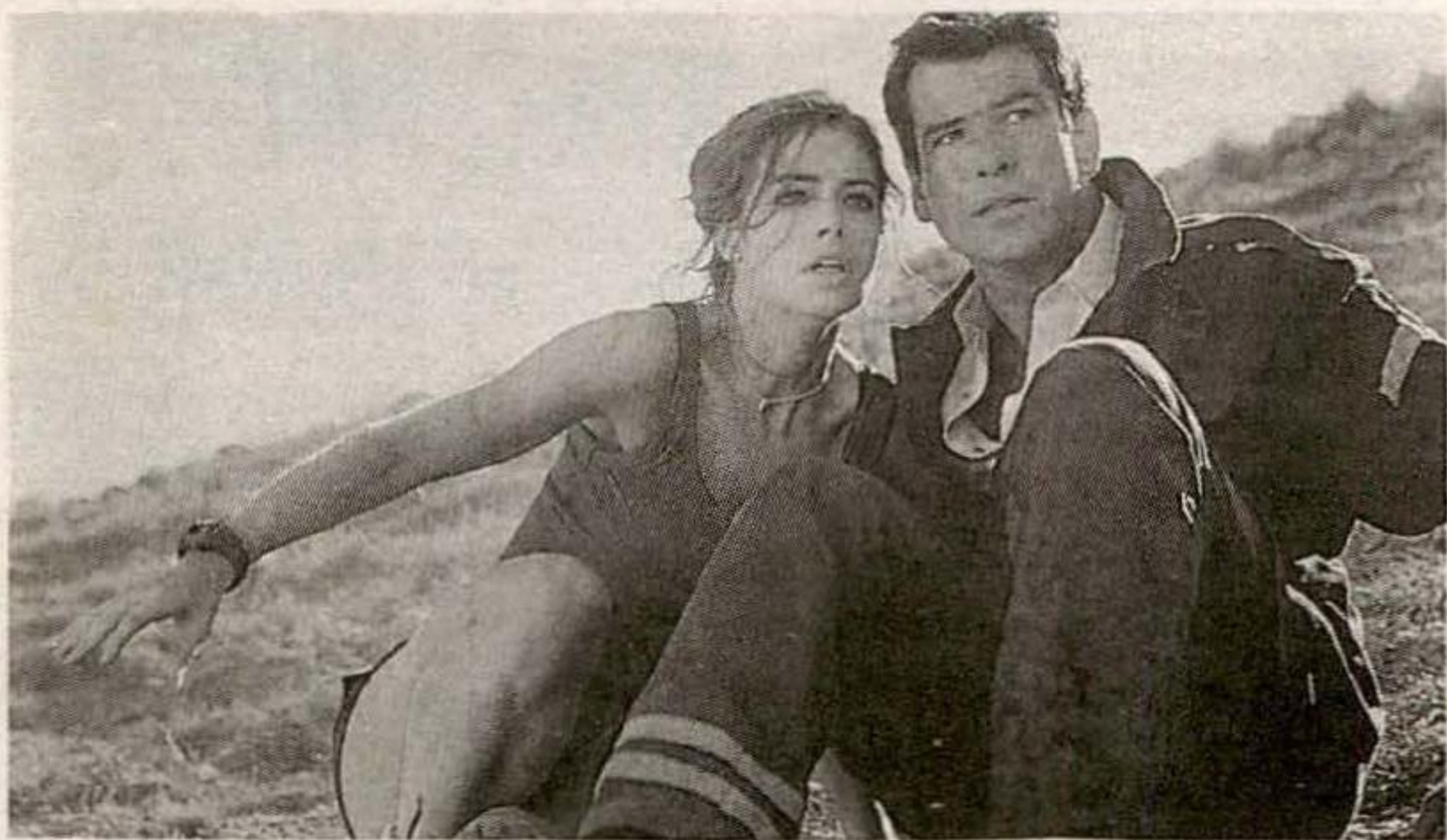

Mata Hari

hattan") suốt Chiến tranh thế giới lần thứ hai và vẫn tiếp tục do thám cả sau chiến tranh. Sự thành công của họ đã cho phép các nhà khoa học Xô viết phát triển loại vũ khí hạt nhân của riêng họ vào năm 1949.

Giá rẻ nhất trả cho tin tình báo giá trị cao

KGB đã trả cho John Walker Jr. ước tính tổng cộng khoảng 1 triệu đôla từ năm 1968 cho đến lúc Walker bị bắt vào ngày 20-5-1985.

Diệp viên James Bond (Pierce Brosnan đóng) trong phim *Thế giới không đủ*

Những bí mật mật mã của Walker đã cho phép KGB giải mã hơn 1 triệu tin tình báo mật của Mỹ - tính "đổ đồng" thì mỗi tin tình báo đáng giá chừng... 1 đôla.

Chất dẫn dụ theo dấu vết hiệu quả nhất

Trong thời kỳ chiến tranh lạnh, Bộ An ninh quốc gia CHDC Đức đã chế ra một chất tổng hợp mang mùi của một con chó cái Shepherd của Đức - một chất mà khi "phết" vào giày dép hoặc lốp xe của đối tượng cần theo dõi thì những con chó đực Shepherd có thể lần theo dấu vết của đối tượng này trong ba ngày.

Mạng lưới nhiều cộng tác viên tình báo nhất

Từ năm 1985-1989, ước tính có khoảng 260.000 người làm "cộng tác viên tình báo không chính thức" (IMS - Inoffizielle mitarbeiters) cho Bộ An ninh quốc phòng CHDC Đức. Mật độ "dày đặc" của mạng lưới

này gấp 8 lần mạng lưới tình báo của Hitler. Suốt thời kỳ chiến tranh lạnh, Cục Tình báo CHDC Đức của bậc thầy tình báo Markus Wolf đã sử dụng hiệu quả lực lượng "gián điệp tình yêu". Quá trình kiểm tra nghiêm ngặt các nam ứng cử viên (chỉ chọn 1 trong 100 thí sinh) đã tạo ra "những chàng Romeo" đi tán tỉnh những nữ nhân viên khối NATO (Khối liên minh quân sự Bắc Đại Tây Dương) và cả trong chính phủ Bonn (CHLB Đức) với sự thành công ngoạn mục: họ chiếm được cả hai mặt trận "trái tim và tin tức mật". Wolf hiện đang sống bằng nghề viết lách và là khách mời của các chương trình chat-show (trò chuyện) trên truyền hình.

Diệp viên nổi tiếng nhất

Margeretha Zelle, thường được biết dưới cái tên Mata Hari, là nữ điệp viên nổi tiếng nhất lịch sử. Cô là một vũ nữ ở châu Âu trước Chiến

tranh thế giới lần thứ nhất và rất thành công qua chiêu “mỹ nhân kế”. Sau vụ quyến rũ một tùy viên quân sự Đức ở Madrid (Tây Ban Nha), Mata Hari bị bắt và bị xử tử vì tội làm gián điệp cho Đức vào năm 1917.

Tàu ngầm gián điệp nhỏ nhất

Đó là chiếc tàu ngầm MSC, mật danh “Người đẹp đang ngủ”, do biệt kích SOE (Special operations executive) của Anh chế tạo trong Chiến tranh thế giới lần thứ hai. MSC dài 3,85m và được sử dụng để đưa các gián điệp và những tay khủng bố vào lãnh thổ đối phương.

Máy quay phim nhỏ nhất

Chiếc máy quay phim *Supercircuits PC-51XP* có thể được ngụy trang như là một chiếc cúc áo hoặc có thể giấu được trong một thỏi son môi. Những hình ảnh do nó ghi nhận có thể truyền ngay đến một máy thu nhận ở cách xa 152 mét.

“Con rệp” nghe lén nhỏ nhất

Chiếc máy truyền thanh *FSG* là thiết bị nghe lén nhỏ nhất thế giới. “Con rệp” hình trụ 10mm x 5mm này nhỏ hơn viên thuốc con nhộng và khi được gắn vào đường

dây điện thoại, nó sẽ truyền các cuộc đàm thoại đến một trạm nghe lén trên sóng 390-410 MHz và sử dụng đường dây điện thoại như là ăng ten.

Điệp viên hư cấu nổi tiếng nhất

Điệp viên James Bond của nhà văn Ian Fleming là một trong những điệp viên hư cấu nổi tiếng và thành công nhất trong thế kỷ 20. Nhân vật của 19 bộ phim tình báo này được nhiều người tin là dựa trên người anh Peter của nhà văn Fleming - ông này (Peter) là một sĩ quan tài năng trong đội biệt kích SOE của Anh.

Vũ khí tự sát nhỏ nhất

Khi chiếc máy bay do thám U2 của Mỹ bị bắn rơi trên bầu trời Liên Xô (cũ) vào ngày 1-5-1960, người ta phát hiện viên phi công Francis Powers có mang trong người một cây kim nhỏ có rãnh chứa đầy chất độc *saxitoxin* giấu bên trong một cây đinh ghim dài 2,8cm. Nó gây nên cái chết chỉ trong vài phút sau khi chích kim vào người, nhưng viên phi công đã không sử dụng cây kim này khi bị bắt sống.

(Theo Guinness Book of World Record 2000)

♦ *Biết quên thị phi, tâm mình mới thích ứng kịp cuộc sống.*

Trang Tử

♦ *Thật là hèn nhất nếu cố tìm yên ổn trong sự chối từ.*

G. Eliot

♦ *Người dù tài cao trí sáng mà cố chấp trong sự thấy và nghe thì say trong lúc sống, chết trong mộng mà không tự biết.*

Trinh Tử

Một số hiện tượng

MIỄN NHIỆM bỉ ản

Trên TGM 393, bạn đọc đã biết đến một số trường hợp thoát khỏi án tử rất kỳ lạ (bài "Miễn nhiên" với giá treo cổ, tr. 26). Kỳ này, TGM tiếp tục đề cập tới một số trường hợp "miễn nhiệm" mà khoa học vẫn chưa tìm được lời giải thích thỏa đáng.

Người không biết bỏng

Nathan Coker sinh ra trong một gia đình nô lệ da đen ở thị trấn Hillsborough, bang Maryland (Mỹ) vào năm 1814. Thoạt đầu, ông được bán cho một giám mục và sau đó chuyển sang phục vụ cho một luật sư có tên là Purnell. Vị luật sư này đối xử rất tệ với Coker và thường bỏ đói ông, nên ông thường vào nhà bếp lấy trộm đồ ăn mỗi khi đầu bếp ra ngoài. Chính vì vậy mà Coker đã phát hiện ra một "năng khiếu" đặc biệt của mình: ông có khả năng đưa tay vào nước đang sôi mà không bị bỏng, thậm chí ông còn uống được cả phê đang sôi.

Sau một thời gian làm việc cho luật sư Purnell, Coker nghỉ việc và trở thành thợ rèn ở Denton, Maryland. Chính trong thời gian này ông

NGỌC ANH

đã biểu diễn khả năng kỳ lạ của mình trong văn phòng của bác sĩ Stack trước nhiều nhân vật có tiếng của Denton (bao gồm chủ biên của hai tờ báo địa phương và bốn bác sĩ phẫu thuật).

Thoạt đầu, người ta đốt cháy than anthracite trong một bếp lò và đặt vào đó một cái xẻng cho đến khi cái xẻng nóng trắng lên. Sau đó, Coker cời giày ra và đặt cái xẻng lên lòng bàn chân và giữ cho đến khi cái xẻng đen lại. Các bác sĩ ngay lập tức xem xét cái chân của ông nhưng chẳng phát hiện thấy bất cứ vết cháy xém nào và cũng chẳng có dấu hiệu gì cho thấy có một sự tiếp xúc giữa một vật nóng với lòng bàn chân.

Cái xẻng được nung nóng đỏ một lần nữa và đưa cho Coker. Lần này, ông thè lưỡi ra và liếm cái xẻng cho đến khi nó nguội hẳn. Các bác sĩ xem xét cái lưỡi nhưng cũng chẳng thấy gì chứng tỏ rằng lưỡi ông vừa tiếp xúc với vật nóng.

Một vốc tay các viên đạn ghém

Angelo Faticoni nổi trên mặt nước dù thân người được buộc với một khối chì

(dùng cho súng săn) và một cái đĩa kim loại được đun cho đến nóng chảy. Liên ngay đó, Coker cầm lấy cái

đĩa, chế lượng chì nóng chảy vào trong lòng bàn tay và sau đó đổ nó vào miệng của ông, cho nó chảy khắp răng và nướu. Ông lặp lại quá trình biểu diễn này vài lần, lần nào cũng giữ cho chì nóng chảy trong miệng cho đến khi nó đông cứng trở lại. Các bác sĩ đều xem xét ông một cách kỹ lưỡng, nhưng không tìm thấy gì ngoài lớp thịt vẫn còn nguyên vẹn. Sau đó, ông đưa tay vào bếp than, lúc này lửa đang rất nóng, lấy từ đó ra một nắm than nóng và đưa nó đi khắp phòng cho mọi người xem. Không một chút dấu hiệu cho thấy tay của ông bị bỏng sau khi ông ném ngược những hòn than này vào bếp.

Tờ *New York Herald* cũng miêu tả những kỳ công độc đáo khác của Coker, chẳng hạn làm việc với sắt đang nóng đỏ mà không cần sử dụng đến kẹp (chỉ dùng tay). Nhưng đối với Nathan Coker, những điều này là một phần việc hàng ngày của ông: "Tôi thường dùng tay lấy sắt ra khỏi lò rèn khi nó còn đang nóng đỏ - Ông nói - Nhưng tôi không bị bỏng. Từ lúc còn bé, tôi đã không biết sợ lửa".

Người chết bất hoại

Ngay sau khi Charbel Makhoul, một thầy tu Maronite tại tu viện Thánh Maroun ở Annaya, Liban, được chôn vào năm 1898,

người ta nhìn thấy những ánh sáng kỳ lạ bao quanh nấm mộ của ông. Cũng giống như những người khác trong cùng một dòng tu, ông được chôn không có quan tài. Sau khi nhìn thấy ánh sáng kéo dài trong vài tuần, người ta đã quyết định khai quật xác ông lên. Mặc cho mưa lớn đã ngập lụt ngôi mộ, cơ thể của ông không có dấu hiệu gì của sự thối rữa. Người ta đã tắm rửa, mặc quần áo mới cho ông và đặt ông vào một cỗ quan tài gỗ trong điện thờ của tu viện. Trước đó, người ta đã chú ý thấy rằng một chất lỏng như dầu tràn ngập khắp xác chết. Nó có mùi máu và dường như là một hỗn hợp giữa máu và mồ hôi, từ từ rỉ qua da khiến người ta phải thay quần áo của ông 2 lần một tuần. Theo đó có tin đồn rằng những mẫu quần áo này có khả năng làm lành vết thương.

29 năm sau cái chết của Charbel, các bác sĩ đã khám xác chết của ông và tuyên bố rằng nó bất hoại (không thối rữa). Bản báo cáo của họ, cùng với giấy xác nhận của những nhân chứng khác, được bỏ trong một cái ống bằng kẽm và được đặt cùng với xác chết vào một cỗ quan tài kẽm bọc gỗ, rồi sau đó được chôn vào tường của tu viện và xây kín lại. Đó là năm 1927.

Năm 1950, những người hành hương chú ý đến một dòng chất lỏng đang rỉ ra khỏi tường nơi có đặt cỗ quan tài. Thế là “ngôi mộ tường” đã được mở ra. Cỗ quan tài được mở nắp và một lần nữa, với sự hiện diện của giới chức trách giáo sĩ và y khoa, Charbel trông như là đang ngủ. Quần áo ông một phần đã bị mục nát và ướt đầm trong chất lỏng như dầu, phần lớn chúng đã đông bám bên trong cỗ quan tài. Ống kẽm chứa chứng cứ của lần khám nghiệm trước đã bị ăn mòn đi rất nhiều.

Kể từ năm 1950, cái xác đã được khám nghiệm và chất nước rỉ ra, dày đến 7cm, đã được lấy ra khỏi quan tài để chữa bệnh. Charbel Makhlouf được phong thánh năm 1977.

Không thể chết đuối

Ông Angelo Faticoni ở Jacksonville, Florida (Mỹ), được mệnh danh là “Người nút bấc” bởi vì ông có thể nổi trên mặt nước trong 15 giờ khi

cả hai chân được buộc khối chì nặng đến 9kg.

Faticoni có thể ngủ trên mặt nước, cuộn lại thành một quả bóng, nằm nghiêng hay là ở bất cứ tư thế nào mà người ta yêu cầu - nhưng ông vẫn không chìm. Một lần nọ, người ta cho ông vào một cái túi, may kín và ném xuống nước cùng với một viên đại bác 9kg buộc chặt vào chân. Đầu ông nổi lên trên mặt nước ngay lập tức và ông giữ nguyên tư thế này không cử động trong 8 giờ. Một lần khác, ông bơi ngang sông Hudson, trên người có buộc một cái ghế với một khối chì.

Cách đây vài năm, ông đã đến trường ĐH Harvard để biểu diễn cho sinh viên và các khoa xem. Ông đã được giới y khoa xem xét. Không ai tìm thấy chứng cứ nào hỗ trợ cho giả thuyết rằng ông có thể nổi trong thời gian dài như vậy là do bản chất tự nhiên của các bộ phận cơ thể bên trong khác với người bình thường.

Faticoni thường hứa tiết lộ bí mật người bác của ông, nhưng ông đã không bao giờ thực hiện.

Đi trên than hồng

Cứ mỗi năm một lần, người dân của đảo Mbengga, một trong những hòn đảo nhiệt đới của Fiji, có một trong những nghi thức tôn giáo đáng ngạc nhiên nhất thế giới.

Cư dân đảo Mbengga đi trên hồ lửa

 GIMI KO

34 VÕ VĂN TẤN, Q.3, TP HCM
ĐT : 8223522 - 8221998 FAX : 8221836

5 NĂM TOPTEN**MÁY NHẬT BẢO HÀNH 3 NĂM****Quảng cáo trên Đồng hồ GIMI KO
Hiệu quả với thời gian**

Vào đêm trước khi buổi lễ diễn ra, những người tham dự phải cầu nguyện đến vị thần nước Tui Namoliwai. Trong khi đó, những người khác lo sắp đặt đá, mỗi viên có đường kính khoảng 25cm, dưới đáy của một cái hố dài 7m, rộng 3m và sâu gần 2m. Họ đặt dưới đó một lớp củi khúc (gỗ đã cưa thành khúc), một lớp đất, thêm đá và trên cùng là một lớp củi khác nữa. Họ đốt lửa lên và để nó cháy suốt đêm. Sáng hôm sau, cái hố tỏa ra sức nóng mạnh đến nỗi mà những người trông coi ngọn lửa đều phải dùng cây dài. Lúc này, những hòn đá đỏ rực lên vì nóng và những người tham dự vào buổi lễ đang tụ tập ở một túp lều để cầu nguyện lần cuối.

Rời túp lều, người dẫn đầu nhóm thực hiện nghi lễ tự tin bước vào hố lửa. Tất cả đều bước theo và họ đã đứng vòng tròn trong hố. Họ đi chân trần và phải giữ thăng bằng khó khăn trên những hòn đá lộn xộn. Gương mặt của họ chẳng cho thấy chút cảm xúc nào. Họ rời cái hố ngay điểm họ bước vào và đi ngược về túp lều. Khi đó, những người đứng xem vỗ tay và ném gốc cây vào trong hố,

sau đó phủ gốc cây bằng lá cây va đất tươi. Buổi lễ như thế đã kết thúc và nếu như những người đàn ông đi trên than hồng chuẩn bị đúng cách, họ sẽ chẳng bị thương tổn gì cả. Nếu họ không chuẩn bị đúng cách, hậu quả là rất khó lường: một người đàn ông đi trên lửa kiểu này trong thập niên 1940 đã bị thương nặng đến nỗi phải cưa bỏ cả hai chân.

Buổi lễ chuẩn bị này không có dính dáng gì đến các thủ thuật bảo vệ đôi chân. Năm 1950, bác sĩ Harry B. Wright ở Philadelphia (Mỹ) đã viết một bài báo về một buổi đi trên lửa do ông quan sát. Ông thấy rằng chân của hai người đi trên lửa, được xem xét ngay khi họ bước vào những hòn đá nóng đỏ, vẫn nhạy cảm với một điều thuốc đang cháy khi đưa điều thuốc lại gần chân hay với một cây đinh ghim và không có dấu hiệu gì cho thấy chân được bao phủ bởi một lớp chất bảo vệ. Sau cuộc đi trên lửa, chân của họ - bị bao phủ bởi tàn tro và không bị đốt cháy chút nào cả hay bị bỏng - vẫn nhạy cảm với một điều thuốc hay một cây đinh ghim.

(Theo Mysteries of the Unexplained)

Thầy dạy cả vua lẫn chúa

THẾ VĂN

It cô vua, chúa nào không được dạy dỗ bởi những người thầy vừa nghiêm, vừa giỏi. Thầy dạy vua con lọt mắt vua cha tất phải đức độ, thực tài, học rộng nhưng không nệ sách, biết nhiều mà lại giỏi dùng cái biết mà luận việc nước, việc đời. Ở kinh thành Thăng Long đầu thế kỷ 18, có bậc thầy như thế. Nghiệp thầy cùng gia thế của ông ở vào hàng hiếm thấy ở nước ta thời trước.

Cả nhà đều hiển đạt

Ông lọt mắt chúa Trịnh Cương (1686-1729), nên được vời giảng sách choấu chúa thứ hai là Trịnh Doanh. Lúc ấy, hoàng tử thứ hai của Lê Dụ Tông là Duy Thìn (Thần), cháu gọi bà phi họ Vũ vợ Trịnh Cương bằng cô, đang được nuôi trong cung chúa, cũng cùng nghe giảng sách với Trịnh Doanh. Hai học trò của thầy tiến sĩ về sau một làm vua (Lê Ý Tông), một làm chúa

Một nhà nghèo khó, ở vùng quê lam lũ ngoại thành phía Nam Thăng Long, nhờ có chí, có gan khô học mà trở nên danh giá: người cha và các con (cả trai lẫn gái) đều hiển đạt, làm quan cùng triều Lê-Trịnh. Làm quan mà họ vẫn thương dân, vẫn sống dân dã, dốc lòng làm việc ích nước lợi dân, quên mình làm việc thiện, khi cần thì quên thân trừ bạo, cứu dân.

(Minh Đô vương). Người đương thời ca ngợi: “Kẻ áo vải mà làm nên bậc thầy của cả vua lẫn chúa, xưa nay hiếm có”.

Con gái thứ hai của ông - Nguyễn Thị Diễm - được cha dạy bảo nên trang tài sắc, lọt mắt xanh học trò Trịnh Doanh. Năm cô 17 tuổi, Trịnh Doanh, lúc bấy giờ còn chưa lên ngôi chúa, đã xin rước vào cung. Lên ngôi chúa, Trịnh Doanh phong bà làm chánh phi. Bà chánh phi tỏ rõ tài nhiếp chính trong cả hai đời chúa, hiếm thấy trong thời trung cổ ở ta.

Các con trai nhà giáo cũng đều học hành thành đạt, làm quan, thanh liêm và làm nhiều việc thiện cho dân. Một gia đình nhà giáo tới năm cha con cả trai lẫn gái “phụ tử đồng triều”, thật là hiếm lạ. Ấy là chưa kể hai người con gái còn lại cũng đều trở thành các quận công phu nhân.

Bậc thầy đó là tiến sĩ, quận công họ Nguyễn, húy là Luân, tự là Đình Tư (trong gia phả còn có thêm tên Anh Tư), sinh năm 1686, mất năm 1739 (1686-1739), người làng Linh

Khu di tích đình Nam Hương và tượng vua Lê xây trên nền cũ nhà thờ Triệu Khánh công (nay là số nhà 77-79 Hàng Trống, Hà Nội). Ảnh: Thành Chương

Đường, huyện Thanh Trì, ngoại thành phía Nam Thăng Long.

Các sách *Đại Việt sử ký tục biên*, *Cương mục*, *Lê quý kỷ sự*, *Hoàng Lê nhất thống chí*, nhất là *Gia phả họ Nguyễn Linh Đường* do con cháu truyền đời gìn giữ, giúp chúng ta hiểu một dòng họ vẻ vang, một vùng đất văn hiến nay đang trở thành một khu đô thị hiện đại ở thủ đô: khu dân cư - du lịch Linh Đàm.

Tổ tiên họ Nguyễn này nghèo khó nhất làng. Cụ tổ đời thứ ba mất, không có tiền nhờ làng mai táng. Hai con trai đợi đến đêm, lặn lē khiêng quan tài ra đồng chôn cất. Sau anh cả đi kiếm ăn xứ người, tuyệt tích. Anh thứ hai lấy vợ làng Tứ Kỳ, giỏi làm bún, bún ngon có tiếng kinh thành, nên nuôi được các con ăn học. Có thiên tư, lại ham học là Nguyễn Đình Tư, 23 tuổi thi Hương, ông giật giải nguyên (đỗ đầu). Năm sau trúng tam trường. Rồi 10 năm sau thi đỗ Hoành từ sĩ

vọng. Năm sau nữa, lại đỗ Văn chức nội đình tiến triều (tương đương tiến sĩ). Vị tiến sĩ ở tuổi 34, xuất thân từ làng quê và dòng họ lam lũ, vô danh, vua chúa chưa biết đến, triều thần không kẻ thân quen, nhờ thực học, thực tài mà lỗi lạc, lập tức được chúa Trịnh Cương - vị chúa có đầu óc cách tân, trọng hiền tài bậc nhất trong số các chúa Trịnh - vời vào cung giảng sách cho ấu chúa và hoàng tử. Sách vở không chép về chuyện dạy học của thầy. Nhưng chắc hẳn vị thầy xuất thân dân dã dạy bảo học trò không chỉ kinh nghĩa sách vở, không chỉ phép tắc soạn thảo chiếu, sắc, chỉ, dụ, cùng là niêm luật thơ phú, mà còn hiểu biết về việc nước, lòng dân, về cốt cách người hiền nhân, trí, dũng, liêm. Chắc hẳn ông còn tham chính ở các cương vị khác. Cho nên triều đình lần lượt phong cho thầy nhiều tước vị cao: Tiên tả tư giảng, Bồi tụng, Thượng thư Bộ Công, tước Nam quận công.

Ảnh hưởng của tài năng, đức độ người thầy với triều Lê-Trịnh

Lớn lên, Trịnh Doanh có đủ văn tài, võ lược, lại sáng suốt, quả cảm. Năm 17 tuổi, Trịnh Doanh được chúa Trịnh Giang (anh trai) tiến phong làm Nhiếp chính thái úy, trông coi việc triều đình thay chúa đi rong chơi ngoạn cảnh liên miên. Chắc hẳn những bài học của thầy về tôn trọng kỷ cương, thận trọng trong việc chính trị, cùng tính khiêm nhường, nghiêm cẩn trong cư xử, có ảnh hưởng rõ đối với Trịnh Doanh. Nhiếp chính, nhưng mọi việc quan trọng Trịnh Doanh đều sai người đi tìm để bẩm báo với chúa. Trịnh Giang quá sa đà vào cuộc ham vui, hưởng lạc, mắc bệnh sợ gió, phải nằm cung Thường tri dưới đất để ở, không ngó ngàng gì đến việc triều. Hoạn quan Hoàng Công Phụ nắm binh quyền cùng phe lũ được thể lũng đoạn triều chính, phế bỏ, giết hại trung thần, quấy nhiễu, cướp phá dân lành. Bà Vũ Thái phi cùng các trung thần nhân cơ hội hoạn quan họ Hoàng đem quân đi tuần thú, làm cuộc đảo chính đưa Trịnh Doanh lên thay ngôi chúa. Trịnh Doanh một mực chối từ. Hẳn ông muốn ổn định triều chính bằng cách khác, chứ không muốn làm kẻ cướp ngôi. Nhà vua phải cho người đến khuyên nhủ ba bốn lượt, rằng ông lên làm chúa danh chính ngôn thuận do vua tấn phong, để cứu nguy cho nước, còn Trịnh Giang làm Thượng hoàng, lúc ấy Trịnh Doanh mới nhận ngôi, hiệu Minh Đô vương, vào năm 1740. Ngay lập tức, Trịnh Doanh tỏ tài năng bằng sắc lệnh 15 điều đổi mới để lập lại trật tự chính trị từ triều

đình ra cả nước. Đất nước trở lại bình ổn nhanh chóng. Tò rơ bản ngã quyết đoán, vừa nắm quyền, Trịnh Doanh liền sắp đặt đưa hoàng tử Duy Diêu mà ông vẫn vị nể, lên ngôi thay Lê Ý Tông, lấy vương hiệu Hiến Tông, niên hiệu Cảnh Hưng năm 1740. Ông vua này hiểu thời biết thế, không nuôi mầm xung đột Lê-Trịnh, ở ngôi lâu nhất so với các vua Lê (tới 46 năm), sau này trở thành bố vợ Bắc Bình vương Nguyễn Huệ.

Trịnh Doanh coi chính sự với phong cách mới mẻ khác hẳn ông cha, phảng phát cốt cách dân gian, trọng người, lắng nghe lời nói thẳng của thầy mình, cũng phảng phát không khí nghị viện tư sản trong triều đình trung cổ. Sử chép: chúa “sớm trưa lo việc nước, mỗi khi ra coi triều là ôn hòa tiếp các quan, gợi ý cho nói”, “đều cho ai nấy được trình bày việc gì nên làm, việc gì không nên làm, bàn bạc kỹ càng rồi sau mới cho thi hành”. Vậy nên trong 27 năm Trịnh Doanh cầm quyền, triều chính ổn định, đất nước không bị biến động gì đáng kể.

Nổi tiếng kinh kỳ về học vấn, làm thầy dạy cả vua lẫn chúa, lại có đức thương dân, cần kiệm, trọng đãi người tài, cho nên tư thất của vị vương sư này trở thành nơi tụ hội dập dìu kẻ sĩ lúc bấy giờ, chẳng khác gì một hội tao đàn. Năng lui tới thù tạc, thưởng hoa, ngâm thơ, bình văn, xướng họa, là các bậc tài hoa đất Thăng Long: Hoàng giáp Ngô Thì Sĩ, Thượng thư, tiến sĩ Nguyễn Công Cơ, Thượng thư Nguyễn Công Thái, Hoàng giáp Nguyễn Quý Ân, Đỗ Thế Giai... Người đương thời thán phục gọi nhà ông là “Nguyễn

môn đào lý" (vườn đào - tài trí, thơ văn - nhà họ Nguyễn).

Dấu ấn vượt thời gian

Danh vọng lớn thế, nhưng nhà giáo sống rất mực dân dã, chan hòa với dân làng. Được vua, chúa ban cho chút lộc gì, ông cũng đem chia cho họ mạc cùng hưởng. Yến tiệc được phần biếu, đem về, ông cho mổ lợn làm cỗ thêm vào, mời làng xóm tới cùng vui. Hai ông bà đi tới từng mâm, ân cần mời mọc. Bà quận công ở nhà vẫn làm nghề khâu vá lấy tiền làm việc thiện.

Khi ông qua đời (1739, thọ 53 tuổi), cả vua chúa, triều thần lẫn trong họ ngoài làng đều thương tiếc. Triều đình phúng viếng 12 đôi câu đối, lại cử quan viên đến làm tang. Sau, Trịnh Sâm là cháu ngoại ông lên ngôi chúa, truy tặng ông tước Triệu Khánh công (năm 1767). Triều đình cho lập hai ngôi từ đường thờ phụng. Một ngôi ở làng Tự Thấp (quãng 77-79 phố Hàng Trống, Hà Nội ngày nay). Ngày giỗ ông hàng năm, quan triều đến tế lễ. Khi Lê Chiêu Thống lên ngôi, ra tay trả thù họ Trịnh mặc dù dòng chúa đã bị quân Tây Sơn xóa sổ, cho quân đốt phá bằng hết những đền, miếu, cung điện, dinh thự các chúa Trịnh từng cho xây cất. Ngôi từ đường này, liên kể là một hành cung của chúa Trịnh bên 71 Hàng Trống bây giờ, đều bị thiêu hủy. Khu đất từ đường cũ, về sau mọc lên đình Nam Hương, nhà Khai trí tiến đức (nay là Trung tâm phương pháp câu lạc bộ Trung ương).

Ngôi từ đường nửa xây ở quê ông, trang nghiêm mà nguy nga chẳng khác gì một dinh thự. Thật thú vị là chính ngôi nhà thờ đó, 40

năm sau diễn ra sự kiện đáng nhớ của triều Tây Sơn. Năm 1782, Quang Trung - Nguyễn Huệ qua đời. Sứ bộ triều Thanh xin sang viếng. Triều Tây Sơn không muốn người phương Bắc có cơ hội nhòm ngó nội tình đất nước dọc hành trình từ biên giới đến tận Phú Xuân, nên tìm nơi xây mộ giả Quang Trung. Nhà thờ vị vương sư không xa kinh thành. Mấy người cháu nội của ông lại phụng sự triều Tây Sơn. Thế nên khu nhà thờ ở Linh Đường được xây thêm ngôi mộ giả. Các quan triều Tây Sơn tiếp đoàn sứ nhà Thanh tới long trọng làm lễ viếng vua Quang Trung. Sau, đến lượt vua Nguyễn Gia Long trả thù tàn khốc triều Tây Sơn, đã cho quân san phẳng ngôi mộ giả ấy, phá hủy cả ngôi nhà thờ. Duy gian hậu cung xây bằng đá khó đập phá là còn. Về sau con cháu nhiều lần tu tạo lại ngôi nhà thờ, nối đời hương khói phụng thờ đến ngày nay. Con gái ông khi trở thành thái phi, lại bỏ tiền xây ngôi đền ở làng Huỳnh Cung, gần nơi Chu Văn An dạy học thuở xưa, để thờ cả hai nhà giáo Chu Văn An và Nguyễn Đình Tư. Tiếc là đền này đã bị phá hủy trong kháng chiến chống Pháp.

Đức độ, tài năng của vương sư Triệu Khánh công ở vào hàng các danh sĩ Thăng Long, mở ra truyền thống văn hiến cho một dòng họ, một vùng đất. Con cháu các đời sau nhiều người hiển đạt, có công với dân với nước, từ thời cuối Lê đến triều Tây Sơn, rồi phong trào chống Pháp đầu thế kỷ 20 như khởi nghĩa Bãi Sậy, vụ Hà thành đầu độc, đến cách mạng và kháng chiến trong lịch sử hiện đại nước nhà. ■

TUẦN LỄ TỪ 31-7 ĐẾN 6-8-2000

★ 31-7-1886 là ngày qua đời của Franz Liszt, nhạc sĩ tài hoa thuộc dòng nhạc lãng mạn thế kỷ 19. Ông sinh năm 1811 tại Hungari, bố là một nhạc công dương cầm và vĩ cầm nghiệp dư. Năm lên 6, ông đã theo học đàn dương cầm và tỏ ra có một năng khiếu đặc biệt về âm nhạc. Nhờ sự giúp đỡ của ông hoàng Nicolas Esterhazy, gia đình Liszt có điều kiện đưa ông đến Vienne (Áo) theo học những bậc thầy về âm nhạc đương thời. Năm 9 tuổi, Liszt đã trình tấu được những bản concerto (hòa tấu), học với Czerny và Salieri, sau đó nhập học Nhạc viện Quốc gia Pháp. Người ta kể rằng nhạc sĩ Cherubini đang điều hành Trường Âm nhạc hoàng gia, vốn không ưa những

đứa trẻ kỳ tài, đã đưa ra một bài tập thật phức tạp để có điều kiện từ chối nhận Liszt, nhưng không ngờ cậu bé hoàn tất bài tập một mình, không cần sự giúp sức của một ai. Chẳng bao lâu sau, cũng như Chopin, Liszt chinh phục các thính phòng âm nhạc của giới quý tộc, đồng thời vẫn tiếp tục học soạn nhạc với Reicha và Paer. Năm 14 tuổi, Liszt đã dàn dựng vở nhạc kịch (opera) *Don Sanche hay lâu đài tình ái* do ông soạn, tại Viện Âm nhạc hoàng gia Pháp. Trong quãng đời sáng tác, Liszt đã soạn nhiều tác phẩm có giá trị dành cho đàn dương cầm và dàn nhạc như sonate, thơ giao hưởng, Rhapsody Hungari... với sự cách tân trong lĩnh vực giai điệu. ★

• *Nghe nói có một bà hoàng hậu của vua Lê đã tuần tiết dưới triều Gia Long, xin cho biết về nhân vật này và trường hợp xảy ra.*
(Lê Trần - Quảng Ngãi)

- Người đó là bà Nguyễn Thị Kim, sinh năm 1766 tại làng Tỳ Bà, huyện Lương Tài (Bắc Ninh), được chọn vào nội cung năm 1781, lấy chồng là Hoàng thái tôn Lê Duy Kỳ, cháu vua Lê Hiến Tông. Năm 1787, Duy Kỳ lên ngôi vua với niên hiệu Chiêu Thống. Hai năm sau (1789), Bắc Bình vương Nguyễn Huệ mang quân ra Bắc Hà đánh tan 20 vạn quân xâm lược nhà Thanh, Lê Chiêu Thống (cùng nhiều quan quân nhà Lê) chạy sang Trung Hoa, sống lưu vong rồi chết nơi đất khách quê người. Riêng bà hoàng hậu Nguyễn Thị Kim, vì không chạy theo vua kịp, đành phải ở lại và cắt tóc đi tu. Năm 1804, sau khi vua Gia Long đã lên ngôi, một trung thần của nhà Lê là Lê Quỳnh xin và được phép đưa hài cốt Lê Chiêu Thống về an táng tại quê hương. Đón hài cốt của chồng, cựu hoàng hậu nhà Lê đã nói: "Ta chịu nhẫn nhục, vất vả đến nay đã 16 năm, không phải không có một ngày đáng chết. Chỉ vì hoàng thái hậu, vua ta và nguyên tử (*) đang còn ở bên Tàu, tin tức không thông, không biết chết sống thế nào, nên ta hãy còn nấn ná đến ngày nay để đợi tin tức từ bên Tàu. Nay hoàng thái hậu, vua ta và nguyên tử đều đã qua đời, linh giá đã được đưa về đất nước, thế là công việc của ta hết rồi...". Nói xong, uống thuốc độc tự tử. Được tin này, vua Gia Long rất cảm động, ban cho tấm biển đề 4 chữ "Thủ trình tuần tiết" và sai dựng một bia đá trong làng, có khắc 10 chữ: "Khâm tứ an trình tuần tiết Nguyễn Thị chi môn".

LÊ CẦN

(*) Nguyên tử là con trai đầu của vua chưa được lập làm thái tử

Từ lá chắn mặt đất đến LÁ CHẮN TRÊN KHÔNG

NGỌC LONG

Cho đến nay, Mỹ đã tổ chức thử nghiệm tên lửa (TL) đánh chặn theo dự án Hệ thống phòng thủ TL quốc gia (NMD) được ba lần: lần thứ nhất ngày 2-10-1999 thành công, lần thứ hai ngày 18-1-2000 thất bại và lần thứ ba ngày 8-7-2000 cũng thất bại nốt. Dự kiến vụ thử nghiệm thứ tư sẽ diễn ra vào tháng 9 năm nay. Nếu mùa thu năm nay, Tổng thống (TT) Bill Clinton quyết định triển khai thực hiện dự án NMD, một cuộc chạy đua vũ trang mới sẽ bắt đầu, đe dọa nghiêm trọng an ninh thế giới trong giai đoạn hậu chiến tranh lạnh. Dự án NMD là gì? NMD và các hiệp ước giải trừ quân bị khác liên quan với nhau như thế nào?

Các dấu vết để lại trên bầu trời khi tên lửa đánh chặn phá hủy tên lửa mục tiêu Minuteman 2 trong vụ thử nghiệm NMD lần thứ nhất

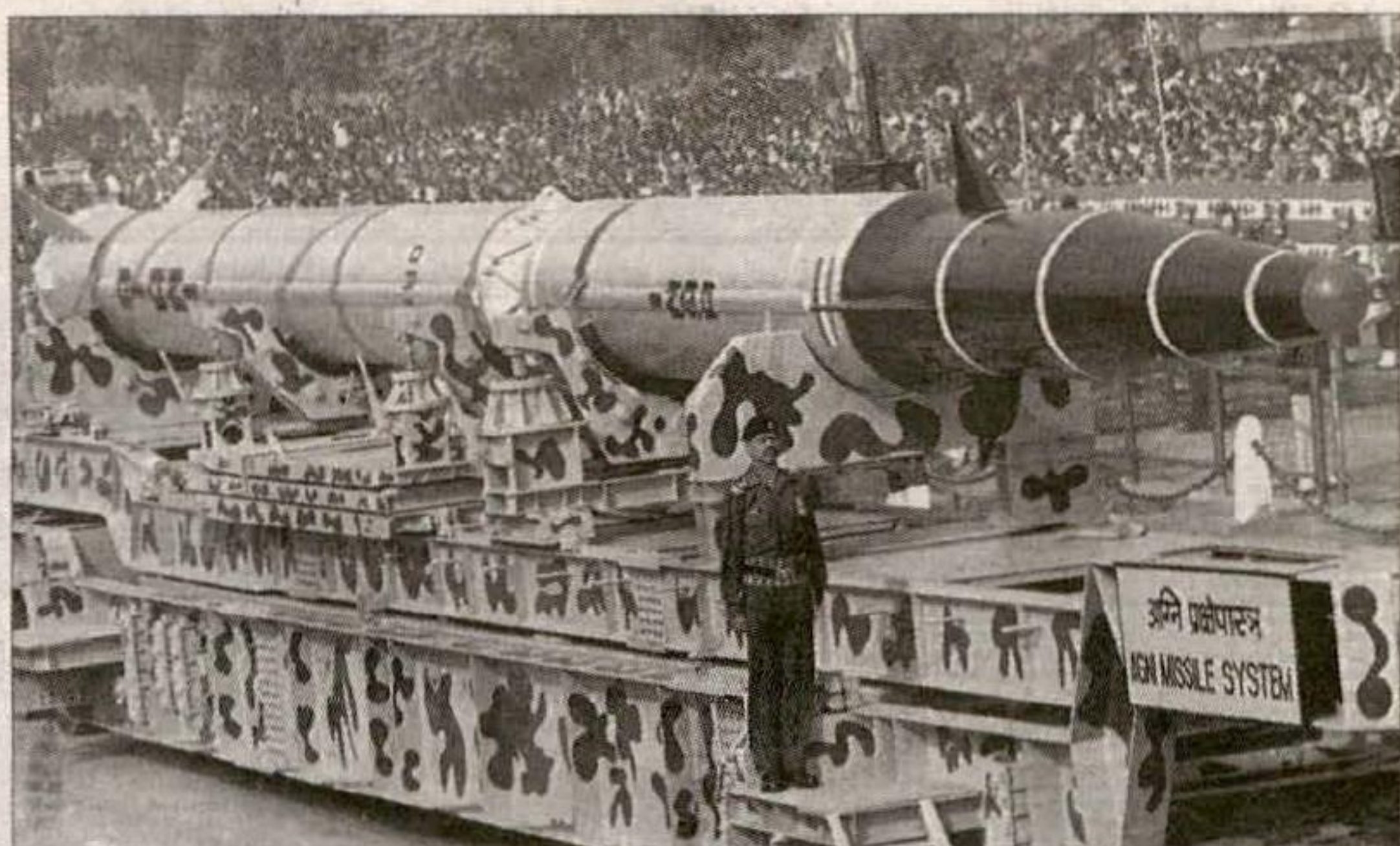
ABM: lá chắn mặt đất

Hiệp ước chống TL đạn đạo (ABM) được cố TT Mỹ Richard Nixon và cố Chủ tịch Liên Xô (cũ) Leonid Brejnev ký kết ở Matxcova ngày 26-5-1972, là hiệp ước hạn chế triển khai vũ khí chống TL chứ thực chất không ngăn cấm loại vũ khí dùng để phá hủy TL chiến lược từ trên không. Theo tinh thần hạn chế số lượng vũ khí chống TL của ABM, Mỹ và Liên Xô cũ (nay là Nga) chỉ được phép triển khai ở mỗi nước hai điểm bố phòng gồm 100 vũ khí chống TL: một địa điểm để bảo vệ thủ đô và địa điểm còn lại là căn cứ phóng TL chiến lược. Năm 1974, hai bên nhất trí giảm số lượng điểm bố phòng xuống còn một địa điểm duy nhất. Mục tiêu của ABM là hạn chế xây dựng lá chắn để khỏi làm hại thanh gươm, hay nói cách khác: cân bằng số lượng vũ khí chống TL giữa hai bên là biện pháp tốt nhất bảo đảm hòa bình. ABM không đề cập đến mọi loại vũ khí chống TL chiến trường vì Mỹ và Liên Xô cũ đều muốn duy trì các loại vũ khí có chức năng bảo vệ căn cứ không quân, lực lượng không quân - hải quân hoặc sư đoàn xe tăng đang hành quân. Năm 1997, Mỹ và Nga đã thỏa thuận với nhau phân định rạch ròi vũ khí nào thuộc phạm vi ABM và vũ khí nào phục vụ chiến trường. Hiện nay, chỉ có Nga bố trí hệ thống phòng thủ thủ đô gồm hàng trăm TL Galosh, Gazelle và Gorgon ở chung quanh Matxcova và nhiều radar ở biên giới. TL đã được lắp đặt đầu đạn hạt nhân (ĐĐHN) từ năm 1998, tuy nhiên phía Nga cũng thừa nhận hệ thống này chỉ có thể ngăn chặn cuộc tấn công có quy mô hạn chế mà thôi. Mỹ không còn hệ thống phòng thủ chống TL đạn đạo nào từ năm 1976 sau khi

phá dỡ hệ thống Safeguard bảo vệ kho TL liên lục địa Minuteman ở Grand Forks - Bắc Dakota.

Hiệp ước START II và ABM

Ngày 14-4-2000, Viện Đuma quốc gia Nga đã phê chuẩn *Hiệp ước giải trừ hạt nhân* START II. Hiệp ước START I đã có hiệu lực từ năm 1994, nhằm cắt giảm số ĐĐHN của Mỹ từ 9.986 còn 8.556 và số ĐĐHN của Nga từ 10.237 còn 6.449. START II được cựu TT Mỹ George Bush và cựu TT Nga Boris Eltsine ký kết chính thức ngày 3-1-1993, bắt đầu có hiệu lực từ ngày 31-12-2007 với nội dung tiếp tục thực hiện công việc của START I, cắt giảm số ĐĐHN của Mỹ còn 3.500 và của Nga còn 3.000. Số ĐĐHN thuộc phạm vi của START I và START II là các đầu đạn của TL đất đối đất (cố định và cơ động), TL biển đối đất (bố trí trên tàu ngầm) và các đầu đạn bố trí trên máy bay ném bom hạng nặng của Nga và Mỹ. Các cường quốc hạt nhân khác như Trung Quốc (410 đầu đạn), Pháp (350 đầu đạn), Anh (192 đầu đạn), Ấn Độ (70 đầu đạn), Pakistan (25 đầu đạn) không liên quan trực tiếp đến hai hiệp ước nói trên. Về phía Mỹ, năm 1996, Thượng viện đã phê chuẩn START II nhưng năm sau chính phủ Mỹ lại đưa ra nhiều nghị định thư yêu cầu giãn thời gian hiệp ước có hiệu lực đã thỏa thuận ban đầu năm 2003 đến năm 2007 đồng thời đòi hỏi phải sửa đổi ABM năm 1972. Về phía Nga, sau nhiều lần trì hoãn dưới thời Eltsine, Viện Đuma quốc gia phê chuẩn START II nhằm mục đích kiên quyết không sửa đổi ABM như Mỹ mong muốn và đòi Mỹ tiếp tục đàm phán START III (Nga yêu cầu giảm số ĐĐHN còn 1.500 trong khi Mỹ muốn giữ ở mức

Tên lửa tầm xa Agni của Ấn Độ

từ 2.000 - 2.500 đầu đạn). Để đáp lại quan điểm của Nga xem ABM là yếu tố quyết định của chính sách ổn định chiến lược, ngày 28-4-2000, Mỹ đã trao cho Nga dự thảo hiệp ước sửa đổi ABM theo quan điểm Mỹ sẽ xây dựng *Hệ thống phòng thủ TL quốc gia (NMD)*.

NMD: lá chắn từ trên không

Những dự án tiền thân của NMD

NMD là dự án mới nhất sau nhiều dự án triển khai TL đã không thực hiện được. Đầu tiên là dự án *Hỗ trợ đánh chặn chống TL đạn đạo (BAMBI)* ra đời năm 1957. Dự án này gồm 3.600 vệ tinh bay ở quỹ đạo thấp, có khả năng điều khiển phóng các loại TL đánh chặn Nike Zeus và sau đó là TL Nike X. Chi phí triển khai dự án khoảng 13,5 tỉ đôla (tỉ giá năm 2000). Năm 1964, dự án BAMBI bị đình hoãn vì không khả thi. 3 năm sau, dự án *Sentinel* (sau này đổi tên thành *Safeguard*) ra đời với nội dung bố trí 2.500 TL đánh chặn Spartan và Sprint ở 25 vị

trí bố phòng. Căn cứ tinh thần ABM sửa đổi năm 1974, năm 1976, Quốc hội Mỹ quyết định đình chỉ hoạt động vị trí phóng TL đầu tiên mới được xây dựng trong 25 vị trí dự tính. Tính ra trong gần 10 năm, Mỹ đã chi 23,1 tỉ đôla. Năm 1983, TT Ronald Reagan đưa ra dự án *Sáng kiến phòng thủ chiến lược (IDS)* - được công luận quen thuộc với cái tên "Chiến tranh trên các vì sao" - nhằm mục đích bố trí mạng lưới radar và TL dưới mặt đất và trên không. Vốn đầu tư khoảng 26 tỉ đôla cho IDS là động cơ thúc đẩy các cuộc nghiên cứu công nghệ mới ở Mỹ. Dự án IDS không bao giờ trở thành hiện thực. Đến năm 1991, dự án *Bảo vệ toàn diện chống tấn công hạn chế (GPALS)* ra đời theo sáng kiến của TT George Bush. Dự án này gồm việc triển khai 1.750 TL đánh chặn dưới mặt đất và trên không nhằm mục đích phòng thủ chống TL liên lục địa. GPALS bị đình chỉ sau khi Bill Clinton đắc cử TT.

Hoạt động của NMD

Dự án NMD được triển khai dưới sự chỉ đạo của *Tổ chức phòng thủ TL đạn đạo* (BMDO) hiện do tướng Ronald Kadish lãnh đạo. NMD gồm 3 hệ thống phối hợp đồng bộ. (1) *Hệ thống báo động sớm* giữ vai trò tai mắt gồm 5 radar mặt đất ở Mỹ (Alaska, Massachusetts, California), ở Groenland (Thule) và ở Anh (Fylingdales) sẵn sàng phát hiện TL bay về hướng lãnh thổ Mỹ. Kết hợp với radar là các vệ tinh do thám hồng ngoại (5 vệ tinh trên quỹ đạo cao và 24 vệ tinh ở quỹ đạo thấp) giữ nhiệm vụ phát hiện và theo dõi TL đối phương trong suốt đường bay. Ngoài ra, còn có 8 radar dải quét rộng bố trí ở Mỹ, quần đảo Marshall, Anh và Hàn Quốc giữ nhiệm vụ xác định TL phóng đầu đạn thật hay giả. (2) *Hệ thống chỉ huy* giữ vai trò bộ não chịu trách nhiệm kiểm soát thông tin, lệnh chỉ huy và diễn tiến dụng độ. Hệ thống chỉ huy đặt tại tổng hành dinh cơ quan phòng thủ hàng không vũ trụ Bắc Mỹ ở Cheyenne Mountain (bang Colorado - Mỹ), sẽ quyết định bản chất của nguy cơ đe dọa, nhận dạng TL đối phương, xác định điều kiện cần can thiệp bằng TL đánh chặn và truyền đạt mệnh lệnh. (3) *Hệ thống TL đánh chặn mặt đất* giữ vai trò kiếm thủ của NMD. Mỗi TL đối phương sẽ bị đánh chặn bằng 2 TL. Mỗi TL đánh chặn gồm 3 tầng và đầu đạn EKV cùng các thiết bị dò tìm hồng ngoại, dẫn hướng, tính toán giúp TL bay đến TL mục tiêu. Đầu đạn EKV bay với vận tốc 25.000 km/giờ sẽ phá hủy TL mục tiêu bằng cách chạm trực tiếp. Nếu loạt 2 quả thứ nhất thất bại, loạt 2 quả thứ hai sẽ xuất phát kịp thời.

Dự án NMD ra đời năm 1997 với kinh

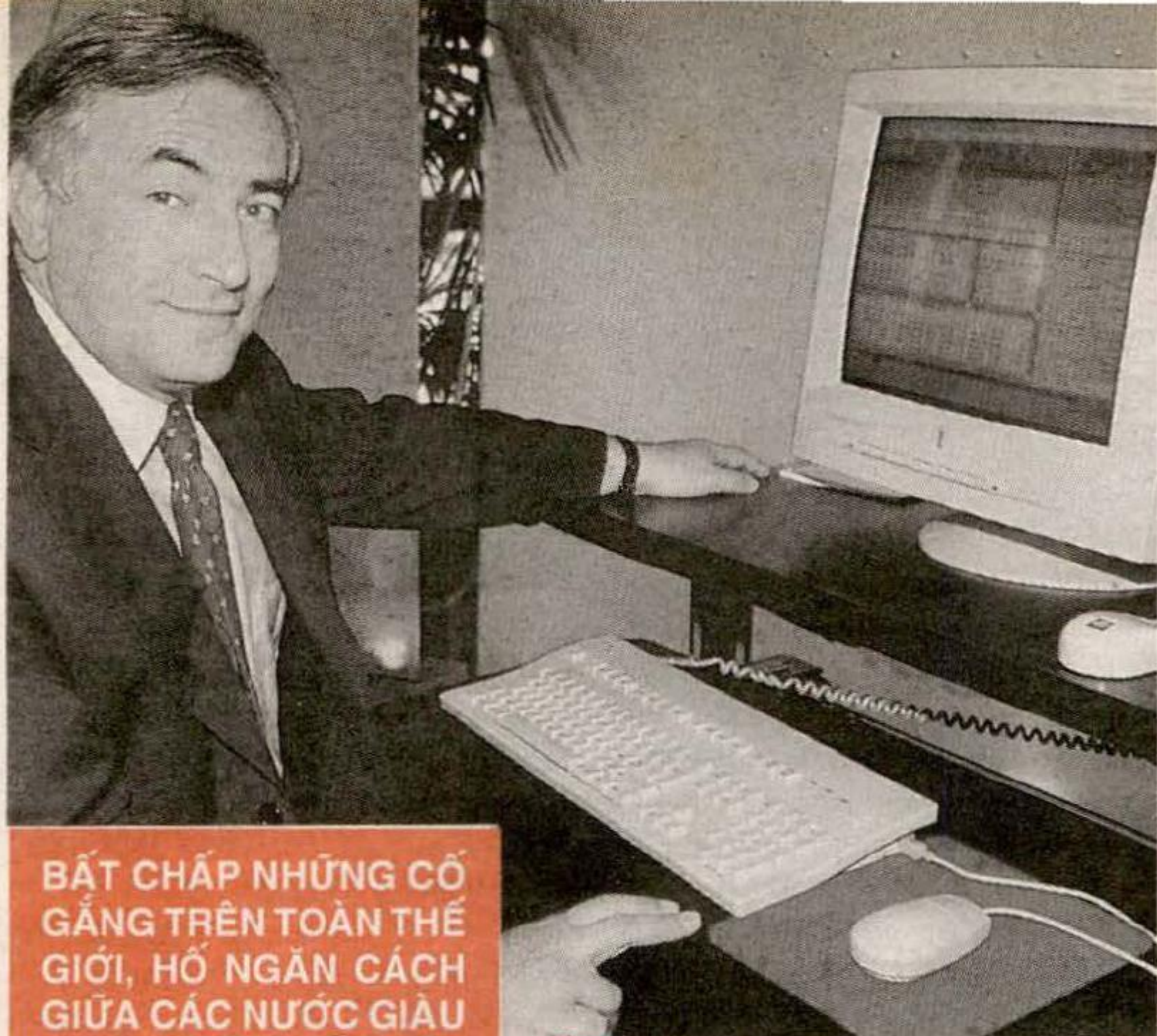
phí dự trù khoảng từ 50-60 tỉ đôla. Lịch trình triển khai dự án gồm nhiều chặng: đến cuối năm 2005 bố trí 20 TL đánh chặn ở Alaska, đến cuối năm 2010 tăng cường số TL lên đến 100, đến cuối năm 2011 bố trí tổng cộng 250 TL đánh chặn và xây dựng thêm một vị trí phóng thứ hai ở Bắc Dakota. Tuy nhiên, Mỹ cũng đã soạn sẵn khả năng triển khai sớm từ năm 2007 gồm từ 80-100 TL ở Alaska. Theo dự kiến, NMD có tầm bảo vệ khoảng 50 tiểu bang Mỹ, ngăn chặn TL mang ĐĐHN chỉ trong quy mô chiến tranh hạn chế. NMD khó đánh chặn TL mang đầu đạn hóa học và sinh học vì các tác nhân độc hại có thể phát tán trước khi TL mục tiêu bị phá hủy.

Thử nghiệm NMD và các phản ứng

Ngày 9-7-2000, cố vấn an ninh Nhà Trắng Samuel Berger tuyên bố thừa nhận vụ thử nghiệm TL đánh chặn theo dự án NMD hôm trước đó đã thất bại vì lý do kỹ thuật. Trong vụ thử nghiệm lần thứ ba này, TL mục tiêu xuất phát từ căn cứ Vandenberg ở California còn TL đánh chặn được phóng đi từ đảo san hô Kwajalein thuộc quần đảo Marshall. Tuy nhiên, cuối cùng TL mục tiêu không khai hỏa được đầu đạn giả còn TL đánh chặn cũng không phóng ra đầu đạn EKV. Chi phí thử nghiệm 100 triệu đôla tan thành mây khói. Trong lần thử nghiệm thứ hai ngày 18-1-2000, do bị hỏng thiết bị tự động chỉnh hướng hồng ngoại, đầu đạn EKV cũng không đánh trúng mục tiêu và bay sượt TL mục tiêu ở khoảng cách 30m trên độ cao 232km. Vụ thử nghiệm thứ ba này rất quan trọng vì theo kế hoạch, sau 3-4 tuần phân tích kết quả thử nghiệm về mặt kỹ thuật, một bản báo cáo sẽ được soạn thảo và Lầu Năm góc sẽ căn cứ vào đó lập hồ sơ đệ trình lên

TT Bill Clinton để vào mùa thu năm nay, Bill Clinton sẽ quyết định xem nên hoặc không nên bắt đầu tiến hành NMD, đặc biệt là công đoạn xây dựng một trạm radar mặt đất ở Alaska. Ba lần thử nghiệm hết hai lần trắng tay: kết quả này sẽ ảnh hưởng rất lớn đến quyết định của TT Bill Clinton đối với một dự án phòng thủ vốn đã bị dư luận trong và ngoài nước phản đối kịch liệt lâu nay. Trong nội bộ nước Mỹ, các nhà khoa học hoài nghi Lầu Năm góc đã khoe khoang quá lối hiệu quả kỹ thuật của dự án NMD. Đầu tháng 6-2000, Philip Coyle - người phụ trách bộ phận thử nghiệm thực địa của Lầu Năm góc - đã lên tiếng thừa nhận rằng do đại đa số nghị sĩ Đảng Cộng hòa trong Quốc hội gây sức ép rất mạnh nên Lầu Năm góc không thể không thúc đẩy thực hiện dự án NMD. Phát biểu mạnh mẽ nhất ủng hộ NMD là ứng cử viên TT George W. Bush của Đảng Cộng hòa. Ông ta cho rằng sau khi Liên Xô tan rã, Hiệp ước ABM đã lỗi thời và NMD chính là hệ thống phòng thủ thích hợp cho thời hậu chiến tranh lạnh. Trên bình diện quốc tế, Nga đánh giá dự án NMD đã làm đảo lộn mọi vấn đề giải trừ vũ khí hạt nhân trong suốt 50 năm qua và vi phạm nghiêm trọng Hiệp ước ABM ở những điểm như sau: ABM chỉ hạn chế việc phòng thủ chung quanh thủ đô hoặc một căn cứ TL trong khi NMD lại muốn mở rộng phạm vi bảo vệ đến mức toàn lãnh thổ liên bang Mỹ; NMD dự kiến bố trí đến tối đa 250 TL: một con số nhiều hơn ABM quy định. Mỹ biện bạch với Nga rằng dự án NMD chỉ nhằm mục đích chống trả cuộc tấn công của một số nước bị Mỹ liệt vào hạng nguy hiểm như Iran, Iraq, Libya, Pakistan, CHDCND Triều

Tiên. Trong hội nghị thượng đỉnh Nga - Mỹ ngày 5-6-2000, Nga đồng tình với Mỹ về nguy cơ tiềm tàng từ các nước nói trên nhưng vẫn khẳng định không sửa đổi hoặc hủy bỏ Hiệp ước ABM. Thậm chí TT Nga Poutine còn đi nước cờ cao hơn, đề nghị Mỹ nếu thực sự muốn triển khai dự án NMD thì nên hợp tác với Nga và châu Âu cùng làm. Về phía Trung Quốc và các nước đồng minh của Mỹ ở châu Âu - trừ nước Anh - đều phản đối NMD vì lo ngại sẽ dẫn đến một cuộc chạy đua vũ trang mới trên toàn cầu. Hôm 30-5-2000, TT Pháp Jacques Chirac tuyên bố phản đối mọi sáng kiến có thể đặt lại vấn đề xem xét Hiệp ước ABM. 3 ngày sau, nhân dịp lễ trao tặng cho Bill Clinton giải thưởng *Charlemagne* tại Đức, Thủ tướng Đức Gerhard Schroder đã thân tình khuyên TT Mỹ nên suy nghĩ nhiều lần trước khi thực hiện dự án NMD. Hiện nay, không ai tin các nước bị Mỹ liệt vào "danh sách đen" đủ sức bắn TL tấn công Mỹ, nhưng rõ ràng đầu đạn NMD có thể sẽ dẫn đến những hệ quả khó lường: Bắc Kinh sẽ tăng cường hiện đại hóa khả năng phòng thủ lãnh thổ vì làm sao biết được TL NMD không hướng về phía mình; nếu Trung Quốc cải tiến dàn phóng TL thì Ấn Độ cũng sẽ làm như vậy; một khi Ấn Độ tăng cường tiềm lực hạt nhân, kẻ thù truyền kiếp của Ấn Độ là Pakistan làm sao chịu đứng bên lề? Trong tình huống xấu nhất, nếu Mỹ đơn phương rút khỏi Hiệp ước ABM và bám vào dự án NMD, tất nhiên Nga không dại gì cắt giảm kho vũ khí hạt nhân của mình. Đến nước này, bao nhiêu năm thương lượng giải trừ vũ khí hạt nhân sẽ thành công cốc.
(Theo *le Monde*, *le Figaro*, *Libération*, 6, 7.2000)

BẤT CHẤP NHỮNG CỐ GẮNG TRÊN TOÀN THẾ GIỚI, HỒ NGĂN CÁCH GIỮA CÁC NƯỚC GIÀU VÀ NƯỚC NGHÈO ĐANG NGÀY CÀNG SÂU THÊM. TỪ KHI RA ĐỜI ĐẾN NAY, INTERNET VẪN CHỈ LÀ PHƯƠNG TIỆN CHỦ YẾU CỦA NHỮNG NƯỚC GIÀU.

Những con số đáng buồn

Từ năm 1988 đến năm 1998, số lượng máy tính trên thế giới kết nối Internet đã tăng từ 100.000 lên đến 45 triệu. Còn số người sử dụng Internet chỉ khoảng 20 tháng trước đây được đánh giá là 143 triệu nay đã tăng hơn gấp đôi, vượt quá 304 triệu vào tháng 3-2000. Với tốc độ này, số người sử dụng Internet sẽ là 700 triệu vào năm tới và trào lưu

Internet CHỈ DÀNH CHO NGƯỜI GIÀU?

MINH QUÂN

Internet đã có nhiều nơi để truyền bá. Ở New York (Mỹ), Jose Otero, người điều phối kỹ thuật chương trình kết nối mạng bước nhẹ nhàng vào một lớp học của trường Thomas Edison, nơi có 30 học sinh đều là người da đen và Mỹ Latinh xuất

thân từ những khu chung cư của quận Jamaica, đang chú ý đầu trước 30 màn hình máy tính. Hãng Cisco và đối tác của mình - người khổng lồ về truyền hình cáp Time Warner - do thiếu kỹ thuật viên Internet đã phải đào tạo những học sinh này khi chúng mới 16 tuổi, để có thể đáp ứng nhu cầu kết nối của các doanh nghiệp. "Trong hai năm tới, chúng sẽ kiếm được nhiều tiền hơn cả tôi" - Otero mỉm cười nói. Tại 10 trường học ở khu Bronx và Harlem, 700 học sinh đã tự nguyện cam kết ngoài chương trình học chính khóa, học thêm chương trình học từ xa trên Internet do Hãng Cisco ở California cung cấp và sửa bài cũng như hàng triệu học sinh Mỹ hay nước ngoài khác. Những chương trình học trên cũng sẽ được thể hiện bằng tiếng Thổ Nhĩ Kỳ, Bồ Đào Nha, Campuchia, Indonesia... tại 61 nước có cơ sở học được nối mạng và được các hãng đứng đầu về công nghệ thông tin như Sun Microsystems, IBM, Intel, Lucent và một số hãng khác cùng đỡ đầu.

Nếu Internet làm cho thế giới dường như nhỏ hẹp lại thì trên bình diện công nghệ, vẫn chỉ có vài vùng công nghệ cao lẻ loi được xem có tương lai như vùng thung lũng Silicon ở Mỹ. Chỉ có vài sự kỳ diệu ngoại lệ như trong chuyện cổ tích: làm sao có thể tưởng tượng được cơ nghiệp, tài sản của thành phố Bangalore - một thành phố công nghệ cao ở Ấn Độ, nước có mật độ điện thoại thấp với 15 máy/1.000 dân, lại là nơi xuất khẩu phần mềm đạt

2 tỉ đôla Mỹ? Danh tiếng của "Hành lang công nghệ thông tin của Malaysia", sự phồn vinh của thành phố Thượng Hải (Trung Quốc), những tiến bộ của Hàn Quốc hay của đảo Maurice, của các nền kinh tế quá độ không che giấu được sự thật hiển nhiên: Internet vẫn chỉ thích hợp với người giàu.

Một nửa số người sử dụng Internet trên thế giới sinh sống tại Mỹ và Canada; 83 triệu ở châu Âu. Châu Á có 70 triệu, trong đó một nửa là người Nhật Bản. Gần 11 triệu người sử dụng Internet ở Nam Mỹ mà phần lớn là người Brazil hoặc Mexico, đã truy cập Internet tối thiểu một lần trong năm ngoái. Một con số hãy còn rất thấp cho dù tốc độ tăng trưởng đã là 20%/năm. Nhưng dù sao đây là một con số huyền thoại đối với châu Phi, nơi được xem là một hoang mạc đối với Internet: cả châu lục hiện chỉ có 2,5 triệu người sử dụng Internet, 85% trong số đó tập trung tại Nam Phi - nước tân tiến nhất trong vùng. Những con số này đã tự nói lên tất cả. Vấn đề không chỉ đơn thuần là so sánh số lượng máy tính - cứ hai người dân Mỹ có một máy tính trong khi 6.000 người châu Phi mới có một máy tính - mà là quan sát thấy hai thế giới khác hẳn nhau. Một thế giới vốn đã giàu có, một phần ba tăng trưởng dựa vào công nghệ mới, thế giới này quan tâm đến thương mại điện tử, đến mạch vi xử lý thế hệ mới và về quyền không thể chối bỏ của người dân được truy cập thông tin với tốc độ

hàng gigabit trên giây. Trong khi ở thế giới kia, một chiếc máy tính hạng xoàng cũng đã tương đương với thu nhập bốn năm của một người dân Bangladesh. Nếu giá cước điện thoại một hai xu một phút đã là quá đắt đối với nhiều vùng nông thôn các nước đang phát triển ở châu Á thì còn có thể nói gì về giá cước 10 đôla một giờ của các nhà cung cấp dịch vụ điện thoại độc quyền ở châu Phi? Trong thế giới này, nơi mà ba tỉ nhân loại sống với 2 đôla một ngày, người ta còn phải suy tính việc cung cấp điện và nước sạch cho người dân. Thế giới này đang nhìn thấy thế giới kia rời xa mình với “tốc độ ánh sáng truyền trong cáp thông tin quang”.

Hố ngăn cách kỹ thuật số

Khi chuyển đến làm việc tại văn phòng của Liên hiệp quốc vào giữa những năm 1990, Raul Zambrano, người chịu trách nhiệm về mạng của Chương trình phát triển Liên hiệp quốc (UNDP) đã kinh ngạc nhận thấy là chỉ máy tính của người đứng đầu các bộ phận mới nhận được thư điện tử. “Không ai hiểu lợi ích của Internet và tại những nước mà chúng tôi đảm bảo kết nối Internet, 10 người sử dụng Internet thì có 9 người từng ở các nước phương Tây. Những người còn lại thuộc tầng lớp giàu. Đó có phải là một điều đáng ngạc nhiên hay không? Internet, cũng như đã có thời kỳ tương tự đối với điện thoại, dường như chỉ dành cho thông tin liên lạc giữa những người có đẳng cấp trong xã hội, giữa các tầng lớp

giàu có ở thành thị và những người nói tiếng Anh. Ở Trung Quốc, nơi mà số người sử dụng Internet đã thực sự bùng nổ trong thời gian qua (từ 4 triệu vào giữa năm 1999 lên đến 10 triệu vào tháng 3-2000), 45% số người sử dụng Internet có thu nhập từ 4.000 đến 6.000 nhân dân tệ/tháng, tức là gấp từ 3 đến 5 lần lương trung bình của người dân Bắc Kinh. Phần lớn những người kết nối Internet sống tại các thành phố lớn, riêng thủ đô Bắc Kinh và Thượng Hải đã chiếm tới 32%. Tại Mali, nước đầu tiên của châu Phi có một trang web của chính phủ vào năm 1996, 4.500 địa chỉ thư điện tử là ở thành phố trong khi 701 khu dân cư hiện còn chưa có điện và đang chờ đợi với hy vọng mong manh sẽ được kết nối Internet nhờ sự kỳ diệu của pin Mặt trời.

“Hố ngăn cách kỹ thuật số” trước hết là vấn đề nội tại đối với các nước đang phát triển. Tuy vậy, những ví dụ thành công không phải là hiếm. Costarica đã thiết lập được một mạng lưới trường học kết nối Internet tốt nhất khu vực Nam Mỹ. Sự phát triển kết nối Internet ở các vùng thôn quê tại các nước Jamaïque, Cameroon, Angola và Pakistan cũng gây ấn tượng rất mạnh.

Theo Quỹ xã hội mở của nhà tài phiệt George Soros (Mỹ), “từ một phương tiện thông tin đơn thuần, Internet đã trở thành một công cụ tổ chức”. Những người tị nạn Kosovo tập trung trong những

“xe Internet di động” do Liên hiệp quốc và chính phủ Mỹ xây dựng với sự trợ giúp của các hãng thiết bị thông tin lớn nhất đã nghe trực tiếp những bản tin phát thanh đầu tiên bằng tiếng của họ. “Đối với họ, như thể họ đang ở Luân Đôn vậy, thật là một sự đảo lộn” - Một cố vấn kỹ thuật còn rất trẻ của Hãng Global Tech kể. Từ đó, 20 máy tính của thư viện quốc gia của Pristina (thủ phủ của tỉnh Kosovo) đã thường xuyên được đăng ký sử dụng trước ba ngày. Tại Estonia, Internet đã trở thành nền tảng của giáo dục quốc gia. 15% dân số (1,5 triệu người) kết nối Internet - một tỉ lệ còn cao hơn cả ở Anh đến 4%.

Tuy nhiên, sự háng hái của người dân đối với Internet không phải lúc nào cũng được hoan nghênh và đi theo hướng tích cực. Người ta hiểu tại sao trang web của ứng cử viên tổng thống phe đối lập trong cuộc bầu cử vừa qua tại Pêru lại bị hỏng không phải lúc khi chỉ một ngày nữa sẽ diễn ra cuộc bỏ phiếu. Người ta cũng sẽ hiểu được tại sao Dự án trung tâm viễn thông, những

điểm truy cập Internet đã được hứa hẹn đối với những vùng ngoại ô nghèo khổ của thủ phủ bang Michoacan (Mexico) lại bị bỏ lửng. Sau khi thấy những người nông dân nổi loạn ở Chiapas tuyên truyền cho cuộc nổi loạn của mình trên Internet, chính phủ không muốn thấy những trung tâm viễn thông biến thành diễn đàn thông tin cho những mục đích tương tự. Do vậy, trong số 23 trung tâm dự kiến xây dựng, chỉ có ba trung tâm hoạt động.

Những tiến bộ về điện thoại không dây (di động) có thể nhanh chóng khắc phục tình trạng nghèo nàn và lạc hậu về cơ sở hạ tầng thông tin ở các nước thế giới thứ ba. Với khoảng 50 triệu máy điện thoại di động và 120 triệu đường dây thuê bao cố định trên tổng số 1,4 tỉ dân, Trung Quốc đang thực hiện một bước nhảy công nghệ đến thẳng công nghệ thông tin di động thuần nhất. Tại Pristina ở Kosovo, máy chủ Internet đã sử dụng thông tin vô tuyến để vượt qua tình trạng các tuyến thông tin mặt đất (hữu tuyến) bị bão hòa. ■

TIN SÁCH

TGM đã nhận được:

- ♦ TRANH LUẬN VĂN HỌC - Tập hợp các bài báo - Nguyễn Hoàng Sơn - NXB Văn học, 5-2000.
- ♦ HƯƠNG RỄ - Tập thơ - Phạm Đình Ân - NXB Quân đội nhân dân, 4-2000.
- ♦ TRÁI CHÍN - Tập thơ - Vũ Tú Nam - NXB Hội Nhà văn, 5-2000.
- ♦ VỀ QUÊ NỘI - Tập thơ - Hoàng Trọng Muôn - NXB Thanh Niên, 1-2000.
- ♦ VỖ ĐÈ - Tiểu thuyết - Vũ Trọng Phụng - NXB Kim Đồng, 5-2000.
- ♦ ĐẢO CHÌM - Tập truyện ký - Trần Đăng Khoa - NXB Thanh Niên, 4-2000.

Xin cảm ơn người tặng và trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

Nhiều người cứ nghĩ rằng với những tiến bộ về mặt khoa học kỹ thuật, các nước phương Tây có một hệ thống chăm sóc sức khỏe khá hoàn chỉnh. Thế nên họ thật sự giật mình trước những dữ liệu trong lĩnh vực này: hàng năm ở Mỹ có đến 120.000 bệnh nhân chết oan do những sai sót về y tế! Con số này tương đương với thiệt hại về nhân mạng trong trường hợp (giả định) mỗi ngày đều có một chiếc máy bay vận tải hành khách rơi đầu đó trên thế giới! Vấn đề đặt ra là hiện nay chính quyền Mỹ đang đề ra những biện pháp nào để khắc phục tình trạng này.

Những sai sót chết người

Ở CÁC BỆNH VIỆN MỸ

LÊ NGUYỄN

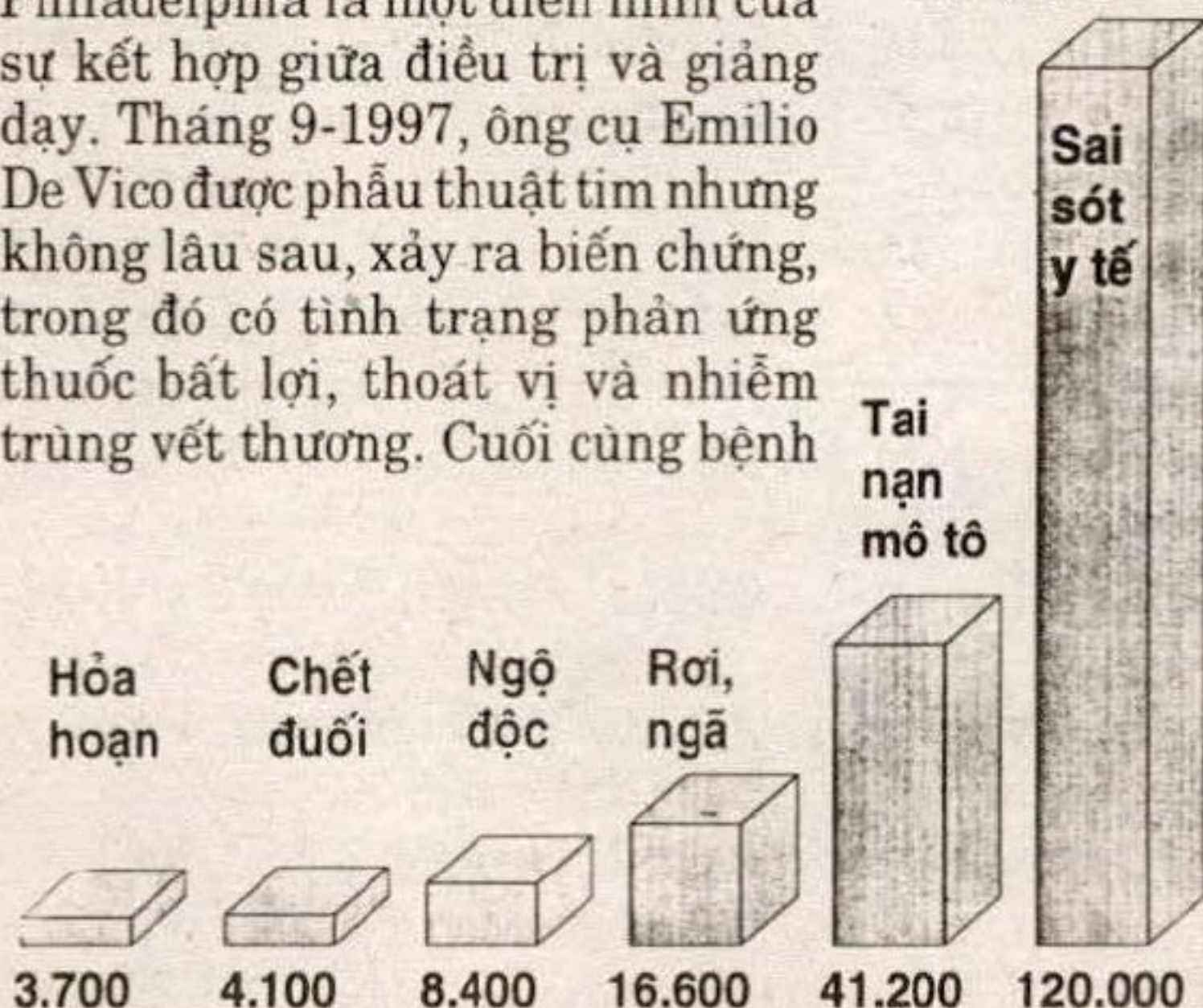
Chuyện khó tin nhưng có thật

Bệnh viện của trường Đại học y khoa Pennsylvania (MCP) ở Philadelphia là một điển hình của sự kết hợp giữa điều trị và giảng dạy. Tháng 9-1997, ông cụ Emilio De Vico được phẫu thuật tim nhưng không lâu sau, xảy ra biến chứng, trong đó có tình trạng phản ứng thuốc bất lợi, thoát vị và nhiễm trùng vết thương. Cuối cùng bệnh

nhân cảm thấy khó thở và qua đời. Con trai ông là Anthony được những người có trách nhiệm tại bệnh viện cho biết là họ đã làm mọi việc có thể được để cứu cha anh. Sự khẳng định này không thuyết phục được Anthony và anh đã đến bệnh viện để xin xem hồ sơ điều trị của cha anh. Bị người thư ký từ chối, anh dọa sẽ nhờ luật sư can

thiệp, nhờ vậy bệnh viện mới chịu cung cấp bộ hồ sơ cho anh với giá... 900 đôla. Hình ảnh nội soi lồng ngực cho thấy một cục máu đông nằm trong động mạch lớn dẫn đến tim, điều đáng nói là cục máu đông này chỉ bị phát giác khi người ta khảo nghiệm... tử thi.

Trong thập niên qua, De Vico

Biểu đồ về số người tử vong vì tai nạn trong năm 1998 tại Mỹ

là một trong 66 bệnh nhân đã chết-cùng hàng trăm người khác bị tổn thương nghiêm trọng - do những sai sót của MCP. Mĩa mai thay, MCP là một trong số những bệnh viện hiện đại tiêu biểu ở Mỹ. Theo TS. Lucian Leape, giáo sư về chính sách y tế thuộc trường Y tế cộng đồng Harvard, ước lượng hàng năm ở Mỹ có khoảng một triệu người bị tổn thương do những sai sót trong quá trình điều trị tại các bệnh viện, trong đó số người chết là 120.000, gấp ba lần số người chết vì tai nạn mô tô trên toàn nước Mỹ. Leape cho rằng đây quả là vấn đề số 1 trong chăm sóc sức khỏe ở một nước phát triển như Mỹ. Năm 1991, ông và các đồng nghiệp có dịp tham khảo hồ sơ y tế của 30.121 bệnh nhân nhập viện ở bang New York và nhận thấy bình quân cứ 200 bệnh nhân thì có 1 người chết vì những sai sót của bệnh viện. Điều này cộng đồng y tế biết rất rõ, nhưng chẳng mấy khi công chúng được thông báo. Hồ sơ của MCP chỉ được đưa ra ánh sáng vào năm 1998 do thủ tục phá sản và chủ nhân mới của nó ghi nhận có 598 sai sót xảy ra từ tháng 1-1989 đến tháng 6-1998. Một số chi tiết của những sai sót trên được tiết lộ như sau:

- 4 bệnh nhân tử vong sau khi được cho uống quá nhiều thuốc hoặc uống không đúng thuốc hoặc không được cho uống thuốc.

- Nhiều bộ phận cơ thể hoặc mạch máu của bệnh nhân bị đâm thủng trong quá trình phẫu thuật.

- Một bệnh nhân 18 tuổi bị truyền nhầm loại máu sau một tai

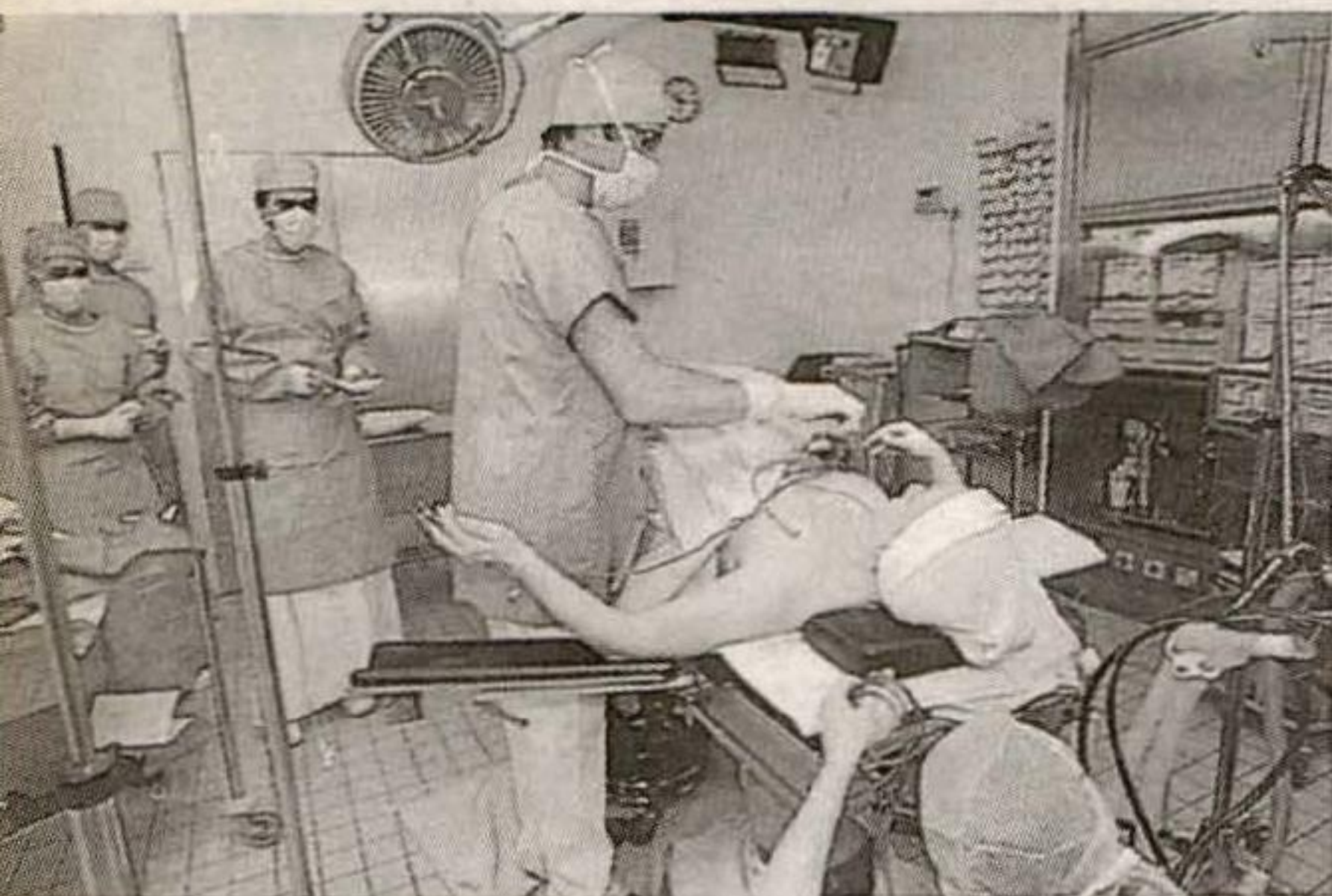
nạn xe cộ và tử vong do phản ứng tiêu máu.

- 8 bệnh nhân phải được phẫu thuật lần thứ hai để lấy ra bông xóp, vải hoặc dụng cụ bằng kim loại do bác sĩ để quên trong cơ thể họ.

Do bị khiếu nại hay khởi kiện, cơ quan bảo hiểm của bệnh viện đã thanh toán 30 triệu đôla để dàn xếp hoặc do quyết định của tòa án trong 76 trên 276 trường hợp. Tuy nhiên, các luật sư của bệnh viện phủ nhận trách nhiệm pháp lý của MCP và không một bác sĩ nào tại đây bị áp dụng biện pháp kỷ luật.

Nguyên nhân của những sai sót chết người

Các sai sót xảy ra ở bệnh viện bắt nguồn từ nhiều nguyên nhân khác nhau, việc chăm sóc người bệnh bị cắt vụn khi các bác sĩ và y tá đối ca hoặc khi họ mệt mỏi, làm việc quá sức, đói, buồn chán, lo âu, sợ sệt, vội vã hoặc dưới sức ép tâm lý... Nhiều loại dược phẩm khác nhau nhưng lại đựng trong những bao gói giống với nhau hoặc tên thuốc tương tự nhau. Đơn thuốc thường rất khó đọc cũng góp phần vào những tổn thất mà người bệnh phải gánh chịu. Tuy nhiên yếu tố quan trọng nhất phải kể đến là tính thiếu trung thực của những người hành nghề y khoa. Ở trường y khoa, những thầy thuốc tương lai cảm thấy nản lòng khi phải chấp nhận sai sót, yêu cầu được giúp đỡ, biểu lộ sự yếu kém hoặc thách thức các giám thị. Ở bệnh viện, các bác sĩ ngại nói lên điều gì đó có tính tiêu cực về các đồng nghiệp của họ, cấp dưới thì sợ bị trừ dập... Các cuộc nghiên cứu cho thấy có 90 - 95%

Chuẩn bị một ca phẫu thuật tại bệnh viện

sai sót đã không được báo cáo lên các giới chức quản lý của bệnh viện. Ngay cả trong trường hợp những người này được báo cáo, các chuyên viên y tế cũng không tiết lộ cho người bệnh biết, vì sợ họ sẽ kiện tụng. Kết quả một cuộc khảo sát cho biết chỉ có 24% bác sĩ nội trú nói thật với người bệnh và thân nhân về những sai sót họ đã gây ra. Trong một số trường hợp, sai sót chỉ bị khám phá một cách tình cờ...

Chị Nancy Rowbottom, 33 tuổi, được đưa đến MCP sau khi bị gãy khung xương chậu trong một tai nạn ô tô năm 1996. Trong cuộc phẫu thuật chỉnh hình, người ta đặt hai thanh kim loại lên chỗ tiếp giáp giữa phần dưới cùng của xương sống với khung chậu. Không lâu sau, Rowbottom nghe tê cả vùng trên và hỏi bác sĩ phẫu thuật có phải các thanh kim loại là nguyên nhân của tình trạng này không. Câu trả lời là không. Cuối cùng chị biết được nội dung một báo cáo bảo hiểm của bệnh viện cho rằng tình

trạng tê phát triển như là hậu quả của việc đặt những thanh kim loại trên các rễ thần kinh. Hành động che giấu sự thật của một số bác sĩ MCP đã vi phạm điều lệ của Hiệp hội Y tế Mỹ (AMA): "Về mặt đạo đức, người thầy thuốc phải thông báo cho

bệnh nhân tất cả những yếu tố nhằm đảm bảo cho họ được biết những gì đang diễn ra".

Một vấn đề khác là hệ thống tư quản của nền công nghiệp chăm sóc sức khỏe ở Mỹ. Ngay cả các bác sĩ nội trú cũng cho rằng hệ thống này tỏ ra không hữu hiệu. Trách nhiệm kiểm tra chất lượng của việc chăm sóc sức khỏe tại bệnh viện chủ yếu thuộc Ủy ban phụ trách về các tổ chức chăm sóc sức khỏe được tiến hành bởi một nhóm các thầy thuốc, nhà giáo dục, giám đốc y tế và các viên chức điều hành bệnh viện khác. Cứ ba năm một lần, các thành viên của ủy ban đi thăm và kiểm tra 5.000 bệnh viện thuộc trách nhiệm của họ. Nhưng ít khi họ thăm viếng đột xuất nên các nhà quản lý bệnh viện có nhiều thời gian chuẩn bị những điều kiện tốt nhất để đón đoàn thanh tra. Mặt khác, các bệnh viện không được yêu cầu thông báo cho các ủy ban kiểm tra những sai sót của họ.

Mặc dù công nghiệp chăm sóc sức khỏe chiếm một trong những

khu vực lớn nhất trong nền kinh tế của Mỹ - khoảng 1.200 tỉ đôla mỗi năm, tương đương 14% GNP (tổng sản phẩm quốc dân) của cả nước - nhưng nó đã không thành công trong nỗ lực đạt được một trình độ cao hơn như các nền công nghiệp tương đương. Tỷ lệ đạt yêu cầu của nó chỉ ở mức 96,3%, trong khi đó ngay với tỷ lệ 99,9% cũng đã xảy ra hàng ngàn trường hợp bệnh nhân tử vong hàng năm do các sơ sót y tế rồi!

Các biện pháp khắc phục

Trong một cuộc khảo sát, GS. Robert Helmreich, thuộc trường ĐH Texas ở Austin nhận thấy 60% các nhà phẫu thuật và thầy thuốc khoa gây mê đều cho biết là họ vẫn làm việc có hiệu quả khi mệt. Helmreich sợ rằng họ đã không nói đúng sự thật.

Tháng 11-1999, một ủy ban thuộc Viện y khoa (Viện Hàn lâm quốc gia Mỹ) kêu gọi một nỗ lực quốc gia nhằm hạ giảm mức sai sót về chăm sóc sức khỏe đang tăng cao, cụ thể là giảm 50% trong vòng 5 năm tới. Các biện pháp do ủy ban đề xuất gồm: thiết lập một hệ thống báo cáo có tính bắt buộc trong phạm vi toàn quốc về những sai sót nghiêm trọng, ghi nhãn thuốc rõ ràng hơn, tránh những tên thuốc đọc lên nghe giống nhau, sử dụng các cơ quan tái thẩm định về năng lực của các bác sĩ, y tá, thành lập một trung tâm bảo vệ sự an toàn cho người bệnh...

Biện pháp đang được chú trọng nhất tại các bệnh viện phương Tây hiện nay là kiểm tra sự an toàn trong điều trị bằng máy tính điện

tử (MTĐT). MTĐT ở Bệnh viện LDS thuộc thành phố Salt Lake khắc phục những sai sót về dược phẩm bằng cách kiểm tra các chứng dị ứng và sự tương tác thuốc ở người bệnh, căn cứ vào kết quả xét nghiệm máu và các dữ liệu khác. Hệ thống MTĐT của LDS đảm bảo việc cấp đúng thuốc kháng sinh cho người bệnh sau phẫu thuật và báo động cho bác sĩ điều trị ngay nếu có một loại thuốc nào đó được ghi toa sai.

Một hệ thống an toàn về thuốc cũng được thiết lập ở 172 trung tâm y tế phục vụ các cựu chiến binh. Một mã vạch được dán vào mỗi liều lượng thuốc cung cấp cho người bệnh và các y tá sẽ căn cứ vào đó để kiểm tra sự chính xác của việc cho thuốc. Hệ thống này giảm thiểu được 63% những sai sót đã gặp trước đây. Các y tá ở Trung tâm y tế Montefiore (New York) sử dụng các thiết bị cầm tay để ghi nhận những dấu hiệu về sự sinh động của người bệnh và thời gian sử dụng một loại thuốc nào đó. Các bác sĩ ngồi tại văn phòng có thể liên lạc với các y tá, xem xét biểu đồ điều trị của người bệnh trên MTĐT để cho thuốc hay tiến hành xét nghiệm. Tại Columbia - Presbyterian ở thành phố New York, các dữ liệu về y tế của 2 triệu người được chuyển đến mạng Internet để cho 4.000 bác sĩ và y tá có thể khai thác trong quá trình điều trị bệnh nhân. Người ta tin tưởng rằng một biện pháp tích cực như vậy có thể khắc phục có hiệu quả những sai sót chết người ở các bệnh viện.

(Theo Reader's Digest, 7.2000)

Fermat-

BÀI TOÁN THÁCH THỨC TRÍ TUỆ NHÂN LOẠI HƠN 350 NĂM

GS. TRẦN VĂN NHUNG

Pierre de Fermat (1601-1665)

Năm 1993, tại một hội nghị khoa học ở nước Anh, một nhà toán học đến từ thành phố Princeton (Mỹ) đã làm chấn động dư luận. Ông đã giải quyết được một trong những vấn đề toán học cực kỳ huyền bí, điều mà hàng ngàn nhà toán học đã bó tay trong suốt 350 năm qua: ông đã chứng minh được *Định lý cuối cùng của*

Trong lịch sử toán học, không có bài toán nào so sánh được với Bài toán Fermat. Nó được phát biểu một cách đơn giản đến mức ngay cả một học sinh trung học cơ sở cũng có thể hiểu được, nhưng việc tìm lời giải đã thách thức trí tuệ nhân loại biết bao nhiêu thế hệ suốt hơn ba thế kỷ rưỡi và người hoàn tất chặng đường cuối cùng vào năm 1993 là GS.TS. Andrew Wiles. Ông sinh tại Cambridge (Anh), nhận bằng tiến sĩ tại trường ĐH Tổng hợp Cambridge và sau đó sang giảng dạy và nghiên cứu toán học tại trường ĐH Tổng hợp Princeton (Mỹ). Cũng chính tại đây, sau 8 năm lao động liên tục, bền bỉ, ông đã giải quyết xong bài toán Fermat. Ở Việt Nam cũng có nhiều người rất thích thú tìm hiểu, theo dõi quá trình giải quyết siêu bài toán này và trên thực tế cũng đã có một số ít người thử giải nó!

Fermat trong một bài báo dài 200 trang. Việc chứng minh định lý (DL) đã tốn mất của ông 7 năm trời và sau đó phải thêm một năm nữa để ông hoàn thiện chứng minh của mình. *DL cuối cùng của Fermat* là một câu chuyện về con người, về lịch sử và về các nền văn hóa nằm ẩn ở đằng sau thành tựu khoa học vang dội này.

Được viết bởi một học giả Pháp thế kỷ 17, DL phát biểu lên nghe có vẻ đơn giản: *Bình phương của một số số nguyên có thể phân tích thành tổng hai bình phương của hai số nguyên khác*, chẳng hạn, $5^2 = 4^2 + 3^2$, nhưng điều tương tự không xảy ra đối với lũy thừa bậc ba hay các lũy thừa bậc cao hơn. Sau khi Fermat qua đời, rất nhiều nhà toán học đã dành cả cuộc đời để cố chứng minh DL này.

DL có nguồn gốc từ thời xa xưa. Khoảng 2.000 năm trước Công nguyên (TCN), người Babylon đã tìm cách phân tích một số chính phương (tức là một số bằng bình phương của một số nguyên, ví dụ: $25 = 5^2$) thành tổng của hai số chính phương. Vào thế kỷ 6 TCN, nhà toán học Hy Lạp Pythagoras đã khái quát điều này thành một DL nổi tiếng của ông và DL này đã mở đường cho Fermat.

Mấy thế kỷ sau khi Fermat qua đời, vào năm 1955, hai nhà toán học Nhật đã đưa ra một phỏng đoán tuyệt vời về khả năng có mối liên hệ giữa hai ngành toán học khác hẳn nhau. 40 năm sau đó chính công trình của họ (giả thuyết

Shimura - Janiyama) đã giúp cho Andrew Wiles, nhà toán học của thành phố Princeton, chứng minh được DL cuối cùng của Fermat.

Lời kể của TS. Amir D. Aczel, giáo sư trường ĐH Tổng hợp Berkeley (Mỹ):

Tháng 6-1993, Tom Schulte, một người bạn cũ của tôi ở California đã đến Boston thăm tôi. Chúng tôi ngồi ở một quán cà phê tràn đầy ánh nắng trên phố Newbury với các ly đồ uống lạnh ở trước mặt. Tom mới ly dị vợ và anh mang một vẻ mặt trầm ngâm. Anh quay về phía tôi: “Dẫu sao, DL cuối cùng của Fermat cũng đã được chứng minh”. Lại một trò đùa mới, tôi nghĩ trong khi Tom lại nhìn ra vẻ hèn.

20 năm trước, Tom và tôi là hai người bạn ở chung một phòng, cả hai chúng tôi cùng là sinh viên toán của trường ĐH Tổng hợp California tại Berkeley. DL Fermat là đề tài chúng tôi thường bàn luận. Chúng tôi cũng thường tranh luận về hàm số, về tập hợp, về trường số và cả về Topo nữa. Ban đêm, chẳng sinh viên toán nào đi ngủ sớm vì các bài tập rất khó. Đôi khi chúng tôi phát điên đầu với toán học, cố chứng minh DL này hoặc DL kia để nộp đúng hạn vào sáng ngày hôm sau. Còn DL Fermat thì sao? Chẳng bao giờ chúng tôi tin là chúng tôi sẽ chứng minh được. Một DL mới khó làm sao và suốt hơn 350 năm, biết bao người đã cố gắng chứng minh. Chúng tôi đã phát hiện ra một điều lý thú là kết quả

của các nỗ lực nhằm chứng minh ĐL này đã làm cho tất cả các bộ môn toán học phát triển. Nhưng mọi cố gắng lần lượt đều thất bại, hết người này đến người khác. ĐL Fermat đã trở thành biểu tượng cho mục tiêu mà con người không thể nào đạt tới được. Thậm chí, có lần tôi đã dùng tính không chứng minh được của ĐL này để tạo lợi thế cho mình. Chuyện là vài năm sau, cũng tại Berkely, tôi tiếp tục làm bằng thạc sĩ sau khi đã tốt nghiệp ĐH. Một gã sinh viên sau ĐH ngành toán chưa quen biết tôi muốn giúp tôi làm toán khi chúng tôi gặp nhau ở ký túc xá quốc tế - nơi hai chúng tôi cùng ở. "Tôi làm toán học lý thuyết - Anh ta nói - Nếu gặp vấn đề toán học nào mà anh không thể giải quyết được, hãy cứ hỏi tôi, đừng ngại." Lúc anh ta chuẩn bị đi, tôi nói: "Có vấn đề mà anh có thể giúp tôi...". Anh ta quay lại hỏi: "Gì vậy? Chắc chắn là tôi sẽ giúp. Hãy cho tôi biết việc gì nào". Tôi với lấy một tờ giấy ăn và mở ra - lúc đó chúng tôi đang ở trong phòng ăn. Tôi chậm rãi viết lên tờ giấy:

$X^n + Y^n = Z^n$ không có nghiệm nguyên khi $n > 2$.

"Tôi đang cố gắng chứng minh điều này từ tối hôm qua" - Tôi nói rồi đưa cho anh ta tờ giấy ăn. Mặt anh ta cắt không còn giọt máu. "ĐL cuối cùng của Fermat" - Anh ta lầm bầm. "Đúng vậy - Tôi nói - Anh làm toán học lý thuyết mà. Anh có thể giúp tôi chứ?". Sau lần ấy tôi chẳng bao giờ còn nhìn thấy anh ta đến

gần tôi nữa.

"Tôi nói chuyện nghiêm túc đây" - Tom nói rồi uống cạn ly của mình. "Andrew Wiles là người vừa tháng trước đã chứng minh ĐL cuối cùng của Fermat tại Cambridge. Hãy nhớ lấy cái tên ấy. Anh sẽ còn nghe thấy nó nhiều lần". Tối hôm ấy Tom đã bay trở về California. Một tháng sau tôi đã rõ là Tom không đùa và tôi đã dõi theo một chuỗi các sự kiện. Trước tiên là Wiles được ca ngợi. Thế rồi một kẻ hở trong chứng minh của ông đã bị phát hiện. Sau đó Wiles mất thêm một năm trời để rồi cuối cùng đã trình làng một chứng minh hoàn hảo. Nhưng qua tìm hiểu câu chuyện về sự thành công này tôi thấy rằng Tom đã sai ở chỗ là Andrew Wiles không phải là cái tên duy nhất mà tôi cần phải lưu tâm tới. Tôi và cả thế giới cần thấy rõ là chứng minh ĐL Fermat không phải là công lao chỉ của một nhà toán học. Wiles đương nhiên là người đáng ca ngợi nhất, nhưng vinh quang còn thuộc về cả Ken Ribet, Barry Mazur, Goro Shimura, Yutaka Taniyama, Gerhard Frey và nhiều người khác nữa.

Khi lên 10 tuổi, khi còn sống ở nước Anh, Andrew Wiles lần đầu tiên đã đọc được ĐL Fermat trong một cuốn sách toán. Vào những năm 1970, anh vào ĐH và sau khi tốt nghiệp, anh được nhận làm nghiên cứu sinh toán tại Cambridge. Thầy giáo hướng dẫn anh là GS. John Coates. Năm 1993, khi

vừa tròn 40 tuổi, Andrew Wiles giải quyết xong bài toán Fermat.

Andrew Wiles đã miêu tả quá trình 7 năm trời ông miệt mài làm việc để khám phá ra điều huyền bí vĩ đại của toán học như sau:

“Có lẽ tốt nhất tôi sẽ trình bày kinh nghiệm làm toán của mình giống như việc đi vào một lâu đài tối om. Bạn bước vào phòng thứ nhất và trong đó tối đen như mực. Bạn bước đi loạng choạng, va đập vào đồ đạc trong phòng. Dần dần, bạn cũng biết được vị trí của từng thứ một. Cuối cùng, sau khoảng sáu tháng bạn lần ra công tắc đèn rồi bật lên. Ngay lập tức mọi thứ được soi tỏ và bạn thấy rõ mình đang ở đâu. Thế rồi bạn bước vào phòng tiếp theo và ở đó lại chỉ là bóng tối...”.

Sáng sớm ngày 23-6-1993, GS. John Conway tới tòa nhà đã xin màu của khoa Toán trường ĐH Tổng hợp Princeton. Ông bước vội vào phòng làm việc của mình. Suốt mấy tuần nay, trước cuộc viếng thăm nước Anh của Andrew Wiles - người bạn đồng nghiệp của ông, liên tiếp những tin tức bán tin bán nghi đang lan truyền trong cộng đồng toán học thế giới. Conway cảm thấy có một điều gì đó quan trọng sẽ xảy ra. Nhưng ông không đoán được đó là điều gì. Ông bật máy vi tính, rồi ngồi xuống nhìn chằm chằm vào màn hình. 5 giờ 53 phút sáng, một bức thư điện tử ngắn gọn

GS. Andrew Wiles

từ bờ bên kia Đại Tây Dương chột hiện lên: “Wiles chứng minh DL cuối cùng của Fermat”.

Cambridge, Anh, tháng 6-1993

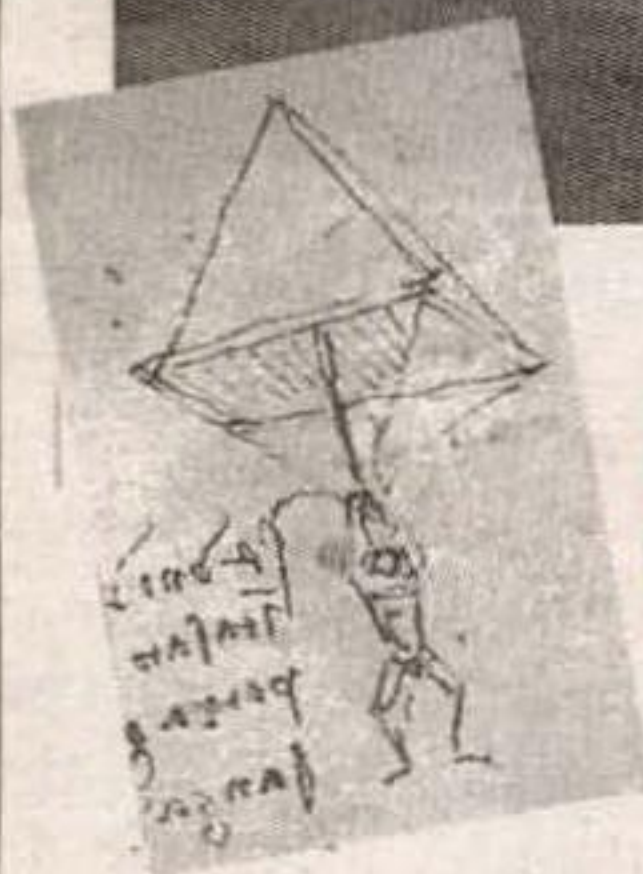
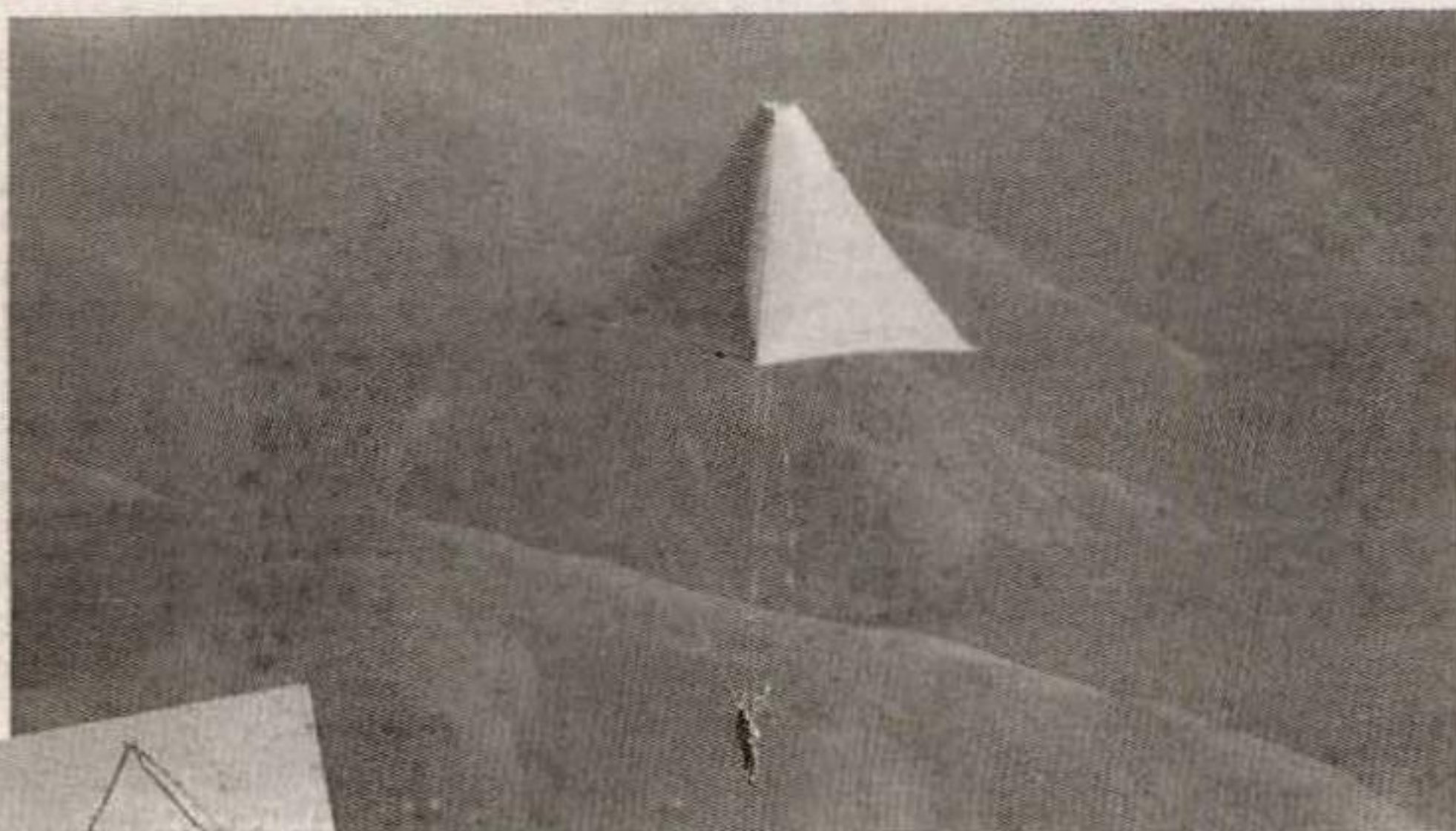
Cuối tháng 6-1993, GS. Andrew Wiles đến nước Anh. Ông trở lại ĐH Tổng

hợp Cambridge, nơi ông nhận bằng tốt nghiệp từ 20 năm trước. Giáo sư John Coates, nguyên là người hướng dẫn Wiles làm luận án tiến sĩ tại Cambridge, đã tổ chức cuộc hội thảo về lý thuyết *Iwasawa* - một chuyên ngành đặc biệt của lý thuyết số - ngành học mà Wiles đã viết luận án và am hiểu rất rộng. Coates đã hỏi người sinh viên cũ của mình có muốn trình bày tại hội nghị một bài thuyết trình ngắn khoảng 1 giờ về chủ đề anh tự chọn không. Anh chàng Wiles nhút nhát - người trước đây hân hờu mới nói ở nơi đông người - đã làm cho người thầy cũ cũng như những người tổ chức hội nghị hết sức ngạc nhiên khi xin được trình bày 3 giờ.

Khi tới Cambridge, Wiles thật đúng là một nhà toán học đặc trưng: áo sơ mi trắng dài tay xắn lên một cách cầu thả, cặp kính gọng sừng dày cộm, những lọn tóc thưa và nhạt màu để lòa xòa. Sinh ra ở Cambridge, sự trở về của ông là một cuộc viếng thăm quê nhà rất đặc biệt - giấc mơ thuở ấu thơ đã trở thành sự thật. Theo đuổi giấc mộng này, Andrew Wiles sống trọn

7 năm qua trong căn gác xép của mình như một người tù thật sự, song ông hy vọng chẳng bao lâu sự hy sinh, những tháng năm cố gắng và chuỗi ngày cô đơn sẽ kết thúc, ông sẽ sớm có điều kiện dành nhiều thời gian hơn cho vợ và những cô con gái của mình, những người mà

suốt 7 năm qua ông đã gần như không còn thời gian cho họ. Bữa ăn trưa của gia đình thường vắng mặt ông, uống trà buổi trưa ông cũng thường quên, ông chỉ tranh thủ thời gian để ăn tối. Còn bây giờ vinh quang đã thuộc về ông.
(Còn tiếp)

GIẤC MƠ THÀNH HIỆN THỰC SAU HƠN 500 NĂM

Vào năm 1485, Leonardo da Vinci (1452 - 1519) - kiến trúc sư, kỹ sư, họa sĩ, nhà điêu khắc và là một nhà khoa học nổi tiếng thời Phục hưng - đã viết trong một cuốn sổ tay: "Nếu một người được cung cấp một tấm vải dày có các cạnh dài gần 11m, cao 11m (hình chóp), anh ta có thể nhảy ở bất cứ một độ cao nào xuống mà vẫn không bị thương".

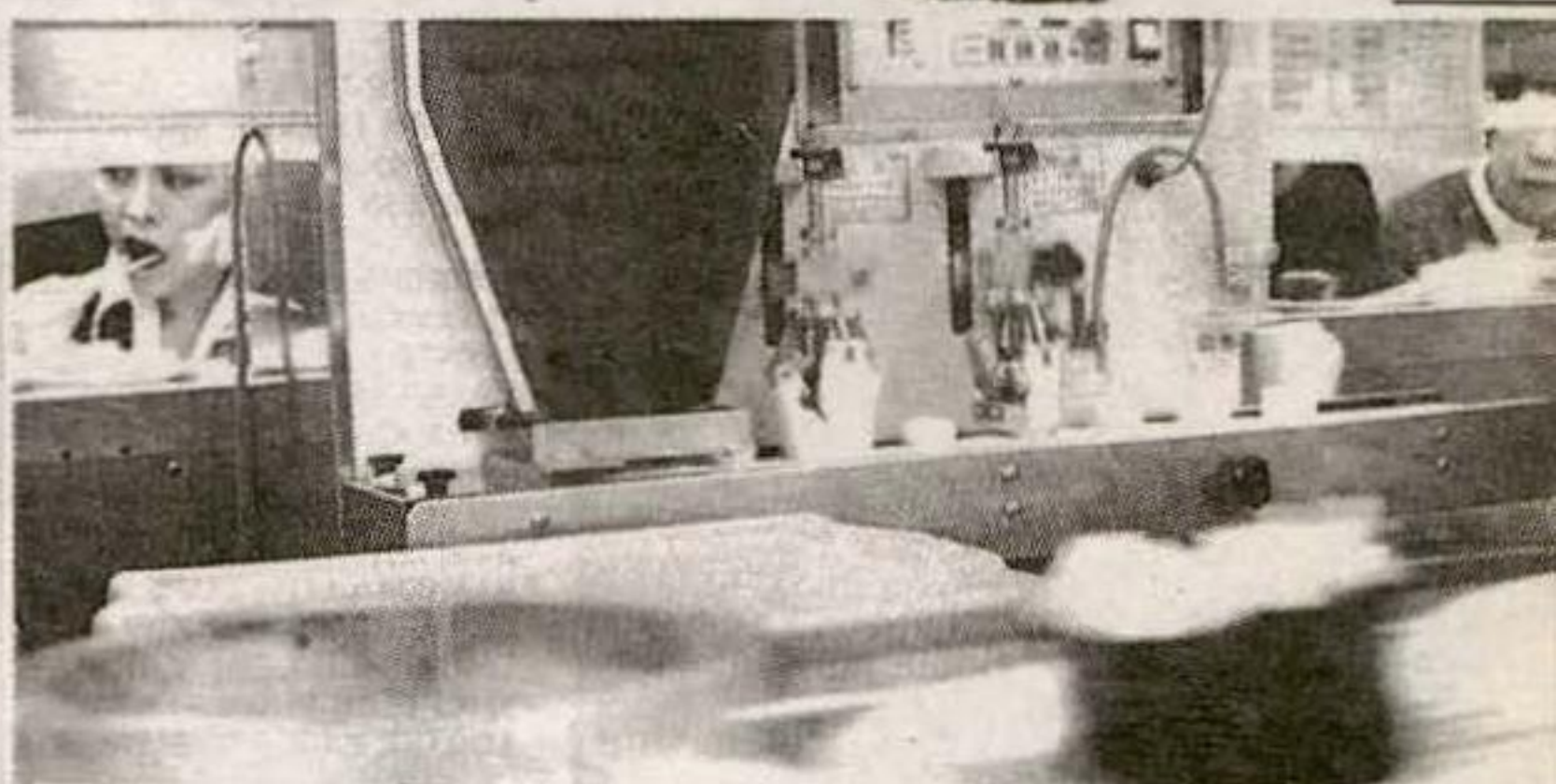
Hơn 500 năm sau, đầu tháng 7-2000 vừa qua, tại tỉnh Mpumalanga (Nam Phi), một vận động viên nhảy dù tên là Adrian Nicolas đã biểu diễn bằng một mô hình nặng 85kg rất giống với phác họa đơn sơ của Leonardo da Vinci và đã bay rất nhẹ nhàng được 2,13km trước khi bật dù chuyển qua hệ thống đáp xuống đất an toàn.

Q.V (Theo Time, 10-7-2000)

Thế giới kỳ thú của người NHẬT

1

QUANG VINH

Sự thay đổi đang tiếp tục diễn ra trên đất Nhật. Những chuyến xe lửa của tuyến đường Yurikamome ở Tokyo đã không còn tài xế. Ở viên cắt tóc Tip-

Top, dầu gội đầu được đưa ra giới thiệu bằng máy móc và cả chiếc bánh kem lạnh tại cửa hàng Nagano cũng được bán bằng máy. Sau đây là một vài điều mới lạ trên đất

Nhật:

2

Ảnh 1: Du khách đến Viện Hải dương ở Kyushu tham gia "Cười sóng thật", trò chơi được bắt chước như thật nhờ có những tia nước bắn tung tóe vào người tham dự.

Ảnh 2: Máy Sushi tự động đang sản xuất hàng loạt miếng bánh thơm ngon cho khách tại một nhà hàng bán thức ăn nhanh ở To-

3

4

hay dài.

Ảnh 5: Những chủ nhân của các robot chó từ khắp nơi trên đất Nhật tập trung về thành phố Matsumoto để “khoe” con vật yêu của mình.

Ảnh 6: Tại một cửa hàng điện tử ở Tokyo, hệ thống truyền hình màn hình mỏng rất hấp dẫn khách hàng.

Ảnh 7: Một cửa hàng tự động đầy đủ tiện nghi phục vụ mọi thứ từ thời keo cao su

kyo.

5

Ảnh 3: Hành khách đi vé tháng thường thức phong cảnh trên tuyến đường sắt Yuri Kamome, thuộc hệ thống xe lửa

không người lái đầu tiên ở Nhật.

Ảnh 4: Máy gọi đầu tự động đang phun những tia nước và gọi đầu theo yêu cầu tùy theo tóc ngắn

8

6

7

9 đèn cục pin, gói mì ống hoặc tờ báo.

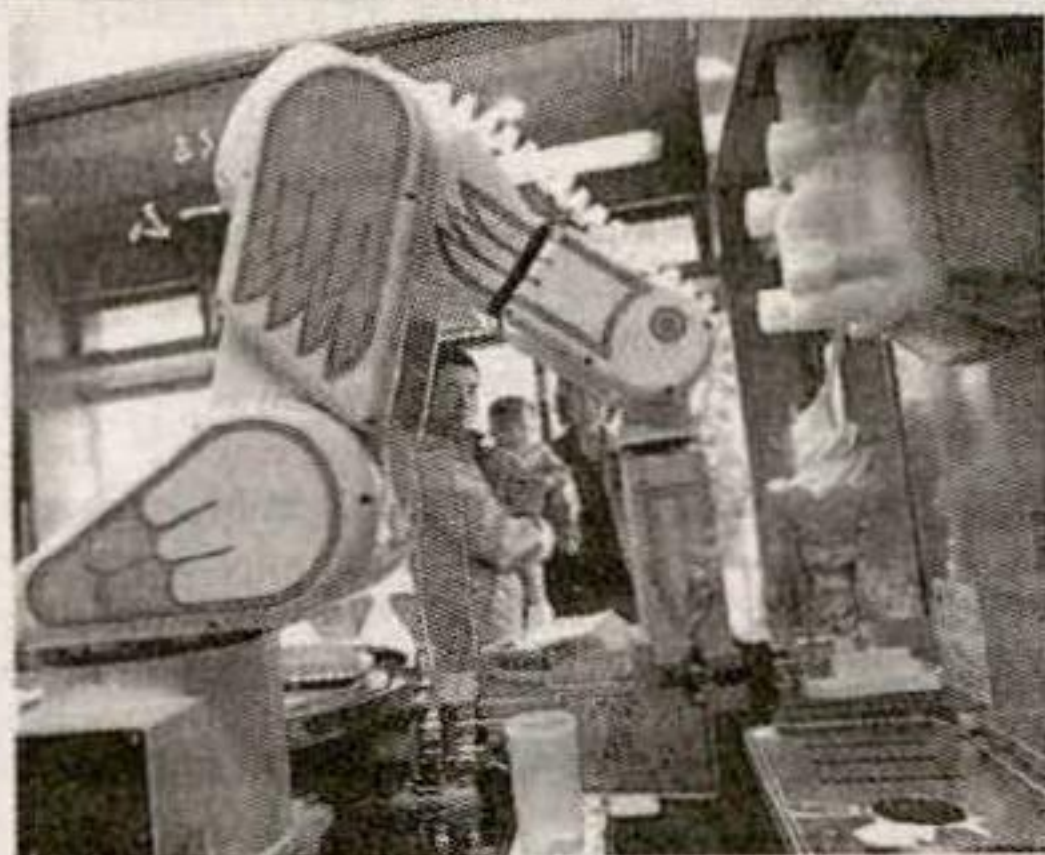
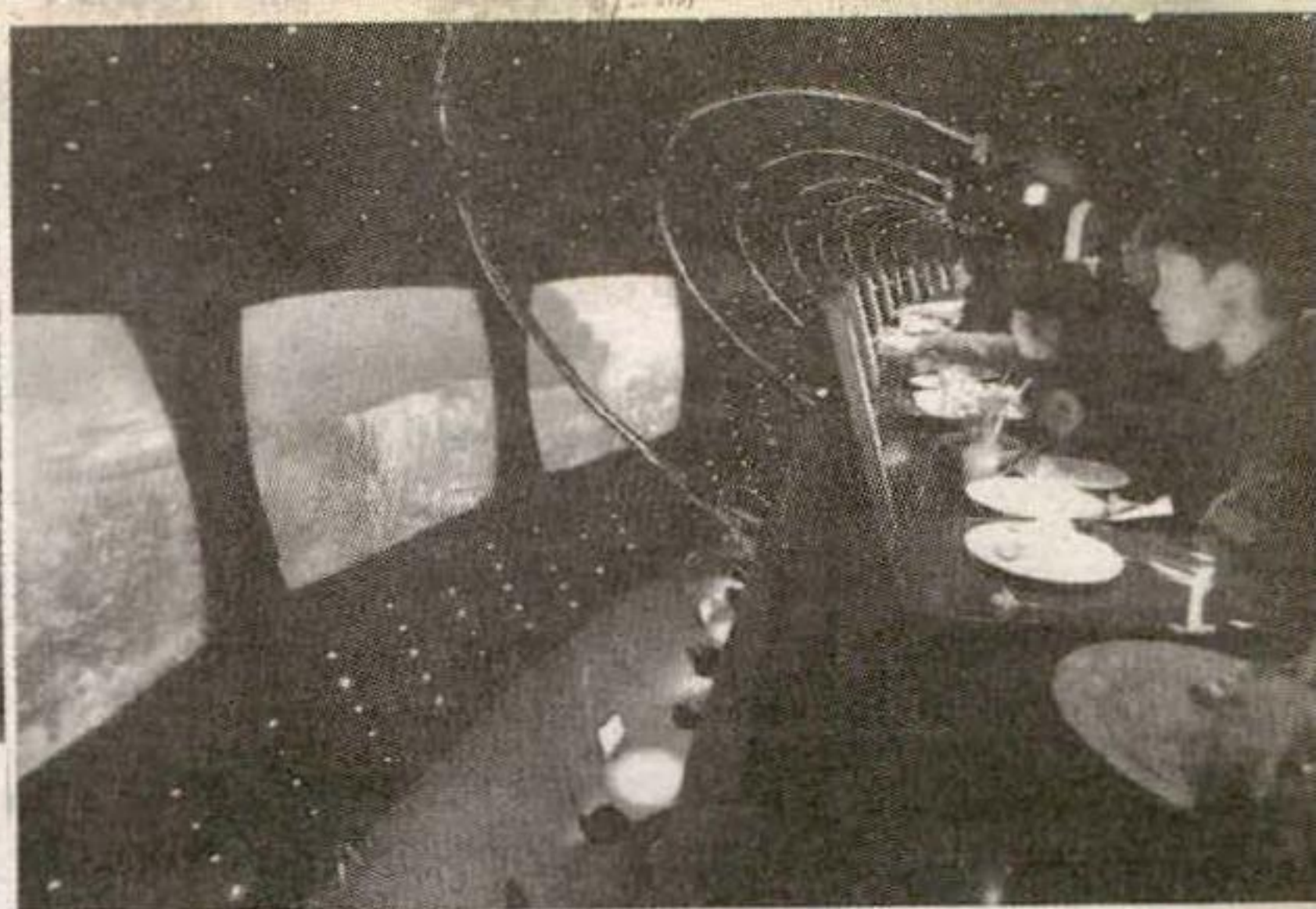
Ảnh 8: Tại một nhà hưu trí ở thành phố Kameo, những người hưu trí lớn tuổi vẫn làm được một cuộc du lịch trên lưng những con ngựa máy.

Ảnh 9: Hầm mộ: một trong những trò chơi du lịch kỹ thuật cao mới nhất của Hãng Sega, sử dụng không gian 3 chiều.

Ảnh 10: Tại Công viên ốc đảo, những người khách xem những con cá thật bơi lội trên màn hình khổng lồ trong lúc thưởng thức bữa ăn của họ.

Ảnh 11: Cánh tay bằng máy hình dáng con chim đang pha chế món kem lạnh cho khách.

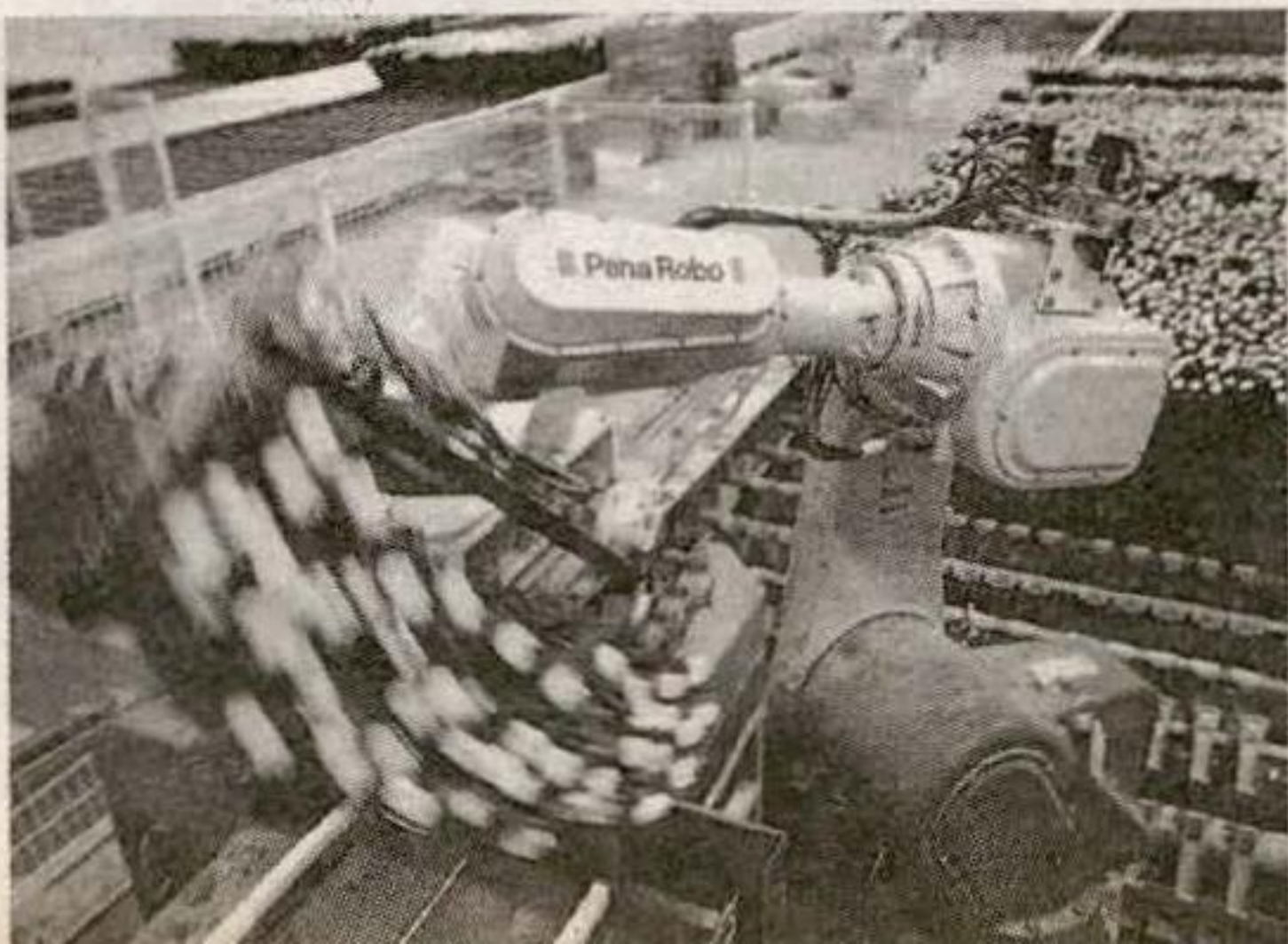
Ảnh 12: Sự ra đời của những đồ chơi "robot mèo" của Hãng Bandai gây nhiều

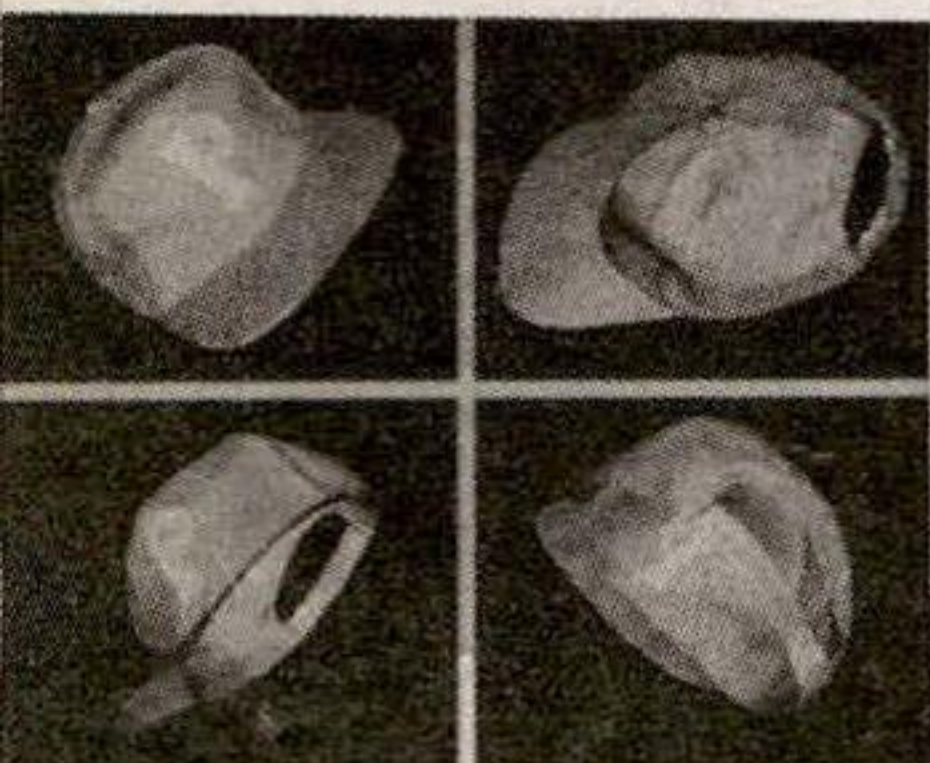

thông tin ở Tokyo.

Ảnh 13: Robot Pang xếp gọn hoa cúc vào hộp tại nhà máy trồng hoa ở Atsum.

(Theo Time, 5/2000)

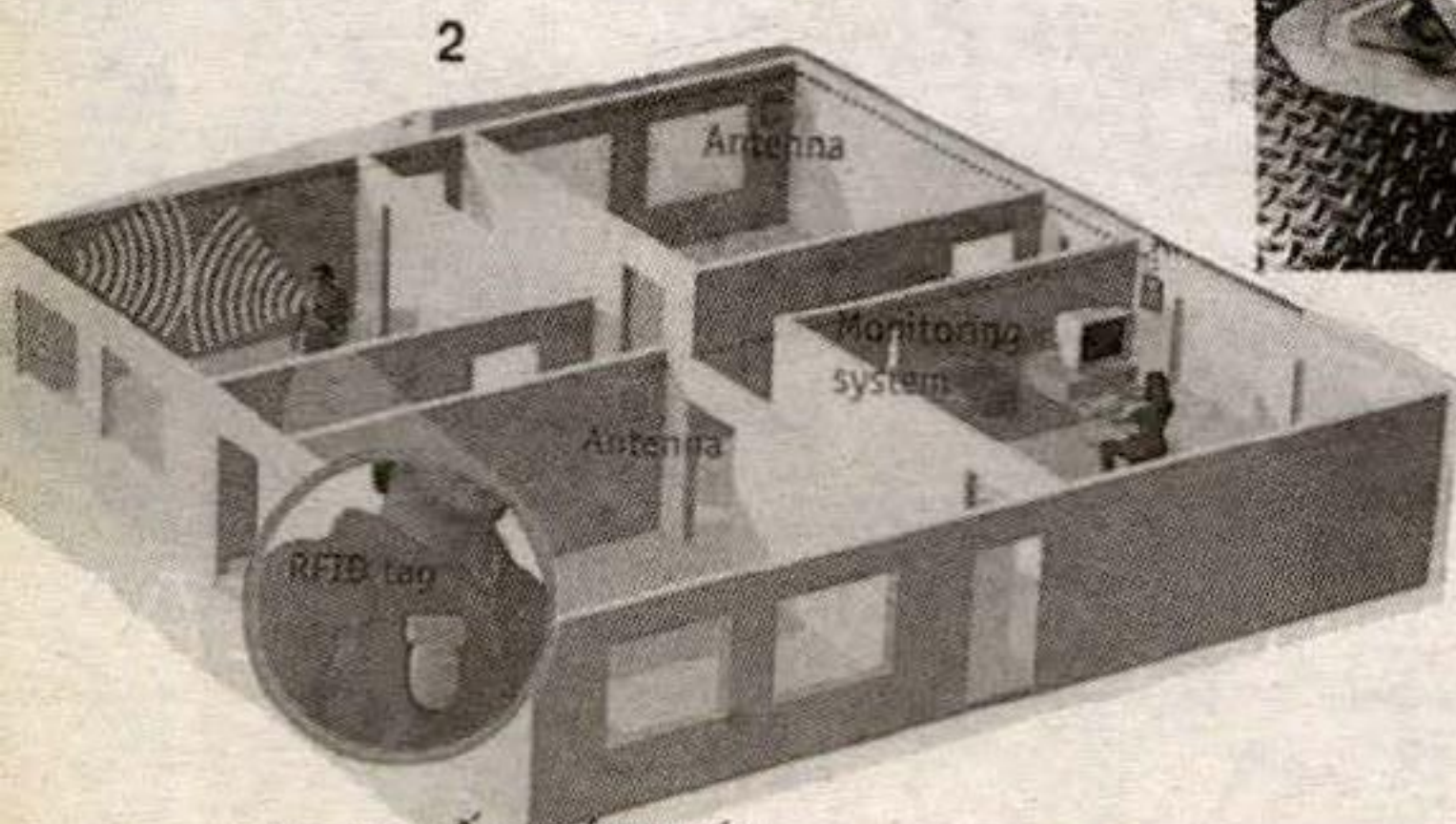
Trang web 3 chiều (ảnh 1)

Chiều thứ ba cho hình ảnh trên các trang web sẽ sớm trở thành sự thật với công nghệ Meta Stream do MetaCreations phối hợp với Intel phát triển. Với một chương trình nhỏ cài thêm vào trình duyệt web, bạn có thể xem, phóng đại và cho xoay hình 3 chiều (ví dụ xem xét một chiếc áo thun được bày bán trên mạng), từ trong ra ngoài. Ưu điểm của Meta Stream

1 là nén ảnh và hiển thị từng ảnh một thay vì tất cả ảnh cùng lúc, do đó nó vẫn phát huy tác dụng trên những website chậm hiển thị.

Hệ thống giám sát tự động (ảnh 2)

Một hệ thống theo dõi mang tên hệ thống định vị cục bộ (LPS) sẽ sớm có mặt trong cao ốc văn phòng, nhà xưởng, cửa hàng bán lẻ... Hệ thống dùng kỹ thuật nhận diện bằng tần số vô tuyến (RFID) theo dấu của người và vật khắp tòa nhà, nhờ một thẻ RFID truyền tín hiệu và các ăng-ten nhận tín hiệu để định vị

trong vòng 3m. Hệ thống cũng có thể được lập trình để "kết nối" hai vật thể với nhau, ví dụ như giữa chiếc máy tính xách tay và chủ nhân của nó.

Máy sơ cứu giản tiện (ảnh 3)

Để tăng cường lượng máu về tim trong những ca sơ cứu cho nạn nhân, Công ty Datascope (Mỹ) đã giới thiệu dụng cụ mang tên Life-Stick. Dụng cụ gồm 2 miếng dính lớn để đặt trên vùng ngực và vùng bụng. Life-Stick sẽ đẩy vùng bụng lên trong khi nén mạnh phần ngực và ngược lại, giúp oxy trong máu nạn nhân lưu

thông.

Máy nghe nhạc nén MP3 (ảnh 4)

Với tốc độ thay đổi đến chóng mặt của Internet, việc mua một chiếc máy hát nhạc nén theo kiểu MP3 có vẻ thiếu sáng suốt vì nó sẽ mau lỗi thời. Nếu kiểu nén file âm thanh MP3 thay đổi thì sao? Tuy nhiên, máy hát RCA Lyra tránh được điều đó. Tất cả bộ giải mã MP3 được tích hợp và Lyra chạy bộ giải mã được lưu trữ trên card bộ nhớ ngoài. Vì vậy, bất cứ kiểu nén file âm thanh nào cũng bị "hóa giải".

Máy quay phim dùng đĩa hình (ảnh 5)

Máy quay phim MiniDisc của Sony không dùng băng từ mà dùng đĩa hình kỹ thuật số. Mỗi đĩa trữ được từ 10 đến 20

phút video có âm thanh, tùy thuộc vào chất lượng lựa chọn. Do máy lưu giữ video trên đĩa, nên bạn có thể chọn bất cứ đoạn video nào để chỉnh sửa ngay lập tức bằng

các chức năng biên tập sẵn có trong MiniDisc. Nếu dùng máy để quay ảnh tĩnh, bạn sẽ trữ được đến 4.500 ảnh trên mỗi đĩa. Giá bán máy là 2.300 đôla.

ĐỨC KHANH

Cần mua máy lạnh, tủ lạnh,
máy văn phòng, máy giặt
đã qua sử dụng, cũ, hư...
Nhận sửa chữa bảo trì dài hạn.

CƠ SỞ HUY HÀ
115ter Hai Bà Trưng, Q.1, TP.HCM

Liên hệ: anh Hoàng
ĐT: 8224586 - 091900050

SAIGON
NewsReader
BẢN TIN KINH TẾ ANH NGỮ

51 Đinh Tiên Hoàng, Q.1,
TP.HCM, SRV.

ĐT: (848) 9100092
Fax: 9100594

Y HỌC & SỨC KHỎE

TRẺ RA ĐỜI TỪ PHƯƠNG PHÁP TIÊM TINH TRÙNG VÀO TRỨNG

CÓ PHÁT TRIỂN BÌNH THƯỜNG KHÔNG?

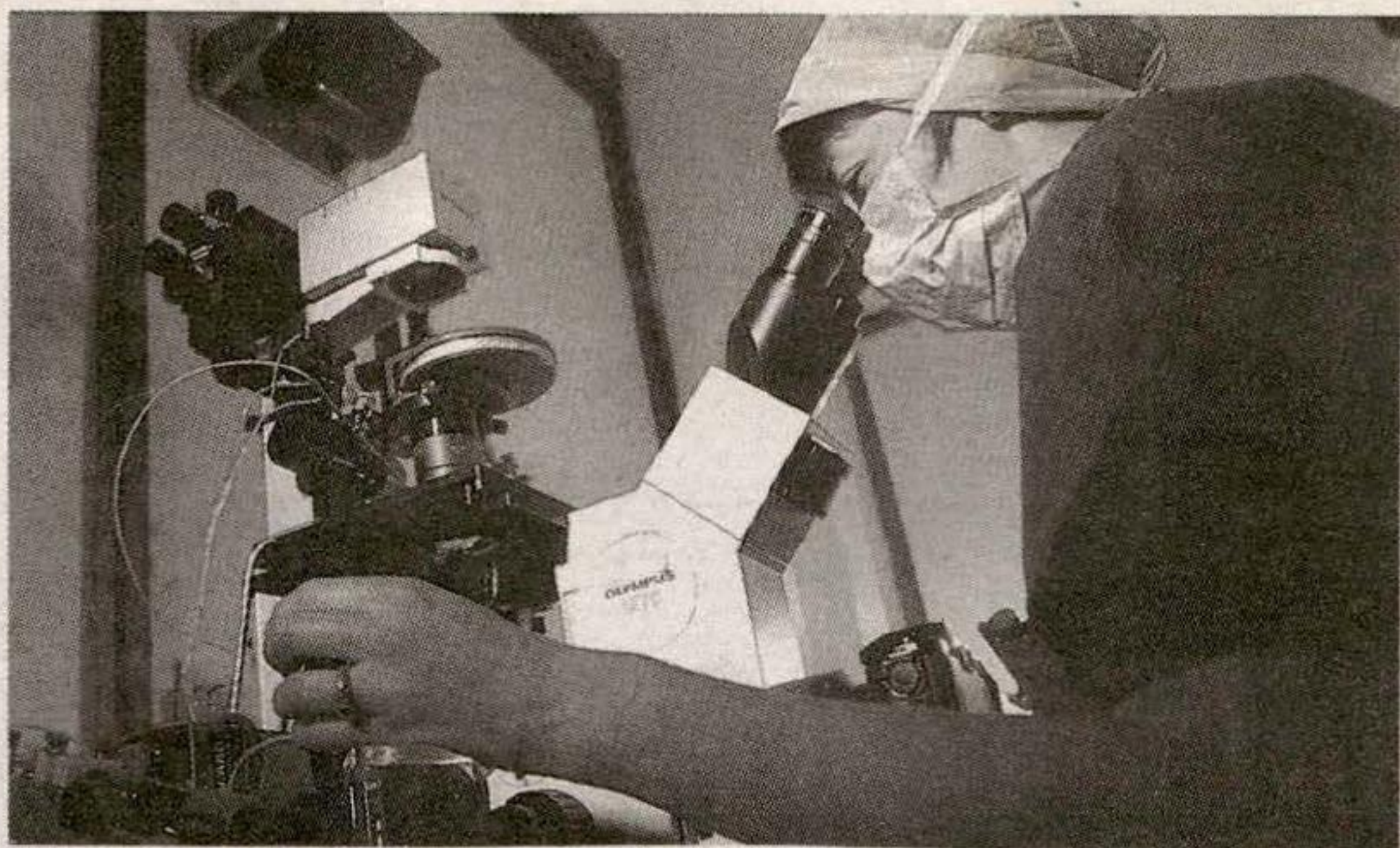
HOÀNG DUY

Năm 1992, kỹ thuật tiêm trực tiếp tinh trùng vào trong tế bào chất của noãn (trứng) (kỹ thuật ICSI) đã góp phần giúp đỡ người cha vô sinh có con. Đứa trẻ chào đời từ kỹ thuật này phát triển bình thường được hay không? Bảng tổng kết đầu tiên về 9 năm thực hiện ICSI sẽ trả lời câu hỏi này.

Kết quả một số công trình khảo sát đầu tiên

Kỹ thuật ICSI được thực hiện theo trình tự như sau: chọn lọc một tinh trùng mạnh khỏe có hình dạng bình thường, tác động cho nó đứng yên và dùng ống tiêm cực nhỏ hút lấy; lấy một noãn (trứng) tác động cho đứng yên và đặt dưới kính hiển vi; dùng phần đầu ống tiêm chọc vào lớp bao noãn và tiêm tinh trùng vào bên trong nhân noãn. Theo lý thuyết, có thể xảy ra trường hợp lē

ra tinh trùng bị noãn thải loại ra do có nhiễm sắc thể bất thường nhưng vẫn ở lại trong noãn dẫn đến thụ thai và thai nhi sẽ trở thành trẻ bất bình thường. Chính vì vậy, các nhóm bác sĩ thực hiện kỹ thuật ICSI cho người vô sinh phải theo dõi sức khỏe trẻ thụ thai rất chặt chẽ. Năm 1998, Douglas Saunders ở ĐH Sydney (Úc) đã công bố công trình khảo sát đầu tiên chứng minh rằng thể trọng của trẻ ra đời theo phương pháp ICSI không khác trẻ ra đời từ phương pháp thụ thai trong ống nghiệm, tỉ lệ dị tật bẩm sinh không cao hơn tỉ lệ chung và tỉ lệ sai lệch về nhiễm sắc thể không có gì đặc biệt. Đến năm 1999, tạp chí *British Medical Journal* của Anh đã đăng công trình nghiên cứu của Alastair Sutcliffe với kết luận: tuy trẻ chào đời từ phương pháp ICSI thường có thể trọng bình quân nhẹ cân hơn chút ít (3.167g so với 3.365g của trẻ bình thường) nhưng

Thiết bị kính hiển vi dùng để thực hiện kỹ thuật ICSI

sau 2 năm không khác trẻ bình thường về tuổi phát triển tinh thần, mức phát triển trí tuệ và khả năng vận động. Trong năm này, tổ chức FIVNAT ở Pháp đã khảo sát 90 trung tâm phụ sản có y học hỗ trợ và nhận thấy tỉ lệ trẻ chào đời từ phương pháp ICSI mắc một số dị tật và bất thường về nhiễm sắc thể có cao hơn tỉ lệ ở trẻ bình thường chút ít.

Những thông tin mâu thuẫn nói trên đã gây bất an cho những đối tượng muốn có con bằng phương pháp ICSI. Tuy nhiên, công trình nghiên cứu mới nhất của ĐH Bruxelles (Bỉ) được công bố hồi cuối tháng 6-2000 có thể xóa bỏ mọi lo lắng không đáng có. GS. André Van Steirteghem đã thực hiện tổng kết 9 năm hoạt động của Trung tâm Y học phụ sản trực thuộc ĐH Bruxelles và nhận định: 95% số noãn bào được tiêm tinh trùng vẫn

còn nguyên vẹn dù tinh trùng được lấy bằng cách phóng tinh, chọc mào tinh hoặc làm sinh thiết tinh hoàn, 72% noãn được tiêm tinh trùng đã thụ thai, 3/4 số noãn đã thụ thai phát triển thành bào thai sống khỏe mạnh. Yếu tố quyết định dẫn đến thành công là độ tuổi của người phụ nữ nhận kỹ thuật ICSI. Nếu người phụ nữ dưới 37 tuổi, tỉ lệ thành công đạt 37% trong khi phụ nữ trên 40 tuổi chỉ đạt tỉ lệ thành công dưới 10%. Trung tâm Y học phụ sản đã cho ra đời 2.840 đứa trẻ từ năm 1992-2000 bằng kỹ thuật ICSI. Kết quả phân tích di truyền số trẻ này cho thấy tỉ lệ trẻ có nhiễm sắc thể Y bất thường có liên quan đến bệnh vô sinh nam di truyền rất hiếm, chỉ 1,32% số trường hợp bị bất thường di truyền do cha mẹ truyền sang nhưng không liên quan gì đến kỹ thuật ICSI và 1,6% số trường hợp bất

Một đứa trẻ ra đời từ phương pháp ICSI tại Trung tâm Y học phụ sản Bruxelles (Bỉ)

thường di truyền xuất hiện ngẫu nhiên trên nhiễm sắc thể sinh dục hoặc trên các cặp nhiễm sắc thể khác. Lúc mới chào đời, trong số 2.840 trẻ sơ sinh, các bác sĩ phát

thần, kết quả tương tự như nhau. **Vấn đề cần được các bậc cha mẹ lưu ý**

GS. André Van Steirteghem là một trong những nhà khoa học tiên

hiện có 96 ca dị tật (3,4%). Đối chiếu với 2.955 ca sinh con bằng phương pháp thụ tinh trong ống nghiệm, tỉ lệ này thấp hơn 0,4% (20 ca). Đối chiếu giữa 131 trẻ ra đời theo phương pháp thụ tinh trong ống nghiệm và 299 trẻ chào đời theo kỹ thuật ICSI về mức phát triển vận động - tâm

TẠO NOÃN BÀO BẰNG CÁCH GHÉP MÔ BUỒNG TRỨNG VÀO BẮP THỊT

Hôm 26-6-2000, tại hội nghị thường niên của Hiệp hội châu Âu về sinh sản và phôi thai học con người ở Bologna (Ý), các nhà sinh học Canada thông báo lần đầu tiên đã ghép thành công mô buồng trứng con người vào bắp thịt chuột thí nghiệm. Theo nhóm thực hiện ca ghép do hai bác sĩ Ariel Reval và Hila Raanani (Bệnh viện Núi Sinai ở Toronto) chỉ đạo, ca thí nghiệm đầu tiên này sẽ mở đường giúp đỡ phụ nữ bị vô sinh vì buồng trứng mất khả năng hoạt động do các lý do y học, đặc biệt là do đã chịu điều trị chống ung thư. Đầu tiên, nhóm nghiên cứu ở Toronto trích lấy mô buồng trứng của một phụ nữ trẻ bị cắt bỏ buồng trứng và bảo quản mô bằng phương pháp đông lạnh. Trước khi ghép mô, họ sử dụng kỹ thuật kích hoạt di truyền làm cho bắp thịt chuột thí nghiệm mất khả năng tạo phản ứng thải loại với vật lạ từ con người. Sau khi ghép mô buồng trứng vào bắp thịt chuột, suốt nhiều tuần liền, họ cho chuột dùng loại hormone thường dành cho đối tượng phụ nữ muốn gia tăng khả năng thụ thai của noãn bào. Kết quả ghép cho thấy vật ghép hoạt động tốt và có khả năng sinh sản noãn bào. Từ đó suy ra đối với những phụ nữ không may bị cắt buồng trứng, có thể sử dụng bắp thịt làm ổ nuôi mô buồng trứng để tạo ra noãn. Ca ghép nói trên vừa đơn giản, ít tốn kém lại đạt hiệu quả cao. Hiện nay, đã có 17 phụ nữ tình nguyện nhận ghép mô buồng trứng lên bắp thịt để chữa vô sinh.

phong thực hiện kỹ thuật ICSI và trên bình diện thế giới, ê kíp của giáo sư là nhóm nghiên cứu theo dõi trẻ ra đời từ phương pháp ICSI sâu sát nhất. Do phương pháp ICSI được áp dụng ngay cho con người chứ không trải qua giai đoạn thử nghiệm trên súc vật nên GS. Van Steirteghem đã nói rõ cho cặp vợ chồng muốn thụ thai biết và yêu cầu họ phải chấp nhận cho bác sĩ theo dõi dài hạn con của họ. Cũng theo kinh nghiệm của GS. Van Steirteghem, phương pháp ICSI chỉ nên áp dụng cho người cha có quá ít tinh trùng (dưới 5 triệu tinh trùng trong mỗi mm³ tinh dịch) hoặc tinh trùng quá yếu không thể kết hợp với noãn hoặc có quá nhiều giao tử đực bất thường trong tinh trùng. Đối với người cha vô sinh do số lượng tinh trùng quá ít trong tinh dịch lại có nhiễm sắc thể Y bất thường, đứa trẻ ra đời từ phương pháp ICSI cũng sẽ bị vô sinh. Trường hợp này được gọi là vô sinh do di truyền. Đương nhiên, các bác sĩ sẽ khuyên người cha này không nên sử dụng tinh dịch của mình mà tìm người hiến tinh dịch để thực hiện phương pháp ICSI nhưng nhiều bậc cha mẹ bất chấp lời khuyến cáo của bác sĩ. Trong trường hợp xấu như vậy, có nên thông báo cho đứa trẻ ra đời từ phương pháp ICSI biết sẽ mắc bệnh vô sinh do di truyền lúc trẻ lớn khôn hay không? Đây là vấn đề mới mẻ của phương pháp ICSI mà giới y học phải chờ các nhà làm luật quy định trong tương lai.

(Theo le Figaro, le Monde, 6.2000)

KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ - KINH TẾ

♦ Lũ sớm ở đồng bằng sông Cửu Long lên nhanh, vượt mức báo động 2, làm ngập khoảng 1.000ha lúa hè thu ở 3 tỉnh đầu nguồn An Giang, Đồng Tháp, Long An. Trong khi đó, một cơn lũ quét bất ngờ tràn qua huyện Lập Thạch, Vĩnh Phúc, cuốn trôi 4 em học sinh, làm sập 33 ngôi nhà và làm vỡ 3 đập tràn

♦ Nông dân huyện Đức Hòa, Long An, với nghề phụ chăn nuôi bò sữa, đã cung cấp hơn 1 triệu lít sữa cho thị trường trong 6 tháng đầu năm 2000. Tính ra, nuôi 1 con bò sữa, mỗi năm thu lãi từ 6,5-7,5 triệu đồng, cao gấp 2 lần so với canh tác 1ha lúa

♦ Công ty Hewlett Parkard vừa giới thiệu với thị trường Việt Nam một loạt sản phẩm máy văn phòng đoạt 22 giải thưởng do các tạp chí tin học hàng đầu thế giới bình chọn

♦ Ngày 21-7, Trung tâm Hội chợ Triển lãm Việt Nam (VEFAC) phát động Chương trình "Hoài bão hướng đến tương lai tươi sáng" từ 22-7 đến 31-8-2000. Đây là "cuộc thi" khuyến khích những ý tưởng về tương lai mang tính đột phá, sáng tạo, độc đáo, trong đó có 5 giải nhất (5.550 đôla), 55 giải khuyến khích (1 máy điện thoại di động). Thư tham dự gửi về: Hộp thư 535 Bưu điện Trung tâm Sài Gòn

♦ Thuốc bảo vệ thực vật đang gây ảnh hưởng tiêu cực đến sản xuất và đời sống. Những năm 1980, lượng thuốc này ở Việt Nam là 10.000 tấn/năm, đến thập niên 1990, đã tăng lên 30.000 tấn/năm. Cách đây 30 có 241 thương hiệu, nay có tới 708. Dư lượng thuốc sau một thời gian mới bộc phát, gây hậu quả âm ỉ.

Lũ lụt và huyền thoại

Trong lịch sử đất nước ta luôn luôn diễn ra cuộc đấu tranh chống thiên tai mưa bão, lũ lụt ở khắp ba miền Trung, Nam, Bắc. Miền Trung có địa hình hẹp và dốc. Miền Nam, đồng bằng sông Cửu Long địa hình bằng phẳng, miền Bắc có đồng bằng cũng bằng phẳng. Cách phòng chống lũ lụt mỗi nơi khác nhau. Ở miền Trung lũ lụt dâng lên rất nhanh, rất gấp, cần đề phòng trước và phòng chống rất gấp. Ở hai đồng bằng lớn, lũ lụt dâng lên tốc độ có chậm hơn, song cách phòng chống khác nhau, kế thừa truyền thống và kinh nghiệm lâu đời của cha ông. Nếu ở đồng bằng sông Cửu Long cơ bản là "sống chung với lũ", thì ở đồng bằng Bắc bộ là ngăn chặn, phòng chống lũ lụt. Tại đồng bằng Bắc bộ, cha ông ta đã xây dựng những con đê dọc sông Hồng, sông Thái Bình và nhiều con sông khác, bắt đầu từ năm 886, cách ngày nay hơn 1.000 năm. Đến nay, hệ thống đê dài tới 3.500km với tổng khối lượng đất đá trên 400 triệu m³, với 260 kè và 800 cống các loại. Những con đê cao, dốc thoải, bờ cỏ xanh rờn, uốn lượn ven sông thật thanh bình, êm ả, nên thơ. Hai bên bờ, làng xóm, nhà cửa, ruộng vườn chen nhau, tạo nên phong cảnh độc đáo của một hình thái làng quê Việt Nam. Mùa mưa lớn đến, bờ đê có vẻ xanh hơn, nhưng nhìn xuống sông, nước không còn êm đềm chảy. Nước dâng cao, đục ngầu, chảy băng băng cuốn theo những thân gỗ lớn và cây cỏ, những xoáy nước sâu thẳm, hung dữ. Đây là mùa phòng chống lũ lụt. Cảnh cảnh giác cao với con nước dâng lên.

Đồng bằng Bắc bộ có cao trình thấp hơn mực nước sông vào mùa lũ từ 5m đến 7m. Vì thế, đê phải đắp rất cao. Lũ lớn từ thượng nguồn đổ về, mưa lớn ở trung du và đồng bằng, lại còn triều cường và nước biển dâng lên do bão... Tất cả những tác nhân này uy hiếp cuộc sống con người. Theo thống kê, nửa sau của thế kỷ 20, lũ lớn ở đồng bằng xuất hiện nhiều hơn, quy mô lớn hơn trước, như mực nước đỉnh lũ tại Hà Nội năm 1971 cao tới 14,8m. Lưu lượng lũ sông Hồng (tại Sơn Tây) chiếm 86-88% tổng lưu lượng lũ đổ vào đồng bằng Bắc bộ, lưu lượng lũ sông Thái Bình chiếm 10-11%, còn lại do mấy con sông khác. Năm 1920, đê Hà Nội cao 11,5m để chống được lũ 10,5m; năm 1932, đắp cao đê lên 13,3m chống với lũ 12m. Hiện nay, đê Hà Nội cao 15-15,5m có thể coi là giới hạn tối đa, để có thể chống được lũ 13,6m. Theo tính toán, nếu muốn tôn cao toàn bộ hệ thống đê đồng bằng Bắc bộ như đê Hà Nội, phải cần đến 70-80 triệu m³ đất đá - một vấn đề nan giải. Trong khi viết bài này, nhớ đến vấn đề cắt lũ, tôi gọi điện thoại tới nhà một anh bạn là chuyên gia thủy lợi. Anh trả lời: "Ngoài hệ thống hồ chứa sông Đà, có thể xây dựng một số hồ chứa trên sông Lô, sông Chảy và sông Gắm, nếu sử dụng cắt lũ có thể hạ mực nước lũ năm 1971 xuống 13,5m, có nghĩa là giảm được từ 1 đến 1,3m". Câu chuyện trao đổi về lũ lụt, phòng chống lũ lụt thật là phức tạp và vô tận. Nhưng nổi bật lên vẫn là trí tuệ và ý chí đấu tranh của con người đối với thiên tai để bảo vệ mùa màng và cuộc sống. Không biết đã từ bao đời, lưu truyền huyền thoại Sơn Tinh - Thủy Tinh. Nhà thơ Nguyễn Nhược Pháp, trong bài thơ *Sơn Tinh - Thủy Tinh*, đã hình tượng lũ lụt thành những con thủy quái trong trận chiến quyết liệt:

GIẢI ĐÁP Y HỌC

L.T.H (Điện Biên, Lai Châu): *Em 23 tuổi, nữ, mắc tật thủ dâm 3 năm nay, lúc trước mỗi tuần em phải tự thỏa mãn một lần, gần đây có hạn chế nhưng chưa bỏ hẳn được. Em rất lo lắng. Có thể chữa khỏi không, có ảnh hưởng đến đường con cái sau này không?*

BS. Thu Hương: Thủ dâm là sự tự kích thích để thỏa mãn về tình dục. Theo bạn mô tả trong thư, bạn đã thủ dâm tương đối thường xuyên và đã kéo dài 3 năm nay, gây ra sự lo lắng và dần vật bản thân mình. Tuy nhiên, đây không phải là bệnh, mà chỉ là thói quen xấu. Để làm mất đi thói quen này, trước hết bạn hãy can đảm, bằng chính ý chí và nghị lực của mình vượt qua ham muốn tình dục mỗi khi nó xuất hiện. Hãy kiểm chế những ham muốn này, nên tránh xem những phim, tranh ảnh hoặc đọc những chuyện có hình ảnh khiêu dâm, hay quá "tình cảm" dẫn đến sự kích thích ham muốn về tình dục. Bạn nên tránh lo lắng căng thẳng, tập thể dục thường xuyên. Nếu không giải quyết được thì bạn có thể tìm một người lớn mà bạn tin tưởng hay một nhà tâm lý học giúp đỡ bạn. Xin nhắc lại, thủ dâm không thuộc trạng thái bệnh lý và không liên quan gì đến việc vô sinh cả. Tuy nhiên, đó là một thói quen không hay. Chúc bạn vượt qua được thói quen này.

► *Cá voi quác mồm to muốn đớp*

Cá mập quấy đuôi cuồng nhe răng.

Trước trận tấn công dâng nước lên của Thủy Tinh, Sơn Tinh hóa phép đưa núi lên cao để bảo vệ My Nương. Cuộc hôn nhân thần thoại với công chúa My Nương, con gái vua Hùng, do Sơn Tinh đưa đồ lễ ăn hỏi đến trước Thủy Tinh, đã giúp Sơn Tinh lập nên chiến công bất tử, trở thành Thánh Tản viên trên non Tản. Chiến công này tượng trưng cho những công trình kỳ vĩ đắp đê chống lũ lụt của con người dưới trần gian. Ngày nay, có dịp đến thăm Ba Vì, trèo lên đỉnh Tản viên, phía dưới có đền thờ Thánh Tản viên, theo vách núi leo lên chừng 20m, ta có thể đứng trên cao hơn 1.200m mà phóng tầm mắt trông khắp bốn phương. Dưới xa kia sông núi, ruộng đồng, những khu dân cư xanh ngát, mênh mông tuyệt vời. Tôi đã mấy lần trèo lên, đứng trên đỉnh núi, cũng đã mấy lần lặng ngắm đám mây trắng lững lờ bay, nhớ đến thơ của Nguyễn Nhược Pháp mừng tượng đám mây là kiệu của Sơn Tinh rước My Nương về non Tản. Còn người đẹp My Nương:

Lầu son nàng ngóai trông lẫn nữa

Mi xanh lệ ngọc mờ hơi sương.

Có thể phía xa tít tắp kia là kinh đô vua Hùng, mà My Nương là biểu tượng của hạnh phúc. Để gìn giữ cuộc sống hạnh phúc, con người chúng ta đã tự bao đời đấu tranh chống lại sức mạnh của Thủy Tinh.

THEO DÒNG PHÁT MINH

♦ Cách đây 70 năm (31-7-1930), lần đầu tiên người ta áp dụng phương pháp *phun thuốc trừ sâu bằng máy bay*
 ♦ Cách đây 90 năm (1-8-1910), **Holzwarth** người Đức đã sáng chế ra *tua-bin khí nổ có nén trước*, sử dụng trong công nghiệp
 ♦ Ngày 2-8-2000: 180 năm ngày sinh của nhà vật lý người Ireland **J. Tyndall** (1820-1893), người đã tìm ra cách giải thích khoa học, chính xác tại sao bầu trời có màu xanh, Mặt trời và Mặt trăng khi mọc hoặc sắp lặn có màu đỏ
 ♦ Cách đây 80 năm (3-8-1920), người Mỹ đã sáng chế ra *máy sấy tóc*
 ♦ Cách đây 30 năm (4-8-1970), Liên Xô phóng thành công vệ tinh *Interkosmos-3*
 ♦ Cách đây 25 năm (5-8-1975), các nhà miễn dịch học **G. Kohler** và **C. Miltein** đã khám phá ra kháng thể Clon và đoạt giải Nobel nhờ công trình này
 ♦ Cách đây 60 năm (6-8-1940), **Ackeret** và **Keller** người Thụy Sĩ đã sáng chế ra *tua-bin khí có mạch khép kín*.

● *Gần đây, trên các phương tiện thông tin đại chúng, tôi có nghe nhiều đến khái niệm cân bằng sinh thái, nhưng hiểu chưa rõ lắm. Xin cho biết, thế nào là cân bằng sinh thái?* (Nguyễn Thiện Minh, Mỏ Cày, Bến Tre)

- Nói ngắn gọn, đó là mối liên hệ mật thiết giữa động vật, thực vật và vi sinh vật. Thí dụ, trong rừng, hươu nai ăn cỏ, lá cây để sống; hổ, báo, sư tử... ăn thịt hươu nai; vi sinh vật phân hủy xác động vật và thực vật thành chất dinh dưỡng cho thực vật. Tương tự, một hồ nước, một đồng lúa, một vùng biển... cũng hình thành hệ sinh thái riêng, trong đó, động vật, thực vật, vi sinh vật và môi trường sinh tồn của chúng cùng dựa vào nhau, khống chế lẫn nhau và tạo thành một thể thống nhất hay có thể gọi là một vòng tuần hoàn. Trong một điều kiện nhất định, một khu rừng mọc được bao nhiêu cỏ, số cỏ đó nuôi sống được bao nhiêu động vật ăn cỏ, số này nuôi sống được bao nhiêu động vật ăn thịt... các số lượng đó có thể xác định được về cơ bản. Lúc này giữa các khâu duy trì một trạng thái ổn định tương đối. Đó chính là sự cân bằng sinh thái. Trong quá trình vận hành, nếu một khâu nào đó bị trục trặc sẽ ảnh hưởng xấu đến cả hệ thống, ta gọi đó là sự mất cân bằng sinh thái. Thí dụ, nếu cỏ trong một khu rừng chết hết (vì bị phun chất diệt cỏ chẳng hạn), thú ăn cỏ sẽ chết đói nếu không rời khỏi khu rừng đó; không còn thú ăn cỏ, dĩ nhiên thú ăn thịt cũng chẳng còn cái ăn, sẽ phải chết hoặc phải di dời.

● *Tại sao thùng đặt nhiệt kế tại các trạm quan trắc khí tượng đều sơn màu trắng?* (Ngô Viễn Chí - Bảo Lộc, Lâm Đồng)

- Màu đen và nói chung các màu tối có tính hấp thụ nhiệt cao. Nếu sơn màu đen hoặc tối, thành thùng đặt nhiệt kế sẽ hấp nhiệt từ ánh sáng Mặt trời khiến bên trong thùng cũng nóng hơn bình thường, do đó nhiệt kế sẽ chỉ sai (cao hơn) nhiệt độ bình thường trong bóng râm. Màu trắng có tính phản quang và phản nhiệt, vì thế bảo đảm thiết bị trong thùng đo đạc chính xác hơn. Có thể liên hệ: ra ngoài trời nắng, mặc áo trắng hoặc sáng màu mát hơn so với áo đen hoặc tối màu; tường nhà sơn màu trắng, sáng thì trong nhà mát hơn là nếu sơn màu đen, tối.

UYÊN UYÊN thực hiện

Quan niệm về tình dục **TRONG LỊCH SỬ LOÀI NGƯỜI**

PHƯƠNG VY

Tình dục (TD) là một khái niệm nhạy cảm và rắc rối dù thoát nghe có vẻ đơn giản. Từ thời thượng cổ đến trung cổ và hiện đại trong lịch sử nhân loại, vô số giai đoạn biến động đã xảy ra. TD có lúc bị cấm kỵ, có lúc lại được giải phóng vô tội vạ...

Từ rất lâu rồi, các nhà nghiên cứu đã thắc mắc về thái độ TD của con người. Qua biết bao nhiêu thế kỷ, đây là một trong những đề tài vào loại cấm kỵ bậc nhất ở rất nhiều vùng đất. Thật phi lý khi người ta cho phép nói về sự khoe mẽ của chim trống, cá đực, về những trận đấu ngựa và xù lông

của khi đột, về hình ảnh giường cang và chân của tôm hùm; nhưng lại lơ đi đời sống TD của động vật cao cấp nhất: con người.

● TD là một trong những vấn đề nhạy cảm và phức tạp, chịu ảnh hưởng của giáo dục, văn hóa và môi trường qua nhiều thế kỷ. Tại Anh và nhiều nước Bắc Âu, từ thế kỷ 19 đã xuất hiện thuật ngữ *văn hóa phòng the* với chủ trương nhẹ nhàng, lịch sự. Nhiều người cho đây là sự bày đặt của giai cấp thượng lưu. Thật ra, nó có khía cạnh tích cực, vì đề cao sự tôn trọng lẫn nhau, không làm tổn thương phụ nữ về mặt tinh thần, có một nét đẹp thanh lịch trong chuyện gối chăn. Nếu lùi lại đến tận thời La Mã cổ đại thì ta sẽ thấy chủ nghĩa khoái lạc đã tạo ra những tai hại đến nhường nào. Người La Mã ăn uống suốt ngày, nằm ườn trên giường nốc rượu và hết sức tùy tiện trong quan hệ TD. Phụ nữ La Mã xưa nhiều khi chỉ là công cụ TD không hơn không kém. Các nhà sử học sẵn sàng lùi xa hơn nữa về thời tiền sử, khi giáo dục chưa có chỗ đứng, thì quan hệ TD tất nhiên là... thô lỗ. Các nhà khảo cổ học đến nay còn tranh cãi về chuyện TD của “bà mẹ Lucy” (người vượn) cao 1,05m và nặng 30kg. Những thế hệ đầu tiên của loài người sinh hoạt TD 1 lần/tháng (như những loài linh trưởng lớn) hay mỗi ngày? Tất cả còn là bí ẩn, giống người *erectus* sau này có dáng đi thẳng hơn, đôi tay được giải phóng hơn và cả cái đầu nữa, có thể tham gia

như thế nào trong lĩnh vực truyền giống? Não bộ cũng phát triển hơn và theo như nhà thần kinh học Boris Cyrulnik (Pháp) thì “chắc chắn phải có một biệt khu nhỏ cho TD”. Các mảng lông rậm sẽ rụng bớt đi. Tư thế quan hệ cũng là chuyện mà người ta thắc mắc: tổ tiên ta giao hợp theo tư thế trước sau của đa số loài thú hay mặt đối mặt như bây giờ? Trong tác phẩm *Lược sử TD*, nhà nghiên cứu Calmann - Lévy đã tự hỏi như vậy. Kỳ lạ thay, đến tận giờ, vẫn có nhiều người cho đó là chuyện rách việc, chẳng liên quan gì đến cuộc sống cả, không thiết thực và quan trọng bằng mạng Internet hay thị trường chứng khoán! Như đã nói, TD và hệ quả của nhiều tầng văn hóa-giáo dục, thậm chí giúp người ta bảo vệ gia đình. Máy ai biết rằng 65% lý do ly hôn ở Mỹ hiện nay là do trục trặc về quan hệ TD, trong đó, thái độ “vô văn hóa và kém cỏi” chiếm gần 3/4.

● Những bản vẽ trên vách hang động của người *Homo Sapiens* ít đề cập vấn đề TD, thỉnh thoảng chỉ có những tư thế trước sau y như loài thú, nên các nhà khoa học còn tranh cãi nhiều. Khi chữ viết xuất hiện ở Sumer (khu vực Lưỡng Hà) thì người xưa tả lại trên đá cảm giác... cực khoái. Một trong những bài thơ nổi tiếng nhất, ra đời trước Công nguyên 2.000 năm, đã tả lại hình ảnh “khích động lẫn nhau” của nam nữ thời ấy. Có những chuyện mà chúng ta cho là tệ hại, thì ngày xưa lại là cả một tập quán.

Hiếu rõ tập quán ấy, con người ngày nay sẽ “vỡ” ra tại sao có những thời kỳ mà TD bị cấm kỵ hoặc “thả cửa”. Thí dụ trên đảo *Lesbos* (La Mã cổ đại), phụ nữ tỏ tình bằng cách phô bày công khai “cơ quan” của mình và còn vuốt ve nó để gợi tình. Kiểu tập quán này đã dẫn đến rối loạn TD ở phụ nữ trên đảo - về mặt tinh thần - mà sau này, phát sinh chữ *lescienne* (phụ nữ loạn dâm đồng giới). Như vậy, sự phát triển ngôn ngữ - nhất là về mặt từ vựng - là bằng chứng không thể chối cãi của sự quan trọng trong văn hóa TD. Như đã nói, La Mã xưa có kiểu sống cực kỳ phóng dăng, với hệ thống nhà thổ san sát. Trinh tiết là một khái niệm hết sức

xa lạ. Trẻ em gái 10 tuổi đã được chọn lựa và bị phá trinh, để đưa vào cung điện hoặc nhà thổ. Nhiệt độ không khí ở La Mã xưa khá cao, góp phần làm người ta “khó chịu”. Người dân có khoảng 6 tư thế quan hệ quen thuộc còn được ghi rõ trong các tư liệu cổ. Bệnh liệt dương có dịp để hoành hành (do đàn ông La Mã quá trác táng), nên họ lại dùng dụng cụ bằng da có phết dầu ô liu. Một trong những nghi lễ bắt buộc là khổ dâm, dùng roi quất phụ nữ đến tóa máu, ăn hành sống và quả thông. Nhưng chỉ hai thế kỷ sau thì người ta chạy trốn TD như chạy trốn dịch hạch! Một số triết gia cổ đại còn dẫn chứng là loài voi tuy to xác thế nhưng chỉ “lâm trận” có 5

**CHO TỚI NAY, TRÊN THẾ GIỚI
ĐÃ CÓ 16,3 TRIỆU NGƯỜI
CHẾT VÌ AIDS**

**HÃY NGĂN CHẶN
BÀN TAY CỦA AIDS**

**BAO CAO SU OK
NHÀ VÔ DỊCH
TRONG PHÒNG CHỐNG
AIDS
VÀ KHHGĐ**

Dự án tiếp thị xã hội DKT International

ngày/năm và kêu gọi con người tiết dục y như thế. Loài voi sau cuộc mây mưa, vội vã xuống sông tắm rửa rất sạch sẽ rồi mới nhập đàn. Sự kêu gọi này có vẻ phản tác dụng dù có nhiều người nghe theo. Cũng từ đây xuất hiện những quan điểm mà TD học hiện đại hết sức lên án. Chẳng hạn, đàn ông cười lạc đà trong sa mạc thường xuyên thì chỉ nên gần vợ 1 lần/tháng. Tận thế kỷ 19, khi đại cách mạng công nghiệp bùng nổ, người ta - chẳng hiểu vì đâu - cho ra tiêu chuẩn sau: thợ thuyền vất vả ở nhà máy chỉ nên gần vợ 2 lần/tháng. Một thời nhiều giáo hội ở châu Âu tỏ ra cực kỳ khe khắt, cấm sinh hoạt TD nhiều ngày trong tuần, chỉ cho phép vào thứ ba và thứ tư.

● Trong khi đó, nhiều người lấy làm lạ là pho sách *Kama Sutra* (thế kỷ 4-7) của Ấn Độ lại chủ trương giải phóng mọi gò bó và đẩy TD lên hàng nghệ thuật cầu kỳ. Thời trung cổ ở châu Âu, cái giường là một trong những nơi phức tạp nhất. Suốt một thời gian dài, người ta buộc tất cả các thế hệ (ông bà, cha mẹ, con cháu) phải ngủ chung 1 cái giường vĩ đại để “phòng ngừa hậu họa”. Không ít những đôi vợ chồng ngủ riêng đã phải lên giàn hỏa. Vải vóc thời ấy là rất đắt, nên người ta hay ngủ khỏa thân để quần áo lâu sờn rách và thế là “tai họa” dễ xảy ra. Những bi kịch gia đình diễn ra liên tục, là bằng chứng cho một quan niệm ấu trĩ và lệch lạc. Thời Phục hưng, các đô thị bành trướng, nhu cầu buôn bán bùng nổ và kéo

theo cả kỹ nghệ buôn... người. Hệ thống nhà thổ ở châu Âu bùng lên dữ dội và hậu quả là TD lan tràn sao bao năm bị “đóng cửa”. Các loại bệnh hoa liễu, các ngón nghề “vỏ lựu, mào gà” và mọi hình thức đồng tính luyến ái được dịp thả lỏng. Ngay giai cấp quý tộc mũ cao áo dài cũng sẵn sàng treo đầy tranh ảnh “nổ đom đóm mắt” trong phòng khách. Nước Đức còn trở về thời La Mã bằng phương châm “trinh tiết là vô lối và có hại cho sức khỏe”!

● Đến thời hoàng hậu Marie Antoinette (Pháp) thì TD trở thành đầu đề của rất nhiều lời ong tiếng ve trong cung đình. Thế kỷ 17 trở đi, châu Âu cũng sáng chế ra tổ tiên của bao cao su hiện đại để... phòng bệnh. Thế kỷ 19, sách báo nói về TD vẫn là của hiếm. Bằng chứng là tác phẩm *Quý ông, quý bà và em bé* (của Joseph Droze - 1866) đã lập tức là... sách bán chạy. Nhưng cũng năm 1866, có đến 85% phụ nữ bị bệnh lây qua đường TD. Đến sau Chiến tranh thế giới lần thứ hai thì TD ở Mỹ bùng nổ với “nghệ thuật vượt ve và làm hài lòng bạn đời”. Châu Âu, với bản tính dè dặt cố hữu, còn nghe ngóng. Để rồi “đại loạn” vào thập niên 1970 với sự tham gia chết người của ma túy và rượu mạnh. Khi đại dịch AIDS bùng nổ thì khái niệm an toàn tình dục ra đời (đúng hơn là được nhấn mạnh), giúp con người hiểu thêm về một trong những khía cạnh tinh tế và phức tạp trong đời sống con người.

(Theo Marianne Hors Lérie, *Tintin Magazine*, 7.2000)

■ HÔN NHÂN – GIA ĐÌNH ■

TRONG CUỘC SỐNG VỢ CHỒNG, NGOÀI NHỮNG CHUYỆN “QUỐC GIA ĐẠI SỰ” NHƯ SỰ NGHIỆP CỦA MỖI NGƯỜI, TƯƠNG LAI CỦA CON CÁI... CÒN CÓ NHỮNG CHUYỆN CỎN CỎN MÀ BẠN PHẢI ĐỔI MẶT HÀNG NGÀY: MỘT ỚNG KEM ĐÁNH RĂNG ĐỂ KHÔNG ĐÚNG CHỖ, CHIẾC LAVABO BẮN QUÁ, BỘ QUẦN ÁO CHƯA KỊP GIẶT... CHÚNG NHƯ NHỮNG VIÊN SỎI TRONG CHIẾC GIÀY CỦA BẠN, TUY NHỎ NHƯNG ĐỦ LÀM CHO BẠN CẢM THẤY KHÓ CHỊU KHI BƯỚC CHÂN TRÊN CON ĐƯỜNG HẠNH PHÚC.

Đừng coi thường chuyện nhỏ trong đời sống vợ chồng

LAM THI

Nếu có dịp hỏi những người thân quen về cuộc sống vợ chồng của họ, có lẽ câu trả lời mà bạn nhận được nhiều nhất sẽ là: “Tốt, tôi nghĩ thế...”. Dù sự thật có đúng như họ nói, vẫn còn có những điều gì đó làm cho lòng họ không mấy nhẹ nhõm. Những bất đồng nho nhỏ với người bạn đời “tích tiểu thành đại” khiến cho họ cảm thấy bầu trời hạnh phúc của mình như đang bị đe dọa bởi những đám mây đen. Nếu bạn cũng là một người như họ, thì dưới đây là những lời khuyên chí tình mà các nhà tâm lý học sẵn dành cho bạn:

● Một trong những thói quen mà bạn thường mắc phải là “nhớ kỹ” những đóng góp, những hy sinh của mình trong cuộc sống lứa đôi. Bạn thường nhớ rõ mình đã bao nhiêu lần lau nhà, giặt là quần áo, thanh toán hóa đơn điện nước, điện thoại hay tắm rửa con cái... nhưng điều mà bạn hay quên là việc ghi công, tính điểm thường dẫn đến những hậu quả không mong đợi trong hôn nhân.

Trong cuộc sống chung, nếu lúc nào cũng bị ám ảnh bởi những điều “cực nhọc” mà mình đã làm vì gia đình, bạn rất dễ làm cho người bạn đời cảm thấy bức bối, khó chịu và nhanh chóng xây dựng cho mình một “hệ thống phòng thủ” kiên cố.

Do đó, để tạo cho nhau những cảm giác thông hiểu, thoải mái, bạn hãy “cất kỹ” những gì mình đã làm được cho gia đình, cũng đừng nghĩ đến những gì người bạn đời của mình chưa làm được. Trái lại, thỉnh thoảng hãy nhắc đến - một cách tế nhị - những việc tốt mà anh ấy (cô ấy) đã làm cho bạn, cho con cái,

bằng một tâm trạng biết ơn. Có như thế, mỗi người sẽ cảm thấy mối quan hệ vợ chồng nồng ấm và có ý nghĩa biết bao!

● Hàng ngày, bạn vẫn thường nghe thấy những bài hát phổ biến với nội dung đại loại: “Em mang đến cho anh niềm hạnh phúc...”. “Anh là thế giới của em...”. Cách suy nghĩ như thế dễ làm cho bạn quên đi trách nhiệm phải tự làm cho mình hạnh phúc. Nếu bạn tin rằng chiếc chìa khóa mang lại hạnh phúc cho bạn đang nằm trong tay người khác, bạn sẽ dễ cảm thấy bức bối. Hẳn nhiên điều này không có nghĩa là người bạn đời của bạn không giữ một vai trò nào trong hạnh phúc của bạn. Nhưng trước tiên, vai trò đó phải là của bạn. Khi cuộc sống của bạn không xuôi chèo mát mái như mong muốn, bạn cần tạo ra những thay đổi hoặc nhìn mọi vật khác đi. Bạn có thể phải đi đến những chọn lựa khó khăn, tham gia vào những cuộc thảo luận cam go để tìm ra một sự thỏa hiệp cần thiết trong cuộc sống vợ chồng.

Bằng cách xác định trách nhiệm bản thân trong việc tạo lập hạnh phúc cho mình, bạn đã giải tỏa cho người bạn đời gánh nặng trách nhiệm phải mang hạnh phúc đến cho bạn. Như vậy, bạn đã mở cánh cửa dẫn đến

một mối quan hệ vợ chồng dựa trên sự trung thực, tinh thần trách nhiệm và sự từng trải.

● “Tiên trách kỷ, hậu trách nhân”, lời khuyên tưởng như đã lạc hậu ấy vẫn còn nguyên giá trị thời đại. Chúng ta thường có khuynh hướng nhìn thấy tật xấu của người khác dễ dàng hơn của mình. Hãy kể ra một trường hợp điển hình: anh D. lúc nào cũng ngăn nắp, thứ tự, gọn gàng. Một đêm nọ, chị P., vợ anh lỡ tay đánh đổ một ít canh xuống nền nhà. Chỉ có thể thôi, nhưng D. đã quát tháo âm ỉ và buộc vợ phải “giải quyết hậu quả”. Đó là một tật xấu mà không phải ai cũng ý thức được về mình. Vì nếu D. biết thế, anh ta sẽ không bao giờ nặng lời với vợ về một lỗi còn con nít như thế. Mặt khác, nếu P. cũng hiểu được tật xấu của chồng và coi đó là vấn đề của anh ta, chị sẽ dễ dàng quên nó đi.

● Trong cuộc sống lứa đôi, nhiều người xem lời nhận lỗi như một cái gì khó khăn, phức tạp, cơ hồ không thể thực hiện nổi. Sở dĩ có tình trạng này là do nhiều khi, lời xin lỗi của ta không được đón nhận với một sự trân trọng. Trong một quán cà phê, người ta chú ý đến một phụ nữ nói lời xin lỗi với chồng trong nước mắt. Hình như chị đi du lịch nhiều quá và dành quá ít thời gian chăm sóc chồng con.

Nhưng người chồng, thay vì nắm chặt bàn tay vợ, trấn an chị thì lại ném cho vợ một cái nhìn bực dọc, làm cho trái tim người đàn bà thất lại. Tình thế có vẻ như anh ta đang làm cho người vợ cảm thấy là chị có lỗi nhiều hơn mình tưởng.

Khi nói lời xin lỗi, người vợ đã mở rộng cánh cửa dẫn đến sự thông cảm, yêu thương, sự thỏa hiệp hoặc có thể là một giải pháp. Nhưng người chồng đã không muốn nắm lấy vai trò của mình. Anh ta đã trầm trọng hóa thêm vấn đề, khiến cho người vợ không còn nhiều nhiệt tình muốn nhận lỗi trong tương lai. Hầu hết chúng ta hẳn là không vô tâm như người đàn ông kia nhưng chúng ta vẫn có thể đẩy người bạn đời vào những tình huống tế nhị, chẳng hạn như lâu bầu, thờ dài thờ ngắn hoặc đánh giá thấp hành vi xin lỗi của

họ. Sự đáp ứng như thế cũng dễ dàng mang lại sự cay đắng, oán giận của người trong cuộc. Theo các nhà tâm lý học, bao giờ sự nhận lỗi (về những lỗi lầm mình đã gây ra) cũng mang đến cho các cặp vợ chồng cơ hội tốt nhất để đạt tới một tình yêu sâu đậm. Đó là thời điểm lý tưởng để lắng nghe nhau một cách chân tình, để bày tỏ sự trân trọng đối với nhiệt tâm nhận lỗi của người bạn đời. Suy rộng hơn nữa, khi bạn đón nhận lời xin lỗi với sự cởi mở, về sau bạn cũng dễ dàng được cư xử như thế khi đến phiên bạn có một lỗi lầm nào đó không thể tránh được.

1 Đôi lúc, chúng ta có thể mang đến cho người bạn đời những cảm giác không thoải mái khi đòi hỏi người ấy không bao giờ được có những sai lầm không cố ý. Anh ấy (cô ấy) không phải là một người máy đã được lập trình sẵn nên sai sót là điều dễ hiểu và dễ thông cảm. Cách hay nhất để giải quyết vấn đề này là bạn hãy tự tay làm những việc cần, không phải bằng sự bực dọc, khó chịu, mà bằng một thái độ bình lặng, vị tha và chan chứa

yêu thương. Nếu đám bát đĩa trong chậu thau làm xốn mắt bạn, hãy xắn tay áo lên để rửa. Chồng bạn quên thanh toán một hóa đơn ư? Hãy tự bạn đi trả thay vì nhắc nhở, chì chiết anh ta về sự vô tâm này. Có người sợ rằng làm như thế sẽ vô tình khuyến khích thói lười biếng, trút trách nhiệm cho người khác của người bạn đời. Trên thực tế, những việc bạn tự nguyện làm như thế sẽ dễ dàng "cảm hóa" anh ta hơn và anh ta sẽ trở nên nhiệt tình hơn trong sinh hoạt gia đình.

Cuối cùng, nhiều lúc công việc ở gia đình như giặt giũ, lau nhà, sửa chữa đồ dùng sẽ chiếm quá nhiều thì giờ khiến cho những khoảng thời gian vợ chồng được sống riêng với nhau trở nên quá ít ỏi. Điều này cũng ảnh hưởng không nhỏ đến hạnh phúc lứa đôi. Do đó, bạn cố gắng sắp xếp, tận dụng thời gian cho những khoảnh khắc riêng tư để mỗi người có thể lắng nghe nhịp đập trái tim của nhau, chia sẻ cùng nhau những đắng cay, ngọt bùi của cuộc sống.

(Theo Reader's Digest, 6.2000)

BẠN CÓ BIẾT?

- ♦ 94 triệu quả trứng gà đã được 8 triệu cư dân nước Áo ăn hết trong Lễ Phục sinh vừa qua.
- ♦ 1,6 triệu năm là con số chỉ khoảng thời gian từ lúc loài người biết sử dụng lửa đến nay.
- ♦ 1,3 tỉ người trên thế giới thiếu muối iốt, gây chứng chậm phát triển trí tuệ và thể xác ở trẻ em.
- ♦ 2.600 roi kèm với 6 năm tù giam là bản án dành cho 5 người đàn ông Ả-rập Xêút vì hành vi quấy rối tình dục.

Q.V *(Theo France Press và Reuters, 5.2000)*

1001 CHUYỆN vinternet

HOÀI VỌNG

Tên lửa Mỹ, động cơ phản lực Nga (PS)

Khi tên lửa Atlas IIIB rời bệ phóng vào cuối năm 2000 này, nó sẽ là tên lửa đầu tiên sản xuất tại Mỹ nhưng dùng động cơ của Nga. Chỉ cần một động cơ RD-180 của Nga, tên lửa đã đủ lực bay vào quỹ

đạo thay vì hai động cơ Atlas. Vì sử dụng ít động cơ nên tên lửa được bảo trì dễ dàng hơn, nhẹ cân hơn và chi phí phóng sẽ rẻ hơn loại 3 động cơ trước đây.

Chạy bộ... khóa thân (AP)

Một nhà tâm lý học người Đức 50 tuổi có một đam mê rất kỳ quặc: chạy bộ trong công viên tại Freiburg với chỉ... đôi giày chạy. Theo nhà tâm lý học này, chạy bộ không mặc quần áo trên người là một hành vi "hòa hợp thiên nhiên". Tại nhiều vùng trong nước Đức, việc tắm trổng được chấp nhận rộng rãi, nhất là ở vùng duyên hải Bắc Hải và biển Baltic. Dù vậy, tòa án địa phương vừa tuyên phạt nhà tâm lý lập dị này 1.100 đôla và lệnh cho ông ta phải "trang phục chỉnh tề" nếu còn muốn chạy bộ từ nay về sau.

Bắt một vụ buôn ma túy lớn ở Cali (Oddly)

Thành phố Cali ở Đông Nam Colombia được mệnh danh là thủ đô của tội ác và ma túy. Mới đây, cảnh sát vừa tóm được 1.200kg thứ bột cocain giết người dưới dạng nguyên chất, được đóng gói sẵn sàng để giao hàng đến Mỹ. Ít nhất 9 tên bị bắt trong vụ hốt tron ỏ này. Trong thời kỳ hưng thịnh của ngành kinh doanh ma túy, người ta ước tính Cali kiểm soát đến 80% lượng cocaine toàn thế giới. Nhưng Cali đã trải qua giai đoạn khó khăn đối với bọn trùm ma túy khi hai tên đầu sỏ Miguel và Gilberto Rodriguez Orejuela bị bắt. Nạn thất nghiệp ở Cali hiện ở mức kỷ lục với tỉ lệ 21,5%!

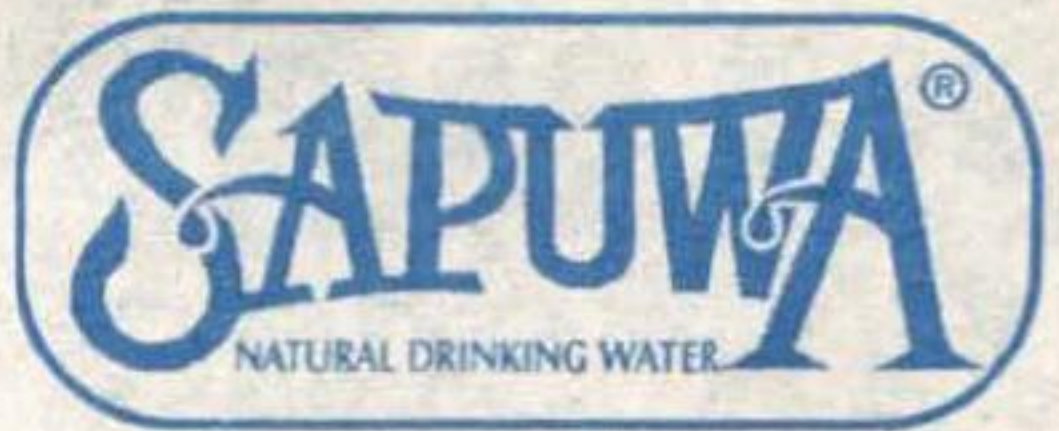
Ly dị qua email (GulfNews)

Một phiên tòa ở Các tiểu vương quốc Ảrập thống nhất sắp sửa được mở ra để xử một vụ ly dị chưa có tiền lệ tại đây. Theo luật Hồi giáo, một người đàn ông chỉ cần nói với vợ "Tôi ly dị cô" là có thể cắt đứt quan hệ nếu các điều kiện khác thỏa mãn. Trong vụ ly dị lần này, người chồng... gửi thư điện tử (email) thông báo cho vợ biết ý định chia tay. Ông ta là một công dân Mỹ gốc Ảrập và đã đăng ký với tòa án tại Các tiểu vương quốc Ảrập thống nhất quyết định ly dị người vợ Ảrập. Tòa án Dubai còn xem xét liệu cách thông báo ly dị qua mạng Internet có giá trị không theo luật Hồi giáo.

**TRUNG TÂM DỊCH
VỤ GIA TĂNG GIÁ
TRỊ - INTERNET
WWW.VNN.VN**

• Hà Nội: 99 Triệu Việt Vương. ĐT: 9782235. Fax: 9780636. Email: kd.vasc@vnn.vn • TP.HCM: 7 Phạm Ngọc Thạch. ĐT: 8250724. Fax: 8235678. Email: vasc@vnn.vn

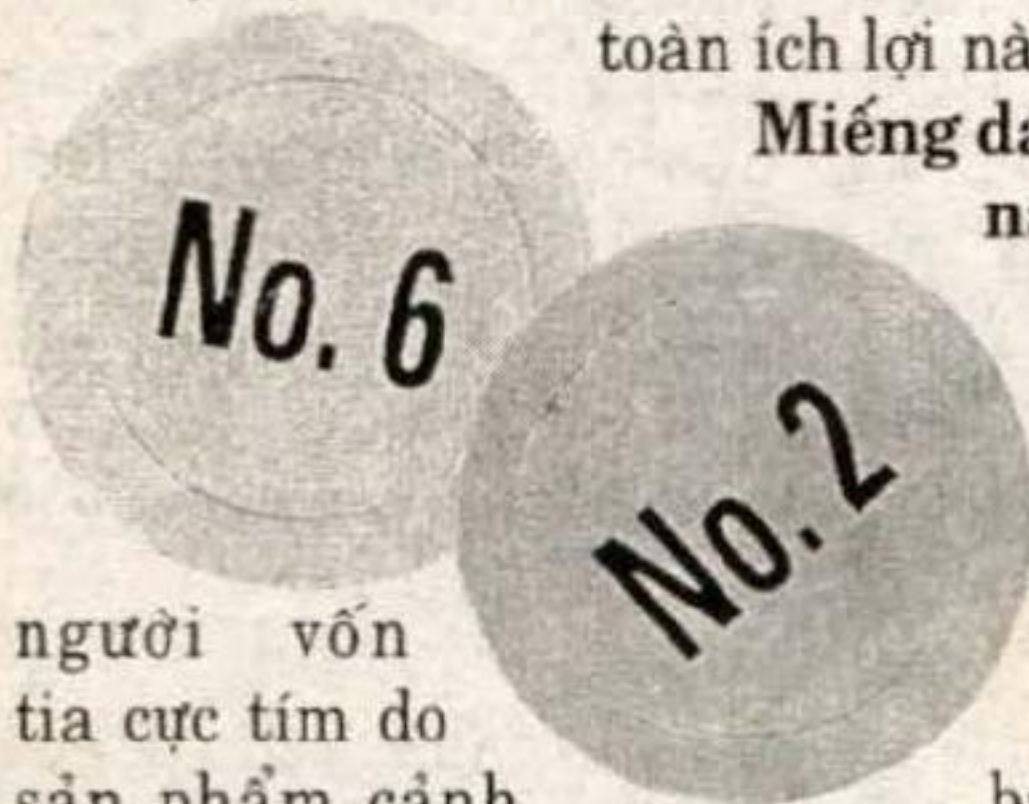

09 Quang Trung, Gò Vấp, TP.HCM - ĐT: (848) 8941466 - 8958260 - Fax: (848) 8940060 - Email: sapuwa@hcm.vnn.vn

Bia chống bệnh tim (Healthnews)

Có thể đây là tin tốt lành cho những ai thích làm một, hai cốc bia mỗi ngày. Một nghiên cứu tại Cộng hòa Séc cho thấy những ai uống chừng hai cốc bia một ngày ít có nguy cơ mắc bệnh động mạch vành hơn. Tuy nhiên, việc nốc bia như hũ chìm cũng được chứng minh là triệt tiêu hoàn toàn ích lợi này!

Miếng dán dành cho người thích làn da rám nắng (Focusmag)

người vốn
tia cực tím do
sản phẩm cảnh

Một miếng dán có thể thay đổi màu sắc (để báo cho người tắm nắng biết là họ đã phơi mình đủ liều lượng) sẽ có mặt tại Anh trong năm 2001. Da nhạy cảm với tác động gộp của lượng phơi nắng liên tục, nhưng đa số các báo hiện thời chỉ phát hiện lượng tia

cực tím trong từng thời điểm. Công ty Skyrad của Anh sản xuất miếng dán này để đáp ứng nhu cầu của người tắm nắng cần biết tổng lượng tia cực tím mà cơ thể họ đã hấp thu, miếng dán sẽ từ từ đổi màu theo thời gian để thông báo cho người sử dụng biết. Miếng dán sẽ được sản xuất riêng cho 6 loại da khác nhau và dùng kèm với kem chống nắng.

MỖI TUẦN MỘT ĐỊA CHỈ WEBSITE www.calculator.com

Bạn sẽ tìm thấy ở đây một loạt máy tính bỏ túi chuyên dùng cho tài

chính, kinh doanh, sức khỏe và cả cho nhu cầu dinh dưỡng, vui chơi. Bạn có thể tính xem mình có thể vay bao nhiêu tiền, trả nợ trong bao lâu, nên mua loại bảo hiểm nào, quy đổi ngoại tệ... - tất cả đều được website này cung cấp đúng loại máy tính cần thiết.

Đã hơn một lần TGM bàn đến chuyện ca từ trong ca khúc Việt Nam và được bạn đọc hưởng ứng khá nồng nhiệt, có đồng tình, có phản đối (xem TGM các số 387-388). Chúng tôi xin trở lại vấn đề này từ góc độ đi tìm chất thơ cho lời hát, tìm hiểu sự gắn bó của lời thơ và giai điệu âm nhạc. Đồng thời cố gắng mở rộng vấn đề bằng cách tập hợp ý kiến của các nhà thơ, nhạc sĩ, ca sĩ, bằng cách khảo sát cả những “ca từ dân gian”, những “lời thơ” mà các tác giả vô danh đặt cho những ca khúc nổi tiếng và được quần chúng truyền khẩu.

Duyên thơ nhạc

NGƯỜI CÓ 111 BÀI THƠ ĐƯỢC PHỔ NHẠC

NGUYỄN THỊ MỸ DUNG

- Âm điệu ca dao dễ vào nhạc.
- Không chủ định làm thơ để phổ nhạc. Cảm xúc chín thì cầm bút.
- Tứ thơ mới, sâu sắc dễ gợi giai điệu hay.

Công chúng yêu thích ca nhạc vẫn thường nghe đến thuộc những câu hát: “Đôi dép Bác Hồ, Bác đi từ ở chiến khu Bác về”, “Đất nước tôi thon thả giọt đàn bầu, nghe dịu nỗi đau của mẹ...” và “Không thể nói trời không trong hơn và mắt thu xanh khác ngày thường...”, cũng như “Một ngày vui theo tay Bác, cháu hát vang bài Kết đoàn”... Những câu ca đi vào lòng người ấy chính là thơ của Tạ Hữu Yên.

Vốn sinh trưởng trên đất cố đô Hoa Lư, tỉnh Ninh Bình, từng tham gia kháng chiến chống Pháp tại quê hương với cương vị một thường vụ huyện ủy, chính trị viên huyện đội, Tạ Hữu Yên đã trở thành nhà

Nhà thơ Tạ Hữu Yên

thơ - đại tá quân đội nhân dân Việt Nam. Tay súng, tay bút, trong kháng chiến chống Mỹ, ông đã ra trận các chiến trường, đến mọi miền đất nước, ông đi không mệt mỏi và viết không mệt mỏi, viết nhiều thể loại. Ngay sau khi Hiệp định Geneve được ký kết, Tạ Hữu Yên đã có mặt mấy năm

liền trên tuyến lửa Vĩnh Linh, sáng tác thơ, ca dao phát trên loa phóng thanh, làm công tác dịch vận. Sau khi giải phóng miền Nam, đất nước thống nhất, Tạ Hữu Yên được điều về Nhà xuất bản Quân đội nhân dân, chuyên làm công tác biên tập thơ.

Tạ Hữu Yên rất có duyên với nhạc, đã có tới 31 nhạc sĩ chọn phổ 111 bài thơ Tạ Hữu Yên, mà toàn là những nhạc sĩ tên tuổi: Văn An (14 bài, trong đó có bài *Đôi dép Bác Hồ*), Nguyễn Thành (21 bài, trong đó có bài *Cảm xúc tháng mười*), Thanh Phúc (9 bài, trong đó có bài *Nghe giọng hát Bác Hồ*), rồi Trọng Loan, Lê Lôi, Lê Yên, Huy Du, Nguyễn Đức Toàn, Hồ Bắc và Phạm Minh Tuấn với bài *Đất nước...* Khi tôi đề nghị nhà thơ giải thích về mối “duyên tình thơ nhạc” này, ông nói: “Trước khi đến với thơ, tôi học làm ca dao. Những bài ca dao cổ gọi cho tôi rất nhiều nét đẹp: cấu tứ, từ ngữ, hình ảnh và đặc biệt là âm điệu. Âm điệu của ca dao dễ vào nhạc. Tôi có “duyên” làm thơ phổ nhạc, một phần quan trọng là tôi giữ được vần điệu của thơ. Nhiều bài thơ của tôi gần như những bài ca dao nên nhiều người ưa thích, học thuộc lòng. Thơ tôi đăng báo khá nhiều. Các nhạc sĩ yêu thơ tôi rồi tự chọn bài đã đăng để phổ nhạc. Có bài được hai, ba nhạc sĩ cùng phổ. Trừ một vài bài có trao đổi trước với nhạc sĩ, còn nói chung, hầu hết các bài thơ, khi làm tôi đều không có chủ định trước là làm để

phổ nhạc, mà do khi cảm xúc chín, có hứng thú thì cầm bút thôi. Mỗi bài thơ tôi cố tìm ra một cái tứ. Tứ mới và sâu sắc dễ gọi giai điệu hay. Còn câu chữ, bất cứ thể loại nào, tôi cũng giữ đúng “khuôn phép” của thơ, rất ít phá cách”.

Khi được hỏi về bài thơ được phổ nhạc thứ 111, nhà thơ nói rất hào hứng: “Đó là bài *Hát về mình - cựa chiến binh* do nhạc sĩ Huy Thục phổ. Bây giờ tôi đang lo viết lời ca cho một vở thanh xướng kịch dài 150 câu, trình diễn trong nửa tiếng, do anh Doãn Nho - nhạc sĩ thứ 32 phổ nhạc, với tựa đề *Hoa Lư - Thăng Long*, nội dung nói về việc Lý Công Uẩn dời đô. Tôi đã viết xong thơ, tháng 8 xong nhạc, tháng 10 dựng để kịp kỷ niệm 990 năm Thăng Long - Hà Nội”.

- Thưa bác, những bài sau này hình như bác đều làm theo yêu cầu, có chủ định trước để phổ nhạc. Như vậy có khó không? Có hạn chế cảm xúc không? - Tôi hỏi.

- Khó chứ. Viết theo “đặt hàng” khó chứ. Nhưng thuận lợi để viết là ở chỗ Hoa Lư là quê tôi. Tôi đã viết rất nhiều về Hoa Lư, không chỉ thơ, lời ca mà cả văn xuôi, đó là những bài báo về truyện kể, về phong tục, tập quán, đền chùa... kiểu dư địa chí. Về đề tài cựa chiến binh cũng vậy. Tôi đã nuôi cảm xúc cả một đời lính 40 năm, nên tôi viết được và viết khá nhanh. Chưa chín, chưa có cảm xúc thì tôi chưa viết.

BẮT ĐẦU TỪ THƠ NGUYỄN BÌNH

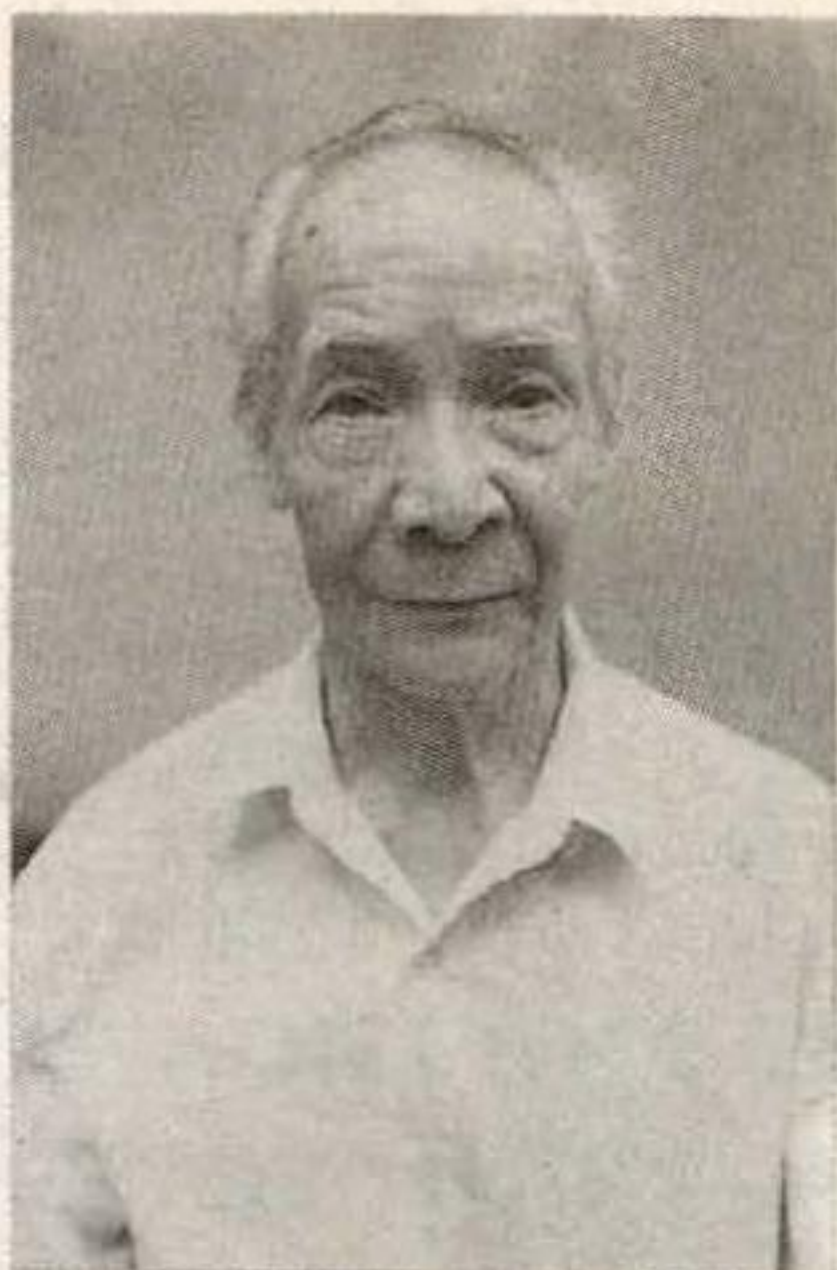
- Chính nhịp thơ, hồn thơ đã mang tính nhạc.
- Có sự đồng điệu tâm hồn thi sĩ, nhạc sĩ, bài “*Cô lái đò*” được người nghe hâm mộ.
- Sẽ có “trường bộ” 3 bài “*Cô lái đò*”.

NGUYỄN TÌNH XUYỀN

Vào một buổi tối, nhạc sĩ Nguyễn Đình Phúc đã gọi điện đến cho tôi, mừng rỡ nói: “Này, cậu đến nhà tôi đi. Tôi vừa làm xong một bài thơ rồi phổ nhạc ngay thành bài hát *Rằng em vẫn đợi*. Cậu đến

nghe rồi góp ý xem...". Tôi vội vã đến. Nhạc sĩ liền đưa cho bản thảo thơ và bản nhạc chép sạch sẽ. Nhạc sĩ kể lại, đang ngồi nghĩ về bài hát *Cô lái đò* thì bỗng cảm hứng trào lên bằng những vần thơ. Thế là cầm vội bút viết một mạch ra giấy. Nhân hứng, ông liền phổ nhạc vào thơ để thành bài hát. Phần nhạc cũng được viết ra rất nhanh. Bởi vì chính nhịp thơ, hồn thơ đã mang tính nhạc rồi:

*Nghe đồn em đi lấy chồng/Anh về
bến cũ, tìm trong mịt mù/Đò ngang ai
lướt sang sông/Anh nhìn theo mãi chẳng
trông thấy người/Cảnh đời tựa chuyện
Liêu Trai/Tìm em chẳng thấy, thấy hoài
bóng em...* Bài hát này kể về mối tình
của đôi trai gái. Chàng trai nghe đồn
người yêu mình là một cô lái đò đã đi lấy
chồng, chỉ biết đứng lẻ loi trên bến kiếm
tìm. Tìm hoài không thấy được người yêu
cũ, chỉ thấy hoài chiếc bóng cô lái đò
năm xưa ở trong tưởng tượng. Rồi chàng
trai vừa ước mơ vừa tiếc nuối: *Rồi ra trong
ánh bình minh/Em sang bằng chiếc
thuyền tình bấy lâu/Để mẹ đi đón nàng
dâu/Đôi ta chung sống dài lâu mặn nồng.*
Nhạc sĩ tâm sự, nguồn cảm hứng chính
khiến ông viết bài thơ, bản nhạc này: "Đó
chính là bài *Cô lái đò* mà tôi phổ thơ
Nguyễn Bính". Năm 1943, ông gặp được
tập thơ *Lữ bước sang ngang* của nhà thơ
Nguyễn Bính, trong đó bài *Cô lái đò* đã
gây cho ông cảm xúc và ấn tượng mạnh,
khiến ông phổ nhạc thành bài hát đầu
tiên trong đời mình. Nhờ có sự đồng điệu
tâm hồn Nguyễn Đình Phúc với tâm hồn
Nguyễn Bính mà bài hát *Cô lái đò* nhanh
chóng chiếm được sự mến mộ của người
nghe khắp miền đất nước. Người hát đầu
tiên là ca sĩ Thương Huyền - người hát
chuyên nghiệp ở phòng trà Thiên Thai,

phổ Hàng Buồm.

Từ *Cô lái đò* đến *Rằng em vẫn đợi*
tuy đều lấy cảm hứng về cô lái đò, nhưng
nội dung tư tưởng, không khí âm nhạc
thì đã khác. Bài *Cô lái đò* lâm ly, tha thiết,
như là lời trách móc cô gái bỏ thuyền bỏ
lái bỏ dòng sông đi lấy chồng. Bài *Rằng
em vẫn đợi* đã có không khí ấm áp, tươi
sáng hơn: *Rồi ra trong ánh bình minh/
Em sang bằng chiếc thuyền tình bấy
lâu...* Nhạc sĩ nói: "Sở dĩ tôi viết bài này
như vậy bởi vì, nếu như nội dung của bài
Cô lái đò thì người phụ nữ Việt Nam đã
không được nhìn một cách toàn diện. Bản
chất của người phụ nữ Việt Nam là lòng
chung thủy. Có nhiều cô gái mà tôi đã
được biết, thậm chí người yêu ra chiến
trường mãi không trở về, thậm chí nhận
được giấy báo tử rồi, nhưng vẫn đợi chờ
như thế...".

Ông kể tiếp: "Có một lần, chuông
cổng ngân lên, ra mở cửa, tôi bắt gặp
một phụ nữ tuổi gần 40 cúi chào lễ phép.
Cô trình bày với tôi rằng phải lặn lội từ
Thanh Hóa ra Hà Nội tìm tôi để xin một
băng nhạc có thu bài hát *Cô lái đò*. Cô
chỉ là một cô thợ dệt bình thường, chồng

là thương binh. Cô khóc và khen bài hát rất hay, có gắn với cô một kỷ niệm đến nay không thể nào nguôi". Điều ấy khiến Nguyễn Đình Phúc cảm động. Ông liền mang ra tặng cô không chỉ băng nhạc có bài *Cô lái đò* mà còn cả một bức tranh ông vẽ cô lái đò, đó là bức trước đó có nhiều người đã hỏi mua nhưng Nguyễn Đình Phúc còn phân vân chưa bán.

Lần nào tôi đến nhà thăm chơi,

Nguyễn Đình Phúc cũng bắt đài cho tôi nghe lại bài hát về cô lái đò "cũ" và "mới" đó. Một hôm, khi tôi vừa bước vào cửa thì bắt gặp Nguyễn Đình Phúc đang đứng chào đón bằng một nụ cười sáng chói của một lão thành nhạc sĩ đã 82 tuổi. Ông nói: "Này, tôi lại vừa sáng tác thêm được *Cô lái đò III* rồi đấy nhé. Có thể tôi sẽ viết thêm bài cuối để hình thành một trường bộ về cô lái đò, cậu ạ".

NHẠC PHỔ THƠ - "CỦA HIẾM" TRONG CA KHÚC TRỊNH CÔNG SƠN

- *Bài thơ tự hay hãy để nó đứng độc lập.*
- *Thơ không tự nhiên thành nhạc.*
- *Mượn cảm xúc thơ người viết nhạc mình.*

Ca khúc, nhất là tình khúc Trịnh Công Sơn kết hợp được cả sự huyền diệu của giai điệu lẫn sự khắc khoải của ca từ. Có đôi khi, người ta bỗng quên một vài nốt nhạc nhưng lại nhớ như in từng lời ca. Ca từ của Trịnh Công Sơn đẹp,

DINH THU HIỀN

nhiều khi đạt đến cổ điển. Chính vì thế những ca khúc phổ nhạc cho thơ của ông thật hiếm hoi, ít thấy. Hai ca khúc phổ thơ Trịnh Công Sơn *Cuối cùng cho một tình yêu* và gần đây là *Thiên sứ về trời* quả là "của hiếm" trong hơn 600 ca khúc của ông. Giải thích về biệt lệ này, Trịnh Công Sơn kể rằng ông và Trịnh Công Chơ khá thân thiết với nhau hồi trẻ. Có một bữa, Trịnh Công đưa thơ cho ông đọc và đề nghị bạn phổ nhạc. Khi những nốt nhạc cuối cùng hoàn tất, Trịnh Công Sơn rất thích thú. Nhưng hai người bạn chỉ hát với nhau, không hề có ý định trình làng. Tuy nhiên, một tình khúc hay có sức lôi kéo người hát và *Cuối cùng cho một tình yêu* vẫn được phổ biến. Với Trịnh Công Sơn, đây là sự tình cờ. Sau này, các nhà thơ bạn ông thường đưa thơ và đề nghị ông phổ nhạc nhưng những tác phẩm này thường bị bỏ quên đâu đó trong hộp tủ hay lẫn vào các cuốn sách. Trịnh Công Sơn, trong một cuộc nói chuyện với chúng tôi, đã khẳng định rằng không bao giờ tự chọn thơ để phổ nhạc cả. Mặc nhiên, hàng ngày đọc sách báo,

Nhạc sĩ Trịnh Công Sơn.

Anh: Phương Diệu

ông có thích thơ của người này, người khác nhưng không chọn để phổ nhạc. Thậm chí có cả những bài thơ ông cho rằng hay hơn cả ca từ của mình, nhưng nếu phổ nhạc, theo ông, có khi còn hại cả bài thơ. Tự bản thân bài thơ hay thì hãy để nó đứng độc lập. Về vấn đề này, Trịnh Công Sơn đã so sánh, một món ăn đã là ngon, nếu cho thêm gia vị nữa thì lại trở thành dở.

Ông nhắc đi nhắc lại nhiều lần rằng thơ không tự nhiên thành nhạc được. Nếu cứ "chiều" theo ý thơ thì ông lại quên bằng phần nhạc đi. Trịnh Công Sơn cũng nhắc đến một bài thơ lục bát khá hay của nữ sĩ N.L mà cho đến bây giờ ông quên mất tên tác phẩm. Bài thơ này ông đã phổ nhạc khi N.L mang tới, nhưng cũng như một vài bản nhạc khác, ông đã bỏ đâu đó mất rồi. Khi chúng tôi hỏi Trịnh Công Sơn rằng phổ nhạc cho thơ người khác xong, cảm giác của ông như thế nào, nhạc sĩ cười: "Trước khi viết nhạc vì miễn cưỡng nên không thích. Nhưng viết xong rồi, 50% chất lượng trong ca khúc là của mình nên cũng khá thích thú". Ông kể về bài thơ *Cho con* của tác giả Tuấn Dũng, nhạc sĩ Phạm Trọng Cầu mang đến đề nghị phổ nhạc nhưng ông từ chối. Về sau này, Phạm Trọng Cầu tự phổ, bài hát trở thành nổi tiếng: *Ba sẽ là cánh chim, cho con bay thật xa. Mẹ sẽ là nhành hoa, cho con gài lên ngực...*

Trịnh Công Sơn đã tiết lộ một điều rằng, gặp được bài thơ hay, ông cũng không ngần ngại mượn tâm sự thơ làm tâm sự của mình. Do vậy, thay vì phổ nhạc cho thơ, ông sẽ mượn cảm xúc của bài thơ đó để viết nhạc và ca từ của riêng mình. Theo ông, đó cũng là sáng tạo cá nhân, không phải sự sao chép.

TIN VĂN... VĂN

- ♦ Cuộc vận động sáng tác bài hát tập thể do Cục Biểu diễn nghệ thuật và Hội Nhạc sĩ Việt Nam tổ chức đã kết thúc, 11 ca khúc được chọn từ 120 bài dự thi để trao giải và phổ biến
- ♦ Trong những ngày tháng 7-2000, 12 vở diễn là bài tập tốt nghiệp của sinh viên lớp đạo diễn sân khấu khóa 3 trường Cao đẳng Sân khấu - Điện ảnh TP. Hồ Chí Minh đã được công diễn tại trường
- ♦ Hội thi giọng ca cải lương giải *Bông lúa vàng* lần 4 đã khai mạc ngày 20-7-2000 tại Đài Tiếng nói nhân dân TP. Hồ Chí Minh và kéo dài tới cuối tháng 12-2000
- ♦ Tập đầu tiên (bản tiếng Việt, Lý Lan chuyển ngữ) của bộ sách truyện *Harry Potter* đang bán chạy nhất trên thế giới sẽ được NXB Trẻ phát hành vào đầu tháng 8-2000
- ♦ Bản giao hưởng số 7 *Chuyện nàng Kiều* viết cho dàn nhạc giao hưởng lớn (bao gồm cả dàn nhạc dân tộc cổ truyền) và dàn hợp xướng có lĩnh xướng đã được nhạc sĩ Nguyễn Văn Nam viết xong
- ♦ Triển lãm *Điêu khắc trẻ lần 1* đã khai mạc tại Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam, trưng bày tác phẩm của 21 nhà điêu khắc Hà Nội tuổi dưới 35.

TRĂM CÂU CHỌN LẤY MỘT LỜI

Nhà văn **Ngô Văn Phú**, phó ban thường trực cuộc thi tiểu thuyết 1998 - 2000 do Hội Nhà văn Việt Nam tổ chức: "Thể loại tiểu thuyết đang là một xu hướng được coi trọng trên thế giới, truyện ngắn không còn chỗ đứng, trong khi đó tiểu thuyết Việt Nam thời gian gần đây lại giẫm chân tại chỗ mà nguyên nhân theo tôi là do các nhà văn vẫn đi theo lối viết truyền thống".
(Bảo Thanh Niên 14-7-2000)

ÉDOUARD

ĐÌNH THU HIỀN

nghề người mẫu khỏa thân

Trong bài thơ *Tranh lỏa thể*, nhà thơ Bích Khê có những câu tuyệt bút: Nàng là tuyết hay da nàng tuyết điểm/ Nàng là hương hay nhan sắc lên hương... Vậy đó, ngoài đời còn có hẳn một nghề góp phần làm ra những tuyết những hương kia. Edouard Manet - danh họa nổi tiếng chuyên vẽ tranh khỏa thân của Pháp vào giữa thế kỷ 19 - có người mẫu rất trung thành là Victorine Mourend, một cô gái đã từ bỏ nghề thợ giặt để đi làm mẫu vẽ. Có một lần họa sĩ bước vào phòng vẽ và sững sốt khi thấy Victorine nằm ngủ trần truồng trên đi văng. Nghe tiếng động, cô người mẫu choàng dậy, bình thản. Manet thốt lên: "Cô có điệu bộ giống hệt như thần Venus ở Urbino. Đó là bức vẽ của danh họa Titien cách đây khoảng ba trăm năm mà tôi đã ghi chép lại ở Florence vào năm 1856. Ô! Xin cô đừng cử động, hãy cứ nằm yên như thế...". Cô người mẫu ngoan ngoãn giữ nguyên điệu bộ của mình và Manet vội phác họa những nét chính. Họa sĩ vẽ một cách chăm chú, say mê, cảm thấy mình đã tìm được chủ đề hết sức chân thực. Manet đã vẽ say sưa như vậy trong vòng năm tháng. Bức tranh khỏa thân được mang tên Olympia. Sau này, khi Manet mất (1883), Olympia được gìn giữ và trưng bày tại Viện bảo tàng Louvres. Vài năm sau khi họa sĩ qua đời, một lão bà say xỉn vừa hát nhố nhăng ở các quán nước, vừa réo gọi kẻ qua đường: "Cho tôi ít tiền! Tôi là người phụ nữ trần truồng được gọi là Olympia. Tôi ở trong Louvres, trong viện bảo tàng quốc gia đấy!". Dù sao cũng có một điều an ủi cho Victorine Mourend là tên tuổi cô cũng được báo chí nhắc tới mỗi khi nói về bức họa Olympia. Còn những người làm mẫu khỏa thân khác ở Việt Nam thì sao?

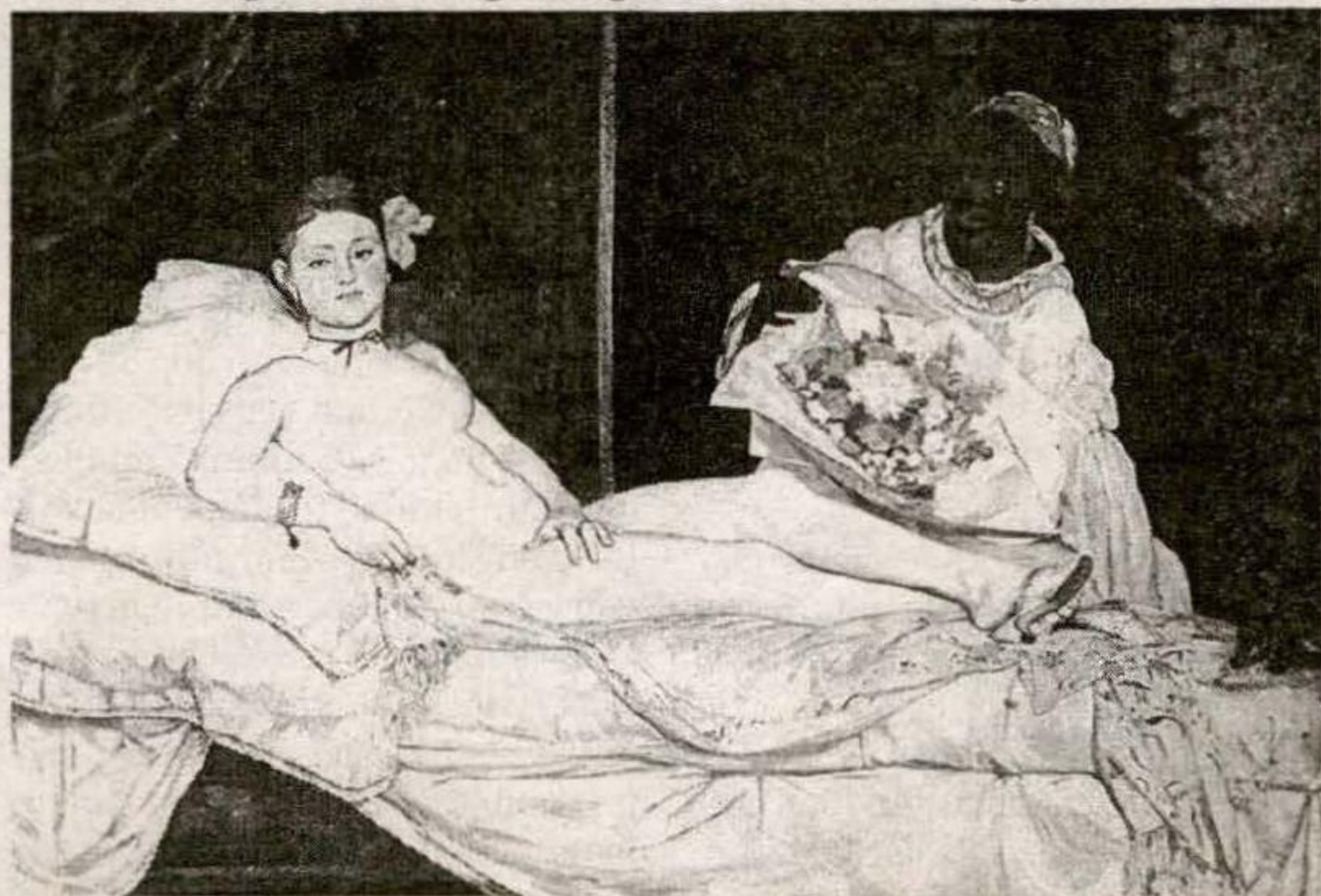
Người mẫu Victorine Mourend

"Sinh nghề tử nghiệp"

Giới họa sĩ vẫn truyền nhau một câu chuyện. Vào đầu thập niên 1960, họa sĩ Thịnh Del (đọc theo âm Việt là Thịnh Đen) có một xưởng họa ở khu Bàn Cờ (TP. Hồ Chí Minh). Ông mang rất nhiều *idée* (ý tưởng) vẽ tranh khỏa thân. Tìm một cô người mẫu chịu cởi quần áo hoàn toàn thời đó khó vô cùng. Ông phải chạy xuống tận ngã năm Chuồng chó (Gò Vấp) mới "rước" được một nàng về làm mẫu. Hai ngày đầu công việc ngon trớn. Nhưng sang đến ngày thứ ba, lũ con nít đánh hơi biết được, rình rình mò mò xem trộm. Ngôi nhà xập xệ không thể che kín trước những đôi mắt tò mò, háo hức của con trẻ. Cảnh sát hay tin liền xộc vào nhà bất thành linh. Trong báo cáo của cảnh sát có đoạn: "Bắt quả tang một cô gái không quần không áo và một ông ăn vận đàng hoàng

nhưng lại ngó tới ngó lui cô ta với một thái độ bất chính". Mặc dù họa sĩ Thịnh Del đã phân bua rằng mình là giáo sư hội họa của trường Mỹ thuật Sài Gòn, rằng cô gái kia chỉ là một cô người mẫu, đây hoàn toàn là một công việc nghệ thuật nhưng cảnh sát những năm 1960 không chịu và đã kết tội ông vi phạm thuần phong mỹ tục.

Khi nói đến người mẫu khỏa thân, người ta nghĩ ngay đến đó là các cô gái trẻ đẹp. Nhưng sự thực không phải vậy. Người mẫu khỏa thân có cả đàn ông, hoặc đàn bà ở nhiều lứa tuổi khác nhau, thậm chí 30, 40, 50 tuổi cũng có. Nếu ai đã từng học ĐH Mỹ thuật Huế những năm 1980 đều biết đến một người mẫu khỏa thân nam có cái tên thật ấn tượng: Phương "xích lô". Sở dĩ anh có tên đệm "xích lô" vì từ nhà đến trường làm mẫu cho sinh viên vẽ hoặc nặn tượng, anh còn tranh

Bức họa *Olympia* của danh họa Manet

thủ làm “cuốc” xe khi gặp khách. Lúc về cũng vậy, để kiếm thêm tiền mua sữa nuôi hai đứa con gái sinh đôi còn ẵm ngửa. Vợ anh - mẹ của “hai nàng công chúa” - đã bay theo tiếng gọi của trái tim, mặc anh chồng xoay sở với bao bờ ngõ của hai chức năng: vừa làm bố, vừa làm mẹ. Có một chuyện xảy ra với Phương “xích lô” trong khi làm mẫu khóa thân đã khiến sinh viên cười bể bụng. Trong một ngày hè rất nóng bức, anh phải làm mẫu trong tư thế nằm khá thoải mái. Vừa không vương bận quần áo, vừa phải nằm im nên Phương “xích lô” đã chìm vào một giấc ngủ thiên đường. Hết giờ vẽ, sinh viên mở cửa phòng đi ăn trưa, còn người mẫu thì vẫn say sưa ngủ. Các cô sinh viên học cùng khóa, giờ trưa thường kéo nhau vào phòng mẫu xem tác phẩm của bạn bè bỗng hốt hoảng chạy tới tập ra ngoài. Họ không những được chứng kiến trên giá vẽ những phác thảo hình khóa thân trên giấy của bạn cùng khoa mà còn được chiêm ngưỡng thân hình tuyệt vời của một người mẫu khóa thân đầy sức sống. Từ sự kiện đó, tiếng tăm của Phương “xích lô” lan truyền trong giới sinh viên mỹ thuật Huế. Cũng lạ lùng là từ đó, sinh viên rất yêu mến anh.

Một nhà điêu khắc đã kể cho chúng tôi nghe về sức chịu đựng của người mẫu khóa thân ở mọi thời tiết. Anh kể rằng trong một lần cùng bạn bè nặn tượng một người đàn ông khóa thân lớn tuổi, bữa đó trời rét cắt da cắt thịt. Cái “lò sưởi” bằng củi ở góc phòng chốc chốc lại bắn lửa ra lách tách. Người

đàn ông ngồi làm mẫu run run người vì lạnh. Thỉnh thoảng ông lại giật bắn mình. Khi giờ làm mẫu kết thúc, anh xót xa khi nhìn thấy chung quanh người đàn ông những vết bong hồng hồng - dấu tích của những tiếng lách tách từ bếp củi. Vậy mà lúc ngồi mẫu ông không hề động cựa, cố gắng ngồi thật tĩnh để các nhà điêu khắc sáng tạo.

Câu chuyện của một phụ nữ làm mẫu khóa thân ở tuổi 40 cũng rất ấn tượng. Chị có thân hình khá mập mạp, đầy đặn. Khi chị đang ngồi làm mẫu, có một cậu sinh viên vì bức mình phải chạy đi xin thêm vật liệu vẽ đã buột miệng cầu nhau: “Gớm, người ăn gì mà béo thế, tốn bao nhiêu bột màu!”. Người mẫu nghe thấy bèn dỗi, không thèm ngồi nữa, chạy vào góc phòng khóc thầm tức khiến đám sinh viên nam trở nên lúng túng vô cùng.

Những tâm sự khó nói

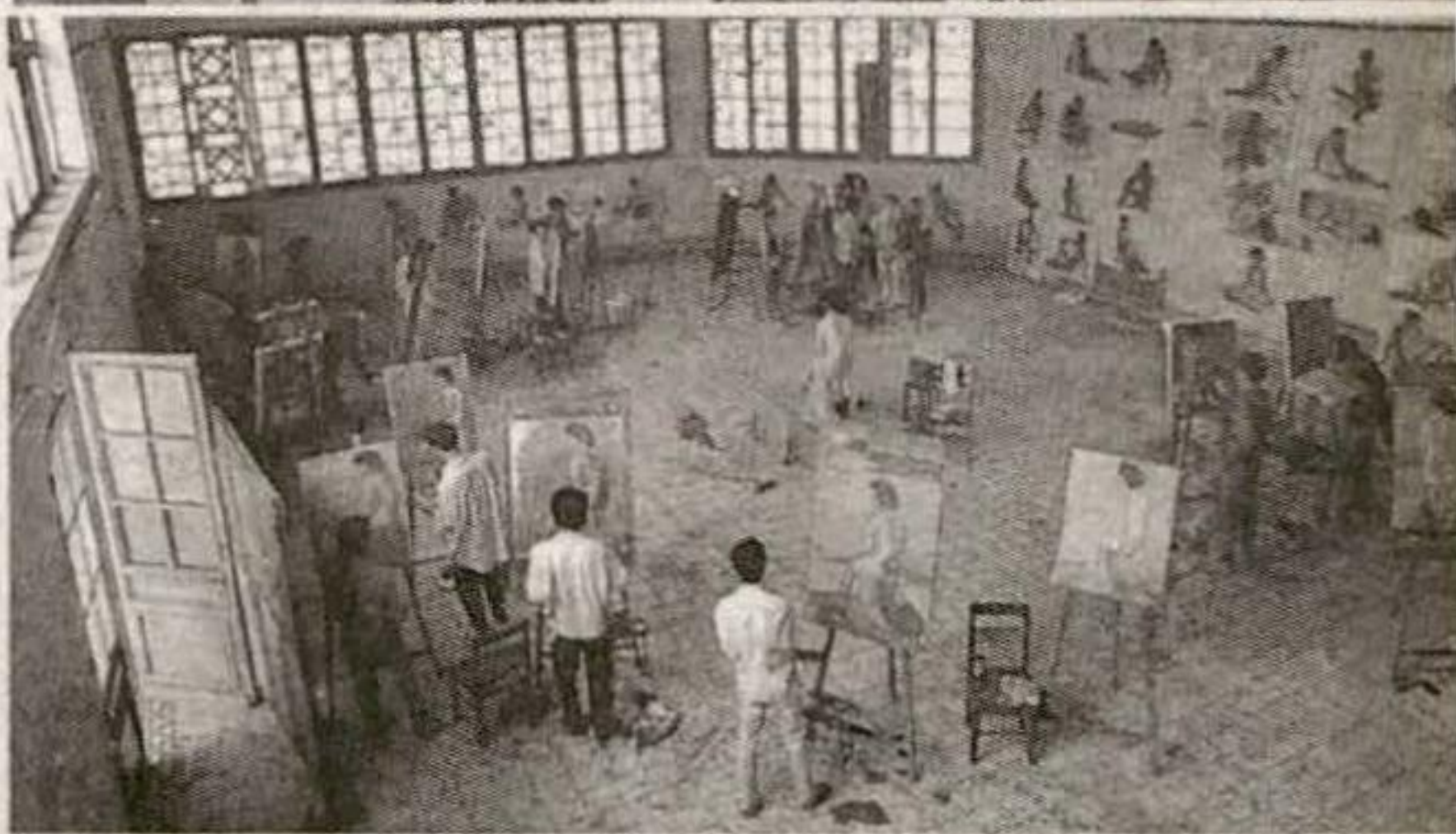
“Dù hàng ngày đứng mẫu vẽ khóa thân, nhận lương đều kỳ, nhưng tôi không dám tiết lộ với bất cứ ai về nghề của mình. Tôi vẫn nói với chồng con rằng tôi đi làm hành chính trong trường Mỹ thuật. Một cô người mẫu xinh đẹp 30 tuổi e dè nói - Có bữa công việc đứng mẫu đã hoàn tất, nhưng chưa hết giờ “hành chính”, tôi đành phải nán lại trong phòng, làm những việc vẩn vơ, chẳng đâu ra đâu, đếm từng khắc đồng hồ để ra về. Thú thực là tôi sợ chồng tôi, anh em trong gia đình và bạn bè biết được mình đứng mẫu khóa thân vẽ. Trong phòng mẫu, trước khi trút bỏ quần áo, tôi kiểm tra xem chốt cửa có chắc chắn không, những miếng sơn trên cửa

Sinh viên trường Đại học Mỹ thuật Hà Nội trong giờ vẽ tranh khóa thân

kính có bị ai đó cố tình làm tróc ra không. Có lần đứng mẫu cho sinh viên điêu khắc, tôi đã không ngần ngại ném nguyên miếng đất vào một người bạn không nhiệm vụ vào phòng mẫu, miệng hỏi sinh viên có ai vắng không, mắt chăm chăm nhìn người mẫu. Tôi vẫn nhớ rất rõ cái cảm giác lần đầu tiên cởi bỏ quần áo trước mặt người khác. Nửa ngượng

ngùng, nửa sợ sệt, dương như là sự mất mát, sự thiệt thòi. Cảm giác đó dai dẳng trong thời gian khá dài. Có bữa trên đường về nhà, nước mắt tôi chảy vòng quanh. Tại sao mình lại làm cái nghề oái oăm đến thế! Nhưng mỗi khi xong công việc, tôi nhìn những tác phẩm mang dáng hình của mình, lại thấy vui vui. Tôi không hình dung ra được, có một lúc nào đó, những người thân biết được công việc của mình. Có lẽ bản thân tôi và cả họ nữa, sẽ bị “sốc” ghê gớm!”.

Trong một cuộc nói chuyện ở quán cà phê Bích Câu trên đường Nguyễn Đình Chính, anh H.S - một nhà điêu khắc đã “miêu tả” lại cảm giác của mình (rất... tội nghiệp) khi lần đầu tiên đứng trước người mẫu khóa thân. “Tôi đứng chờ người ra, không làm sao thực hiện tác phẩm được. Tôi “nghe” thấy máu trong

người chạy rần rần, tư gót chân lên đến đỉnh đầu. Nhìn sang vài người bạn, thấy họ cũng ngây ra giống mình. Quả thực trước đó, tôi chưa bao giờ nhìn thấy phụ nữ khóa thân cả. Nên cái giây phút “đầu tiên” đã khiến tôi không đứng thẳng được, lưng phải khom lại. Tôi khốn khổ vật lộn với những cảm giác sinh lý của một người đàn ông. Sau này, khi quen dần, sự chăm chú vào công việc cũng khiến tôi cân bằng hơn”. “Anh có nghĩ rằng mình hạnh phúc khi được chiêm ngưỡng nhiều “tòa thiên nhiên” hơn người khác không?” - Chúng tôi hỏi. Nhà điêu khắc cười: “Ôi, tôi cũng khổ lắm, đâu có sung sướng gì”.

Tai bay và gió

Một người bạn họa sĩ của tôi trong những phút giây “lãng mạn” vẫn ngồi thương cô người mẫu tên Trang của mình. Dù đã có chồng,

con, nhưng ở tuổi 30, cô vẫn giữ dáng người rất chuẩn: eo thon, ngực nở. Đặc biệt cô rất tốt bụng. Cô thường mua thức ăn cho anh họa sĩ nghèo lấy sức sáng tạo nghệ thuật. Rồi một hôm, như thường lệ, cô đến làm mẫu. Khi đã trút bỏ toàn bộ xiêm y, cô thấy họa sĩ la hét hoảng. Vội vàng nhìn xuống phía dưới, cô lắp bắp xin lỗi và nhanh chóng mặc lại quần áo. Cô đang ở những ngày “khó nói” của phụ nữ!

Ngoài ra, các cô làm mẫu khóa thân có thể gặp những vụ “xi căng đan” khó tránh khỏi. Đó là sự ghen tuông dai dẳng của các phu nhân họa sĩ. Bình thường, cơn ghen âm ỉ nhưng thi thoảng lại bùng lên khi họa sĩ bồng bồng họa hứng nắn cái tay, sửa cái chân, kéo cái đầu, đẩy cái má cô người mẫu. Thế là sau cơn “họa hứng” kia, các người mẫu xinh đẹp của chúng ta “hứng họa”. Bạn đọc chắc chưa quên các cô bé người mẫu khóa thân 13, 14 tuổi trong vụ án của “bố già” Ly Sơn xảy ra năm trước tại Hà Nội. “Bố già” 72 tuổi này dưới danh nghĩa họa sĩ đã mời được các cô người đẹp đến làm mẫu khóa thân chụp ảnh và vẽ. Nhưng chính các bức ảnh này đã trở thành công cụ đắc lực đe dọa người mẫu và có không ít cô đành dấn thân vào đường dây mua bán dâm quy mô lớn của Ly Sơn. Dù con quý Ly Sơn đã bị Tòa án nhân dân TP. Hà Nội tuyên phạt tù giam chung thân nhưng vết nhơ, vết ố của “bố già” gây ra cho giới người mẫu khóa thân và giới họa sĩ, điêu khắc cống hiến vì nghệ thuật đích thực không phải ngày một, ngày hai dễ dàng xóa mờ. Với các cô người mẫu khóa thân trong vụ án này, đây là một “tai nạn” nghề nghiệp khủng

84 • THẾ GIỚI MỚI

khiếp nhất.

Lương 300.000đ/tháng!

Ở Việt Nam hiện nay, không mấy người còn ngạc nhiên khi thấy trưng bày công khai những tác phẩm hội họa, điêu khắc, nhiếp ảnh khóa thân. Trước đây, việc này là điều cấm kỵ: tranh lõa thể chỉ được vẽ nhưng rất ít được trưng bày. Nếu chỉ nhìn thấy sự lõa trong tranh lõa thể mà không nhận ra phần *tóa* (sáng) từ cơ thể trần truồng vẽ đẹp hoang sơ mà thuần khiết mang bản tính người thì thật uổng. Gần đây, nghề làm mẫu khóa thân đã có cơ hội phát triển thuận lợi hơn trước kia rất nhiều. Trao đổi với chúng tôi, họa sĩ Xuân Đông - chủ nhiệm khoa Đồ họa tạo hình, trường ĐH Mỹ thuật TP. Hồ Chí Minh cho biết, hiện tại trong trường có tất cả 10 người mẫu cả nam lẫn nữ, với nhiều độ tuổi khác nhau: 20, 40, 50 và cả người mẫu 60 tuổi cũng có. Người mẫu khóa thân được chia làm hai nguồn. Thứ nhất là người mẫu hợp đồng dài hạn, nghĩa là được trả lương hàng tháng từ 300.000 - 400.000đ. Thời gian đứng mẫu khóa thân được sắp xếp vào lịch học theo thời khóa biểu. Những người mẫu được ký hợp đồng dài hạn này hưởng lương và có thi đua, khen thưởng giống như mọi công nhân viên khác trong trường. Thứ hai là người mẫu hợp đồng theo giờ, nếu khóa thân hoàn toàn, 1 tiết học được trả lương 12.000đ. Còn nếu khóa thân không hết, chưa lại “phụ tùng nhỏ xiu” phía dưới thì được nhận 10.000đ.

Cũng theo họa sĩ Xuân Đông, mức lương người mẫu được nhận quá ít. Phải yêu nghệ thuật đến mức nào, họ mới có thể sống và làm việc được như vậy. ■

Vẻ đẹp CỦA SỰ CỘNG HƯỞNG

NSUT TUẤN PHONG

Trên thế giới, có rất nhiều ca khúc nổi tiếng, người ta bỏ phần lời để hòa tấu mà vẫn truyền tải được đầy đủ cảm xúc âm nhạc đến người nghe. Ví như hai ca khúc nổi tiếng của Pháp: *Feuille morte* (Lá rụng) và *Moulin Rouge* (Cối xay gió đỏ). Tuy nhiên, thành công của ca khúc vẫn được chia đều: 50% cho lời và 50% cho nhạc. Tác phẩm thanh nhạc (ca khúc) được coi là thành công chính nhờ sự giao duyên của âm nhạc và lời ca. Cái "xứng đôi vừa lứa, tâm đầu ý hợp" này cộng hưởng tạo nên một sức mạnh mới khiến vẻ đẹp ca từ trong ca khúc được tỏa rộng hơn. Đó chính là lúc hình tượng âm nhạc gặp gỡ hình tượng thơ ca.

Ở nhiều nước trên thế giới, các nhạc sĩ lớn như F. Schubert, Tchaikovsky, Glinka... thường phổ nhạc cho thơ người khác. Bên cạnh đó, cũng có nhiều nhà thơ chuyên viết thơ cho các nhạc sĩ phổ nhạc.

Ở Việt Nam có nhiều nhạc sĩ viết lời luôn cho ca khúc của mình và rất thành công, đơn cử như Văn Cao, Đoàn Chuẩn, Nguyễn Văn Tý, Trần Tiến, Trịnh Công Sơn... Cũng có nhiều nhạc sĩ rất chú ý đến việc phổ nhạc cho thơ và họ đã tạo nên những tác phẩm có tiếng vang lớn. Ví dụ: Phan Huỳnh Điểu với *Bóng cây konia* (thơ Ngọc Anh), *Thuyền và biển*, *Thơ tình cuối mùa thu* (Xuân Quỳnh), *Tiếng thu* (Lưu Trọng Lư)... Hoàng Hiệp với *Ngọn*

đèn đứng gác (Chính Hữu), *Đất quê ta mênh mông* (Dương Hương Ly), *Lá đỏ* (Nguyễn Đình Thi), *Mùa chim én bay* (Diệp Minh Tuyền)... Trong những trường hợp này, rõ ràng âm nhạc không "ăn theo" thơ. Bằng chứng là người ta có thể "bóc" riêng phần nhạc ra khỏi tác phẩm để hòa tấu. Âm nhạc khi đó đứng một mình, sừng sững và vững chãi. Còn nếu phải ăn bám vào thơ, chắc chắn phần nhạc sẽ èo uột mềm nhão, không thể độc lập (theo nghĩa *đứng một mình*) được. Cũng có khi lời ca làm tổn hại âm nhạc (trước hết là lời ca của chính nhạc sĩ, chứ không phải là thơ của tác giả khác). Có những ca khúc, âm nhạc thì nhiều hình tượng nhưng lời hát lại quá khô cứng, không có ý, thậm chí vô nghĩa. Trường hợp này, lời đã làm hỏng nhạc. Ví

NSUT - nhà giáo Tuấn Phong trong một giờ thanh nhạc

du, đặt trên giai điệu rất đẹp, rất mệnh mang kia là câu hát "*Trên cao, nắng ở trên cao. Trên cao, gió ở trên cao*". Chao ôi! Nắng và gió đương nhiên phải ở trên cao rồi, cần cao giọng về điều hiển nhiên như vậy sao? Tôi nhận thấy bây giờ âm nhạc và đặc biệt là lời hát đang có xu hướng quá tập trung phản ánh đời thường. Nếu đời thường theo nghĩa mộc mạc, giản dị, dễ hiểu thì còn tạm chấp nhận. Nhưng khổ nỗi, đời thường lại được thể hiện một cách dung tục, thậm chí sa đà vào sự vô nghĩa, tối nghĩa. Trước đây, ca từ nhiều khi trau chuốt, thánh thiện và quý phái vô cùng. Giả như *Gọi nắng trên vai em gầy, đường xa áo bay* (Trịnh Công Sơn), thậm chí nhạc sĩ còn đưa cả điển tích điển cố vào ca từ *Biết đến bao giờ, vợ chồng Ngâu thôi khóc vì thu* (Đặng Thế Phong), *Mà lòng mến còn nhiều, đập gương xưa tìm bóng* (Đoàn Chuẩn). Bây giờ, nhiều người đã dẫn ra những "ca từ đời thường" khá hóc hiểm của nhiều bài hát, kiểu như "*ghét nhau ném đá vỡ đầu nhau ra*" hoặc "*Một không anh hỡi?!*"... Nếu tôi nhớ không lầm, ở Hà Nội trước đây, người thủ đô đã cười nhạo phê phán chuyện lời ca làm hỏng âm nhạc bằng cách đặt lời mới: "*Anh Gagarin (Gagarin) bay vào vũ trụ (vũ trụ)*". "*Khóa học Liên Xô (Khoa học Liên Xô) ngày nay đã vượt qua Mỹ (Mỹ)*" cho một giai điệu chèo quen thuộc.

Cũng có những ca khúc do sự không "kín kẽ" của nhạc sĩ lại gặp cách xử lý "vô tư" của ca sĩ đã làm cho lời hát bị biến dạng, đưa ca sĩ vào một tình huống khá... nguy hiểm! Bạn hãy thử hát lên những câu hát này xem: "*Buổi sáng em làm rẫy...*" hoặc "*Em qua trăm buổi, em lại nghìn lần...*". Quả thực, ca sĩ rất băn khoăn khi hát đến chữ *buổi*. Ở đây, nhạc sĩ đã thử

thách ca sĩ một cách khắc nghiệt!

Cũng phải nói đến việc hát ngọng, hát đót tiếng. Nhược điểm này đã "góp một tay" làm hỏng âm nhạc cũng như làm hỏng luôn cả ca từ. Rất nhiều ca sĩ hát âm *im* thành *iêm* (Trái *tiêm* ngục tù), *uông*, *ương* thành *uôn*, *ươn* (Màn đêm *buôn* trên *đườn*), *ui* thành *uôi* (Đã qua nhiều cay đắng ngọt *b...*)... Đây là những hạt sạn thanh nhạc.

Các giảng viên thanh nhạc thường dạy học sinh đọc thơ hoặc đọc lời hát một cách chuẩn xác, diễn cảm và biết ngắt câu đúng. Ví dụ: *Thời gian như ngọn gió/Mùa đi cùng tháng năm*. Nếu không nhạy cảm về văn học, ca sĩ sẽ ngắt câu và lấy hơi sai: *Thời gian như ngọn gió mùa* (không phải gió chướng!)/*Đi cùng tháng năm*. Như vậy, ý nghĩa của ca từ và âm nhạc bỗng bị biến đổi hoàn toàn. Tôi rất tiếc rằng hiện nay, khả năng thẩm định văn học của một số ca sĩ còn rất yếu.

Trong những cuộc phiếm đàm với bạn bè hoặc đồng nghiệp, chúng tôi vẫn hát các "lời ca tếu" được đặt theo nhạc của một bài hát nổi tiếng. Những lời ca này không ai biết tác giả, nó giống như vè dân gian mà lại không phải vè, nó giống như ca dao mà lại không phải ca dao. Nó rất lạ! Có thể kể như: "*Cụ bà vẫn đẹp sao, cụ ông vẫn đẹp sao! Dù hàm răng không còn chiếc nào...*" (nhại bài *Cuộc đời vẫn đẹp sao* - Phan Huỳnh Điểu - Dương Hương Ly), "*Lao xao trưa hè một vại bia hơi...*" (nhại bài *Đất nước* - Phạm Minh Tuấn - Tạ Hữu Yên)... Dạng "ca khúc tếu" này đôi khi cũng có bài "lời tếu" hấp dẫn chẳng kém gì "lời chính luận" của ca khúc. Nên coi đây là tín hiệu tốt, tín hiệu thành công và lan xa của một tác phẩm.

HIỀN THU thực hiện

Ông Hun Xen - Thủ tướng Campuchia - từng phát biểu rằng: một trong những tiêu chuẩn đặt ra cho các nhà lãnh đạo ASEAN là phải biết... ăn sầu riêng (Tuổi Trẻ chủ nhật số 23-1997). Có thể nói, trong ngôn ngôn trái cây ở khu vực Đông Nam Á, sầu riêng (SR) được tôn là số một về hương vị. Lắm người "nghiện" SR đến nỗi sau khi ăn xong, họ giữ vỏ lại bên mình để đêm ngày khoan khoái hít thở "thoang thoang SR chỉ vị hương". Lại không ít người thoát ngửi mùi SR đã phải bịt mũi, ù té chạy và kêu toáng lên vì mùi khó ngửi. Còn bạn, nhất là các bạn ở miền Trung và miền Bắc, đã bao giờ nếm thử đôi múi SR vàng ngậy chưa? Nếu có dịp, mời bạn về thăm miệt vườn Nam bộ, tò mò tìm hiểu bao chuyện ly kỳ quanh thứ cây ăn quả độc đáo ấy...

Sầu riêng có từ nơi đâu?

Dạo thăm mấy thửa vườn SR đang kỳ thu hoạch ở Long Khánh và Xuân Lộc (Đồng Nai), tôi ước hỏi một số dân địa phương: "Cây SR đầu tiên của Việt Nam được trồng ở đâu? Nó di thực từ nơi nào tới? Bao giờ?". Một nữ giáo viên dạy văn căn cứ vào *Sự tích trái SR* do Nguyễn Đồng Chi chép trong *Kho tàng truyện cổ tích Việt Nam* (tập I; NXB Khoa học xã

hội, Hà Nội 1976; tr. 92-95), định ninh cây SR "khai canh" ở xứ ta vốn được một chàng trai "tài kiêm văn võ" cũng hành nghề dạy học, đưa từ nước Chân Lạp (tức Campuchia bây giờ) về trồng tại Đồng Nai vào đời Gia Long. Nguyên tiếng Khmer gọi cây này là "tu rên". Ông cha ta Việt hóa thành SR.

Bà con ở Nam bộ còn có một dị bản về sự tích SR, bảo rằng đặc sản đó có từ

thời... Cao Biền kia!

Thực ra, đối với trường hợp cụ thể này, tư liệu văn học dân gian chẳng cung cấp được lời giải đáp chính xác và thống nhất. Trớ trêu thay! Các sách nông học hiện đại cũng rơi vào tình trạng y hệt. Cuốn *Cây SR* của các giảng viên khoa Trồng trọt ĐH Cần Thơ là Lê Thanh Phong, Võ Thanh Hoàng và Dương Minh biên soạn (NXB Nông nghiệp 1994) thì viết: "SR du nhập vào Việt Nam từ Thái Lan và được trồng đầu tiên ở vùng Tân Quy (Biên Hòa)". Còn TS. Ahamed Baveppa - Viện trưởng Viện Nghiên cứu nông nghiệp của bang Kerala, Ấn Độ - và Phan Kim Hồng Phúc trong cuốn *Kỹ thuật trồng cà phê, tiêu, điều, SR* mới in gần đây (NXB Thanh Niên 2000) lại cho rằng thoát kỳ thủy, cây SR được đưa từ Penang (Malaysia) sang trồng ở Việt Nam tại đất Cả Mân, tức Cái Mơn (nay thuộc huyện Chợ Lách, Bến Tre) vào khoảng cuối thế kỷ 19, đầu thế kỷ 20; còn ở Lái Thiêu (nay thuộc huyện Thuận An, Bình Dương) thì có thể đã nhập giống SR từ Thái Lan cũng vào thời gian đó. Nào biết tin ai bây giờ?

Hầu hết các quốc gia nằm trong vùng nhiệt đới, có khí hậu nóng và ẩm, đều trồng được SR: Malaysia, Indonesia, Thái Lan, Việt Nam, Campuchia, Sri Lanka, miền Nam Ấn Độ, xứ West Indies ở Trung Mỹ và một số nước châu Phi xích đạo... Ở Xulavedi trên đảo Bornéo (Indonesia), người ta đã tìm thấy cây SR hoang dại cho trái ăn được, song trái bé và có gai sắc nhọn, cơm rất mỏng. Có thể xem đất ấy là "cái nôi" của SR chăng?

Viagra tự nhiên!

Không ít người thấy trái SR cũng "da nó xù xì, múi nó dày", nên cho rằng loài thực vật này tương cận với mít. Đó là một sự ngộ nhận, vì mít và SR chẳng bà con họ hàng gì sất. Mít, tên khoa học là

Artocarpus integrifolia L.f., thuộc họ dâu tằm (Moraceae). Còn SR có tên khoa học là *Durio zibethinus* Murray, thuộc họ gòn (Bombacaceae).

Zibethinus vốn tên của con chồn hương, được nhà phân loại học thực vật Murray ghép vào đây, là có lý do: loại chồn này tỏa mùi hương rất giống SR (xin lưu ý rằng kết quả phân chất cho thấy mùi SR do hàng trăm loại mùi hợp thành). Do đó, một số nơi, người ta còn gọi SR là cây chồn hương (Civet-cat tree).

Bình quân mỗi trái SR chứa 55-56% vỏ, 12-15% hạt (hạt) và 22-30% cơm (thịt). Trái SR chín nặng từ 1,5kg đến 4kg, cá biệt có thể nặng hơn 8kg. Khi thật chín, trái nứt ra 5 phần từ đỉnh, để lộ ra 5 ngăn, mỗi ngăn đều có từ 7 đến... 0 múi thịt (tử y) bao ngoài hạt. Thịt, còn gọi là cơm, màu trắng ngà (màu sữa bò hộp) hoặc màu vàng, màu cam... Màu sắc và độ dày của cơm phụ thuộc từng giống SR.

Tổ chức FAO năm 1976 đã công bố thành phần dinh dưỡng trong 100g cơm SR, gồm: 124 calo, 1,6% chất béo, 66,8% nước, 63mg lân, 20mg calcium, 0,9mg chất sắt, 601mg kali, 37mg vitamin C, 10IU vitamin A... Bảng phân chất năm 1982 của Malaysia còn bổ sung: 2,7g protein, 27,9g carbohydrate, 0,10mg vitamin B1, 0,13mg vitamin B2... Tóm lại, đây là thực phẩm cực kỳ bổ dưỡng đối với sức khỏe con người.

Không chỉ là thứ quả có giá trị dinh dưỡng cao, SR còn được xem là vị thuốc quý. Một lần ghé chơi Bảo Lộc (Lâm Đồng), tôi được biết cây SR có thể sinh trưởng tốt trên rẻo cao bazan Tây Nguyên - từ Lâm Đồng qua Đắc Lắc, Gia Lai, Kontum. Nhà nhiếp ảnh Phạm Bình ở đây tặng tôi một cặp SR to tướng để mang về Sài Gòn. Anh nheo nheo mắt: "Đây chính là... Viagra tự nhiên. Hiệu nghiệm khỏi

chê!”.

Tưởng anh đùa. Té ra, tra cứu bộ sách *Những cây thuốc và vị thuốc Việt Nam* (NXB Khoa học kỹ thuật, Hà Nội 1981 - tr.919), tôi thấy GS. TS. Đỗ Tất Lợi ghi rõ: “Quả SR vừa là một quả ngon, lại là một quả ăn có tác dụng kích thích sinh dục”. Nhiều người thường xuyên dùng SR cũng công nhận tác dụng này.

Vài giống cao sản

Tôi đã bơi tắc ráng vượt dòng sông Cổ Chiên, tìm tới Vàm kinh Mương Lộ ở huyện Long Hồ (Vĩnh Long) để thăm vườn cây giống Island. Đây là địa chỉ vẫn được bà con nông dân nhắc nhở nhờ sản xuất và cung ứng nhiều loại cây giống nhân vô tính đạt năng suất cao, chất lượng tốt, đơm hoa kết trái ổn định - đặc biệt là các giống SR cao sản. Chủ vườn còn khá trẻ, năng động, hoạt bát; từng học qua khoa Trồng trọt ở ĐH Cần Thơ: kỹ sư Nguyễn Trí Nghiệp. Với bút hiệu Nguyễn Trí Đức Vỹ Minh, kỹ sư Nghiệp đã biên soạn tập sách *Cây SR cao sản* và được Sở Khoa học, Công nghệ và Môi trường An Giang tái bản lần thứ 4.

Kỹ sư Nghiệp đưa tôi dạo quanh khu vườn mang tên Island - một trong những điểm du lịch sinh thái của tỉnh Vĩnh Long - để tận mắt quan sát hàng loạt giống SR

lúc liu quả: nào SR khô qua xanh, SR sữa hạt lép, nào SR Mongthoong, SR Chanee, SR Kradom, SR Khan Yoa... Những giống có cái tên ngoại nhập kia đã tiết lộ xuất xứ của chúng: Thái Lan. Lại có giống cũng được nhập từ Nam Thái Lan là SR “siêu sớm”: sau 18 tháng trồng, gốc cây có đường kính khoảng 4cm đã có thể cho trái - trái nằm xếp lớp từ dưới đất lên cành cao. Nên nhớ rằng SR nói chung, nếu nhân giống vô tính thì phải sau 3-5 năm trồng mới ra quả bói. Một giống SR được chiết, giâm cành, ghép mắt hoặc ghép chồi sinh trưởng khá nhiều tại vườn này là SR D6 mới được phổ biến trên thị trường nội địa mấy năm qua và được đông đảo người tiêu thụ ưa chuộng nhờ phẩm chất ưu việt: vỏ mỏng, dễ tách, cơm ráo và dày, hột bé hoặc lép hoàn toàn. D6 là viết tắt của Durian 6, cũng là giống nhập từ Thái Lan. Còn một số giống SR cao sản khác như D8, D24, D98... thì được di thực từ Malaysia. Kỹ sư Nghiệp cho biết: “Các giống SR ngoại nhập làm phòng phú thêm chủng loại cây trồng và góp phần nâng cao sản lượng cũng như chất lượng cây ăn quả cho quê hương. Khi nhập, phải qua khâu chọn giống kỹ lưỡng nên năng suất thường ổn định, tránh tình trạng ra hoa trái cách niên. Ngoài ra, bà con nông dân còn tính

học ở Trung tâm Quốc gia Nông nghiệp - thuộc Viện ĐH Sài Gòn. Học rất giỏi, tốt nghiệp hạng tối ưu nên Tâm được học bổng sang Thái Lan làm nghiên cứu sinh. Lần nọ, anh qua Myanmar khảo sát cây giống, được chiêu đãi một bữa đặc sản toàn trái cây với trái cây - trong đó xuất sắc nhất là "SR hoàng gia Myanmar". Loại SR vương giả ấy sao mà tuyệt, cơm vàng và ráo, cầm không dính tay, hạt lép kẹp, vị ngọt

đến thị trường tiêu thụ để chọn giống thích hợp. Hiện người dùng trong nước thường mua trái nhỏ hoặc trung bình, ít khi mua trái quá to. Trái có da xanh tươi lại được ưa chuộng hơn da màu sẫm mốc! Nếu canh tác đúng tiêu chuẩn thì một hecta vườn cây ăn trái nói chung có thể đem lại lợi nhuận gấp 2-3 lần, thậm chí 4-5 lần so với trồng lúa hoặc trồng cây công nghiệp. Tuy nhiên, gặp lúc trúng mùa, trái cây dội chợ, rớt giá như hiện nay thì người làm vườn cũng... méo mặt!".

"Giai thoại" RI6

Cũng tại huyện Long Hồ (Vĩnh Long), tôi được nghe cô bác nông dân kể về một giống SR cơm vàng hạt lép có tên là RI6. Giống cây này được nhập về nước ta theo con đường gập ghềnh cứ như "giai thoại" nhà bác học Lương Định Của (1921-1976) lấy các giống lúa từ Nhật để lai tạo các giống lúa Việt Nam...

Số là trước năm 1975 có sinh viên Diệp Minh Tâm rời quê nhà Vĩnh Long lên

và mùi thơm hấp dẫn vô cùng. Diệp Minh Tâm ngỏ ý xin giống cây để gửi về quê nhà. Rất tiếc, lúc bấy giờ nhà nước Myanmar có luật tuyệt đối cấm đưa giống cây đặc sản của họ ra nước ngoài. Thế là, tương kế tựu kế, anh xin tham quan vườn "SR hoàng gia Myanmar" và bí mật ngắt vài nhánh non dứt túi. Quày quả trở lại Thái Lan, Diệp Minh Tâm ghép chồi sinh trưởng vào gốc SR xứ này để giữ giống quý. Tiếp đó, bảo vệ công trình nghiên cứu nông học đạt điểm giỏi, Diệp Minh Tâm được mời lưu lại Thái Lan công tác. Do nhiều biến động chính trị - xã hội, rất lâu anh không liên lạc được với quê nhà...

Mãi tới năm 1988, nhà nông học Diệp Minh Tâm mới về Việt Nam, mang theo 6 cây "SR hoàng gia Myanmar" để tặng người cậu ruột ở Long Hồ, Vĩnh Long. Những cây giống quý này được trồng trong vườn không bao lâu thì người cậu bán mảnh vườn cho ông Nguyễn Văn Ri, quen gọi là Sáu Ri. Vì chưa biết rõ giá trị 6 cây

này nên ông Sáu cứ chặt nhánh liên tục. Do đó, đến năm 1992, những cây SR đó mới cho trái lứa đầu, gồm 3 loại: vỏ vàng, vỏ vàng điểm đen và vỏ xanh. Loại vỏ màu vàng mỗi năm cho hai vụ trái, tổng cộng cỡ 200 trái/cây, khối lượng bình quân 3,5kg/trái. Cả ba loại đều có chất lượng trái tuyệt hảo: thơm ngon, cơm rất dày chiếm 45% khối lượng trái. Ngay khi mới tung ra thị trường, SR của ông Sáu Ri được Công ty Du lịch Vĩnh Long hợp đồng thu mua độc quyền với giá 45.000đ/kg. Trung tâm Giống cây trồng Vĩnh Long thẩm định đây là loại SR cao sản quý hiếm, bèn nhân giống để bán ra thị trường và lấy tên chủ vườn đặt cho giống mới: RI6. SR cơm vàng hạt lép từ ấy đến nay luôn đạt giải nhất chất lượng trong các hội thi trái cây ngon ở khu vực đồng bằng sông Cửu Long.

Thiền nghĩ: giống SR đặc sắc này phải được mang tên người đã tốn bao tâm sức để chuyển về quê hương. Có thể gọi đó là SR Diệp Minh Tâm, hoặc DMT, thì mới hợp đạo nghĩa.

Buồn chung không chỉ với sầu riêng

Để gây giống và chăm sóc vườn SR đạt kết quả khả quan, người nông dân phải tốn bao công sức lo toan “nước, phân, cần, giống”. Các điều kiện tự nhiên như lượng mưa, độ ẩm của không khí, mức thủy cấp, ánh sáng, nhiệt độ... đóng vai trò kích thích hay kìm hãm sự tăng trưởng của cây, khổ thay, lắm phen vượt khỏi khả năng khống chế của bà con. Tuy vậy, người làm vườn cố sức tìm cách khắc phục bằng kỹ thuật bồi mô, vun líp, xới gốc, tưới hoặc tháo nước, đốn tỉa, tạo dáng, bứng dời... Chưa hết, họ còn phải luôn “đề cao cảnh giác” bao loại sâu bệnh lăm lăm xơi tái cây SR: từ các loại côn trùng phá hại như đom đóm, kiến, vôi vôi, bọ hung, ruồi, bướm, cào cào, rầy mền, rệp sáp... đến vô số vi sinh vật gây hàng loạt bệnh như thối rễ, gốc

chảy nhựa, mốc hồng, thán thư, cháy lá, thối trái... Ăn những múi SR ngọt ngào lừng hương, chẳng biết có ai nghĩ đến người làm vườn vất vả hai sương một nắng? Nỗi vất vả ấy nếu được đền bù xứng đáng bằng lợi nhuận thu hoạch thì chẳng bàn làm gì. Tréo ngoe sao! Trong cơ chế thị trường còn nhiều bế tắc như hiện thời, nông dân càng trúng mùa thì càng ầu sầu vì... trật giá!

Trên tờ *Tuổi Trẻ* chủ nhật số 27-2000, GS. TS. Võ Tòng Xuân - giám đốc Viện Nghiên cứu và phát triển hệ thống canh tác thuộc ĐH Cần Thơ - buồn bã nhận định: “Năm nay nhờ thời tiết thuận lợi, lúa trúng, SR trúng, xoài trúng, chôm chôm trúng... Chỉ có giá là trật. Bởi nông dân không thể nào tự lo được thị trường, nhất là thị trường xuất khẩu”.

Nhớ những năm trước, SR sữa hạt lép Cái Môn nổi tiếng có khi được niêm giá 25.000 - 30.000đ/kg mà “vừa bán vừa la cũng đắt hàng”. Thế nhưng, khi tôi viết những dòng này, tràn ngập trên nhiều vỉa hè, hẻm phố ở TP. Hồ Chí Minh, thứ trái cây cao cấp là SR ồ ạt “xuống đường” với giá hạ tới mức khó tin: 5.000 - 4.000đ/kg. Vậy giá thu mua tận gốc là bao nhiêu? Hẳn chưa đầy một nửa! Chưa kể công sức tảo tần, với giá rẻ như cho thế, hỏi người nông dân làm sao bù đắp chi phí mà họ đã đầu tư?

Trong lúc đó, bạn bè tôi đi Thái Lan và Singapore về, cho hay: bên ấy, giá SR thường đắt so với nhiều loại trái cây khác, lắm khi hơn 5 đôla/kg.

Cũng theo GS. TS. Võ Tòng Xuân, đã đến lúc Nhà nước phải trực tiếp “nhúng tay” vào việc phát triển ngành *agri-business*, tức doanh thương nông nghiệp. Đây là giải pháp để giúp cho không chỉ SR, mà nhiều loại nông sản khác của Việt Nam nhanh chóng thoát khỏi nỗi buồn chung. ■

Từ sau Chiến tranh thế giới lần thứ hai đến nay, đã có hàng chục cuốn sách và nhiều tác phẩm truyền thanh, truyền hình, điện ảnh đề cập đến thiết bị mã hóa Enigma của phát xít Đức. Gần đây bộ phim U-571 của Hollywood gán cho Cơ quan tình báo Mỹ công đầu trong việc phá bộ mã khóa Enigma này. Sự thật công đầu thuộc về các cơ quan tình báo Pháp, Anh và Ba Lan.

Chiến dịch giải mã khóa ENIGMA

HOÀNG DUY

Dầu mùa thu năm 1940, tại lâu đài Fouzes ở thị trấn Uzès (tỉnh Gard, Pháp), ngoài người chủ lâu đài, vợ ông ta và một người phụ việc, có thêm một số người mới đến gồm 7 người Pháp, 7 người Tây Ban Nha và 15 người Ba Lan. Trông tướng tá họ không giống như những tá điền làm nông nghiệp. Thật ra, hồi tháng 7-1940, theo chỉ thị của Bộ Quốc phòng Pháp, thiếu tá Gustave Bertrand đã mua tòa lâu đài và bí mật bố trí đơn vị giải mã làm việc trong đó. Đơn vị này được gọi là Ban nghiên cứu. Tên lâu đài mang mật danh Cadix. Các chuyên viên được chia làm hai tổ: tổ D chủ yếu là người Tây Ban Nha phụ trách giải các loại mật mã thông thường và tổ Z gồm những người Ba Lan phụ trách giải mật mã từ máy Enigma của phát xít Đức. Thiết bị giải mã là 4 chiếc máy mới do Mỹ sản xuất đã được đặt hàng mua trước lúc phát xít Đức chiếm đóng nước. Tướng tham mưu trưởng Đức Guderian và các nhân viên mật mã đang làm việc bên máy Enigma của Đức

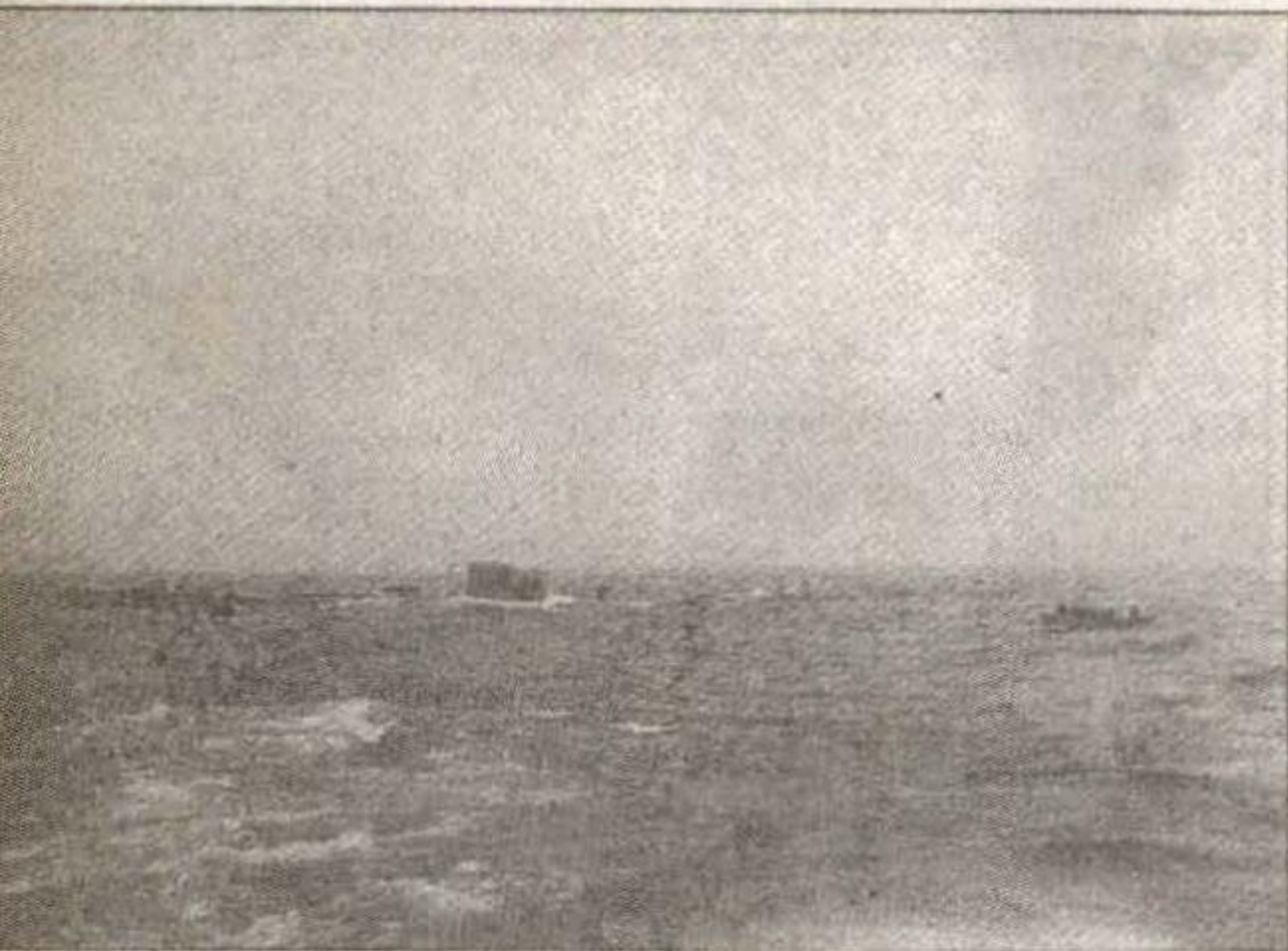
Pháp. Thông tin giải mã sẽ được chuyển từ Pháp về Cục Tình báo Anh (SIS) ở Luân Đôn thông qua trạm thu phát do Anh cung cấp đặt tại Puy-de-Dôme (Pháp). Tháng 9-1942, Pierre Laval (đứng đầu chính phủ bù nhìn Pháp thân phát xít) đã cho phép phát xít Đức dùng máy định phương vô tuyến xác định vị trí đơn vị giải mã. 2 tháng sau, 2 ngày trước khi quân đội Anh-Mỹ đổ bộ lên Bắc Phi, đơn vị giải mã tháo gỡ máy móc mang đi cất giấu. Các chuyên viên Tây Ban Nha lên đường tham gia mặt trận Bắc Phi. Các chuyên viên Ba Lan sang Anh tăng cường cho đội chuyên viên mật mã Anh trú đóng ở Bletchley Park cách Luân Đôn 80km.

Phá thế trận mật mã từ trước chiến tranh

Sau Chiến tranh thế giới lần thứ nhất, Ba Lan vẫn luôn cảnh giác với hoạt động củng cố quân sự của nước Đức. Năm 1928, Cơ quan tình báo Ba Lan (Exsposytura) và Ban 4 (BS 4) do trung tá Guido Langer chỉ huy phát hiện Đức đã sử dụng mật mã mới. Trước đó 2 năm, hải quân Đức đã hợp đồng mua thiết bị mã hóa phục vụ cho nhu cầu thương mại. Năm 1928, trên cơ sở nghiên cứu và cải tiến đời máy này, quân đội Đức đã chế tạo thiết bị mã hóa Enigma. Hình dạng Enigma nhỏ cỡ chiếc máy đánh chữ, đã được sản xuất tổng cộng khoảng 40.000 máy, có khả năng hoạt động hai chiều (mã hóa và giải mã thông tin) và theo lý thuyết có thể thiết kế số lượng tình huống toán học đến con số 27 đi kèm với 22 số 0 tiếp theo. Để phá thế trận mật mã của Đức, Ban 4 tuyển dụng 20 sinh viên khoa toán và chọn ra 3 người xuất sắc nhất. Người giỏi nhất tên là Marian Rejewski

được biệt phái đi tu nghiệp tại... ĐH Gottingen của Đức. Ở Pháp, Gustave Bertrand lúc bấy giờ còn mang quân hàm đại úy cố tìm cách giải mã khóa của Đức nhưng không thành công nên quyết định mua bản giải mã. Cuối tháng 11-1931, chuyên gia mã khóa cao cấp Hans Thilo Schmidt người Đức mang bí danh Asche hoặc HE đã bán bản vẽ máy Enigma và cách sử dụng máy với giá 10.000 mark. Asche đã bí mật tiếp xúc với Cơ quan tình báo Pháp 17 lần và cung cấp thêm nhiều tin tức quý giá khác. Sau này, Asche bị một tên phản bội tố cáo và bị đưa đi xử tử lén lút năm 1943. Về phần Gustave Bertrand, ông đã đem hồ sơ máy Enigma cung cấp cho Ba Lan và Anh.

Ở Ba Lan, có trong tay hồ sơ máy, Marian Rejewski và đồng đội nghiên cứu đạt kết quả rất khả quan. Nhờ vậy mà họ biết hết mọi thông tin trao đổi vào ngày 30-6-1934 khi Adolf Hitler bênh vực lực lượng cánh binh của Himmler ra lệnh thẩm sát các sĩ quan đối lập trong lực lượng dân vệ. Ở Anh, ban đầu các chuyên viên xếp xó bản giải mã do Pháp cung cấp nhưng đến năm 1936 Anh bắt đầu tỏ thái độ cảnh giác với Đức và tự chế tạo máy giải mã Typex có thể đọc được mật mã Enigma. Lại một lần nữa, Ban 4 của Ba Lan được dịp lợi dụng thành quả này và các chuyên viên Ba Lan cũng đã tự chế tạo được thiết bị giải mã Bomba hoạt động giống như hai kiểu máy Enigma của Đức. Trong khi đó, thiếu tá A. Denniston chỉ huy Trường huấn luyện mật mã chính phủ của Anh đã tuyển dụng giáo sư toán học Alan Turing nguyên là học trò của nhà bác học nổi tiếng Einstein cho công tác nghiên cứu mật mã. Với sự

Stuart Menzies, sau này lên chức đại tá chỉ huy SIS. Đại tá Langer thông báo đã chế tạo được thiết bị mã hóa giống y như Enigma và tặng cho Bertrand và Denniston mỗi người một máy. 2 chiếc máy được gửi về Paris theo va ly ngoại giao, sau đó Pháp gửi về Luân Đôn chiếc máy dành cho Anh.

Cuộc chiến mật mã

Một tháng sau, ngày 1-9-1939, Đức đột ngột tấn công Ba Lan. Ban 4 sơ tán nhưng một số nhân viên đã bị bọn Đức bắt giữ. 15 người còn lại tìm đường sang Rumani nhưng đại sứ quán Anh ở đây không tiếp nhận trong khi đại sứ quán Pháp và đại diện của Cơ quan tình báo Pháp

giúp sức của Alan Turing, máy giải mã Bomb ra đời có tính năng tương tự máy Bomba của Ba Lan.

Ngày 9-1-1939, thiếu tá Gustave Bertrand tổ chức một cuộc họp mật tại trụ sở Cơ quan tình báo Pháp ở Paris nhằm mục đích thống nhất việc hợp tác nghiên cứu giải mã giữa 3 đối

Hans Thilo Schmidt

tác Pháp, Anh và Ba Lan. Cuộc họp mật không dẫn đến kết quả nào. Đại diện Ban 4 của Ba Lan kiên quyết giữ bí mật kết quả nghiên cứu vì cho rằng Pháp và Anh không giúp đỡ gì cụ thể. Dù vậy, đại tá Langer của Ban 4 vẫn mời thiếu tá Bertrand và thiếu tá Denniston đến Ba Lan bàn luận vào ngày 26-7-1939. Denniston dẫn theo một người mang bí danh Sandwich mà ông giới thiệu là giáo sư toán ở Oxford. Thật ra đây là chuyên gia tình báo

rất nhiệt tình đón tiếp. Sau đó, họ đi sang Pháp cùng với 2 chiếc máy Enigma kịp mang theo và đặt trụ sở làm việc của bộ phận mật mã trong lâu đài Vignolles (tỉnh Seine-et-Marne-Pháp). Tại đây, một sĩ quan liên lạc người Anh giữ nhiệm vụ liên lạc chặt chẽ với bộ phận mật mã Anh ở Bletchley Park. Với sự hỗ trợ của Anh, các chuyên viên mật mã Ba Lan tiến bộ rất nhanh. Đầu năm 1940, họ đã giải mã được tin điện trao đổi giữa các

vùng quân sự của Đức, giữa không quân và bộ binh Đức và giữa không quân với các sư đoàn phát xít Đức đóng ở Na Uy. Tuy nhiên, ngày 1-5-1940, 10 ngày trước khi tấn công nước Pháp, bọn Đức thay đổi cách sử dụng mật mã. Quân đội Đồng minh kể như bị mù trong thời gian bọn Đức tiến đánh Pháp. Đến ngày 21-5-1940, bộ phận mật mã của Anh giải mã được bộ mã khóa mới của Đức nhưng đã quá trễ. Đến ngày 23-6-1940, bộ phận mật mã ở lâu đài Vignolles phải đi sơ tán. Các chuyên viên Ba Lan sang Bắc Phi, sau đó lại bí mật quay trở về Pháp đến làm việc trong lâu đài Fouzes.

Lúc này ở Anh, Frederick Winterbotham (nguyên chỉ huy cơ quan tình báo không lực hoàng gia) lên giữ chức chỉ huy cơ quan mật mã ở Bletchley Park với bí danh Ultra. Ông thực hiện một chương trình quy mô liên quan đến toàn bộ chuyên viên mật mã và hình thành một mạng lưới bí mật tỏa ra bên ngoài. Mạng lưới bao gồm nhiều tổ đặc nhiệm không tiết lộ nhiệm vụ được phái đến làm việc bên cạnh các sĩ quan cao cấp chỉ huy quân đội với chiếc máy Enigma. Suốt thời gian này, quân đội Anh và sau này là quân đội Mỹ cố tìm cách áp dụng đủ mọi mưu mẹo để che mắt không cho bọn Đức biết mã khóa của chúng đã bị lộ. Hải quân Đức thường sử dụng loại mật mã phức tạp hơn không quân và bộ binh Đức. Tháng 2-1941, tàu đánh cá Krebs của Đức đã bị hải quân Anh đánh chặn gần quần đảo Lofoten ngoài khơi Na Uy. Bọn gián điệp Đức trên tàu ném xuống biển bộ phận rotor của chiếc máy đang sử dụng nhưng không kịp thủ tiêu các rotor dự phòng. Ngày 8-5-1941, ở phía Nam Greenland,

tàu ngầm Đức U-110 bị truy kích và thiệt hại nặng nề nên phải nổi lên mặt nước. Tên chỉ huy điểm hỏa định cho nổ tàu nhưng kịp nổ không hoạt động. Trong khi tàu ngầm U-110 chìm dần xuống biển, hải quân Anh đã kịp tịch thu được một chiếc máy Enigma trong boong. Nhờ vậy, Anh biết được bọn Đức thiết lập hai mạng mật mã riêng cho hai khu vực: Triton ở Đại Tây Dương và Hedra cho tuyến giao thương đường biển. Sau này các nước Đồng minh mới biết Cơ quan tình báo Đức quốc xã cũng khai thác mật mã riêng. Đến cuối tháng 3-1943, các chuyên viên mật mã ở Bletchley Park phá được bộ mã khóa riêng này nhưng hoàn toàn không biết rằng Cơ quan tình báo Đức đã phá mã khóa của Anh từ lâu và phá mật mã ngoại giao của Pháp còn sớm hơn nữa. Cho đến cuối Chiến tranh thế giới lần thứ hai, các tổ đặc nhiệm Anh vẫn thầm lặng làm nhiệm vụ cạnh bộ tham mưu các nước Đồng minh và đặc biệt đã phá vỡ ý đồ của Hitler trong trận chiến Normandie. Thế mà ngày 19-12-1944, khi tướng Đức Von Runstedt mở đợt phản công phá phòng tuyến Anh-Mỹ ở dãy núi Ardennes, Frederick Winterbotham lại không hay biết gì hết. Đối với Liên Xô, Cơ quan tình báo Anh bảo vệ bí mật thông tin rất kỹ lưỡng. Nếu Anh hào hiệp cho Liên Xô biết tin mật thì đó cũng chỉ là những tin đã được gạn lọc cẩn thận hoặc đã được nhào nặn sao cho có lợi về phía Anh. Thật ra Thủ tướng Anh Churchill, chỉ huy trưởng SIS Stuart Menzies và Winterbotham không biết rằng Liên Xô đã thu thập đầy đủ thông tin mật nhờ các điệp viên Anh thuộc "nhóm Đại học Cambridge" cung cấp.

(Theo Le Monde)

Những bí mật

TRONG CUỘC CHẠY ĐUA CHINH PHỤC VŨ TRỤ

MINH CHIẾM

Kỳ 1: MẠNG LƯỚI VỆ TINH ĐO THÁM TOÀN CẦU

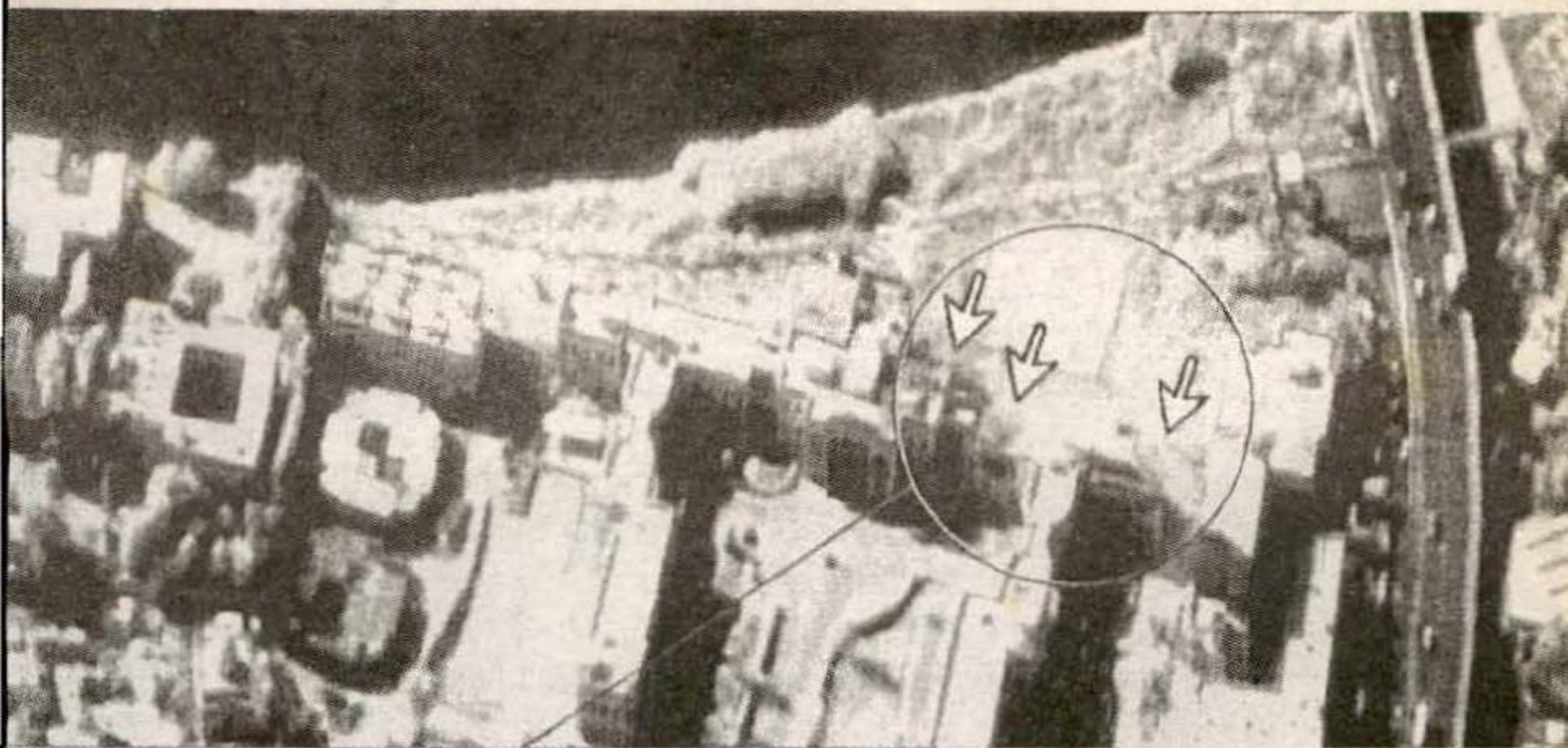
Thế hệ vệ tinh do thám đầu tiên của Mỹ

Ngày nay, người ta cho rằng các nhà chiến lược quân sự ở Lầu Năm góc (Bộ Quốc phòng Mỹ) quả là có óc khôi hài. Họ đã dùng từ *KH* để đặt tên cho thế hệ VT chụp ảnh do thám hoạt động trong một thời gian dài. Đó là chữ tắt của từ *KEYHOLE*, có nghĩa là lỗ khóa, một hình ảnh tượng trưng cho những hành vi lén lút, vụng trộm.

Trong những thập niên qua, hệ thống VT KH-12 gồm những thiết bị hình trụ, dài 12m, nặng 18 tấn, được phóng lên không gian không phải để nghiên cứu

Cuộc chiến tranh lạnh đã qua có sự đóng góp khá lớn của một trong những phương tiện khoa học kỹ thuật hiện đại nhất, đó là các vệ tinh (VT) nhân tạo. Từ các thập niên 1950 đến 1980, các nhà nghiên cứu ước tính cứ hai VT nhân tạo được phóng lên không gian là có một VT nhằm vào mục đích quân sự. Sau gần 50 năm, nhiều hồ sơ mật của thời kỳ 1950-1960 đã được phép tiếp cận và người ta có thể hình dung rõ hơn về hoạt động của mạng lưới VT do thám đã được hai siêu cường Liên Xô (cũ) và Mỹ thiết lập.

thế giới bao la vô tận của vũ trụ mà là để chia thẳng những ống kính về Trái đất. Mỗi VT được trang bị một bồn chứa 7 tấn nhiên liệu để có thể tử quỹ đạo ở độ cao 300-600km hạ xuống một quỹ đạo rất thấp, ở độ cao 130km. Nhờ hoạt động của VT KH-12 mà các nhà chiến lược Mỹ có được nhiều bức ảnh với độ phân giải cao về các vùng có thể gây ra xung đột trên thế giới, nhất là trong cuộc chiến vùng Vịnh và cuộc chiến ở Nam Tư (cũ). Với một trị giá khoảng 600 triệu đến 1,8 tỉ đôla, các VT KH-12 có khả năng lưu trữ và gửi về Trái đất những hình ảnh kỹ thuật số, trong đó mỗi điểm (pixel) tương

Ảnh chụp thủ đô Bagdad của Irak từ một vệ tinh ở độ cao hơn 100km (1998)

ứng với 15cm trên thực địa, một khi hình ảnh được xử lý bằng máy tính điện tử. Độ phân giải cao của loại hình ảnh này cho phép xác định được những cây cầu dài 6m, những giàn tên lửa rộng 2m.

Những VT gián điệp đầu tiên của người Mỹ được phóng lên không gian trong khuôn khổ một dự án bí mật có tên là *Corona* đặt dưới trách nhiệm điều hành của Cơ quan Tình báo trung ương (CIA). Để che giấu sứ mạng thật của nó, người ta khoác cho nó danh nghĩa một chương trình nghiên cứu khoa học mệnh danh là *Discoverer*. Lúc ban đầu, những phim chụp xong được đựng trong một ống và thả dù xuống (nhắm hướng đại dương); một chiếc máy bay trang bị một mạng lưới khổng lồ sẽ hứng lấy ống đựng phim trước khi nó rơi xuống biển. Tháng 8-1960, ống đựng phim của VT *Discoverer* số 14 mang về Trái đất những bức ảnh đầu tiên chụp lãnh thổ Liên Xô (LX) cũ từ vũ trụ. Khai thác chúng, người ta nhìn thấy căn cứ không quân Mys Shmidtta gần biển Chukchi thuộc vùng Sibérie, có thể phân biệt được những vật thể có kích thước 12m. Về mặt này, các hình ảnh chụp từ VT chưa sánh được với ảnh chụp bằng máy bay gián điệp không người lái

U2. Tuy nhiên, chỉ một đợt ảnh do VT chụp đã phủ trọn một bề mặt lãnh thổ LX cũ, rộng hơn bề mặt do tất cả các bức ảnh được chụp từ máy bay U2 gộp lại. Thời điểm năm 1960 đó là một bước ngoặt trong thời kỳ chiến tranh lạnh.

Các thông tin thu được trong dự án *Corona* (hay chương trình *Discoverer* cũng thế) cho phép các viên chức Mỹ đánh giá được phần nào tiềm lực của đối phương, nhất là xác định được kho tên lửa liên lục địa của LX lúc bấy giờ. 10 năm sau (1970), cùng với những tiến bộ vượt bậc của khoa học kỹ thuật, các hình ảnh do loạt VT KH chụp được càng tinh vi hơn. Trong một bức ảnh chụp thủ đô Matxova của nước Nga, người ta dễ dàng phân biệt được một ô tô du lịch và một xe tải, cũng như thấy rõ một dòng người xếp hàng tại Quảng trường Đỏ để vào viếng lăng Lenin. Cho đến năm 1972, đã có 144 VT thuộc dự án *Corona* cung cấp 800.000 bức ảnh chụp, phục vụ cho mục đích quân sự của Mỹ. Đến thời điểm này, chúng không thả dù các ống đựng phim như trước nữa mà xử lý hình ảnh bằng kỹ thuật số ngay trên VT rồi qua trung gian của một VT tiếp sức, chuyển dữ liệu về Trung tâm phân tích

Fort Belvoir ở Virginia, cách Washington 30km về phía nam. Những hình ảnh "đáng quan tâm" nhất được chuyển về NPIC (Trung tâm Giải mã hình ảnh quốc gia) thuộc CIA để sau khi khai thác xong, trung tâm này lại chuyển các hình ảnh cho NSA (Cơ quan An ninh quốc gia). Không đầy một giờ sau, một bức ảnh đáng ngờ nào đó có thể đã nằm trên bàn giấy của tổng thống Mỹ ở Nhà Trắng.

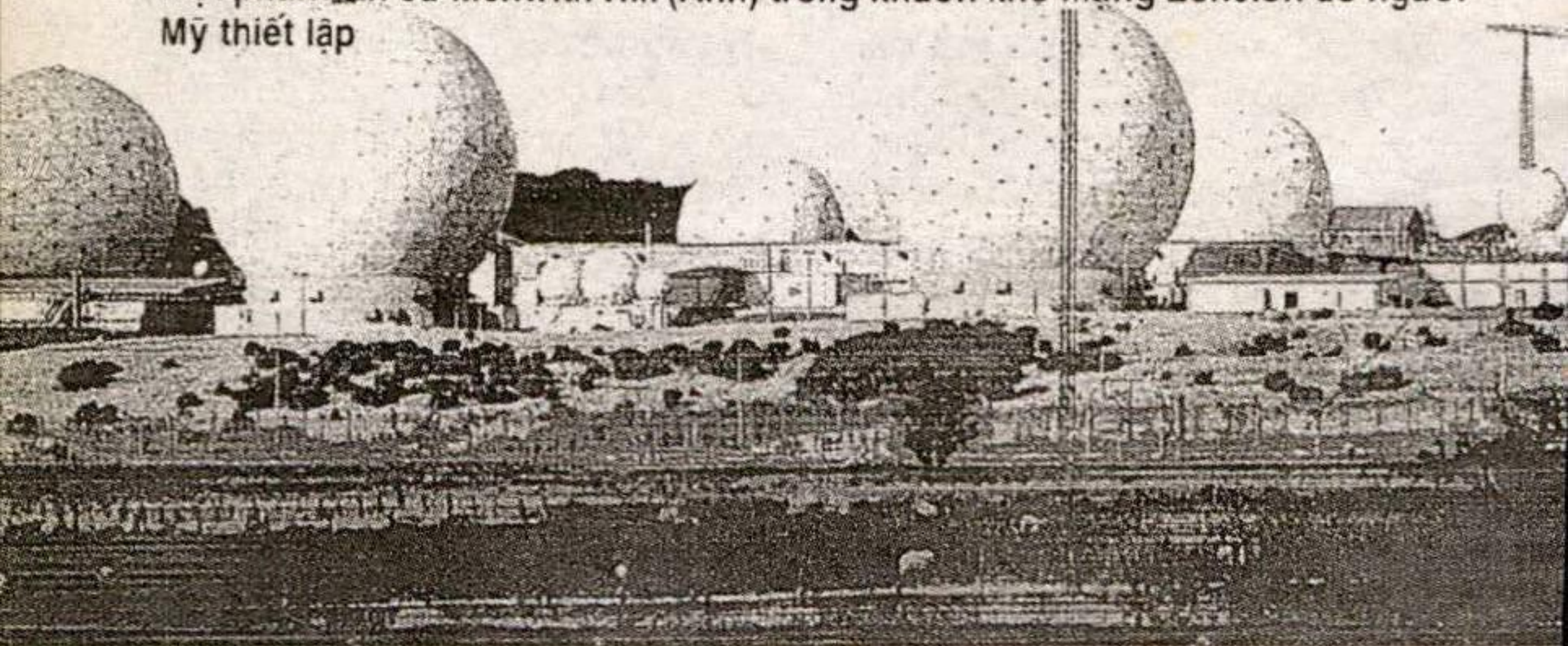
Cuộc chạy đua giữa Liên Xô và Mỹ

Hẳn nhiên là LX cũng không muốn mình lép vế Mỹ trong lĩnh vực khai thác VT gián điệp, dù cho họ đi sau Mỹ đến gần hai năm. Tháng 4-1962, họ phóng VT nhân tạo gián điệp đầu tiên có mặt danh Zenith. Điều đáng nói là đây không phải là những VT chuyên biệt mà là những tàu không gian Vostok được sửa đổi lại, ở đó các camera và hộp đựng phim thay cho nhà phi hành. Cũng như Mỹ đã làm đối với dự án Corona, LX cũng che giấu mục đích thực sự của chương trình Zenith, các VT được mệnh danh là Kosmos.

Đầu thập niên 1960, cả hai siêu cường LX, Mỹ đều nhắm đến việc đưa các nhà du hành vũ trụ lên không gian để tự tay họ chụp ảnh Trái đất vì sản phẩm do họ làm ra sẽ đạt chất lượng

cao hơn những gì mà các camera tự động có thể cung cấp. Từ đó, dự án về các trạm quỹ đạo ra đời, phía Mỹ có MOL (Phòng thí nghiệm trên quỹ đạo có người điều khiển) còn phía LX có Almaz. Cuối cùng, người Mỹ do quá lạc quan về thành tích của những VT gián điệp đang hoạt động, đã từ bỏ dự án MOL, còn phía LX đã phóng lên không gian ba trạm Almaz, cải danh là Saliout 1, 3 và 5. Các trạm Saliout 2, 4, 6 và 7 hoạt động cho mục tiêu dân sự đã tạo cơ sở cho việc điều hành trạm Mir hiện nay. Khi cuộc chiến tranh lạnh lên đến đỉnh cao, trên 50% các vụ phóng VT là nhằm vào mục đích quân sự. Vai trò của VT gián điệp được mở rộng, chúng không chỉ nhìn để chụp ảnh mà còn lắng nghe những làn sóng phát thanh vô tuyến điện, theo dõi hoạt động của tàu bè trên biển và ghi nhận những điểm nóng (theo đúng nghĩa vật chất của từ này) có thể liên quan đến vị trí xuất phát của một quả tên lửa. Đó là chưa kể các VT khí tượng có nhiệm vụ thiết lập chương trình chụp ảnh cho các VT tình báo quang học hoặc VT viễn thông, chuyển thông tin giữa bộ tham mưu và những đơn vị trực thuộc trên khắp thế giới. Ngoài ra, còn có các VT GPS (hệ thống định vị toàn cầu) có khả năng

Một phần căn cứ Menwith Hill (Anh) trong khuôn khổ mạng Echelon do người Mỹ thiết lập

Tàu Vostok của Liên Xô (cũ) thuộc chương trình Kosmos vào những năm 1960

xác định vị trí của một người hay một vật trên mặt đất với độ chính xác trong vòng 10m. Ngày nay, ngay súng cối cũng được hướng dẫn bằng GPS.

Từ nghe nhìn lên đến cảnh báo

Dù hoạt động hữu hiệu đến đâu, các VT gián điệp bằng cách chụp ảnh cũng vẫn có một số mặt hạn chế: không hoạt động được vào ban đêm hoặc lúc trời đầy mây. Người ta đã khắc phục điểm yếu này bằng các VT radar với những bước sóng có thể xuyên thủng mây mù. VT radar đầu tiên của người Mỹ được tàu con thoi Atlantis phóng đi vào năm 1988. Đó là VT tối mật Indigo được cải danh là Lacrosse. Người ta chỉ biết được rằng nó nằm ở độ cao 650km, được cung cấp năng lượng bằng một máy phát điện hạt nhân cỡ nhỏ (loại VT này tiêu thụ rất nhiều năng lượng). VT Lacrosse có khả năng phân biệt những chi tiết của một vật thể đo bằng mét ở bất cứ điều kiện thời gian và thời tiết nào. Sóng radar của nó còn có thể thâm nhập đến độ sâu 1m dưới mặt đất, giúp phát hiện những căn cứ quân sự ngầm hoặc các kho vũ khí chôn giấu.

Các VT Magnum và Vortex (Mỹ) với các tính năng luôn được bảo mật là những cái "tai không gian" siêu nhạy, một khi đã được đưa lên quỹ đạo địa tĩnh, ở độ cao 36.000km ngay bên trên đường xích đạo, có thể nghe trên một diện tích tính bằng foot (đơn vị đo lường của Mỹ, bằng 0,3048m). VT Vortex bắt được các liên lạc vô tuyến, trong khi Magnum là những "kẻ sục sạo" chuyên nghe trộm. Không có gì phát ra từ Trái đất thoát khỏi những cái tai của chúng, từ những cuộc điện đàm (bằng điện thoại di động) đến sóng phát đi từ các trạm radar. Mỗi tháng, Magnum nghe chặn 100 triệu cuộc gọi hay văn bản dưới dạng điện đàm, bản fax hay email (thư điện tử). Tất cả những thông tin trên đều được giải mã, trong đó 80% nhằm mục tiêu tình báo công nghiệp. Đơn vị mạnh nhất trong hệ thống Magnum có tên là *Echelon*, thiết lập theo sáng kiến của NSA, gồm các trạm nghe nhìn triển khai tại các căn cứ quân sự Mỹ

ở Đức, Anh (Cheltenham và Menwith Hill), New Zealand, Seychelles. Trong những năm qua, NSA đóng giữ một vai trò quan trọng trong việc dự báo kịp thời nhiều âm mưu khủng bố. Điểm đặc biệt là mới đây, nhờ hệ thống Magnum mà chính quyền Mỹ nghe chặn được những thông tin về việc Hãng Thomson dự định cung cấp một mạng lưới radar cho Brazil và Công ty Raytheon đã nhanh chân đi trước, chiếm lĩnh thị trường. Trong một trường hợp tương tự, Hãng Airbus bị sổng mất một hợp đồng ở Arabie Saoudite về tay Hãng Boeing - McDonnell Douglas. Tính ra hàng năm, chỉ riêng việc sao chép lại những gì nghe được ở hệ thống Magnum đã làm tốn hao 10 tấn giấy. Khi cuộc chiến tranh lạnh đang ở giai đoạn kết thúc, NSA chỉ xử lý 20% những thông tin nghe được, ngày nay tỉ lệ này

còn... 1%.

Nghe và nhìn chưa đủ, vấn đề đặt ra hiện nay cho các cường quốc là cảnh báo. Vai trò này được người Mỹ giao cho các VT "cảnh báo tiền tiêu" trong khuôn khổ chương trình DSP (hỗ trợ quốc phòng), hoạt động trên quỹ đạo địa tĩnh, nhằm theo dõi sức nóng do các tên lửa đang bay phát ra. Thời gian phát hiện của hệ thống này là 30 phút trước khi một tên lửa lạ rơi trên đất Mỹ, nhanh gấp đôi những radar đặt trên mặt đất thuộc loại nhanh nhạy nhất. Đôi lúc độ nhạy của nó được điều chỉnh cho giảm bớt vì nếu không, chỉ một vụ cháy trong bụi rậm, ánh nắng Mặt trời phản chiếu vào cửa kính hoặc một thiên thạch cháy tiêu trong bầu khí quyển cũng có thể gây trở ngại cho việc theo dõi của hệ thống...

(Theo Historia, 5.2000)

Thị trường buôn lậu... *(Tiếp theo tr.18)*

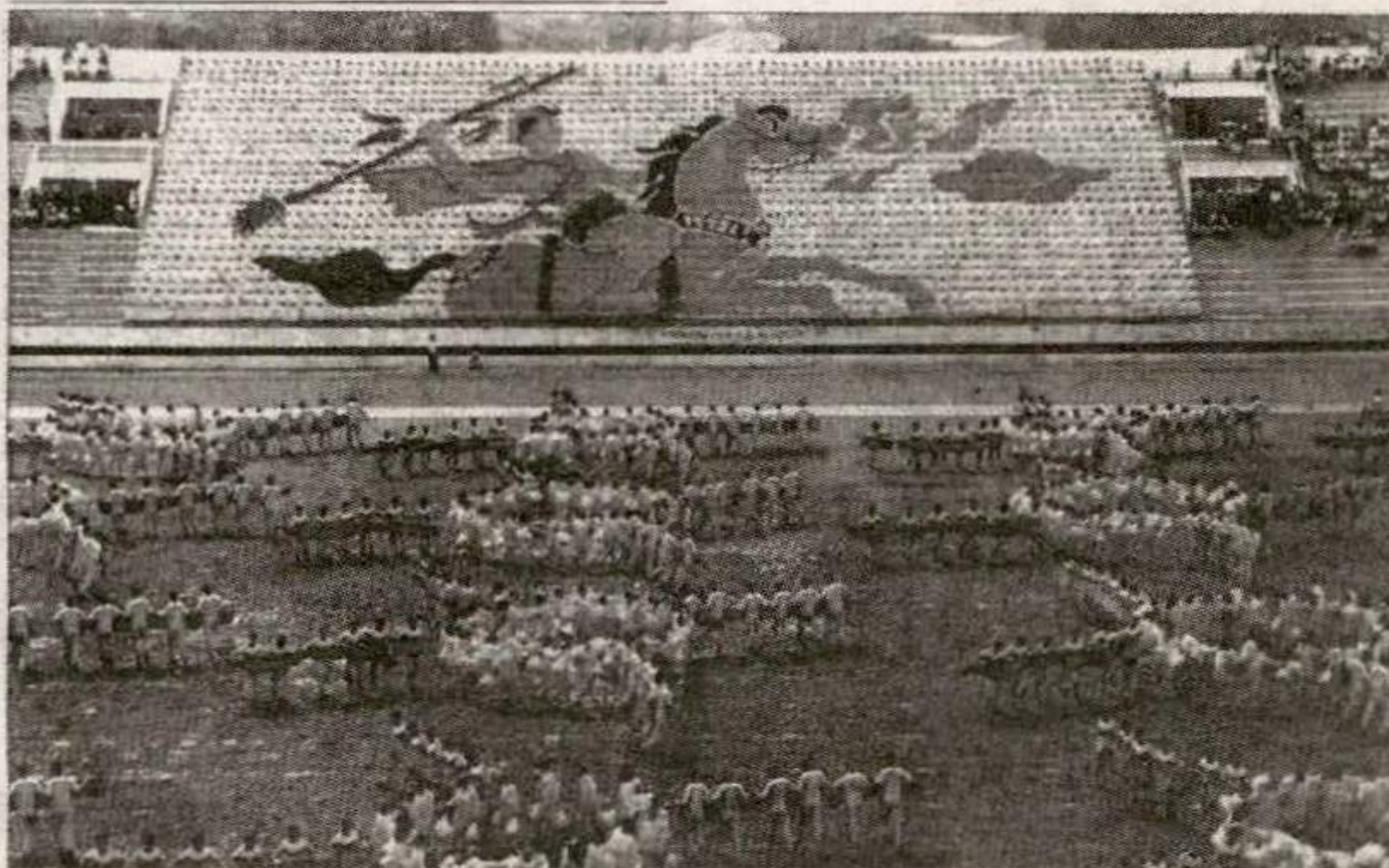
được tin mật báo trước tìm thấy số đầu tượng giấu bên trong những thùng gỗ lớn có niêm phong với địa chỉ gửi ra nước ngoài. Không có người mua tất nhiên sẽ không có thị trường, không có người bán và không có bọn đánh cắp cổ vật. Cuối đường dây buôn lậu cổ vật chính là các nhà bán đấu giá nổi tiếng Christie's và Sotheby's ở Anh. Nông dân Campuchia bán một bức tượng cổ với giá chỉ 100 đôla, nhưng mới đây Christie's đã bán sang Mỹ một bức tượng đồng có xuất xứ Thái Lan với giá 0,5 triệu đôla. Về phần Sotheby's, trong một bản báo cáo mang tựa đề *Vụ đánh cắp lịch sử* được công bố hôm 12-6-2000 nhân một hội nghị chuyên đề về nạn đánh cắp di sản nghệ thuật thế giới ở Luân Đôn (Anh), nhà bán đấu giá này đã bị nêu đích danh đồng lõa với bọn buôn lậu.

Nghệ thuật là nỗi đam mê nhưng cũng

là một thị trường to lớn mà theo các chuyên gia chỉ đứng sau thị trường ma túy. Do đó, không riêng gì Christie's hoặc Sotheby's, một bảo tàng ở Đức và một bảo tàng khác ở Chicago (Mỹ) đã bị tình nghi đặt hàng mua cổ vật nghệ thuật Khmer hồi năm 1997. Quỹ Aisdolf ở Mỹ cũng bị tình nghi. Năm 1998, quỹ này trả lại một khung cửa kiến trúc cổ từng bị mất cắp hồi thập niên 1960 nhưng đó là đồ giả cổ. Năm 1999, một bảo tàng lớn ở New York (Mỹ) cũng đã bỏ tiền mua một tấm bia cổ của một tay kinh doanh cổ vật ở Bangkok chỉ vài tháng sau khi xảy ra vụ bắt giữ cổ vật có xuất xứ từ đền Banteay Chmar. Hiện nay thì ngôi đền này không còn gì đáng giá để mất nữa. Cơ quan cảnh sát Campuchia phải nhìn nhận: nạn đánh cắp cổ vật sẽ tiếp tục, chỉ có điều kín đáo hơn mà thôi. *(Theo Le Nouvel Economiste, 13.7.2000)*

Lực bất tòng tâm

ĐÀO QUỐC TOÀN

Biểu tượng Phù Đồng được thể hiện tại lễ khai mạc Hội khỏe Phù Đồng lần thứ 5

Hội khỏe Phù Đồng toàn quốc lần thứ 5 vừa được tổ chức tại Đồng Tháp (từ 21-7 đến 26-7-2000). Nhân dịp này, Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD-ĐT) đã tổ chức hội nghị Tổng kết công tác giáo dục thể chất trong nhà trường phổ thông (1996-2000) với sự tham dự của Phó Thủ tướng Phạm Gia Khiêm, Bộ trưởng Chủ nhiệm Ủy ban Thể dục thể thao Hà Quang Dự, Thứ trưởng Bộ GD-ĐT Nguyễn Văn Vọng và Lê Vũ Hùng, các phó chủ tịch UBND các tỉnh, thành phố và 61 giám đốc, phó giám đốc sở GD-ĐT trong cả nước. Tại hội nghị này, nhiều vấn đề quan trọng về công tác giáo dục thể chất trong nhà trường phổ thông thời gian qua còn khúc mắc đã được đặt ra để cùng tìm biện pháp tháo gỡ. Thứ trưởng Nguyễn Văn Vọng đã thẳng thắn cho rằng, hiện nay, sức khỏe và thể lực của học sinh (HS) phổ thông đang thực sự có vấn đề, chúng ta không thể không lưu ý đến vấn đề này...

Không thể dạy dỗ học sinh theo kiểu "nuôi gà công nghiệp" (!)

Thời gian gần đây, dư luận xã hội đang gần như trút hết tội lỗi lên đầu ngành GD-ĐT khi nêu tình trạng báo động về sức khỏe tâm thần ở HS. Thực tế, điều này đã và đang xảy ra ở các thành phố lớn, khi áp lực học hành đang quá tải đối với sức lực các em, khiến nhiều HS mắc triệu chứng nhức đầu dai dẳng, mệt mỏi, bứt rứt, dễ bực bội cáu gắt, khó ngủ, ác mộng, giảm sút trí nhớ, đau ngực, hồi hộp, đau bụng, nôn ói, tiểu đêm, xanh xao gầy guộc... Ở các vùng nông thôn, vùng sâu, vùng xa, hiện tượng học hành quá tải không xảy ra, nhưng đa phần HS lại bị suy dinh dưỡng hoặc suy nhược thần kinh, vì đời sống kinh tế gia đình khó khăn thiếu thốn, vì phải lao động phụ giúp gia đình quá sức. Theo một số liệu mới đây của Tổ chức Y tế thế giới, hiện nay có đến gần 80% trẻ em Việt Nam bị suy dinh dưỡng. Ngoài ra, hiện tượng nhiều trẻ em ở các thành phố lớn đang bị béo phì cũng là một điều rất đáng báo động. Thế nhưng, trong vấn đề này, "lỗi" của ngành GD-ĐT nằm ở đâu?

Theo các chuyên gia về tâm lý GD, con người muốn sống tốt trong cộng đồng cần hội đủ 3 điều kiện: *có tri thức phổ thông; có một số kỹ năng lao động phổ thông; sức khỏe tốt*. Như vậy, nếu một yếu tố nào đó bị xao nhãng, hoặc quá tập trung cho một yếu tố, thì lập tức con người sẽ bị phát triển lệch lạc ngay. Do vậy, Luật GD đã nêu rõ mục tiêu GD là đào tạo con người Việt Nam phát triển toàn diện, có đạo đức, tri thức, sức khỏe, thẩm mỹ và nghề nghiệp... Đây cũng chính là mục tiêu xây dựng chiến lược con người, phát triển nguồn nhân lực và chuẩn bị tốt hành trang cho thế hệ trẻ đi vào thế kỷ 21. Thực tế, thời gian qua, ngành GD-ĐT đã có những cố gắng rất lớn trong công tác GD thể chất,

chăm sóc bảo vệ sức khỏe cho tuổi trẻ học đường, song do "lực bất tòng tâm" nên việc GD con người toàn diện vẫn còn những hạn chế không nhỏ. Theo báo cáo của Bộ GD-ĐT, đến nay cả nước chỉ có khoảng 50% số trường có sân bãi đơn giản để có thể tiến hành giờ học thể dục (TD) theo chương trình. Thực tế, đó là những sân chơi được dùng làm sân tập TD, vì các lớp học nằm xung quanh nên khi tập TD đã ảnh hưởng không ít đến việc dạy văn hóa ở các lớp khác. Chỉ có một số ít trường của một số tỉnh, thành phố là có sân tập, bãi tập và hoạt động thể dục thể thao (TDTT) riêng nhưng diện tích rất hẹp. Cả nước chỉ có 127 nhà tập TDTT được xây dựng ở các trường (nằm ở các tỉnh, thành phố lớn như Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Khánh Hòa, Quảng Ninh, Ninh Bình, Thanh Hóa...). Đại bộ phận các trường (cả ở thành phố và nông thôn) đều chưa đảm bảo các điều kiện về cơ sở vật chất trang thiết bị phục vụ GD thể chất, nên hiệu quả giờ học TD nội khóa và hoạt động thể thao còn rất thấp. Nhận thức của các cấp, các ngành trong việc quy hoạch xây dựng trường lớp, từ lâu nay, cũng chưa coi trọng đến công tác GD thể chất. Thậm chí hiện nay có nhiều trường mới được xây dựng hiện đại với kinh phí hàng tỉ đồng nhưng hoàn toàn không có thiết kế phòng tập, sân tập TDTT. Ngay trong quy định trường chuẩn quốc gia tiểu học của Bộ GD-ĐT có quy định chuẩn sân chơi (số m² trên đầu HS), còn sân tập thì không quy định chuẩn m² trên đầu HS.

Đội ngũ giáo viên (GV) dạy TDTT trong nhà trường phổ thông, từ nhiều thập niên qua, luôn luôn thiếu trầm trọng. Cả nước hiện nay có 17.346 GV chuyên trách TDTT, nhưng trình độ đại học chỉ chiếm 20% và chỉ tập trung ở bậc THCS và THPT, còn ở bậc tiểu học thì gần như không có. Do vậy, cả nước còn tới 45% số

Phó Thủ tướng Phạm Gia Khiêm trao tặng bằng khen của Ủy ban Thể dục thể thao cho đại kiện tướng cờ vua quốc tế Đào Thiên Hải

trường học không thực hiện hoặc có thực hiện dạy TDTT cho HS nhưng với chất lượng kém. Trong đó chỉ có 6% số trường tiểu học trên cả nước có dạy TDTT nội khóa mỗi tuần 2 tiết, hoặc 1 tiết. Theo GS. Lê Văn Lãm (Ủy ban TDTT), do việc GD thể chất trong trường phổ thông chưa được quan tâm đúng mức, đặc biệt là ở bậc tiểu học, nên chúng ta đã vô tình bỏ qua thời cơ vàng để mở rộng và tích lũy vốn thể chất làm nền tảng nội sinh suốt đời của các em. Thời cơ đó là thời kỳ mãn cảm của sự phát triển các năng lực thể chất. Đó là thời kỳ thuận lợi nhất để tác động có hiệu quả nhất, để khơi dậy và phát triển những tiềm năng thể chất to lớn của con người.

Tuy nhiên, TDTT cũng chỉ là một phần nhỏ trong công tác GD thể chất cho HS. Bên cạnh đó còn có những vấn đề không kém phần quan trọng, đó là vệ sinh môi trường, GD kiến thức sức khỏe cho HS, chăm sóc sức khỏe ban đầu, nha học đường, phòng chống ma túy, HIV... Đây là một khối công việc lớn liên quan đến nhiều ngành, nhiều cấp. Riêng ngành GD-ĐT không thể nào giải quyết ổn thỏa được. Do vậy, việc đa số HS hiện nay (đặc biệt là ở các thành phố lớn) chỉ chú trọng vào việc học kiến thức văn hóa, cố nhồi nhét nhiều thứ kiến thức mới (ngoại ngữ, vi tính, nhạc họa...), học ngày học đêm, tối mắt tối mũi với hàng núi kiến thức sách vở, học đến mụ mị, phờ phạc cả người, khiến sức khỏe tâm thần bị suy yếu trầm

trọng... thì không thể chỉ đổ "lỗi" cho ngành GD-ĐT, mà còn có "lỗi" không nhỏ của các bậc phụ huynh HS do muốn đốt cháy giai đoạn, muốn con phải học giỏi, phải biết đủ thứ kiến thức ngoài sức chịu đựng của con trẻ. Có ý kiến cho rằng, việc học hành nhồi nhét kiến thức sách vở hiện nay của đa số HS từ tiểu học đến THPT chẳng khác nào "nuôi gà công nghiệp"! Biết nhiều kiến thức, nhưng thả ra ngoài đời, lăm khi lại ngơ ngơ ngác ngác, chẳng biết làm việc gì để sống, vì thiếu trang bị một cái nghề phổ thông (hướng nghiệp trong trường phổ thông) và không đủ sức khỏe để hòa nhập vào cuộc sống đầy sôi động hiện nay.

Nếu không bắt đầu từ bây giờ, thì không còn cơ hội nữa!

Thứ trưởng Nguyễn Văn Vọng đã khẩn thiết kêu gọi các vị lãnh đạo chính quyền và ngành GD-ĐT các tỉnh, thành phố hãy bằng mọi cách tạo quỹ đất đai để xây dựng sân chơi bãi tập TDTT cho các trường học, bởi đất đai ngày càng khó khăn hơn, nếu không bắt đầu từ bây giờ thì chúng ta sẽ không còn cơ hội nữa. Phó Thủ tướng Phạm Gia Khiêm cũng đề nghị ngành GD-ĐT phải tập trung làm ngay 3 việc chính: quán triệt vai trò GD thể chất trong

nhà trường để tạo cơ sở xây dựng chiến lược con người là GD con người toàn diện; phải suy nghĩ xây dựng đội ngũ GV cho công tác này cho dăm ba năm tới; khi quy hoạch xây dựng trường phải có sân chơi bãi tập cho HS. Phó Thủ tướng yêu cầu các vị phó chủ tịch UBND các tỉnh, trong vai trò của mình phải đấu tranh để có được quỹ đất khi quy hoạch trường sở ở địa phương mình. Ông cũng “hiển kế” cho ngành GD-ĐT nên phối hợp với ngành TDTT để sử dụng các vận động viên TDTT đã đạt thành tích cao, khi hết tuổi thi đấu, tham gia dạy TDTT cho các trường phổ thông.

Theo ông Vũ Đức Thu, Vụ trưởng Vụ GD thể chất (Bộ GD-ĐT), song song với việc phát triển và nâng cao hiệu quả giảng dạy TDTT trong nhà trường, ngành GD-ĐT cũng đã có kế hoạch cải tiến chương trình nội dung, nâng cao chất lượng dạy và học môn *Sức khỏe* ở bậc tiểu học (mỗi tuần 1 tiết), kết hợp dạy lồng ghép GD sức khỏe vào một số nội dung các môn học khác ở THCS và THPT. Đẩy mạnh hoạt động y tế trường học, triển khai các chương trình chăm sóc sức khỏe HS, như: chương trình GD sức khỏe, vệ sinh môi trường và nước sạch ở trường tiểu học; triển khai thí điểm chương trình GD vệ sinh HS gái; công tác GD phòng chống HIV/AIDS và ma túy, mở rộng quy mô chương trình nha học đường, phòng chống mắt hột, sốt rét, bấu cổ; củng cố phát triển phong trào chữ thập đỏ trong trường học...

Ông Hà Trọng Dũng (Ủy ban TDTT) cho rằng, nhìn dưới góc độ GD thể chất thì *giảm tải* trong chương trình nội dung dạy và học ở tiểu học và THCS chính là tăng cường các hoạt động vui chơi giải trí, vận động, rèn luyện sức khỏe cho HS, đó cũng là việc cần làm ngay cùng với việc

xem xét lại nội dung chương trình giảng dạy ở bậc phổ thông.

Hầu hết các giám đốc sở GD-ĐT đều đề nghị phải có biên chế GV TDTT trong các trường tiểu học. Bởi hiện nay, có nhiều giáo sinh tốt nghiệp cao đẳng sư phạm TDTT, nhưng không thể tiếp nhận về trường tiểu học vì không có biên chế. Cũng như phải có biên chế và chế độ chính sách cụ thể cho các cán bộ y tế làm công tác y tế học đường. Đã đến lúc, việc chăm sóc sức khỏe ban đầu cho HS ở các trường học phổ thông phải được coi trọng không kém việc truyền thụ kiến thức văn hóa cho các em.

Theo bà Nguyễn Thị Oanh - Phó chủ tịch Hội Tâm lý GD TP. Hồ Chí Minh, để giải quyết vấn đề sức khỏe tâm thần HS, cần phải cải cách từ ngay triết lý GD, xác định lại mục tiêu GD của các cấp và đổi mới cách đánh giá thành quả GD. Hiện nay, chúng ta đang đánh giá con em mình, học trò mình theo kiểu thuộc bài (có khi thuộc là do quay cóp), làm bài đúng theo mẫu... là giỏi, là tốt. Ngoài ra, cũng cần phải trang bị thêm cho GV những hiểu biết mới về tâm lý học tập và phương pháp dạy học mới để cho các em được học một cách chủ động và sáng tạo. Đặc biệt, một số phụ huynh cần xem xét lại quan niệm sai lầm về sự thành đạt của con cái (học giỏi chứ không phải là nên người), bắt con phải học theo ý muốn của xã hội (cũng là ý muốn của cha mẹ)...

Chúng tôi đồng tình với ý kiến của ông Huỳnh Công Minh - Phó giám đốc Sở GD-ĐT TP. Hồ Chí Minh: “Không phải có sự quan tâm của các cấp ủy Đảng, chính quyền cũng như sự chỉ đạo của ngành là có thể thực hiện tốt công tác GD thể chất, mà nó còn nhiều quan điểm, điều kiện, nhiều yếu tố khách quan, điều kiện xã hội tâm lý chi phối...”. ■

♦ **BỘ CHÍNH TRỊ RA QUYẾT ĐỊNH LẤY NGÀY 1-8 HÀNG NĂM LÀM NGÀY TRUYỀN THÔNG NGÀNH CÔNG TÁC TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG.** Việc chọn ngày trên xuất phát từ ý nghĩa: nhân ngày Quốc tế đỏ 1-8-1930, Ban Cố động và Tuyên truyền của Đảng đã cho xuất bản tài liệu *Quốc tế đỏ 1-8*. Đồng chí Hữu Thọ - Ủy viên Trung ương Đảng, Trưởng ban Tư tưởng - Văn hóa (TT-VH) Trung ương thông báo không tổ chức rầm rộ, tốn kém và đề nghị các đơn vị, cá nhân không mang lẵng hoa đến chúc mừng các cơ quan TT-VH để tránh lãng phí.

♦ **THỊ TRƯỜNG GIAO DỊCH CHỨNG KHOÁN (TTCK) TP. HỒ CHÍ MINH** đã được khai trương ngày 20-7-2000 tại 45 - 47 Bến Chương Dương, Q.1. Sự ra đời TTCK đầu tiên này ở nước ta thể hiện rõ quyết tâm đổi mới của Đảng và Chính phủ nhằm tạo thêm nguồn lực và tạo niềm tin cho các nhà đầu tư, doanh nghiệp và nhân dân.

♦ **THỦ TƯỚNG CHÍNH PHỦ VỪA KÝ QUYẾT ĐỊNH ĐẦU TƯ DỰ ÁN XÂY DỰNG SÂN VẬN ĐỘNG (SVĐ) TRUNG TÂM** thuộc Liên hợp Thể thao quốc gia nhằm trước mắt phục vụ SEA Games 22 tổ chức ở Việt Nam (năm 2003). SVĐ có sức chứa 40.000 chỗ ngồi, được thiết kế màn che khán đài A, B, sân bóng đá, sân điền kinh đạt tiêu chuẩn quốc tế. Kinh phí đầu tư 966 tỉ đồng Việt Nam (69 triệu đôla). SVĐ sẽ được hoàn thành và đưa vào sử dụng trước tháng 10-2003.

♦ **CHI PHÍ BÌNH QUÂN CHO MỘT CÁN BỘ KHOA HỌC CÔNG NGHỆ/NĂM** ở Việt Nam hiện nay đang ở mức dưới 1.000 đôla; trong khi ở Nhật Bản là 194.000 đôla; Thái Lan: 18.000 đôla...

♦ **BỆNH NHÂN NGUYỄN THÀNH SƠN (22 TUỔI), QUÊ TÂY NINH, MẮC MỘT DI TẬT RẤT ĐẶC BIỆT:** dị dạng xương sọ, mắt, gây chèn ép não, làm liệt dây thần kinh mắt dẫn đến mù lòa. Thế nhưng Sơn đặc biệt thính tai, chỉ cần nghe tiếng gáy hoặc vỗ cánh của con gà chọi là có thể biết nó thắng hay thua trong trận đá gà sắp xảy ra. Sơn đã được đoàn bác sĩ Viện Phẫu thuật hàm mặt ở Dallas, Texas (Mỹ) ghi tiếp nhận vào đợt phẫu thuật tháng 10 sắp tới.

♦ **NẠN CÔN ĐỒ ĐANG HOÀNH HÀNH NGÀY MỘT NHIỀU** trên các chuyến xe từ miền Đông (TP. Hồ Chí Minh) đi các địa phương, nhất là đoạn cầu Bình Triệu - Hiệp Bình Phước (Thủ Đức). Chúng hoạt động trắng trợn dưới các hình thức: lên xe xin đều, móc túi, trấn lột, hăm dọa lái xe; cò mồi, chặn, quẹt tiền của khách; mang bánh mì bán ép giá (20.000đ/bánh) và thường giấu mã tấu, dao bầu trong thùng đựng bánh mì.

♦ **ÔNG N.N.Q. (73 TUỔI, Q.6, TP. HỒ CHÍ MINH) ĐÃ PHẢI CẮT BỎ CÁNH TAY VÌ THIẾU HIỂU BIẾT.** Sau khi bị ngã, lẽ ra phải tìm thầy thuốc thì ông lại đến lang băm nhờ bó bằng lá cây. Ngày thứ 10, ông thấy đau nhức dữ dội, người nổi bong bóng nước, bệnh diễn tiến nhanh, nhiễm độc suy gan thận. Các bác sĩ điều trị cho biết chất độc đã thấm vào nội tạng, nếu không can thiệp thì hậu quả thật khó lường.

♦ **HAI NGƯỜI ĐÀN ÔNG Ở THỦ THỪA, LONG AN BỊ CHẾT** vì đêm ngủ để quạt chĩa vào người. Hiện tượng này đã xảy ra ở nhiều nơi do chủ quan, thiếu ý thức phòng ngừa về sức khỏe, khiến nhiều người bị liệt người hoặc méo miệng.

♦ **CẢ NƯỚC HIỆN CÓ GẦN 6 TRIỆU CHIẾC XE GẮN MÁY CÁC LOẠI.** Tình hình tai nạn giao thông ngày một gia tăng, mức độ ngày càng nghiêm trọng (trong 6 tháng đầu năm 2000 đã xảy ra 11.933 vụ, làm 3.920 người chết, 13.159 người bị thương). Để giảm mức độ thiệt hại do tai nạn giao thông gây ra, theo thông tư của Chính phủ, từ ngày 1-9-2000, mọi người khi ngồi xe gắn máy trên đường ngoài khu vực dân cư phải đội mũ bảo hiểm.

♦ **1 TỈ ĐÔLA LÀ KHOẢN VAY MÀ NGÂN HÀNG XUẤT NHẬP KHẨU MỸ** sẽ dành cho 24 nước châu Phi mua được phẩm từ Mỹ và tiến hành các biện pháp ngăn chặn đại dịch AIDS. Theo kế hoạch, liều thuốc theo liệu pháp hỗn hợp hiện nay để kéo dài cuộc sống của những người bị nhiễm HIV - có giá từ 10.000 đến 15.000 đôla/năm cho mỗi bệnh nhân - sẽ được cung cấp với giá "phải chăng" hơn, từ 1.000 đến 2.000 đôla. Tuy nhiên, dù ở mức giá đó, đại đa số người nhiễm HIV ở châu Phi vẫn không thể kham nổi. Hiện có trên 290 triệu người châu Phi có thu nhập dưới mức 1 đôla/ngày.

♦ **CUỘC CHIẾN KIM CƯƠNG HIỆN NAY SẼ BỊ TRẤN ÁP.** Đó là cam kết của ông I. Foram, Chủ tịch Liên đoàn kim cương thế giới. Mới đây, một hội nghị kim cương thế giới đã diễn ra ở Antwerp (Bỉ) với sự tham dự của hàng trăm đại biểu, bàn về vấn đề nóng bỏng nhất hiện nay: vai trò của kim cương trong các cuộc xung đột, nhất là ở châu Phi. Tại phiên họp, các đại biểu đồng ý ngưng việc buôn bán kim cương nhằm tài trợ cho các lực lượng nổi dậy ở châu Phi.

♦ **NỀN KINH TẾ CỦA TRUNG QUỐC TĂNG TRƯỞNG MẠNH** trong 6 tháng đầu năm 2000. Theo Cục thống kê quốc gia Trung Quốc, GDP của nước này đạt 478 tỉ đôla, tăng 8,2%. Các nền công

ngiệp, nông nghiệp và nhiều ngành kinh tế khác đều tăng, xuất siêu 12,4 tỉ đôla (tăng 4,4 tỉ đôla), dự trữ ngoại tệ đến cuối tháng 5-2000 đạt 158 tỉ đôla (tăng 3,3 tỉ đôla). Sự tăng trưởng mạnh mẽ, đặc biệt trong lĩnh vực xuất khẩu và dự trữ ngoại tệ, đã và sẽ là nhân tố tích cực góp phần ổn định đồng nhân dân tệ ở nước này.

♦ **CHÁU CHẤT CỦA NHÀ ĐỘC TÀI ADOLF HITLER** vừa đệ đơn cho tòa án, yêu cầu được bồi hoàn một khoản tiền tương đương 310 tỉ đồng Việt Nam. Đó là tiền bản quyền tác phẩm *Mein Kampf* (Cuộc chiến đấu của tôi) của Hitler, căn cứ vào số lượng sách đã bán ra. Vụ kiện tụng này đã được tiến hành một cách âm thầm, nhờ một nhà báo Mỹ là Timothy Ryback phát hiện, công chúng mới được biết. Nhà báo này đã tìm và gặp một số con cháu của bà Angela, em gái của Hitler, đang sống ở thành phố Linz (Áo). Đa số những người này đã thay tên đổi họ, giấu giếm lý lịch và sống ẩn dật.

♦ **DỪNG MAI CUA ĐỂ ĐIỀU CHẾ THUỐC CHỮA BÔNG** là sáng kiến của các nhà khoa học Úc vừa được Hội đồng sáng kiến và khoa học bang Queensland công bố. Họ vừa áp dụng thành công kỹ thuật sử dụng chất ki-tin trong mai cua để tạo ra da nhân tạo dành chữa bỏng, chất dẻo tự hủy và thuốc làm hạ giảm cholesterol.

♦ **THUỐC NGỪA THAI DÀNH CHO NAM GIỚI** sẽ được đưa ra thị trường trong vòng 5 năm tới. Theo các nhà khoa học tại trường ĐH Edinburgh, việc thử nghiệm tiến hành trên 60 người đàn ông tình nguyện tại Trung Quốc và Scotland cho thấy thuốc có hiệu quả như thuốc ngừa thai dành cho phái nữ. Tuy nhiên, họ cũng cho biết là trước khi bán thuốc này ra thị trường, còn cần tiến hành thêm nhiều thử nghiệm khác nữa.

SIÊU THI bách hỷ

CÁI GÌ ĐÂY?

Trong ảnh là 2 bàn tay giả mà con người nghĩ ra vào thế kỷ 18 (bên phải) và năm 1925. Bàn tay sắt của thế kỷ 18 chỉ có thể giúp người tàn tật móc đồ vật. Bàn tay năm 1925 có một cần gạt để điều khiển các ngón co lại.

Toán vui

$$4\ 4\ 4\ 4\ 4 = 4$$

$$3\ 3\ 3\ 3\ 3 = 3$$

$$2\ 2\ 2\ 2\ 2 = 4$$

$$5\ 5\ 5\ 5\ 5 = 5$$

$$6\ 6\ 6\ 6\ 6 = 9$$

Hãy dùng các dấu cộng, trừ, nhân, chia để điền vào các chỗ trống.

(Xem giải đáp tr.109)

Lai rai:

- ♦ Người miền Nam gọi lợn bằng heo nhưng lại gọi một loại bánh là bánh da lợn.
- ♦ Có mưa nhẹ, nhưng không có mưa nặng (chỉ có mưa nặng hạt).
- ♦ Có nắng nhẹ, nhưng không có nắng nặng. Có nắng yếu nhưng không có nắng mạnh, có nắng to nhưng không có nắng nhỏ.
- ♦ Có gió to, gió lớn, cả gió nhưng không có gió nhỏ. Có gió nhẹ nhưng không có gió nặng.

HẬU EURO:

Có lẽ các cầu thủ Pháp là những người có tên mộc mạc nhất. Dẫn chứng: Petit (nhỏ), Blanc (trắng), Le Boeuf (con bò), Deschamps (những cánh đồng), Lama (con đà mặ)!

CON SỐ BIẾT NÓI

- 25% dân Mỹ cho rằng phó giám đốc là chức vụ nên dẹp bỏ, vì "có cũng được, không cũng tốt".
- 12% dân Đức cho rằng phó giám đốc luôn là người thực hiện sai ý tưởng của giám đốc.
- 18% dân Pháp cho rằng phó giám đốc luôn lợi dụng lúc giám đốc đi vắng để lộng quyền và bày trò "rách việc"!

Ai đây?

Bạn hãy cho biết cô gái này là ai? Cô nổi tiếng vì điều gì?

(Xem giải đáp tr.108)

Giải đáp "AI ĐÂY" tr.107

Đó là nữ diễn viên kỳ danh Brigitte Bardot (Pháp), nổi tiếng vì nhiều bộ phim, đặc biệt là *Khi Thượng đế tạo ra đàn bà* (Et Dieucréa la femme)

Tư tưởng

♦ Ghế 3 chân bao giờ cũng vững hơn ghế 4 chân vì đã bớt đi 1 thành viên trong các cuộc tranh cãi.

(Emile Zola)

♦ Không thể nào chia đều tất cả trữ lượng vàng cho nhân loại, vì một số người sẽ không nhận vàng mà đòi... kim cương.

(Bernard Shaw)

Vui cười

- Chuyện xảy ra tại Las Vegas (Mỹ). John giới thiệu với Mike một hộp đêm: "Cậu biết không, các cô trong ấy ôm còn chặt hơn vợ mình". Sau khi đi thực tế, Mike gật gù: "Đúng là họ ôm chặt hơn vợ cậu".
- - Em ạ, ông bác sĩ này điều trị giỏi quá, anh hết đăng trí rồi nhé.
- Bằng chứng?
- Thì hôm nay đi làm về, anh đã nhớ đem theo áo khoác về đây này.
- Khổ quá, sáng nay anh đâu có mặc áo khoác!

KHÔNG LỜI

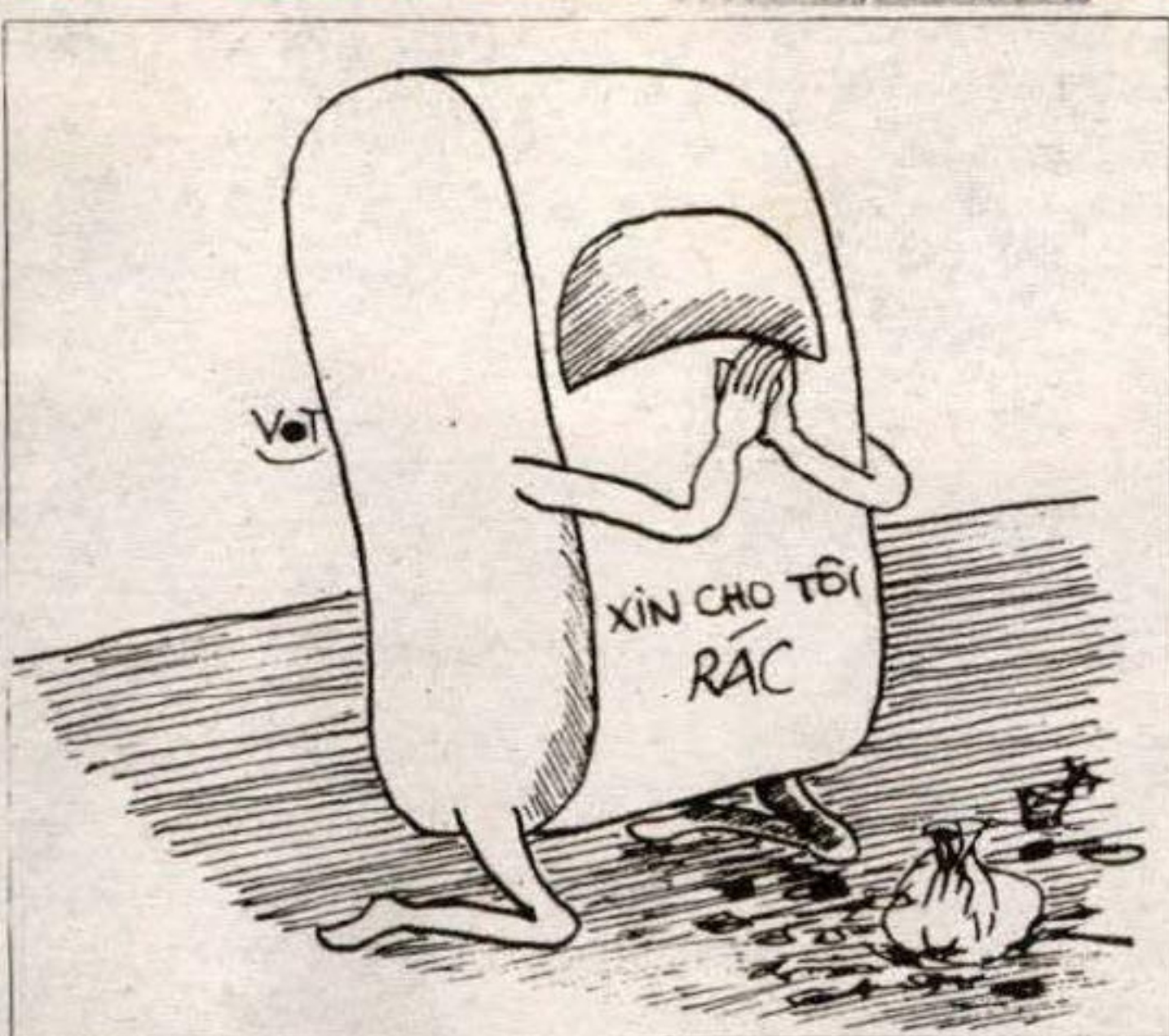
LIVRES

LY THÂN

MƯỜI NĂM ĐỊNH MỆNH:

Cứ 10 năm trôi qua là nhà văn chuyên viết truyện khoa học viễn tưởng Richard Alex (Mỹ) lại gặp sự cố. Năm 1960 (được 10 tuổi), Alex ngã gãy chân. Năm 1970, ông cưới vợ và đột nhiên lên huyết áp giữa nhà thờ, phải đi cấp cứu. Năm 1980, Alex ra khỏi nhà và quên dập tàn thuốc lá, khi trở về thì tất cả

đã ra tro. Năm 1990, tác phẩm *Đi ngược thời gian* của Alex bị ra tòa vì vô tình quá giống một tác phẩm khác. Và tháng 5-2000, Alex ngã cầu thang, phải nằm viện 2 tháng!

Tranh của **VÕ MINH TẤN**

CHUYỆN CÓ THẬT:

Anh Théodore Salomons, công dân Cộng hòa Nam Phi, ra đồng cày cấy thì thấy 1 quả cầu sắt nặng khoảng 30kg. Anh hơi sợ vì chẳng hiểu nó từ đâu đến. Hôm sau, anh lại thấy 1 quả khác nặng khoảng 100kg, cách đó gần 5km. Hốt hoảng, anh báo cảnh sát. Vừa lúc đó, NASA (Cơ quan quản trị hàng không và không gian Mỹ) thông báo rằng đó là những mảnh vỡ của 1 tên lửa Delta (phóng từ năm 1996). NASA cũng nói rõ rằng những mảnh vụn này đã rơi "tứ tung" xuống nhiều nước. Những ai bị thương hoặc chết sẽ được bồi thường!

Vui cười

- Một cặp sinh đôi mừng rỡ báo tin cho mẹ sau khi đi học về: "Mẹ ơi, hôm nay ở lớp chúng con bầu chọn bà mẹ đẹp nhất, kết quả là mẹ được chọn đó". Bà mẹ nghe nói, ngạc nhiên hỏi: "Cả lớp các con có biết mẹ hết đâu mà bầu" - "Vì mẹ được tới hai phiếu cơ".
- Sáng hôm ấy, khi chăm sóc cặp chim họa mi đang nuôi trong chuồng, bà vợ lỡ để một con chim mái bay đi, nên rất buồn bã. Ông chồng an ủi: "Thôi em, ta đi mua con mái khác bỏ vào là xong ngay mà". Bà vợ phản đối: "Không được, vợ vừa mới bỏ nhà đi, sao lại lấy ngay vợ khác được!".

Giải đáp

"TOÁN VUI" tr.107

$$4 + 4 - 4 - 4 + 4 = 4$$

$$3 \times 3 + 3 - 3 : 3 = 3$$

$$2 : 2 + 2 \times 2 - 2 = 4$$

$$5 - 5 + 5 \times 5 : 5 = 5$$

$$6 + 6 + 6 : 6 + 6 = 9$$

Còn nhiều cách giải khác.

Vui cười

■ - Bố ơi, hôm nay có đoàn xiếc đến thành phố ta.

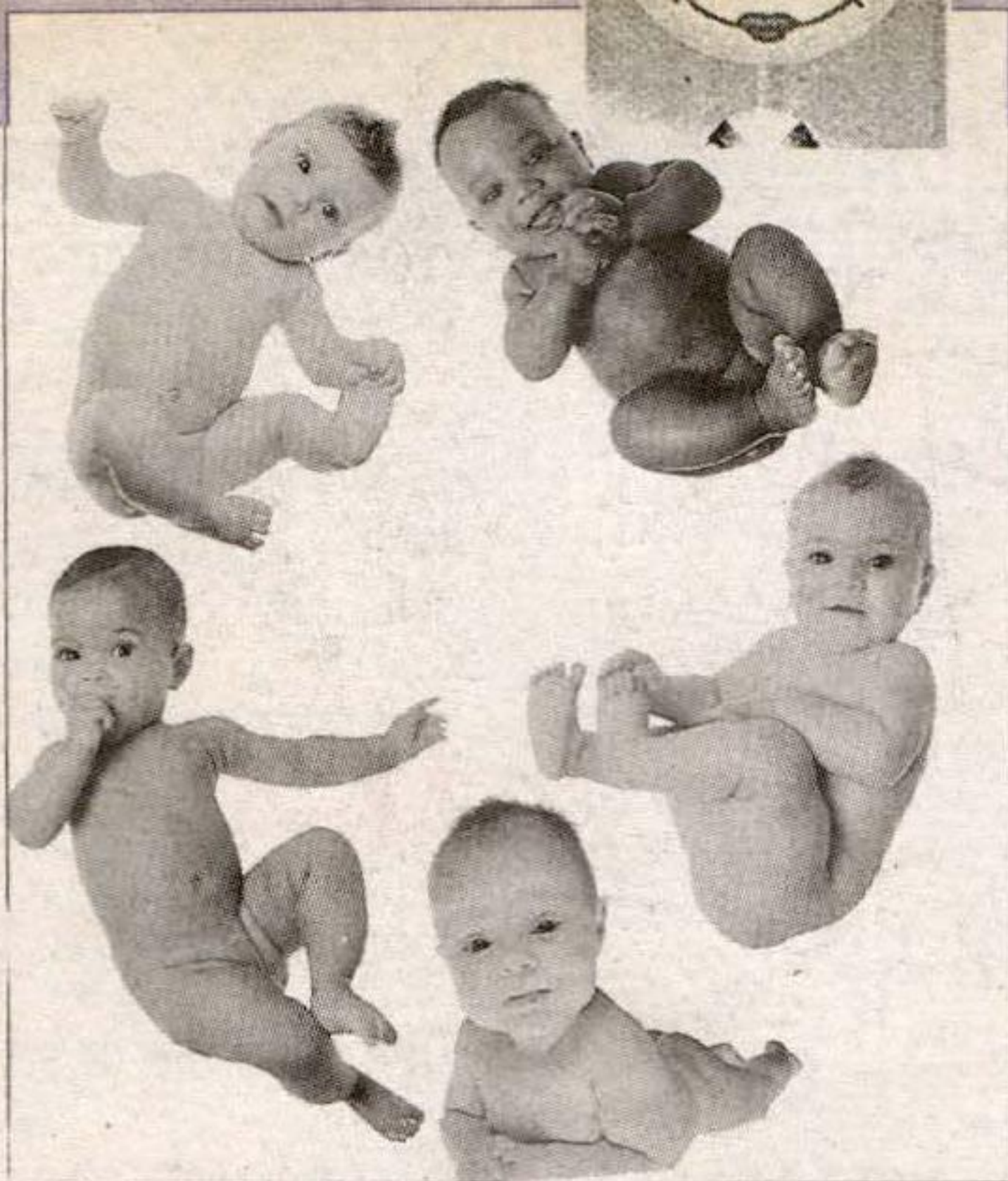
- Xiếc cái nổi gì! Bố bận lắm.

- Nhưng nghe nói có tiết mục lạ lắm: cô gái khỏa thân cười hổ.

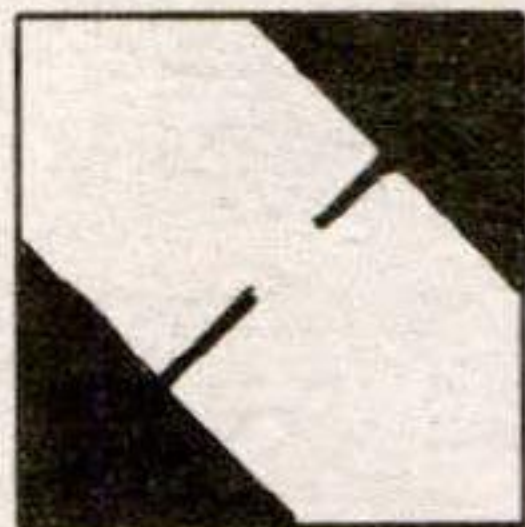
- Ừ nhỉ! Lâu lắm rồi bố chưa xem hổ.

■ - Cậu sẽ đưa cái gì cho một người đàn ông có đủ thứ trên đời?

- Số điện thoại của tớ!
(Mẫu đối thoại đoạt giải nhất cuộc thi viết về Hollywood do tuần báo My friends tổ chức vào tháng 2-2000)

NHÂN CHI SƠ, TÍNH BÀN THIÊN...

Mỗi tuần, kê trưởng lại một lần được háo hức với nhiệm vụ "trọng tài" bình xét lời hoạt ý kê. Càng háo hức hơn khi thấy những

HÌNH ĐIỂN *hoạt kê*

bình luận "mỗi người một ý, hoạt kê quá trời". Dĩ nhiên, 8 vị đoạt giải kỳ này cũng vậy...

- *Ôi! Quá quen thuộc! Trạm thu lệ phí giao thông!*

(Nguyễn Văn Khánh, 97/143 Quang Trung, TP. Hồ Chí Minh)

- Bản tình ca "điện - nước": *Anh đào thì em cũng đào / Cùng nhau đào bởi ai nào nhanh hơn?* (Hoàng Vũ, Sở GD-ĐT Nam Định)

- *Chiếc cầu xây mãi chưa xong / Vì kinh phí mãi theo dòng tham ô!*

(Lê Văn Thuận, 26 Thuận Kiều, TP. Hồ Chí Minh)

- *Tội lớn tày bố, hai ô cũng chống gọng!* (Trần Lê Xuân, Hộp thư 3TC-577 Hà Tây)

- *Cầu khỉ mà còn giở trò khỉ thế kia thì đến... khỉ cũng không qua được!*

(Nguyễn Trọng Cường, Nhà máy Rượu, 94 Lò Đức, Hà Nội)

- *(Nhà máy) A bảo (nhà máy) B: Ôi dào, cứ thả ra sông là tiện nhất!*

(Kim Hương, 97/176 Đỗ Hưng Viễn, TP. Hồ Chí Minh)

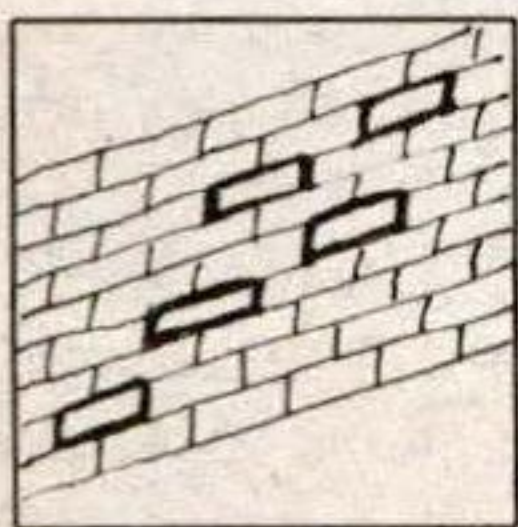
- *Biển báo: "Cẩn thận, đường đã bị lấn chiếm 2/3"*

(Trần Duy Phong, 162A/6 Trần Hưng Đạo, TP. Cần Thơ)

- *Hai "khẩu đại bác" của hai bà hàng xóm đang "khởi động": sắp có "chiến tranh", chạy mau!*

(Xuân Lang, 339 Ngô Tất Tố, TP. Hồ Chí Minh)

Một đề ra rất công phu mà tác giả K. Ngân muốn nhờ chư vị giải đáp. Không biết có ai đoán trúng ý tác giả không? Nếu không thì... hay quá, bởi khi ấy lời kê sẽ cực kỳ đa dạng. Mời quý vị tham gia và đón xem kết quả ở TGM 401.

Bạn đọc có ý kiến

• Một cách để tưởng nhớ và giáo dục

Hè rồi tôi về thăm quê sau nhiều năm xa cách. Cảnh vật đã hoàn toàn đổi mới. Đặc biệt, đường làng đổ bê tông gần hết. Tôi tìm mãi mới moi được một cục xỉ sắt. Nhớ xưa, đường làng Nho Lâm tràn ngập xỉ sắt (dân gọi là xứ "cứt sắt"). Lại nhớ chuyện kể của ông nội tôi: phễu lò thủ công chất đầy quặng sắt, than củi đốt rừng rực hơn một ngày, được một cục sắt bằng quả bưởi. Sáu, bảy người ra sức quai búa đất mỏng rồi cắt ra chia đều cho nhau...

Tôi chợt nghĩ: chúng ta giáo dục lịch sử, truyền thống, đạo đức dân tộc cho con em, tại sao không mở cho chúng những trang sử sống động ngay tại mảnh đất mà chúng sinh ra? Giả như mỗi huyện có một góc bảo tàng văn vật và nghề cổ để "ôn cố" thì hay biết bao! Những dụng cụ xưa như: lưỡi hái, cày chìa vôi, cối xay, cối giã, áo tơi, dép mo, giày cỏ, go dẹt vải, khung cửi, dao quắm, giáo búp đa... nay đã rất khó tìm lại.

Mỗi địa phương có đặc thù về văn hóa, tập tục, nghề thủ công và dụng cụ sinh hoạt. Nếu chúng ta sưu tầm, phục chế lại, minh họa kỹ càng để con em "thực mục sở thị" có hiểu biết chi tiết mà tưởng nhớ đến cuộc sống ông cha thuở trước thì thật có ích và lý thú.

(Hoàng Văn Hùng, P48 Y9, ĐH Kinh tế quốc dân Hà Nội)

• Chuyện "nội" - "ngoại" trong Hôn nhân - gia đình

Tôi có gần đủ bộ TGM. Từ TGM số 384 có trang Hôn nhân - Gia đình (HN-GĐ) đến khi tôi đặt bút viết thư này thì đã có TGM số 395 và có 10 bài HN-GĐ, trong đó chỉ có 2 bài của tác giả Diệu Hiền (391 và 394) là viết về cuộc sống hôn nhân - gia đình "nội", còn lại 8 bài của các tác giả khác toàn là bài dịch về các gia đình "ngoại".

Tôi nghĩ rằng các bài dịch với chủ đề *Khoa học kỹ thuật, Vào ngưỡng cửa thế giới chưa biết, Y học và sức khỏe, Giáo dục giới tính...* có thể chấp nhận được ở mức độ trên dưới 70%, nhưng với HN-GĐ thì xin tòa soạn đừng sử dụng bài dịch quá 30%. Tôi không bảo bài dịch không hay, nhưng nó làm cho người đọc chúng tôi chẳng cảm nhận được gì nhiều, vì không phù hợp với phong tục tập quán, cách ăn nếp nghĩ của đa phần gia đình Việt Nam.

Mộc mạc, nhưng rất chân tình, thân quen, đó là điều tôi cảm nhận khi đọc 2 bài viết của tác giả Diệu Hiền. Giữ gìn điều này, không để các gia đình Việt Nam sống ngày càng "quá Tây", hành xử quá Tây, cũng là để giữ gìn và phát triển bản sắc văn hóa dân tộc vậy.

(Dương Nhật Thành, 96 Mê Linh, Nha Trang)

• Chuyện chuyển đổi giới tính trong sách cổ

Bài *Giới tính bất thường và chuyển đổi giới tính ở Việt Nam* (TGM 393) của Anh Kim nêu ra vấn đề khoa học, tế nhị và rắc rối, có tính nhân bản.

Bởi vì đây là chuyện đã có từ lâu, trong *Đại Việt sử ký toàn thư*, Ngô Sĩ Liên đã ghi một dòng "Người con gái ở Thiên Chương, Nghệ An biến thành con trai" (trang 132 - kỷ nhà Trần, năm Tân Mão - 1351 - NXB Khoa học xã hội - tập 2 - 1993).

Trong xã hội cũ, dân trí thấp, tôi biết có nhiều người bị gọi là ái nam ái nữ, hoặc đồng cô (như là bài báo đề cập) song không được quan tâm chữa chạy nên họ bị khổ một đời, nếu họ lập gia đình thì lại khổ cho người khác, thường phải ly dị. Nay ngành y nhân đạo đã cố giải quyết "chuyện đó" song chưa phải là đã hết vì nhiều người cho là việc thâm kín, riêng tư.

Nên chăng, quy định trước khi kết hôn cần có xét nghiệm y học (về giới và chức năng) để đảm bảo nòi giống, không truyền bệnh nhằm thực hiện tốt Luật Hôn nhân gia đình và Luật Bảo vệ sức khỏe nhân dân.

(Trần Đồng Quang Trung, Quận Tây Hồ, Hà Nội)

♦ **Cũng nên có chuẩn bìa vở**

TGM mấy số gần đây có nói nhiều đến bìa sách. Nay tôi xin tiếp lời về bìa vở. Tôi thật buồn khi nhìn thấy cái bìa vở đen sì với những hình ảnh rùng rợn - sản phẩm của cơ sở Thành Công (103/36 Âu Dương Lân, Q.8, TP. Hồ Chí Minh). Thắc mắc, vở này dành cho ai mà ngoài bì 1 ghi rất tiếng nước ngoài (trừ dòng chữ *96 trang luôn bì*), nhãn vở lại được in ở... bì 4. Bì vở được tráng màng PE nên có muốn ghi tên vào nhãn cũng không được. May thay, vở còn có bì phụ có in nhãn. Bì phụ 1 in hoa lờ mờ, nổi lên dòng chữ đậm "Ngày nay học tập ngày mai giúp đời". Bì phụ 4 in bản chữ chương và câu *Cá không ăn muối cá ươn/ Con cãi cha mẹ trăm đường con hư - Ca dao Việt Nam*. Bản chữ chương thì được rồi, còn câu ca dao trên, không biết có nên đưa lên bì vở hay không. Lại thắc mắc: cơ quan nào có chức năng kiểm duyệt bì vở? Hơn nữa, khi các nhà trường đều có quy định bao vở thì liệu có cần thiết đầu tư lớn cho bì vở không? Nếu bớt được vài trăm đồng mỗi một bì vở, hẳn tốt hơn cho hàng triệu phụ huynh.

(Trần Thị Tâm, 49/21 Võ Văn Tần, P.6, Q.3, TP. Hồ Chí Minh)

Đính chính

♦ Ý kiến "Bàn tiếp về chuẩn mực bì sách" in ở các trang 111 và 112 TGM 395 là của Minh Luyện (không phải Minh Luân). Thành thật cáo lỗi cùng tác giả Minh Luyện và bạn đọc.

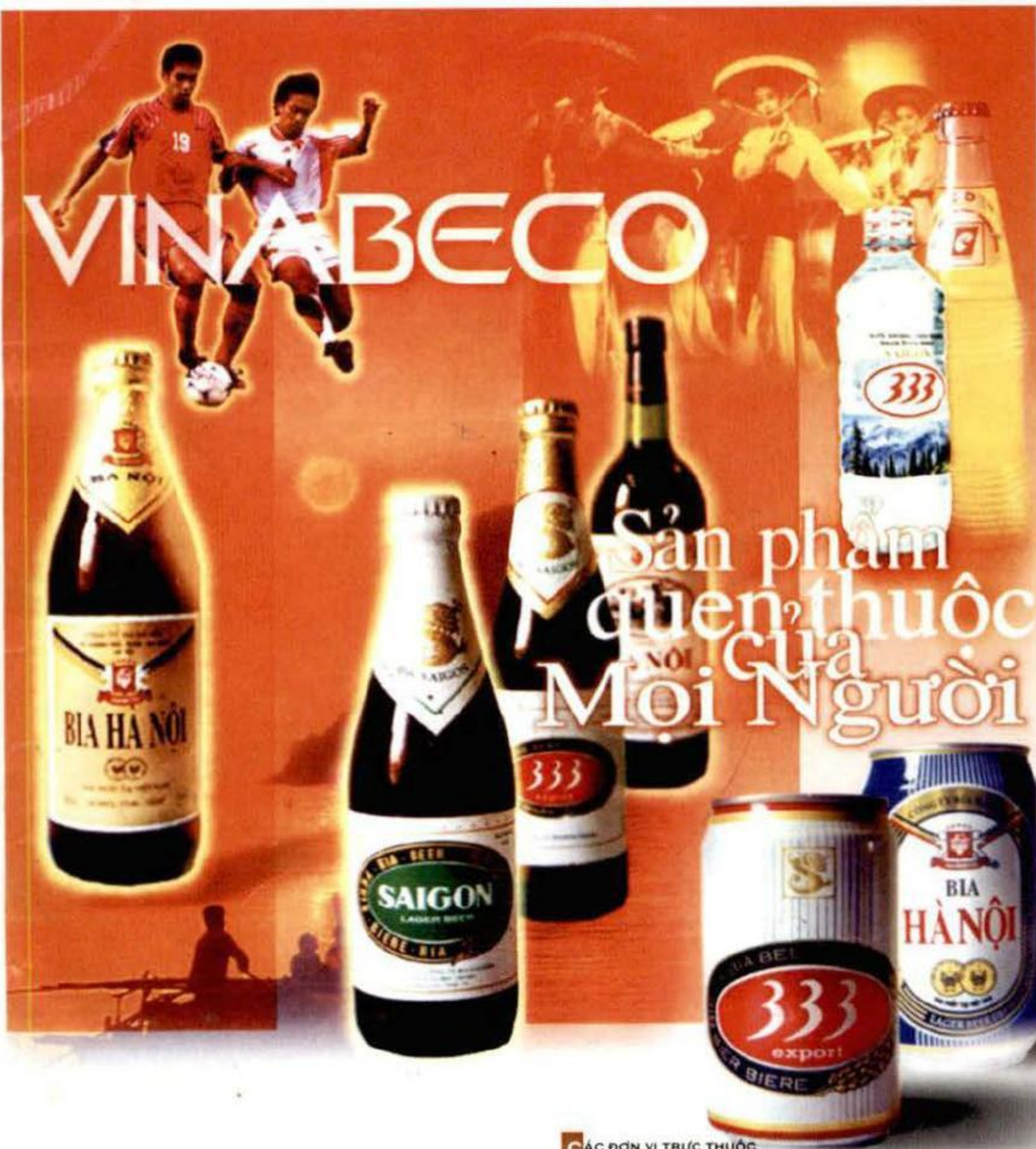
Nhắn tin

♦ Ô. Chơn Thuần (Tân Thành, Lai Vung, Đồng Tháp). Xin ông gửi ngay cho bài viết về các câu lạc bộ đồn ca tài tử huyện nhà.

♦ Ô. Hoàng Đạo Bảo Cẩm (Hà Nội). Sẽ thông tin tới ông về hội thảo "Kiến trúc cảnh quan TP. Hồ Chí Minh những năm đầu thế kỷ 21" tổ chức ngày 22-7-2000 tại TP. Hồ Chí Minh.

VINABECO

Sản phẩm
quen thuộc
của
Mọi Người

TỔNG CÔNG TY RƯỢU-BIA-NƯỚC GIẢI KHÁT VIỆT NAM VINABECO

Địa chỉ: 94 Lò Đúc, quận Hai Bà Trưng, Hà Nội
Điện thoại: (04) 8.219261 Fax: (04) 8219661
Văn phòng đại diện: 12 Đông Du - Q.1, TP. Hồ Chí Minh
Điện thoại: (08) 8.296342 Fax: (08) 8.296856

CÁC ĐƠN VỊ TRỰC THUỘC

CÔNG TY BIA SÀI GÒN

187 Nguyễn Chí Thanh, Q.5, tp. HCM
Tel: 08.8.558.585 - 8.559.488 Fax: 08.8.577.095

CÔNG TY RƯỢU HÀ NỘI

94 Lò Đúc, Hai Bà Trưng, Hà Nội
Tel: 04.8.713.249 - 8.213.147 Fax: 04.8.212.602

CÔNG TY NƯỚC GIẢI KHÁT CHUÔNG DƯƠNG

379 Bến Chương Dương, Q.1, tp. HCM
Tel: 08.8368.747 - 8.367.518 - 8.367.728 Fax: 08.8367.176

CÔNG TY THỦY TINH HẢI PHÒNG

17A đường Ngô Quyền, Quận Ngô Quyền, Hải Phòng
Tel: 031.837.257 Fax: 031.837.137

NHÀ MÁY THỦY TINH PHÚ THỌ

152 đường Lạc Long Quân, Q.11, tp. HCM
Tel: 08.8.558.670 Fax: 08.8.584.912

VIỆN NGHIÊN CỨU RƯỢU-BIA-NƯỚC GIẢI KHÁT

94 Lò Đúc, Hai Bà Trưng, Hà Nội
Tel: 04.8.215.233 Fax: 04.8.215.433

CÔNG TY TNHH THỦY TINH MALAYA VIỆT NAM

78 Tôn Thất Thuyết, Q.4, tp. HCM
Tel: 84.8.9.404.995 - 8.9.904.293

CÔNG TY TNHH THỦY TINH SANMIGUEL HẢI PHÒNG

17A Ngô Quyền, tp. Hải Phòng
Tel: 031.837.066 Fax: 031.837.222

XI NGHIỆP LIÊN DOANH CARNAUD METALBOX SÀI GÒN

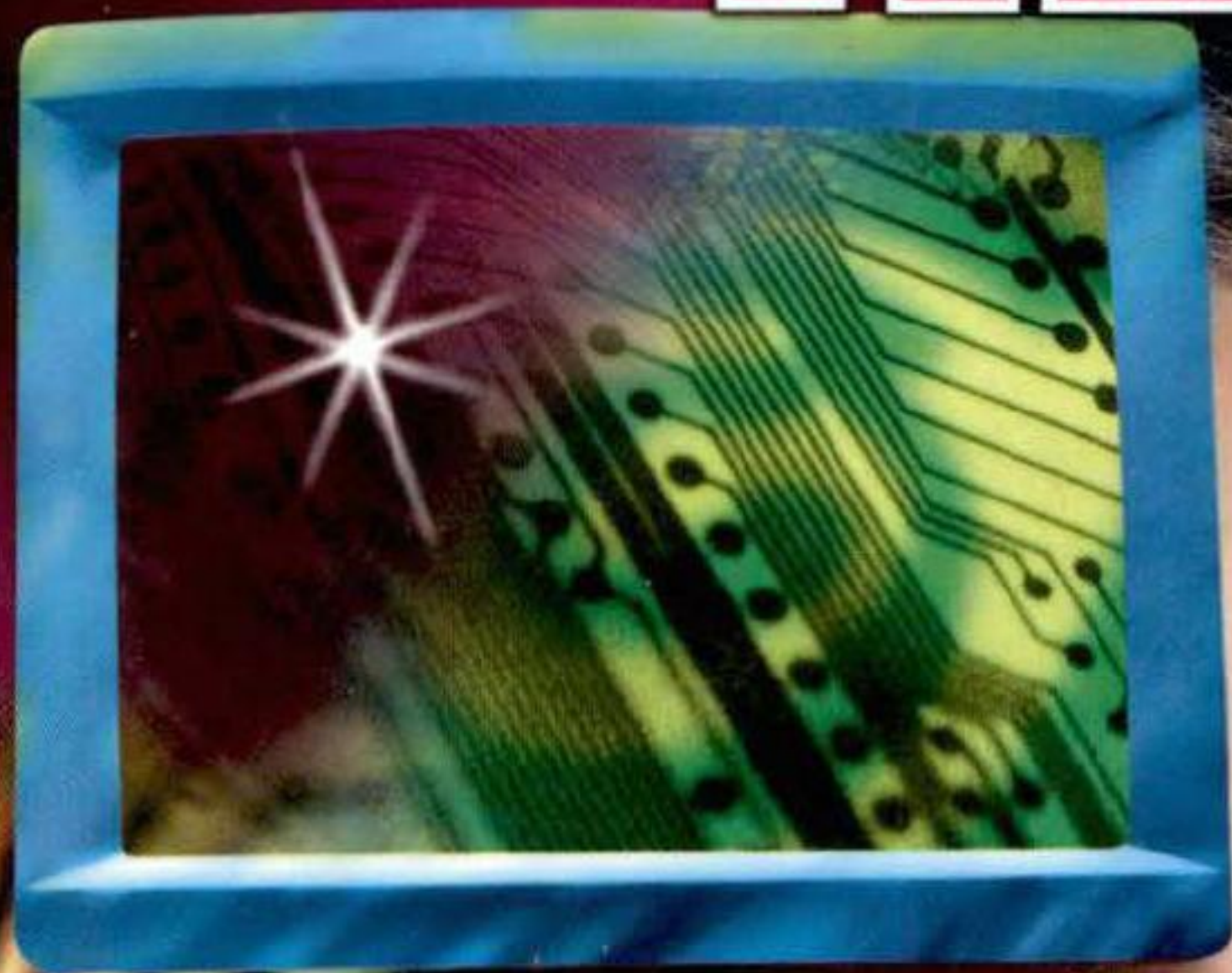
Xã Lộ Hà Nội, Hiệp Phú, Q.9, tp. HCM
Tel: 08.8.981.840 Fax: 08.8.982.141

CÔNG TY BIA HÀ NỘI

70A Hoàng Hoa Thám, Ba Đình, Hà Nội
Tel: 04.8.453.843 - 8.403.379 Fax: 04.8.454.549

THẾ GIỚI MỚI

397

Một số hiện tượng
miễn nhiễm **bí ẩn**